

Dr. Ilkei Csaba:

**Bűnbánat nélkül
nincs megtisztulás**

**Kisegyházak
és az állambiztonság**

**Szerzői Kiadás
2019**

Dr. Ilkei Csaba

**BŰNBÁNAT NÉLKÜL
NINCS MEGTISZTULÁS**

Kisegyházak és az állambiztonság

Szerzői kiadás

Budapest, 2019

A kötetben megjelent tanulmányok forrása:

Dr. Ilkei Csaba: *Bűnbánat nélkül nincs megtisztulás. „Az Önökkel való együttműködés nélkülözhetetlen, de értelmetlen, mert sem személyi biztonságot, sem egyházi perspektívát nem ad.” dr. Benyik György teológiai tanár esete az állambiztonsággal*
<http://www.utolag.com/Ilkei/DrBenyikGyorgy/DrBenyikGyorgy.htm>

Dr. Ilkei Csaba: *Kisegyházak, szekták, vallási közösségek és az állami, állambiztonsági szervek a jelentések tükrében.*
<http://www.utolag.com/Ilkei/Kisegyhazak/Kisegyhazak.htm>

Címlapkép: Pray-kódex ...

Tartalomjegyzék

Bevezető	7
Bűnbánat nélkül nincs megtisztulás <i>„Az önökkel való együttműködés nélkülözhetetlen, de értelmetlen, mert sem személyi biztonságot, sem egyházi perspektívát nem ad.”</i>	
Dr. Benyik György teológiai tanár esete az állambiztonsággal	10
Kisegyházak, szekták, vallási közösségek és az állami, állambiztonsági szervek a jelentések tükrében	54
Kisegyházak, szekták, vallási közösségek és az állambiztonság	54
Kisegyházak az állambiztonság célkeresztjében.....	66
Egyházi elhárítás	74
A hírszerzés és az egyházak	96
Állami Egyházügyi Hivatal.....	99
Hogyan lett törvényesen elismert vallásfelekezet a Hit Gyülekezete?.....	111
Állambiztonsági jelentések az egyházi elhárítás és a hálózati személyek köréből.....	116
Napi Operatív Információs Jelentések (NOIJ).....	158
Az egyházi elhárítás tisztjeinek feljegyzéseiből	176
A Heves megyei RFK ÁB szerve III/III. Osztályának jelentése 1986-ban: „A kisegyházak, felekezetek, szekták területén végzett állambiztonsági munka tapasztalatairól és a további feladatokról”	178
Az állambiztonsági szervek munkabeszámolóiból 1989 decemberében.....	182
FÜGGELÉK	184
Fejezetek a magyar állambiztonság szervezeti és intézménytörténeti rendszeréből, különös tekintettel a politikai rendőrségre	184
Dr. Ilkei Csaba eddig megjelent munkái az Országos Széchenyi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárában	201

Bevezető

Két, 2019-ben publikált állambiztonsági tanulmányomat találja e kötetben a Tisztelt Olvasó.

„Bűnbánat nélkül nincs megtisztulás. „Az önökkel való együttműködés nélkülözhetetlen, de értelmetlen, mert sem személyi biztonságot, sem egyházi perspektívát nem ad.” Dr. Benyik György teológiai tanár esete az állambiztonsággal.” <http://www.utolag.com/Ilkei/DrBenyikGyorgy/DrBenyikGyorgy.htm>

„Kisegyházak, szekták, vallási közösségek és az állami, állambiztonsági szervek a jelentések tükrében.” <http://www.utolag.com/Ilkei/Kisegyhazak/Kisegyhazak.htm>

1965-ben, amikor a magyar állam tulajdonába került a Pápai Magyar Intézet, véget ért az 1962-ben kezdődött **II. Vatikáni Zsinat**. A zsinatra Rómába utazott magyar egyházi küldöttség tagjai közül az I. ülészak idején a küldöttség (9 fő) háromnegyede volt ügynök, a II. ülészakon (15 fő) a kétharmada, a III. ülészakon (14 fő) a fele, a IV. ülészakon (13 fő) majdnem a fele. A nem hivatalosan jelen volt magyar katolikus újságírók mindegyike állambiztonsági hálózati személy volt.

1988-ban, abban az évben, amikor Erdő Péter Rómában a Gergely Egyetem megbízott tanára, a **Magyar Katolikus Püspöki Konferencia** 13 tagja közül 10 volt állambiztonsági hálózati személy, a Konferencia elnökét: **Paskai László** bíborost 1972. június 3-án szervezte be a BM III/III-1-a alosztálya. A magyar felső papság felét az állambiztonság tartotta kézben.

Az egyház állambiztonsági hálózati személyei a mai napig nem kértek bocsánatot, akárcsak a Vatikán a kommunista hatalommal kiegyező Kelet-politikájáért.

2009-ben, amikor a katolikus egyház állambiztonsági múltjának feltárására, a megtisztulás és a társadalmi bizalom visszaszerzésére hivatott **Lénárd Ödön Alapítvány** kuratóriumi elnöke: **Várszegi Asztrik** c. püspök, bencés főapát kritikus narrátor szerepet vállalt a „*Hitvallók és ügynökök*” című két részes dokumentumfilmben, a film vetítése után az egyházon belül többen botránnyal kiáltottak és olyan helyzetet teremtettek, hogy Várszegi jobbnak látta visszaadni elnöki megbízatását Erdő Péter esztergomi bíboros-prímásnak. A bencés főapát 2011-ben ezeket mondta nekem pannonhalmi interjújában:

„Csalódnom kellett: több barátot vesztettem, mint szereztem. Megdöbbentett a visszhang. Elszánt híve vagyok a progresszív folyamatnak, de személyesen nem vihettem tovább az elnökséget. És csak ismételni tudom: **bűnbánat és a múlt bevallása nélkül nincs megtisztulás**. Csak olyanban bízunk, akiről feltételezzük, hogy tiszta. Ha nem szerezzük vissza hitelességünket, nem leszünk képesek megújulni és ismét elnyerni a társadalom bizalmát. **A bűnt nem elhallgatni, elkenni, elsimítani kell, hanem nyíltan megbánni**. Ha nem mi magunk tárjuk fel múltunkat, megteszik helyettünk mások. Erkölcsi adósságunk rendezésére 1990 óta nyitva áll az ajtó, mégsem tártuk elég szélesre.” – mondta Várszegi Asztrik.

Lénárd Ödön, (1911-2003) piarista szerzetes, aki 18 és fél évet töltött Rákosi és Kádár börtöneiben, – s akiről az Alapítványt is elnevezték –, halála előtt ezt írta:

„**Elmaradt az egész magyar társadalom vértelen, de tisztességes megtisztulása**. A mostani egész átvilágítás (Itt az 1994. évi XXIII. törvényre utal, – I. Cs.) a komédiája ennek a tisztulásnak. De pontosan ugyanúgy **elmaradt a magyar egyházban is**. És ahogy a közélet ezt sírja, a mai magyar egyház is ezt sírja...”

Ahol a politikai elit csaknem 30 éve képtelen az ügynök ügyök törvényes rendezésére, megnyugtató tisztázására és az áldozatoknak történő elégtételadásra, ott miért várhatnánk el többet a hatalomnak nem egyszer kiszolgáltatót egyházaktól?

Erdő Péter 2010-ben **Kiss Rigó László** Szeged-csanádi megyés püspökre bízta a múlt feltáró munka kuratóriumi irányítását. Ott tartunk, ahol voltunk.

2011-ben Pannonhalmán így fejezte be beszélgetésünket Várszegi Asztrik:

„Nem a hit van válságban, hanem az a felfogás, mely szerint minden a pénztől, a vagyontól, a hatalomtól, s a kapcsolatoktól függ. [...]”

Hozzászoktunk a párturalomhoz, ahhoz, hogy odafönt gondolkodnak helyetted, neked csak végre kell hajtani a határozatokat. Holott a hívő embernek és a nemzetnek is önmagával kell együttműködnie, ebben teljesedik ki szabad választása, miközben keresi, de nem birtokolja az igazságot.”

A hazánkban működő szabadegyházak, kiségyházak legtöbbje a XIX. században alakult, jobbára a reformáció által létrehozott protestáns egyházakból szakad ki, kezdetben ellenzéki csoportosulásként, majd vallási szektaként, később önálló egyházként. Két összefüggésben fejtettek ki ellenállást a történelmi vagy a megreformált egyházakkal szemben:

- A kereszténység lényegétől **eltérőnek** minősítették az egyházi hierarchiát, intézményrendszert, különösen annak hatalmi megnyilvánulásait.
- Kiábrándulva az osztálytársadalomból, gyakorlatilag a „bűnös világtól” elfordulva, a **kis-közösségeket**, a hívek és a papok (prédikátorok) egyenjogúságát, a gyülekezetek önálló **önkormányzaton** alapuló életét tartják fontosnak.

Erőtéljes térnyerésük a XIX. – XX. században következett be, amikor a Nyugatot járt céhlegények, mesteremberek, illetve az ideérkező vendégmunkások behozták az országba a **Bibliához ragaszkodó** tanításaikat. Elterjedésük éppen ezért elsősorban a legszegényebb vidékeken volt tapasztalható. 1945 előtt megalázó megkülönböztetésben részesültek a történelmi egyházaktól és az állami szervektől. Ezért is volt rájuk jellemző az elzárkózás, a befelé fordulás, az illegális működés.

A II. világháború befejezése után a Kommunista Párt, élén Rákosi Mátyással a magyar nép ellenségeinek zömét az egyházak palástja mögé bújva vélte felfedezni, ezért megkezdte felszámolásukat az államvédelem legdrasztikusabb módszereivel.

1950-ben a Szabadegyházak Szövetsége átalakult a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsává. A szabadegyházakról – kiségyházak, szekták, önálló felekezetek, vallási közösségek, csoportok, stb. – ezt követően hosszú éveken át csak a jelentések szintjén esik szó az úgynevezett **klerikális reakció elleni harcban**, az ellenséges tevékenység operatív felderítése, elhárítása során. Az állambiztonság kísérletet sem tesz átfogó, rendszerszemléletű értékelésre, összefüggésben a társadalmi mozgásokkal, a jogi és politikai háttérrel, beéri alkalmi csoportosításokkal, elnagyolt és felszínes információkkal és következtetésekkel, a pártos ítékezés ateista közhelyeivel és sablonjaival.

Az 1990-es rendszerváltást megelőző négy évben lesz elkerülhetetlen az elmélyültebb szembenézés a szabad vallásgyakorlás korlátaival, a **hitüket másképp megélni akarók** alkotmányos törekvéseivel. Az állambiztonság rákényszerül a valósághoz közelítő elemző munkára, a kiségyházak megkülönböztetések nélküli számbavételére, tevékenységük valós értékelésére, törekvéseik jobb megértésére, s egyúttal felkészülve a reformok megkívánta párbeszédre és együttműködésre. De még így is hiányzik a körültekintő és tapintatos hozzáállás, a magas fokú empátia készség mások eltérő hitelvei, vallásos szokásai és liturgikus gyakorlata iránt.

A tanulmány a kiségyházak, felekezetek, szekták, vallási közösségek és az **állami, állambiztonsági szervek kapcsolatát** vizsgálja 1945 és 1990 között az egyházi elhárítás és a hálózati személyek jelentéseinek tükrében. Helyenként a korabeli államvédelmi, állambiztonság illetékeseinek szemszögéből láttatja az eseményeket és a mindenkori hivatalos álláspontnak megfelelő értékeléseket idéz.

A tanulmány nem érinti a rendszerváltás utáni eseményeket, az egyházpolitikai, vallástörténeti, hitéleti és személyi vitákat, tartózkodik a szélsőséges véleményektől. A dokumentumok túlnyomó többsége az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárából, a tudományos kutató munka helyszínéről származik. Az ÁBTL csak a fenti időszak iratait őrzi.

Budapest, 2019. december havában

A Szerző

Bűnbánat nélkül nincs megtisztulás

„Az önökkel való együttműködés nélkülözhetetlen, de értelmetlen, mert sem személyi biztonságot, sem egyházi perspektívát nem ad.”

Dr. Benyik György teológiai tanár esete az állambiztonsággal

A magyar állam 1927-ben létesítette a Római Magyar Akadémiát, az állam által fenntartott Collégium Hungaricum egyik tagozata volt a Papi Osztály (Egyházi Kollégium), amely a Pápai Magyar Intézet (PMI) elődjének tekinthető a via Giulia 1. szám alatti Falconieri palota II. emeletén.

A Papi Osztályt emelte a PMI rangjára 1940-ben XII. Pius pápa, aki az intézet rektorát maga nevezte ki. Az intézet működése 1943 őszétől szünetelt, 1948-tól 1964-ig emigrációban élő papok – döntően a korábban Rómában és Ausztriában tanultak – működtették.

1964: Agostino Casaroli és Prantner József aláírja a megállapodást

1964-ben a Vatikán és a Kádár kormány megállapodott abban, hogy 1965. februárjától a római objektum a magyar egyház tulajdonába kerül és a római egyetemeken tanuló magyar papok intézetévé válik. A Pápai Magyar Intézet a Magyar Katolikus Püspöki Kar felügyelete alá kerül, mindenkori vezetőjét (rektor) a magyar állam hozzájárulásával nevezik ki, növendékei csak olyan magyar egyházmegyések lehetnek, akiknek kiküldéséhez a hazai egyházi vezetés hozzájárult. A

megállapodást 1964 szeptember 15-én Budapesten írta alá a két küldöttségvezető: Agostino Casaroli érsek és Prantner József, az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) elnöke. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal engedélye nélkül senki sem érkezhett Rómába, az ÁEH pedig nem dönthetett az **állambiztonság** nélkül, amely **kizárta** a lehetséges növendékek sorából az ellenséges politikai beállítottságúakat és előnyben részesítette a lojálisak köréből azokat, akik alkalmasak voltak hírszerző feladatok elvégzésére.

1965. április 26-án a BM. III/I és III/III csoportfőnöksége közös **intézkedési tervet** készít a PMI-vel kapcsolatos állambiztonsági feladatok végrehajtására. Abból indulnak ki, hogy:

*„Az intézet helyzetében bekövetkezett változás lehetővé teszi számunkra az **objektum operatív hasznosítását**. A PMI operatív felhasználása azonban csak úgy járhat sikerrel, ha a III/III és a III/I csoportfőnökségek egybehangolt intézkedései alapján a kiküldendő elöljárók és hallgatók között megfelelő ügynökséget helyezünk ki.*

A szoros együttműködést az teszi szükségessé, hogy a III/I csoportfőnökség kihelyezésre szánt jelöltjei a III/III csoportfőnökség operatív munkában jártas, ellenőrzött ügynökeiből kerülhetnek ki.”

Az operatív munka hatékonysága és a foglalkoztatottak folyamatos utánpótlása érdekében intézkedések soráról rendelkeznek. Köztük:

*„Az objektumban működő hálózat megerősítése megköveteli, hogy már az év őszén és ezt követően minden kikerülő csoportban **legalább két ‘minőségi’ ügynököt** helyezzünk ki. Ennek biztosítása érdekében a meglévő ügynöki hálózatból kiválasztjuk a külföldi foglalkoztatásra legalkalmasabb ügynököket, a tartó szerv bevonásával ellenőrizzük, felkészítjük, továbbtanulási kérelmet nyújtatunk be velük, és az egyházmegyéknél vezetői körökben foglalkoztatott hálózatunkon keresztül beajánljuk őket a püspökök által kihelyezésre szánt hallgatók közé.*

*– Kiválasztjuk és feldolgozzuk a PMI **vezetői funkciójába** alkalmas személyeket. Hálózati úton gondoskodunk megfelelő és előre felkészített ügynökök beajánlásáról. Az 1965 év őszén megüresedő igazgató helyettesi beosztás betöltésére három alkalmas ügynököt választunk ki, feldolgozzuk, ellenőriztetjük őket, majd a püspöki kar és az ÁEH által elfogadott jelöltet kihelyezése előtt felkészítjük”*

1976-ban összefoglaló jelentés készül a BM-ben a PMI 1964-1975 közötti helyzetéről. Tíz év alatt 46 egyházi személy – ösztöndíjas és vezető – fordult meg az intézetben, a rezidentúra 20 fős hálózatot foglalkoztatott (ebben nincsenek benne a társadalmi kapcsolatok). Az ösztöndíjasok közül 38 pap fejezte be tanulmányait. (Volt, aki disszidált, hárman megnősültek, más betegsége miatt kényszerült idő előtt hazatérni.)

[Más statisztika szerint: 1965-1970 között 29 ösztöndíjas tanult a PMI-ben általában 3 évig. Közülük 17 fő volt a két csoportfőnökség hálózati személye, de ebbe nem tartoztak a társadalmi kapcsolatok. 1971-1980 között 28 fő tanult Rómában, közülük 14 volt az állambiztonság beszerzettje, rajtuk kívül legalább 4-5 társadalmi kapcsolat is segítette a hálózatot. A nyolcvanas évekről még nem lehet megbízható adatokat közölni.]

Aki korábban kápláni, lelkészi beosztásban dolgozott, tanulmányai befejezése után egyházkormányzati vagy teológiai tanári beosztást kapott. Néhány kimagasló tanulmányi eredményt elért, magasan képzett, jó római kapcsolatokat kialakított megbízható hálózati személy biztató egyházkormányzati perspektívával rendelkezik és nemzetközi pozícióba is hozható.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/III. 1/a alo -

"SZIGORUAN TITKOS !"

44-10/375

Engedélyezem:

Tárgy: "Palota" fn. obj.
dosszié nyitására

Geréb Sándor
/ Geréb Sándor r.alezr. /
osztályvezető

H A T Á R O Z A T

Budapest, 1968. május 3.-án

Kérem engedélyezni a Rómában működő Pápai Magyar Intézet /PMI/ vezetői, tagjai és a római továbbtanulásra esélyes hazai egyházi személyek ellenőrzése és tanulmányozása, valamint anyagaik megfelelő operatív rendezése céljából "Palota" fn.-en objektum-dosszié nyitását.

A római objektum a Magyar Népköztársaság és a Vatikán közötti 1964.évi részleges megállapodás eredményeképpen 1965. februárjától ismét a magyar egyház tulajdonába került és a római egyetemeken tanuló magyar papok intézetévé vált.

A PMI-be a magyar püspöki kar az ország különböző egyházmegyeiből 1-3 éves időtartamra felszentelt papokat küld ki az Állami Egyházügyi Hivatal engedélyezése alapján. Olyan egyházi személyek, akik ellenséges politikai beállítottságuk, nem lehetnek az Intézet növendékei, ezért az objektum dosszié II.részében nyilvántartásban szereplő személyek anyagai nem kerülnek lerakásra. E részben, azon egyházi személyek puhafedelű dossziékban gyűjtött anyagait kívánjuk elhelyezni, akik az Intézet lakói, illetve esélyes jelöltjei.

Sajátossága az objektumnak, hogy összetétele évenként változik. A Rómából véglegesen hazatért egyházi személyek, valamint alkalmatlan jelöltek összegyűjtött anyagait a területileg illetékes megyei osztályoknak küldjük meg.

Figyelembevéve, hogy az objektum-dossziében helyezzük el a beszámolókat, a tanulmányozás alá vont személyek anyagait, javasolom a dossziét Szigoruan titkos, különösen fontosként kezelni.

/ dr. Pálfi József r.örgy. / / Barát Tibor r.örgy. /
alosztályvezető

Készült: 1 pld.

Kapja: ob.j.d. Nytsz.: 1/13.501/68.

1968. MÁJ 15.

A „Palota” fedőnevű objektum dosszié megnyitása

A jelentés azonban kritikusan szól a nehézségekről is. A történeti hűség érdekében szó szerint idézem:

– „Az egyházmegyék vezetői eltérő módon ítélik meg papjaik római továbbképzésének szükségességét. Tudatos, tervszerű továbbképzés igényét sehol sem tapasztaltuk. [...] Néhány püspök a PMI szükségességét is megkérdőjelezi és hangoztatja, hogy **nincs szüksége római végzettségű papra**. E nézetnek megfelelő gyakorlatot mutat a pécsi és veszprémi püspökség.

– A püspökök húzódozásukat az Intézet fenntartásának rájuk háruló és növekvő **költségeivel** [is] magyarázzák. Magatartásukat azonban ténylegesen más tényezők indokolják. Egyrészt **bizalmatlanok** a római egyetemek teológiailag progresszív irányzataival szemben, másrészt attól tartanak, hogy az ösztöndíjasok fecsegése **kompromittálhatja** személyüket Rómában.

– Az egyházmegyék vezetői, akik ösztöndíjast küldenek a PMI-be, általában arra törekednek, hogy az általuk legalkalmasabbnak tartott, egyházi szempontból a legmegbízhatóbbak kerüljenek ki Rómába. Ezek általában **nem azonosak az operatív jelöltekkel**. A püspökök jelöltjeit felderíteni, közöttük beszervezést végrehajtani, alkalmas hálózati személyt bejátszani azokban az egyházmegyékben tudunk, ahol az aulákban erős operatív pozíciókkal rendelkezünk és jó együttműködést sikerült kialakítani.” (ÁBTL 3.1.5. O-20011 „Palota”)

A BM III/III-1-a alosztálya 1968. május 3-tól „Palota” fedőnéven objektum dossziét nyitott, abban helyezte el a PMI működésével és személyi kérdéseivel kapcsolatos valamennyi szigorúan titkos iratot.

Benyik György Soltvadkerten született 1952. június 5-én. Anyja: Benkóczki Erzsébet háztartásbeli, apja a helyi termelészövetkezet dolgozója, testvére az ács szakmát tanulta ki. Az általános iskolát Soltvadkerten végezte el, középiskolába a kiskunhalasi Szilárdy Áron Gimnáziumba és a kecskeméti Piarista Gimnáziumba járt (1965 – 1970).

Dr. Benyik György

Teológiai tanulmányokat folytatott a szegedi Hittudományi Főiskolán (1970 – 1971), és a budapesti Hittudományi Akadémián (1972 – 1975). Soltvadkerten szentelték pappá 1975-ben. Teológiai doktor lett 1977-ben Budapesten, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, szakterülete a biblikum, kutatási területe az újszövetségi kortörténet, a bibliakutatás tudománytörténete, a Biblia hatástörténete.

1975 és 1978 között Kalocsán a Szent Imre plébánia káplánja, majd **Udvardy József**, csanádi megyéspüspök személyes közbenjárására a szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskolára kerül biblikus tanárnak és megbízták a prefektusi feladatok ellátásával is.

Ebben az időben figyel fel rá az állambiztonság. A **Bács-Kiskun megyei Rendőr-főkapitányság ÁB szervének III/III osztálya** kezdetben kissé ellentmondásos jelentéseket kap hálózati ügynökeiktől Benyik személyéről, tevékenységéről, magatartásáról.

„**Hargitai**” fedőnevű titkos megbízott 1973 és 1979 között írt jelentéseit tartalmazó M-37971 számú munka dosszié 1976 augusztus 30-i és szeptember 6-i jelentéseiből például kiderül, hogy a „Fiatal Papok Fóruma” 1976. augusztus 25-én Baján megtartott rendezvényére Benyik Györgyöt is meghívták Kalocsáról. Nem is akárhogy, mert neve szerepelt az illetékesek által összeállított „Meghívandók névsorában”. Ám meglepően kevesen vettek részt a fontosnak tartott találkozón, a direkt meghívott 23 személy közül csak öten és mindössze hárman indokolták meg távolmaradásukat írásban, köztük Benyik György (Kalocsa), Cselik László (Bátya) és Mityok János (Borota). A nagyfokú közömbösség és passzivitás önvizsgálatra készítette az ÁEH-t és az állambiztonságot is: „*Miért nem jönnek el a mi rendezvényeinkre?*”

„Hargitai” tmb. november 11-én már megnyugtatóbb jelentést adott kapcsolattartó tisztjének: **S. Juhász Gyula** r. alhadnagynak, akinek a szolgálati gépkocsijában elmondta: Benyik György november 4-én meghívás alapján részt vett **Dr. Ijjas József** érsek születésnapjára ebédjén. A mintegy 200 részvevő között jelen volt az összes megyés püspök, az ÁEH vezetői, a városi tanács képviselői, s a kalocsai egyházmegye kb. 40 papja. A fiatalabb korosztályt hárman képviselték: Benyik György, Cselik László és Bergmann János.

1977. április 22-én azonban ismét kétségeket keltő és kérdőjeleket rajzoló jelentést vizs „Hargitai” tmb. a kapcsolattartó tisztjének Benyik személyével kapcsolatban:

„Kalocsán a Szt. Imre templomban kihirdettek egy olaszországi utat, melyre a részvevők egyéni útlevéllel mennének és Rómában találkoznának Benyik Györggyel, aki a római programot intézné.”

Ez kiváltja S. Juhász Gyula r. alhadnagya nemtetszését és nyomban intézkedik:

„A Benyik György rk. káplánnal kapcsolatos információt más úton ellenőrzöm, mivel nemkívánatos egyházi tevékenységre utal.”

„Hargitainak” folyamatos feladata Benyik szemmel tartása. 1978. február 22-én leírja életrajzát, majd így jellemzi életfilozófiáját:

„Hagyja őt mindenki békén, úgy csinálja dolgát, ahogy ő jónak látja, ne szóljon bele senki. Értem ezt a hitoktatás területére, a gyermekekkel való foglalkozásban, életében.”

A MAGYAR NÉPKÖZTARSASAG BELUGYMINISZTERIUMA

SZIGORUAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

SZERV: BM. Bács-Kiskun-megyei RFK.

OSZTÁLY: ÁB. Szerv. III/III. osztály.

MUNKA DOSSZIÉ

MINŐSÍTÉS: Titkos megbizott.

FEDŐNÉV: "H a r g i t a i"

„B” DOSSZIÉ SZÁM: H-59614

AZ ÜGY II KÖTETBEN

KÖTET SORSZÁMA: I

MEGNYITVA: 19 73. dec. 20

LEZÁRVA: 19 79 10. 10.

ARCHIV SZÁM: _____

„Hargitai” jelentései munka dossziéjában

Még aznap, február 22-én, „Hargitai” kiegészítő jelentést ad a Bács-Kiskun megyei III/III osztálynak, amit kapcsolattartó tisztje vesz. Ebben két új információról számol be:

1., „Virág József bajai káplántól hallottam, hogy Benyiknek valami kellemetlensége történt a fiatalokkal kapcsolatban és most fél, nehogy a hatóságokkal is összeütközése legyen. Virág nem részletezte, hogy milyen problémáról van szó... [innen a cenzor három sort kihúzott]

2., „Benyik részt vett február 14-én a Kiskörösön tartott választmányi ülésen és hozzá is szólt. Érdekes módon az öngyilkos jelöltek és az egyházi személyek velük kapcsolatos feladatairól beszélt, aggodalmát fejezte ki, hogy az ilyen személyekkel történő foglalkozást az állami szervek esetleg félreértik és retorziót alkalmazhatnak.”

[„Hargitai” titkos megbízott azonos Horváth József (1944. november 03, Csátalja, Bisztriczki Anna), jánoshalmi káplánnal, akit 1973. december 7-én szervezett be a Bács-Kiskun megyei Rendőr-főkapitányság ÁB szervének III/III osztályáról Egyed József r. őrnagy, hazafias alapon, titkos megbízottként, „Hargitai” fedőnéven, belső elhárítási feladatokkal. 1979. decemberében átvette a BRFK, annak hálózatában szolgált 1984. augusztus 2-ig.]

CSAK A BM ÁB. SZERVEK HASZNOLHATÁR! SZIGORÚAN TITKOS! 31

0147-702-9

Minősítés törölve
2007. évi III. tv. alapján
2019 JAN 30. 3. aláírás

A beszerzés ideje: 1973.dec.7.....
A beszerzést végezte (név, rendf. oszt.)
Egyed József r. őrgy. Bácsm. ÁB.
Minősítése: titkos megbízott.
hazafias.
A beszerzés alapja:
A foglalkoztatás vonala: belső elhárítás.
"Hargitai"
Fedőneve:

Neve: Horváth József.
(asszonyok leányneve)
Előző neve:
(asszony neve)
Születési év, hó, nap: 1944.nov.3.
Születési helye: Csátalja.
Anyja neve: Bisztriczki Anna.
Foglalkozása: rk. káplán
Munkahelye: Jánoshalma, rk. plébánia
Lakcíme: Jánoshalma, Béke-tér 14.
Iskolai végzettsége:
Partizán:
Partizán: felszab. után:
Katonai viszonya: felszab. előtt:
felszab. után:
Állampolgársága: magyar
Nemzetisége: magyar

234391
BM 72. 9. - 13405

ÁBTL - 2.2.2.

A dosszié átadásának megjelölése

Kelt	Szerv - osztály - op. tiszt neve
	BM. Bácsm. ÁB. III/III.o.
	Egyed József r. őrgy.
9. szept. 1973	998. 2. 1. 998. 2. 1.
1973. 15.	BRFK
84. 08. 02	5.
07	

234391

ÁBTL - 2.2.2.

ÁBTL - 2.2.2 - Hálózati nyilvántartások - "Hargitai"

2019.01.30.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLTATÁSOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött eredeti iratról készült anonimizált másolat

Horváth József káplán 6-os kartonja

1977-ben a bajai gimnázium igazgatójának egy feljegyzése jutott el a Bács-Kiskun megyei Rendőr-főkapitányság III/III osztályára, onnan aztán a BM egyházi elhárításához, a III/III-1 osztályhoz került, miszerint Benyik György meghívás nélkül vett részt a gimnázium szalagavató ünnepségén.

1978. február 2-án a Bács-Kiskun megyei politikai rendőrség (III/III) egy másik hálózati személye: „**Szilveszter**” tmb. jelenti a kalocsai papról, hogy nagyon művelt és érdekes ember, könnyen maga köré tudja gyűjteni a fiatalokat. Régebben gyakran megfordult ifjúsági klubokban, szórakozóhelyeken is, igyekezett ismerősöket, barátokat szerezni magának. A plébánia épületében lévő lakása kifejezetten modernül van berendezve, sok hanglemeze és könyve van, a mostani látogatóit itallal is megkínálja, kötetlen, vidám hangulat alakul ki a fiatalokkal. Az a jó, ha odaszoknak, akkor, amikor egy évek óta jól működő ifjúsági klub megszűnik érdeklődés hiányában. A plébániára járók közül „Szilveszter” név szerint három helyi fiatal és a megyei művelődési házak több dolgozóját említi.

A kapcsolattartó tiszt megdicsérte „Szilveszter” tmb.-t: operatív értékű adatokat szolgáltatott a plébános hivatásával össze nem egyeztető tevékenységéről, pl. itallal kínálja meg a fiatalokat. Az információt haladéktalanul továbbítja az egyházi vonal számára. (ÁBTL 3.1.2. M-37770)

Az 1990 előtti állambiztonsági szervek mágnesszalagon megőrzött ún. H (Hálózati) adattárában az Ön által kért személyre vonatkozóan az alábbi adatok szerepelnek:

d ĘŘ Ŕ _Ŕ VATAI~\TAM@S_ZOLTAN_KALOCSAC_ŕ
TOThi^ILONA_c_ & y07SZILVESZTERB-140197_Ě H_yĐ_ _ _ _ á_h

ÁBTL - 2.3.2 – H-adattár

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült másolat.

A mágnesszalagok tartalmáról és az egyes adatmezők jelentéséről a kutatóteremben olvasható tájékoztatók, és a Levéltár honlapján található https://www.abtl.hu/magnesszalag_jelentes link alapján informálódhat.

Vatai Tamás a mágnesszalagok hálózati adattárában

[„Szilveszter” azonos **Vatai Tamással** (1954. április 11, Kalocsa, Tóth Ilona), aki művészeti előadó volt a kiskőrösi Petőfi Sándor Művelődési Házban. 1977. november 25-én szervezte be Greska László r. hadnagy a Bács-Kiskun megyei Rendőr-főkapitányság ÁB szervének III/III osztályáról, hazafias alapon, titkos megbízottként, „Szilveszter” fedőnéven, elhárítási feladatokkal. Állambiztonsági nyilvántartó kartonjából nem derül ki, hogy meddig foglalkoztatták.]

Ilyen előzmények után az egyházi elhárítás tisztjei – alapos ellenőrzés és tanulmányozás után – 1978. február 22-én személyesen felkeresték, hogy megismerjék Benyik Györgyöt. (ÁBTL 3.2.1. Bt-2027/2)

A találkozó alapvetően pozitív benyomásokat hozott a kecskeméti és budapesti állambiztonsági tiszték számára, eloszlatták a korábbi kétségeket és aggályokat. Benyik hasznos információkat közölt bizalmas kapcsolatairól, az egyházmegyei vezetés problémáiról, a fiatal papok helyzetéről; őszinte magatartása, önkritikája, pozitív gesztusai, az egyházi elhárítás területén meglévő operatív adottságai célszerűvé tették a további kapcsolattartást, a konspiratív követelményeknek megfelelő újabb találkozók lebonyolítását. (Megjegyezték: olaszul és latinul középfokon, németül valamivel gyengébben beszélt. Mára változott a helyzet, saját közlése szerint nyelvtudása a következő nyelvekre terjed ki: latin, olasz, héber, görög, német, angol).

Természetesen nem került el a tapasztalt elhárítók figyelmét a beszerzési jelölt néhány **kritikus** vonása sem. Ezekről jelentették:

E találkozókon alapos, kiegészítő ismeretek keletkeztek személyére vonatkozóan. Hasznos információkat közölt bizalmas kapcsolatairól, az egyházmegyei kormányzat általa ismert problémáiról, az egyházmegye fiatalabb papjainak helyzetéről.

Beszervezését a BM. III/III-1. és a Bács-Kiskun megyei RFK III/III. osztálya közösen, 1978. augusztusában hajtotta végre, hazafias alapon, de az együttműködés vállalásánál jelentős szerepet játszott az érdekeltség, az anyagi és egzisztenciális támogatás reménye, amely a hálózat egészséges karrierizmusára utalt.

Beállítottságánál, személyi tulajdonságainál fogva alkalmasnak bizonyult preventív, befolyásoló jellegű, az egyházmegye lojális vezetésének védelmét szolgáló feladatok végrehajtására. A titkos együttműködésbe történő bevonását a fenti operatív helyzeten túl az a tény is célszerűvé tette, hogy beiskolázása esetén alkalmasnak látszott külföldön is hálózati feladatok ellátására.

Benyik György beszerzése 1978. augusztusában

„Negatívuma, hogy magatartásának jellemző vonásai közé tartozik az **anyagiasság, a karrierizmus és a hiúság**. Ezek a tulajdonságok jelentős szerepet játszottak az ÁB szervekkel való kapcsolatában beszerzésekor és az azt követő időszakban is. Egyházi körökben az említett tulajdonságai nem közismertek, önmaga értékeit reálisan megítélő embernek tartják.”

Beszervezését 1978 augusztusában közösen hajtotta végre a BM III/III-1 osztálya (**Pelikán István** r. őrnagy) és a Bács-Kiskun megyei RFK. III/III osztálya (**Kiss László** r. őrnagy) hazafias alapon, titkos megbízottként, „**Rákoshegyi**” fedőnéven az egyházi elhárítás vonalára. Kettős céllal: hálózati személyként alkalmas volt preventív, befolyásoló jellegű, az egyházmegye lojális vezetésének védelmét szolgáló feladatok végrehajtására, másfelől: beiskolázása, kiképzése esetén alkalmasnak látszott külföldön is meghatározott célok érdekében végzendő hírszerző tevékenység ellátására.

Ám visszatérő motívumként a szervezők ismét rögzítették, hogy:

*„...az együttműködés vállalásánál jelentős szerepet játszott az **érdekeltség, az anyagi és egzisztenciális támogatás** reménye, amely a hálózat egészséges karrierizmusára utal”*

[Állambiztonsági nyilvántartó, un. 6-os kartonja megvan, ám azt – az ÁVH egykori szóhasználatával szólva – úgy „megcsiszolták” (szándékosan vagy véletlenül), hogy nehezen olvasható, ezért közlésre alkalmatlan.]

A szervezését követő szűk egy évet (1978. augusztus – 1979. június) római kiutazásáig a **Bács-Kiskun megyei RFK. Állambiztonsági Szerve III/III osztályának egyházi elhárítása** hálózatában töltötte Benyik György („Rákoshegyi” titkos megbízott). Hálózati titkos együttműködését kapcsolattartó tisztje, a kecskeméti **Kiss László** r. őrnagy irányította.

Kiss őrnagy ezt az időszakot **eredményesnek** értékelte 1979. július 12-én kelt összefoglaló jelentésében:

„Operatív szempontból értékelhető információt kaptunk a Kalocsai Főegyházmegye egyes tagjairól, az egyházmegyei kormányzás belső helyzetéről, továbbá a Szegedi Teológia egyes hallgatóiról és tanáiról.

A tmb. jó hírszerző lehetőséggel rendelkezett a Központi Hittudományi Akadémia volt hallgatói körében is, mely információkat folyamatosan megküldtük a BM III/III-1-a alosztályának.

*Egyértelműen megállapítható volt feladatainak végrehajtása során őszintesége és tárgyilagos információja. [...] ...szervünkhöz való viszonya jó volt. Találkozóink során közvetlen viszony alakult ki, amely **eredményesen** szolgálta hírszerző lehetőségének fokozatos javítását. Kapcsolatunk ideje alatt dekonspirációra utaló adat nem merült fel.”*

Bács-Kiskun Megyei
Rendőrfőkapitányság
K e c s k e m é t .

III/III. Osztály

SZIGORUAN TITKOS!

Tárgy: "Rákoshegyi" fn. tmb. munkájáról

ÉRTÉKELŐ JELENTÉS

Kecskemét, 1979. július 12.

Jelentem, hogy az egyházi reakció elhárítása vonalán 1978. augusztusától foglalkoztattuk "Rákoshegyi" fn. tmb-t. Beszervezést hazafias alapon, fokozatos módszerrel hajtottuk végre.

Találkozódinkat általában 3 hetenként tartottuk meg nyilvános helyen, majd megfelelő ellenőrzöttség után "T" lakásban. A beütemezett találkozókra a tmb. pontosan megjelent. Feladatnak végrehajtásáról írásban, illetve szóban adott jelentést.

Egyértelműen megállapítható volt feladatainak végrehajtása során összintéssége, és tárgyilagos információja.

Operatív szempontból értékelhető információt kaptunk a Kálcoosai Főegyházmegye egyes tagjairól, az egyházmegyei kormányzás belső helyzetéről, továbbá a Szegedi Teológia egyes hallgatóiról és tanáiról.

A tmb. jó hírszerző lehetőséggel rendelkezett a Központi Hittudományi Akadémia volt hallgatói körében is, mely információkat folyamatosan megküldtünk a BM III/III-1/a alosztálynak.

"Rákoshegyi" fn. tmb. kapott feladatait, igyekezett eredményesen végrehajtani, szervünkhöz való viszonya jó volt. Találkozódink során közvetlen viszony alakult ki, amely eredményesen szolgálta hírszerző lehetőségének fokozatos javítását. Kapcsolatunk ideje alatt dekonspirációra utaló adat nem merült fel.

Egyéni helyzetében bekövetkezett változás miatt került átadásra a BM III/I. Csfségnek.

Kiss László
Kiss László
r.örgy.

Kapja: "M" do.

ÁBTL - 3.1.2 - M - 37896 /57

„Rákoshegyi” együttműködése a politikai rendőrséggel
Bács-Kiskun megyében eredményes volt

Az értékelő jelentésből az is kiderül, hogy az egyházi reakció elhárítása vonalán szervezett találkozók általában három hetenként tartották előbb nyilvános helyen, majd megfelelő ellenőrzőség után „T”-lakásban. A tmb. mindig pontos volt, s szóban vagy írásban jelentett feladatainak végrehajtásáról.

az Ety. 25. § alapján
az iratokat átvette.

A MAGYAR NÉPKÖZTARSASÁG BELÜGYMINISZTERIUMA

MINŐSÍTÉS MEGSZÚNT
1995. évi LXV. tv. 28. § (2)
bekezdésére figyelemmel.

SZIGORUAN TITKOS!

BACS-KISKEVÉNYI RENDELŐKÖZPONTI TISZSÁG
Allambiztonsági Szerve

S Z E R V: _____

OSZTÁLY: _____ III/III

MUNKA DOSSZIÉ

MINŐSÍTÉS: _____ TMB.

FEDŐNÉV: _____ "Rákoshegyi"

B DOSSZIÉ SZÁM: _____ H-63879

AZ ÜGY _____ KÖTETBEN

KÖTET SORSZÁMA: _____ I.

MEGNYITVA: 1978 aug. 29

LEZÁRVA: 19 _____

ARCHIV SZÁM: _____

„Rákoshegyi” első jelentései 1978-1979-ből

Benyik György ide vonatkozó állambiztonsági jelentései és Kiss László r. őrnagy azokkal kapcsolatos feljegyzései az ÁBTL-ben őrzött 3.1.2. M-37896 számú munka dossziéban olvashatók, melyet 1978 augusztus 29-én nyitottak meg és Kiss László fent idézett összefoglaló jelentésével zártak le 1979. július 12-én. Néhány részlet és konkrétum belőle.

Első jelentését szeptember 19-én adta. Ijjas József érsek és Udvardy József püspök környezetéből hoz információt, járt **Dankó Lászlónál**, a szegedi szeminárium rektoránál is, akivel kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy „... a rektornak kiépített informátori rendszere van, tőlük bizalmas kérdésekben tájékozódik”, erről tényszerűen is meggyőződött. Jó kapcsolatok kialakításának első lépéseit tette meg jeles és mértékadó tanároknál (Ipolyi, Turay, Kemény Lajos), tájékoztatást adott Horváth József bajai káplán kilépéséről, bensőséges, őszinte beszélgetést folytatott a Kalocsára került Szeghalmi Ambrussal, aki új környezetében is folytatni akarja a bázisközösség kialakításának tervszerű lépéseit, erre figyelni kell. (Kiss őrnagy: „Indokolt a folyamatos ellenőrzése.”)

A jelentés fontos mondatokat tartalmaz Budapesten történt találkozásáról a római tanulmányai második évét rövidesen megkezdő **Erdő Péterrel**.

„Kapcsolatuk bizalmas jellegénél fogva, őszinte beszélgetésre került sor.”- írja Kiss László r. őrnagy „Rákoshegyi” szóbeli tájékoztatása alapján.

[Ez azt is jelentheti, hogy Erdő Péter tudott Benyik György és az állambiztonság titkos együttműködéséről.]

- Beszámolt továbbá, hogy budapesti tartózkodása során találkozott Erdő Péterrel, aki római tanulmányának második évét rövidesen megkezdte. Kapcsolatuk bizalmas jellegénél fogva, őszinte beszélgetésre került sor. Erdő Pétertől kapott információ szerint a PMI-ben tovább folyik a belső átalakítás, mely késlelteti az új hallgatók felvételét, illetve kiküldetését. Tájékoztatta, hogy a számításba vett jelöltek közül egy főt Lékai biboros jelölt és a közbejött betegsége miatt nem valószínű kiküldése. Kinti tapasztalatairól kedvezően nyilatkozott, elégedettségét nyilvánította.

Kapcsolata Erdő Péterrel bizalmas jellegű

Erdő Péter arról informálta „Rákoshegyi”-t, hogy a PMI-ben tovább folyik a belső átalakítás, mely késlelteti új hallgatók felvételét, illetve kiküldését. Elmondta azt is: a számításba vett jelöltek közül egy főt személyesen Lékai biboros delegált, ám annak közbejött betegsége miatt nem biztos a kiküldése. Római tapasztalatairól kedvezően és elégedetten nyilatkozott.

Október 10-én egy beütemezett fővárosi találkozón, nyilvános helyen a titkos megbízott arról számolt be Kiss László r. őrnagynak és Pelikán István r. őrnagynak (BM. III/III-1-a), hogy Dankó rektor és Udvardy püspök határozott elvárásokat fogalmaztak meg számára. Ezek azt mutatják, hogy munkaköréből adódóan, „Rákoshegyi”-nek, mint **prefektusnak bizalmas ismereteket kell szereznie a teológusokról, s azokról a rektort kell tájékoztatnia**. Ennek megfelelően alakítja viszonyát a hallgatókkal.

Bács-Kiskun Megyei
Rendőrfőkapitányság
K e c s k e m é t .

SZIGORUAN TITKOS!

III/III Osztály

Adta: "Rákoshegyi" fn. TMB.
Vette: Kiss László r. őrgy.
Idő: 1978. október 10,
Hely: Budapest, nyilvános hely.

J E L E N T É S

Kecskemét, 1978. október 13.

Jelentem, hogy f. hó 10-én, a beütemezett találkozót megtartottam "Rákoshegyi" fn. TMB-vel Budapesten, nyilvános helyen. A találkozón résztvett Pelikán István elvtárs, a BM. III/III-1/a alosztály beosztottja is.

A TMB. a találkozóra pontosan érkezett. Az általános megbeszélésünk keretében egyéni helyzetének kedvező irányu alakulásáról tájékoztattott. Megállapította, hogy előljárói Dankó professzor és Udvardy püspök részéről "barátkozó" közvetlen viszonyt tapasztalt. Ennek ténybeliségét beszélgetésük irányából és közvetlenségéből állapította meg, továbbá a részére meghatározott elvárások jellege azt mutatja, hogy munkaköréből adódóan mint prefektusnak bizalmas ismereteket kell szereznie a teológusokról, melyről a rektort kell tájékoztatni. Ennek megfelelően alakítja előljáróival és a hallgatókkal viszonyát, melyet kedvezően fogadnak.

AZ ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Mint prefektusnak bizalmas információkat kell szereznie a teológusokról

(A hallgatók csak a prefektus szóbeli engedélyével hagyhatják el a szemináriumot. A házirend előírja, hogy a kimenők alkalmával az eltávozóknak meg kell jelölniük tartózkodási helyüket, hogy bármikor ellenőrizhetők legyenek. A korábbi gyakorlat szerint csak csoportos eltávozás volt lehetséges, ezt is a prefektusnak kellett engedélyezni, ám a gyakorlat olyan eltérő kivételek sokaságát mutatta, amiről senki sem beszélt szívesen. „Rákoshegyi”-nek rutin ellenőrzéseket javasolt a szolgálat.)

A tmb. állandó feladata a **bázis-közösségek és a „bulányisták”** tevékenységének figyelése, kapcsolataik alakulásának, szerveződéseik rétegződésének – hallgatók és tanárok viszonya – a befolyásolási sávok kiterjedésének elemzése. Ennek során jelent például Pécsi Ferenc kalocsai egyházmegyésről, Máté Tóth Andrásról, Antal Géza kanonokról, Kispál György székesfehérvári lelkésről és Balázs János dunaharaszti lakosról. Ugyanakkor külön feljegyzésben („*A bulányisták kérdéséről*”) kifejti, hogy nagyobb differenciáltságra lenne szükség az egyes mozgalmak megítélésénél, mert általános tapasztalata, hogy a „bulányistákat”, „más kis csoportokat”, „evangéliumi keresztyéneket” és például a „karizmatikusokat” össze szokták keverni. Pedig az a tény, hogy egyik irányzat sincs pontosan körülhatárolva, vannak közös vonásaik, melyek egymás hatását erősítik, egymásban segítőkre találnak, gondolataikat, elméleteiket az egyik csoportból viszik át a másikba, egyesek átveszik, árnyalják, beépítik, mások elvetik azokat.

„Rákoshegyi” noha látja, hogy a személyes besorolás a kapcsolattartás alapján történik, de szerinte a kapcsolat hajlandóság, lelkialkat, alkalmi társaság, a hasonló, mégis más jellegű ismeret alapján alakul ki és csak az esetek kisebb százalékában jelent személyes és teljes elkötelezettséget a bulányizmusnak. Ezért írja azt – egyebek között – kapcsolattartó tisztjének:

„Számomra nem ez tűnik a legveszélyesebbnek, hanem a protestáns egyházon belüli ifjúsági mozgalmakban, főleg a baptisták között gyakran föllelhető ‘karizmatikus mozgalom’. Ennek ugyanis van magyarországi propaganda anyaga, mégpedig külföldi, főleg holland támogatás révén.”

Úgy tapasztalja, hogy ezek a propaganda füzetek lassan mindenütt megtalálhatók a központi szemináriumtól kezdve a legkisebb plébániáig. Bonyolítja a helyzetet – írja –, hogy olyan propaganda anyagot is terjesztenek, amely a katolikus kiadóktól is beszerezhető. Sőt, olyan szerzők is szerepelnek repertoárjukban, akiket katolikus imádságoskönyv („*Minden nap együtt az Úrral*”) szöveggyűjteményei is idéznek. A kiadványok praktikusak, áttekinthetők és vonzóak. Sláger könyvük a „Kereszt az aszfaltdzsungelben”, „Kalandot kerestem”, „Egy tengerész lázadás története”. Ugyanakkor az angol Biblia Társulat propagandafüzeteit is belekeverik anyaguk közé. Feljegyzését így fejezi be a titkos megbízott:

„Nehezen körvonalazható csoportnak lerakatai vannak Magyarországon, központja Hollandiában, de úgy sejtem, Kanadában jelentős anyagi bázissal. Erre vonatkozó meglátásaimat szóban közlöm alkalmas időpontban.”

Közben szorgalmasan, kellő hálózati aktivitással keresi információs forrásait és jelent a helyenként operatív értékkel is rendelkezők köréből, köztük van például:

Kozma Gábor, V. éves szegedi teológus, akinek „*magatartása méltatlan, viselkedése engedetlen*”, Kolozsvári Kiss László és Gara József református lelkész, Sávai János, Csanád egyházmegyes lelkész, dr. Bellon Gellért, jánoshalmi plébános, Szeles Sándor, az egyházmegye irodaigazgatója, Sárközi Balázs teológus, visszatérően Szeghalmi Ambrus és mások.

Természetesen az állambiztonságot a teológiai tanárok is érdeklik, így rendszeresen feltűnnek a hálózati jelentésekben. Például: Kemény Lajos, aki bibliakumból ad elő és az adminisztratív ügyeket viszi. A tmb. szerint Kemény a rábízott feladatokat felületesen, érdektelenül végzi, környezete nem kedveli, már nem is érzi jól magát Szegeden, ezért el akart jönni a teológiáról, de Udvardy püspök megakadályozta ebben, helyzete most bizonytalan, érthetően zárkózott. („Rákoshegyi” ekkor még

nem tudhatta, hogy Kemény már régóta a III/III társadalmi kapcsolata.) Hasonló módon számol be Turay Alfréd filozófia-német szakos tanárról, („Márk Tamás” informátor), Kerekes Károlyról, aki magas színvonalon oktatja a biblikumot és igyekezett bizalmas kapcsolatot kialakítani vele, de biztatóan alakul információs viszonya Winkler Lajos latin tanárral („Gyulai”), és az ének-zene szakos Vág Imrével is.

„Rákoshegyi” időnként kiemel egy-egy figyelemreméltó személyt sajátos környezetéből és a róla gyűjtött információit közli – a tőle megszokott maximális terjedelemben (egy sűrűn gépelt oldal) – kapcsolattartó tisztjével. Ez történt például: Gesztessy András, Ladocsai Gáspár, Szaradits József és Dolhai Lajos esetében. Jelentéseinek megfogalmazásai ekkor még általában mértéktartók, árnyaltak, nem egyoldalúan ítélezők; bevallottan közli információinak hiányosságait is, kételyeit és aggályait, vita esetén az egyes álláspontokat, anélkül, hogy kötelezően eljutna a kívánatos végeredményig. (A hangvétel majd méltánytalannak tartott római hazarendelése után változik, esetenként nem is kicsit...)

Gesztessy András szerint „*Cserháti püspök úr különleges kegyeltje*”, aki jogi doktorátus után került Budapestre. Kapcsolatuk nem a személyi szimpátia, hanem a gyanakvás és a távolságtartás mentén alakult. Gesztessy megnyilatkozásai óvatosak, elméleti vitákban jártas, de mindig csak az adott témáról beszél, attól nem tér el, önmagáról alig árul el valamit. „*Igazi baráti kapcsolatot talán csak Török Józseffel épített ki, aki egyébként évfolyamunknak némiképp önkéntes száműzetést vállalt tagja volt.*” „Egy nagyon lényeges vitában többször is felszólalt, s a hálózatban is ez hagyott leginkább nyomot. A vita tárgyát így jelentette kapcsolattartó tisztjének „Rákoshegyi”:

*„... sokáig vitatott alternatíva volt, hogy a jelenlegi egyházi szervezetet **hagyni kell tönkremenni**, szervezetével, teológiájával, szokásaival, beszédmódjával, stb. együtt, és tőle függetlenül kellene az új teológia (zsinat utáni) alapján **létrehozni egy teljesen újat, egy mai és nem egy régi társadalomba ágyazott egyházat.**”*

Ladocsai Gáspár egyszerű családból származott, Esztergomból került fel Budapestre, s példátlan szorgalommal, kemény akarattal, szívósan küzdött a felemelkedésért, pótolva hiányzó általános műveltségét, s hiúsági kérdést csinálva abból, hogy a lehető legjobb eredménnyel vizsgázzon. Esztergomban ezért is kapta a „Jezsuita” becenevet, ami nem a kapcsolataira, hanem a jellemére vonatkozott. „*Akart valaki lenni.*” Ismert emberek, neves művészek, művelt személyiségek köré igyekezett kerülni, s barátságuk révén egy beavatottabb kör tagjává válni, – jegyezte fel róla a hálózat. Igen erőteljesen érdeklődött a krisztológiai és szentháromságtani kérdések iránt és sokat foglalkozott az ezekhez kapcsolódó ekléziológiai vitákkal. Az utóbbiaknak egyetlen konklúziója volt nála: a rómaiság védelme, a katolicitás hangsúlyozása. Egy-egy szűk elméleti munkaterületen precízen dolgozott, az ottani következtetései helytállóak, megalapozottak voltak. Viszont szerette volna ezen szűk területek következtetéseit általánosítani és más területekre mint alkalmazható elveket átvinni. Ezek az általánosítások azonban épp oly naivak voltak, mint amennyire megalapozottak az előzőleg említettek esetében. Politikai hovatartozását ezzel a homályos mondattal jellemezte a tmb.:

„Ha politikai jellegű véleménye most jónak mondható, ez épp úgy lehet egy fejlődés eredménye, mint az előmenetel érdekében tett változtatások következménye.”

Heller: „Rákoshegy” J. 7MB.
Vélt: Kiss E. 1974
Tel.: 1979 apr. 17.
Heller: „Hóvirág” J. 7. Lakat.

45

Feljegyzés Gestessy Andrásról

1 pl.
Kivonat
BK. III/11-14

Gestessy mint Cserhádi pp-ur különleges kegyelje, -legalább is így tudtuk, -került Bp-re, jogi doktorátusa után. Ugy tudom, hogy mindjárt 3. évre vették fel, csak különbözeti vizsgákat kellett tenni bizonyos tantárgyakból/latin, görög, filozófia, stb./

Gyakori együttlétünk ellenére sem tudok róla sokat és megbízható dolgokat, legfeljebb benyomásaimat tudom elmondani. Kapcsolatunk a szemináriumi növendékek átlagos ismeretségi szintjén zajlott, kevés személyes szimpátiával, inkább némi gyanakvással fűszerezve. Igazán baráti kapcsolatot talán csak Török Józseffel épített ki, aki egyébként évfolyamunknak némiképp önkéntes száműzetést vállalt tagja volt. Ők ketten jó kapcsolatot építettek ki, különösen összekötötte őket a francia nyelv és a multszázadi kassé áporodott levegőjű ponyva regények, valamint francia polgári irók. Ez különös színtöltő volt András műveltségnek, mert eredetileg tényleg érdekelte a jog és a társadalmi vonatkozású teol. tudományok, - ill. a teol. tudományok társadalmi vonatkozásai.

Különbös gyanakvásunk megakadályozott abban, hogy tudásosan sokat beszélgetünk vele egymással. Ezért személyi körülményeit családját, jogi tanulmányait, papi hivatása körülményeit, stb. nem ismerem. Azt sem tudom megmondani, hogy kivel állt jó kapcsolatban egyházmegyéjében, bár viselkedése tájékozottsága arra engedett következtetni, hogy az átlagnál jobban ismeri egnézmegyéje dolgait és belső ügyeit.

Megnyilatkozásaiban óvatos volt mindig, csak adott témáról szeretett beszélgetni és úgy, hogy közben önmagáról ne áruljon el túlságosan sokat. Véleményeiből, igen kevés maradt meg bennem.

Sok negatív hatás ért vele kapcsolatban, ezért nem tudom megmondani, hogy véleményeim mennyire tárgyilagosak. Talán a legnagyobb és legpozitívabb hatást, a jogról a jog szükségességéről, valamint a politikai cselekvésről, ill. az apolitikus cselekvésről lehetetlenségéről folytatott beszélgetésünk kapcsán tette. Talán a házban egyedül, de mindenképp kevesek megértő támogatásával kísérve képviselte ezt a véleményt. Abban is egyedült állott, hogy úgy tűnik közülünk azon kevesek közé tartozott, aki kevesebb félelemmel és több felelősséggel mérte föl a politikai véleménnyilvánítás szükségességét, az egyház társadalmi beilleszkedésének követelményét, valamint ennek jogi tisztázását.

Két- vagy három alkalommal igen hosszasan vitatkoztunk a természetjogi elvről, hogy lehetséges-e természetjogi törvény, vagy mindig a társadalom a törvényalkotó, vagy ha nem akkor kicsoda. Ennyi év után már nehezen tudtam reprodukálni ezt a beszélgetést, még akkor is ha a témakörben megfogalmazott véleményem alakulásában ez egy jelentős állomás volt. Akkoriban társadalmi vonatkozású kérdésekkel, kommunikáció elmélettel, szociológiával úgy gondoltam, hogy rajta kívül Dr. Kovács, és Bánkenstein foglalkozott. Nem tudom már, hogy milyen összefüggés és kezdet alapján, de sokáig vitatott alternatíva volt, hogy a jelenlegi egyházi szervezetet, stb. hagyni kell tönkremenni, szervezetével teológiájával szokásaival, beszédmódjával stb. együtt és tőle függetlenül kellene az új teol./zsinat utáni/ alapján létrehozni egy teljesen újat, mai és nem egy régi társadalomba ágyazott egyházat. Azt tudom, hogy ebben a vitában sokszor szerepelt, de hogy pontosan mi mellett és milyen összefüggésbe vitázott, azt nehéz volna megmondani.

Mióta eljöttem Bp-ről nem találkoztam vele a római zárándoklatot lezámítva.

79 apr. 17.

Rákoshegy

ÁBTL - 3.1.2 - M - 37896 /46

„Rákoshegy” jelenti Gestessy Andrásról

Szaradits József Győrből került a Központi Szemináriumba, ahol sokat kellett tanulnia, pótolni lemaradását, mert „Rákoshegyi” szerint a győri szeminárium színvonala jóval alacsonyabb volt annál, mint amit a központban természetes követelménynek tartottak. De később is megmaradt bizonyos mértékben vidékinek. Politikáról nem szeretett beszélni, vagy ha beszélt, akkor szokásos módon a béke-pap kontra nem béke-pap kategóriában gondolkodott. *„Ez nem jelentett többet, mint azt, hogy ismerte egyházmegyéje visszás ügyeit és nagyhatalmú személyeit. „A tmb. meglátása szerint inkább azok közé tartozott, akik félelemből nem alakítottak ki politikai véleményt, nehogy bajuk származzon belőle. Nem akart semmi olyat tenni vagy mondani, ami elütött volna a többiekétől, vagy ami miatt túlságosan felfigyeltek volna rá. Ez nem jelenti azt, hogy ha túlságosan konzervatív körbe kerül vagy éppen ellenséges érzületű emberek közé, akkor ne venné át azok hangulatát, véleményük egy részét. Aztán hogy abból mennyi személyesül, s marad meg, az nehezen kitalálható.*

Minden esetre magatartásának abból az alapvető vonásából, hogy nem akar senkinek ártani és semmi miatt bajba kerülni, csak szeminárium-és pap centrikusan jól csinálni a papságot, „Rákoshegyi” arra a következtetésre jutott, amit egy mondatban így fogalmazott meg jelentése végén:

„Politikai értelemben úgy vélem, mindenképpen pozitív magatartású.”

Dolhai Lajost a gimnázium 2. osztályától ismerte „Rákoshegyi”. Apja és anyja korán meghalt, közismert teológiai tanár nagybátyja nevelte és anyagilag is gondoskodott róla, ez bizonyos tekintélyt is adott neki. Szorgalmasan és jól tanult, nem volt hit problémája, semmilyen divatos kételkedése, a „partikuláris barátságok” messze elkerültek. A fundamentális tételek és a dogmatika érdekelte. Szívesen hallgatta Nyíri professzor előadásait, de többre értékelte Gál professzor óráit, ő szintén egri egyházmegyes volt és az egriek között igen erős a lokálpatriotizmus. Gál egyetlen növendékét szerepeltetett a többiek előtt előadóként, s ez Dolhai volt. Ő pedig nem egy álláspontot képviselt, hanem különböző véleményeket ismertetett, „Rákoshegyi” szerint jól és becsületesen, szükség esetén három modern nyelven. Úgyhogy amikor a tmb.-nek jelentenie kellett Dolhairól, a következő konklúzióra jutott:

„Személyes véleményem az, hogy jó teológiai tanár lenne, érdekli a teológia, nem maradt meg konzervatív álláspontok és vélemények mellett, oda nem is fog visszatérni. Úgy gondolom, hogy olyan ember, aki politikai kérdésekkel nem tud lelkiismeret furdalás nélkül foglalkozni, de az általa képviselt teológiai vélemények nem igazolnak konzervatív politikai álláspontokat. Magam az érzelmi okokon túl is örülnék annak, ha teológiai tanár lenne, mégpedig mihamarabb.”

„Rákoshegyi” jelentéseit az egyházi elhárítás jól hasznosítja a „Varjak” fedőnevű bizalmas nyomozásnál és a Bokor Mozgalom elleni lépéseinél is.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar 1979. június 12-13-i ülésén az 1979/80-as tanévtől 3 év időtartamra **Benyik György beiskolázását a római Pápai Magyar Intézetbe jóváhagyta**. Az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke hozzájárult a kiküldetéshez. (Az ösztöndíjra javasoltakkal szemben kifogást emelhetett az ÁEH elnöke.) Majd Rómába történő telepítését engedélyezte a BM III/I csoportfőnökség vezetője.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-4. Osztály

SZIGORÚAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

Engedélyezem:

Bogye János r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök-helyettes

Tárgy: RÁKOSHEGYI fn. TMB
legális telepítésére

J A V A S L A T

Budapest, 1979. augusztus 15.

A római Pápai Magyar Intézetből - melyben magyar katolikus papok folytatnak felsőfoku egyházi tanulmányokat - adódó lehetőségeink jó kihasználásával eredményes információszerző, tippkutató és befolyásoló tevékenységet tudunk folytatni a Vatikán, valamint olasz egyházi körök és az olaszországi papi emigráció irányába.

Az intézetben tanuló papnövendékek pozíciója lehetőséget nyújt a célobjektumunkat képező vatikáni hivatalok, valamint kongregációk megismerésére, pápai tanintézetek feloldozására, az ott tanulókkal operatív értékű kapcsolatok kiépítésére.

1979. június 12-13-i ülésén a Magyar Katolikus Püspöki Kar - felsőfoku egyházi tanulmányok folytatása céljából - az 1979/80-as tanévtől, előreláthatólag két év időtartamra beiskolázta a Pápai Magyar Intézetbe RÁKOSHEGYI fn. titkosmegbizottunkat.

Az így kialakult legális lehetőség alapján javasoljuk RÁKOSHEGYI Rómába történő legális telepítését.

A hírszerzés átveszi és telepíti Rómába „Rákoshegyi”-t

1979. június 22-én vette át további foglalkoztatásra a belügyi hírszerzés (BM III/I-4) kellő ellenőrzéssel. Már 1977 óta folyamatos kontroll alatt állt, a feldolgozási időszakban és azon túl is szoros „K” (postai) ellenőrzést és 3/a rendszabályt (telefonlehallgatás) alkalmaztak vele szemben.

A BM III/I-4 osztálya (hírszerzés a Vatikán, Izrael és az egyházi emigráció ellen) 1979. július 3-i jelentésében megállapítja, hogy **Benyik György**:

„papi működését, egyházi tevékenységét alapvetően az állam és az egyház közötti megállapodás kereteinek betartása, társadalmi rendszerünk melletti lojalitása jellemezte.”

Az osztály úgy látja: a püspöki kar többsége ismeri, s kedvező véleménnyel van róla. Mind egyházmegyéjében, mind Budapesten kiterjedt egyházi és világi baráti, ismeretségi körrel rendelkezik. Teológiailag modern gondolkodású, megjelenésében világias. A júliusi jelentés következtetései ezen túl – kissé nehézkes megfogalmazásban – rámutatnak arra, hogy:

„A nyugati világ erkölcsi és társadalmi romlottságát bizalmas társaságban is bírálja, a papi emigrációról ellenszenvvel beszél, ugyanakkor a szocialista társadalmi rendszerre soha nem tett ellenséges kijelentést. Politikailag lojális, haladó szellemű. Részben osztályhelyzete, részben az állam megfontolt, kiegyensúlyozott rendszerére – szemben az egyházi vezetés részéről tapasztalt lélektelen vezetési stílussal – fokozta politikai és társadalmi kérdésekben a szocialista hazánkkal belsőleg kialakult együttműködési készségét.”

Külföldön végzendő eredményes hálózati munkáját alapos felkészítése, kiképzése, kedvező személyi tulajdonságai és jó hírszerző lehetőségei valószínűsítették. **Kiképzése** 1979 júliusában történt a Pest megyei ÁB szerv közreműködésével a **visegrádi Silvanus Hotelben**, ahol korábban igazgató volt **Dékán István** ÁVH vezérőrnagy, a belügyminiszter I. helyettese.

[**Dékán István** (1919. május 6, Győrvar, Fejes Anna) Pincér, majd építőmunkás. 1942-ben szovjet hadifogságba esik, antifasiszta iskolát végez, partizán lesz. 1945 februárjában nyomozóként csatlakozott előbb a debreceni, majd a Budapesti Főkapitányság Politikai Rendészeti Osztályához, ahol kezdettől fogva a kémelhárítás (és hírszerzés) vezetője volt – egészen 1950-ig, amikor a belső tisztogatások következményeképpen eltávolították az ÁVH-tól. A Belkereskedelmi Minisztérium Szálloda és Élelmiszer Kereskedelmi Központ ellenőrzési osztályvezetője, majd a fegyvergyártásban fontos szerepet játszó Középgépipari Minisztérium személyzeti előadója 1953 májusáig, amikor Rákosi utasítására rehabilitálták, ezredesi rangban visszakérült az ÁVH-hoz, s kinevezték belügyminiszter-helyettesnek. 1955 decemberétől 1956. október 30-ig a belügyminiszter I., államvédelmi helyettese. A forradalom alatt Munkácsra, majd Moszkvába menekült. 1957 tavaszán tért haza, s előbb fordítóként dolgozott az Európa Könyvkiadónál, majd 1960-ban a Nemzeti Szálló és a Vendéglátó-ipari Technikum igazgatóhelyettese. Később az ügynökkiképzéseknek és titkos nemzetközi megbeszéléseknek is helyt adó visegrádi Hotel Silvanus igazgatójaként dolgozott. Felesége, Kardos Éva Rákosi unokahúga volt. Dékán 1975-ben halt meg.]

„Rákoshegyi” tmb. küldetésének szakmai alapját abban látta a belügyi hírszerzés, hogy a római Pápai Magyar Intézetben tanuló papnövendékek pozíciója lehetőséget nyújt a célobjektumokat képező vatikáni hivatalok, valamint kongregációk munkájának figyelemmel kísérésére, a pápai tanintézetek feldolgozására, az ott tanulókkal operatív értékű kapcsolatok kiépítésére.

A külföldön végzendő hálózati munkát „Rákoshegyi” önként, fenntartások nélkül vállalta, a júliusi kiképzés, felkészítés során rendkívül odaadó magatartással tűnt ki, a feladatokat nagy érdeklődéssel, könnyen és jól oldotta meg, a vele szembeni sokoldalú elvárásokat megértette, küldetésére tudatosan készült.

Az állambiztonság vezetői „Rákoshegyi” **távlati** lehetőségeinek vizsgálatakor nem tartották kizártnak, hogy – megfelelő hazai és külföldi egyházi támogatás esetén – tanulmányai befejeztével Rómában maradjon valamelyik kongregációnál vagy tanintézetnél.

A hírszerzés (BM III/I-3. osztály) egy 1981. október 22-i utólagos összefoglaló jelentése rámutatott arra, hogy a hálózat főpásztora: **dr. Ijjas (Ikotity) József** kalocsai érsek („**Illés**”, „**Péter**”, „**Máté**” fedőnevű titkos munkatárs, III/III-1) **rendkívül nehéz feladat** elé állította „Rákoshegyit”, amikor a Gregoriana Pápai Egyetem biblikus kurzusára íratta be.

[**Ijjas (Ikotity) József** (1901. november 5. Baja – 1989. április 29. Kalocsa). A középiskolát Baján és Kalocsán, a teológiát Budapesten végezte. 1925-ben szentelték pappá Kalocsán. Káplán Dusnokon, majd a kalocsai szeminárium tanára és prefektusa. 1928-ban Rómában az Institutum Biblicumon tanult tovább. 1929: érseki szertartó. 1931: főegyházmegyei cenzor Kalocsán. 1935: a budapesti Szent Imre Kollégium prefektusa. 1937: Jeruzsálemben a Szent István zárandokház igazgatója. 1942: Szabadkán az apostoli kormányzóság érseki megbízottja, zsinati vizsgáló. 1950: szentszéki bíró. 1964: címzetes püspök. Részt vett a II. Vatikáni Zsinaton. 1969: kalocsai érsek, a MKPK elnöke. 1976: pápai trónálló. 1987: felmentéssel nyugállományba vonul. Elhunyt 1989-ben.

Ijjas József

1963. június 14-én szervezte be Nagy Sándor r. százados, a Bács-Kiskun megyei ÁB. szerv III/III osztályáról, hazafias alapon, „*Illés*” fedőnéven, ügynökként a római katolikus egyház elleni elhárítás hálózati feladataival. (Más források szerint zsarolással szervezték be a házvezetőnőjével folytatott viszonya miatt.) Később titkos munkatárs, további fedőnevei: „*Péter*”, „*Máté*” A BM III/III-1-a alosztálya 1984. márciusában betegsége és idős kora miatt zárta ki a hálózatból. Közismerten az Állami Egyházügyi Hivatal elnökének: Miklós Imrének volt a bizalmi embere.]

1979 augusztus 10-én a BM III/I-4 osztály vezetője: **Kiss Oszkár** r. alezredes operatív érdekből kérte Dr. Benyik György szegedi hittudományi főiskolai tanár, Dóm tér 6 szám alatti lakos útlevélkérelmének kedvező elbírálását Dr. Lehel Ferenc r. ezredestől, a BM Útlevelel Osztály vezetőjétől. Természetesen megkapta útlevelét.

Ám mielőtt kiutazhatott volna Rómába, szeptemberben még alá kellett írnia a Megállapodást a Magyar Népköztársaság Belügyminisztériumával. A **Megállapodás** Benyik György („Rákoshegyi Gedeon”) aláírt példánya így végződik:

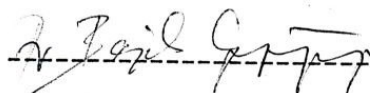
„Tudomásul veszem, hogy tevékenységem, kiképzésem, jövőbeni munkám során szerzett információszerző jellegű ismereteim szigorú államtitkot képeznek és ezért azokat soha, senkinek, semmilyen körülmények között nem fedhetem fel.

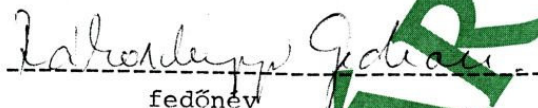
Kijelentem, hogy köztem és a Magyar Népköztársaság Belügyminisztériuma között létrejött ezen Megállapodást önként, saját elhatározásomból vállaltam és azt minden körülmények között teljesíteni fogom. A Belügyminisztérium és közvetlen kapcsolattartóm utasításait, feladataim végrehajtásának módszereire irányuló tanácsait, legjobb tudásom szerint betartom.

Tudomásul veszem, hogy tevékenységem, kiképzésem, jövőbeni munkám során szerzett információszerező jellegű ismereteim szigorú államtitkot képeznek és ezért azokat soha, senkinek, semmilyen körülmények között nem fedhetem fel.

Kijelentem, hogy köztem és a Magyar Népköztársaság Belügyminisztériuma között létrejött ezen Megállapodást önként, saját elhatározásomból vállaltam és azt minden körülmények között teljesíteni fogom. A Belügyminisztérium és közvetlen kapcsolattartóm utasításait, feladataim végrehajtásának módszereire irányuló tanácsait, legjobb tudásom szerint betartom.

A jelen Megállapodás egy példányban készült és azt a Belügyminisztériumban megőrzik.

fedőnév

A Magyar Népköztársaság
Belügyminisztériuma részéről:

Egy. 1978. máj. 18.

A BM-el kötött megállapodást aláírta Benyik György („Rákoshegyi Gedeon”)

A jelen Megállapodás egy példányban készült és azt a Belügyminisztériumban megőrzik.”

A Megállapodást a BM részéről **Benkő Viktor** r. alezredes írta alá.

[A hírszerzés 1981. október 22-i, már idézett visszatekintő elemzése a Megállapodás teljesítéséről:

„Bár a Megállapodásban írásban rögzített feladatait („Rákoshegyi”) csak részben valósította meg, mégis rendszeresen tájékoztatott bennünket és rajtunk keresztül a társosztályt a PMI belső helyzetéről, tevékenységéről, egyes emigrációs személyekről, illetve vatikáni tanintézetekről.

Negatív magatartásbeli tulajdonságai ellenére operatív munkáját hasznosnak ítéljük meg.

Két éves munkája legnagyobb pozitívuma, hogy több perspektivikusan értékes kapcsolatot hozott látóköriinkbe, melyek további feldolgozásának alapfeltételeit is megteremtette.]

Benyik György („Rákoshegyi”) 1979. október 8-án vonattal indult Rómába, a Pápai Magyar Intézetbe.

A **Pápai Magyar Intézet** (PMI) ebben az időben az állambiztonság egyik jelentős hírszerző bázisa volt az Állami Egyházügyi Hivatal támogatásával. A Rómában tanuló egyházi személyek otthonában működő kémközpont miatt az érkező ösztöndíjasok csak a kerti kapun át léphettek az épületbe, a lépcsőházat nem használhatták, csak a liftet, bárhol tartózkodtak, számítaniuk kellett arra, hogy figyelik, lehallgatják őket, jelentenek róluk Budapestre. A teljes II. emeletet elfoglaló Intézet működéséért és operatív védelméért a BM. III/I-4. osztály felelt, az ösztöndíjasok szintje alatt és fölött a hírszerző főrezidentúra beosztottai és a megbízható alkalmazottak dolgoztak.

Az 1990-ig működő Pápai Magyar Intézet **ösztöndíjasainak, egyházi vezetőinek több mint fele állambiztonsági hálózati személy, vagy társadalmi kapcsolat volt.** Igazolt lojalitás nélkül senki sem juthatott ki. A rektor bizalmi pozícióját állambiztonsági helynek tekintették.

A **nyolc rektor közül hat** az állambiztonság hálózati ügynöke volt:

Csepregi Ignác, 1964, („*Dr. Szabó*”),

Zemplén György, 1965-1968 („*Jánosi Zoltán*”, „*Wittmann Karl*”),

Fábián Árpád, 1968-1972 („*Alfonz*”, „*Ludvig Beron*”),

Bagi István, 1972-1979 („*Blanc*”),

Dankó László, 1979-1987 („*Körmöczi*”, „*Bajai László*”),

Erdő Péter, 1987, mb. rektor

Keresztes Szilárd, 1987-1988 („*Nyíri*”, „*Keleti*”).

Ternyák Csaba, 1988-1992

Két rektori feladatot ellátó egyházi vezetőnek: Erdő Péternek és Ternyák Csabának az állambiztonsághoz fűződő viszonyáról a kutatók ma még nem rendelkeznek teljes körű pontos, részletes és meggyőző információkkal. Az elérhető adatok hiányosak.

Erdő Péter

Ternyák Csaba

Erdő Péter 1987-ben megbízott rektor volt öt hónapig, márciustól szeptemberig, „Römmel”/„Römmel” fedőnéven célszemélyként tartják nyilván az ÁBTL-ben elérhető állambiztonsági iratok szerint. A még fenntartott titkosítások feloldása mindenki számára megnyugtató tisztázást jelenthetne.

[**Erdő Péter** (1952. június 25, Budapest, Kiss Mária) A budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett. Tanulmányait az esztergomi Érseki Papnevelő Intézetben, az Esztergomi Hittudományi Főiskolán, majd Budapesten a Központi Papnevelő Intézetben és a Római Katolikus Hittudományi Akadémián folytatta. 1975-ben szentelték pappá, Dorogon lett káplán 1977-ig. Teológiai doktorátust 1976-ban szerzett. 1977-ben küldték ki Rómába, ahol a Pápai Magyar Intézet ösztöndíjasaként kánonjogot tanult a Pápai Lateráni Egyetemen, tanulmányai befejezésekként kánonjogból doktorált

1980-ban. Hazatérve hat évig teológiai tanár az Esztergomi Hittudományi Főiskolán. 1986 és 1988 között ismét Rómában van, előbb a Pápai Gergely Egyetem megbízott tanára, majd 1988-tól 2002-ig meghívott professzora. Ennek az időszaknak említett történése, hogy 1987-ben öt hónapra megbízzák a PMI rektori teendőinek ellátásával.]

Két apró, de jellemző adalék az egyházi hierarchia működésére, összefonódására az állambiztonsággal és az intézkedési jogkörök sorrendi mechanizmusára.

„Blanc” fedőnéven a PMI rektora: **Bagi István** jelenti először 1977 novemberében a főrezidentúrának, az pedig haza a III/III-1 osztály vezetőjének: Győri Zoltán rendőr ezredesnek, hogy a két új ösztöndíjas: **Erdő Péter**, volt dorogi káplán, esztergomi főegyházmegyés és **Német János**, volt esztergomvári káplán, esztergomi főegyházmegyés október 14-én a MALÉV járattal megérkeztek Rómába, rendőrségi bejelentésük megtörtént, a még tartó felújítási munkák miatt a piaristáknál kaptak szállást. „Blanc”a hírhez hozzáteszi belső információját:

Bagi István

„Erdő Pétert Lékai inkább tanárnak szánja, Németh Jánost pedig aulistának akarja majd a jövőben alkalmazni, személyi titkárként. Erdő Pétert Lékai megbízta, hogy Zakar Polikárppal együtt kutassák ki a magyar prímás felülvizsgálati jogát egyházi kánonjogi ügyekben. Ezért az 1977/1978-as tanév I. félévében ilyen tárgyú exercitációt vett fel Erdő Péter és írásban fogja kidolgozni a témát.[...] Év végén, a nyári szünetben nyelvtanfolyamra akarja küldeni őket Lékai, legalább egy hónapra...”

Lékai László

A főrezidentúrán „Késmárki” megjegyzi hazulra: „Az ösztöndíjasokról Blanc közreműködésével a továbbiakban is jelentünk. Amennyiben az ösztöndíjasoknak valamilyen operatív előzményük lenne (kapcsolat velük, eligazítást kaptak, ilyen irányú tervek személyiükkel kapcsolatban, stb.), arról kérünk tájékoztatást.(ÁBTL 3.2.3. Mt-1109/3)

Nyelvtanulás az NSZK-ban. 1979 január 11-én „Késmárki” jelenti Rómából a Központnak, hogy a rektor, „Blanc” ügynök egy vendéglőben lebonyolított kétórás találkozón számolt be a legfontosabb információkról, történésekről. Köztük volt a következő is:

„Információt kértem tőle Erdő Péter, PMI ösztöndíjasról. Minden vonatkozásban pozitívan nyilatkozott róla: mind tanulás, mind emberi magatartás, mind képességek vonatkozásában. Elmondta, hogy Erdő a nyár folyamán két hónapra az NSZK-ba megy a német nyelv gyakorlása céljából. Kértem „Blanc”-ot, hogy Erdőre vonatkozó ismereteit foglalja össze írásban.” (ÁBTL 3.2.3. Mt-1109/4)

A nyelvtanulás engedélyezésének sorrendje 1978 október – december hónapban:

1., Erdő Péter az Állami Egyházügyi Hivatalhoz címzett levélben kér hozzájárulást ahhoz, az 1978/79-es tanév befejeztével nyelvgyakorlás céljából az NSZK-ba utazhasson, ahonnan előreláthatólag augusztus végén vagy szeptember első napjaiban érkezik haza.

2., Bagi István rektor („Blanc”) engedélyezés céljából készséggel továbbítja a kérvényt Lékai (Lung) László bíboros prímás, esztergomi érseknek.

3., Lékai László Esztergomból írásban kéri Budapesten Miklós Imre államtitkárt, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökét a szükséges hozzájárulás megadására, mert Erdő Péter kérését indokoltnak tartja és támogatja.

4., Miklós Imre postafordultával értesíti a bíborost: *„...nem emelek kifogást az ellen, hogy dr. Erdő Péter PMI ösztöndíjas 1979. évben, nyári szabadsága idején, a német nyelv gyakorlása céljából a Német Szövetségi Köztársaságba utazzon.”*

Miklós Imre

5., Szigorúan titkos belső információként az államtitkár levelének másolatát még aznap megkapja az ÁEH apparátusában dolgozó **BM-illetékes** (szt-tiszt), aki szolgálati úton gondoskodik a további értesítésekről.

[**Miklós Imre** (1927. március 7, Budapest, Gágó Ilona) Apja: Miklós Dénes portás. Három kereskedelmi iskolai osztályt végzett. 1946-ban belépett a Magyar Kommunista Pártba. 1946-1949: kalauz a Budapest Székesfőváros Közlekedési Rt.-nél. 1949-1951: a Szakszervezeti Ifjúsági Szövetség, a Magyar Ifjúság Népi Szövetség, majd a Dolgozó Ifjúsági Szövetség politikai munkatársa. Az MKP után az MDP és az MSZMP tagja.

1951-ben kerül az Állami Egyházügyi Hivatalhoz. 1953-1956: az egyházpolitikai osztály vezetője. 1956-1971: elnökhelyettes. 1971-1989: elnök, államtitkár.

Az Országos Béketanács és a Hazafias Népfront Országos Tanácsának tagja. 1966-ban középiskolai tanári oklevelet szerzett az ELTE Bölcsészettudományi Karán.

1989. április 30-i hatállyal saját kérésére felmentették az ÁEH elnöki tisztsége alól, november elsejével vonult nyugállományba. Kitüntetései: Munka Érdemrend aranya fokozata (1971, 1976), a Szocialista Magyarországért Érdemrend (1984).

2003. március 17-én hunyt el Budapesten.]

Zemplén György

Egyes esetekben ma még csak találgatni lehet az esetleges hálózati szerepeket, a PMI falai között sűrűn előforduló társadalmi kapcsolatokat (TK), és az Állami Egyházügyi Hivatalnak tett szolgálatokat. Míg például az állambiztonság nyilvántartó 6-os kartonjait a beszerzésekről már ismeri a T. Olvasó, feltehetően soha sem látott még – akárcsak egyes kutatók – 5-ös kartont, amelyet a hírszerzés használt, ám a mai napig titkosít és a jogutód szervezet: az Információs Hivatal is elzár az ÁBTL kutatói elől. Mint 2018 decemberében megírtam: a most megnyitott mágnesszalagok hálózati adattárából (ÁBTL H-2.3.2.) kivették nemcsak a BM III/I. Csoportfőnökség és az MNVK/2 Csoportfőnökség 1990 előtti hálózati adatbázisát, hanem a „**Különlegesen fontos, titkos**” (KFT) minősítésű hálózati személyek adatait is, köztudottan ide tartoztak azok a **magas rangú egyházi személyek, főpapok** is, akik beszerzését kizárólag a belügyminiszter engedélyezhette.

A legtöbb ösztöndíjas az esztergomi főegyházmegyéből mehetett Rómába, a PMI-be. Hazatérve jó néhányan magasabb egyházi pozícióba kerültek, hárman püspökök lettek: Erdő Péter, Bagi István és Zemplén György. (Ternyák Csaba a püspöki kar titkárságán folytatta).

Amikor Benyik György 1979 októberében megérkezik a Pápai Magyar Intézetbe, a rektor: **Dankó László** („Körmöczy”, „Bajai” titkos munkatárs), „Rákoshegy” kapcsolattartó tisztje Budapesttel: **Szabó József** r. fhdgy. (BM III/I-4), Rómában pedig a Főrezidentúrához 1978-ban kihelyezett **Halász Ferenc** r. szds., „Füzesi” fedőnéven (BM III/I-4) a könyvtárvezető mellett titkári feladatokat látott el. A BM III/I-4 hírszerző osztály vezetője ebben az időben (1976-1981) **Kiss Oszkár** r. ezredes, fedőneve: „Dér”.

[**Kiss Oszkár** (1929. augusztus 18. Eszterháza, Tóth Terézia) parasztszülők gyermeke. Kertészeti szakközépiskolát végez, pártiskola, MLE, Rendőrtiszt Főiskola ÁB szak. 1949-ben az ÁVO-nál kezdi szolgálatát, a Gyűjtőfogházban politikai tiszt, 1952-től az ORFK bűnügyi nyomozója. 1956-ban a Gyűjtőfogház külső őrségének parancsnoka, részt vett a harcokban, később a forradalmárok elfogásában a Nagyvásártelepnél és a Keleti Pályaudvarnál. 1961-ben kerül a BM II. Politikai Nyomozó Főosztályának 5. osztályára, a belső reakció elhárításhoz, főoperatív beosztottnak.

1962 szeptemberétől az egyházi elhárítás (BM. III/III-1 osztály) mb. csoportvezetője. 1965-től szolgál a hírszerzés területén (BM III/I-3 D alosztály) főoperatív beosztottként. 1968 februárjában helyezik az egyházi hírszerzés osztályára (BM III/I-4), r. alezredes, fedőszervi beosztásban a Külügyminisztérium Sajtó Főosztályán van szigorúan titkos állományú tisztként („Dér”, K-233).

Kiss Oszkár

A római főrezidentúra beosztottja 1968 szeptemberétől, 1970-től főrezidens-helyettes, 1970 szeptember 1 és 1973 augusztus 31 között főrezidens. Hazatérése után a III/I-4-a alosztály vezetője, 1975 szeptemberétől az osztály mb. vezetője, majd 1976 szeptembere és 1981 márciusa között a III/I-4 osztály vezetője, 1979-től r. ezredesi rangban. Akkor a III/I-3 osztály élére helyezik, onnan kerül nyugállományba 1984 augusztus 31-én.]

A PMI-ben uralkodó légkör meghatározó vonása **a félelem, az idegesség, a gyanakvás, a bizalmatlanság**. Ösztöndíjasok, munkatársak, a magyar állam ismeretlen kiküldöttjei **egymást figyelik**, magatartásukból, megszólalásukból és gesztusukból vonnak le következtetéseket: ki a beszervezett és ki a beszervező, a hálózat és a hálózati kapcsolattartó, kitől kell tartózkodni és kivel szabad szóba állni, kinek a provokációjára nem kell ugrani és kivel lehet nyugodtan meginni egy pohár sört. A naponta ismétlődő **feszültségeket**, hisztérikus jeleneteket alig tudta csillapítani a rektor, a hírszerzés és az Állami Egyházügyi Hivatal egy-egy megbízottja.

A **rektor** hatalma szinte korlátlan, szerepe megkerülhetetlen, hiszen nemcsak az intézetet vezeti, hanem kapcsolatban áll mindazon egyetemek rektoraival Rómában, ahol a rábízott növendékek tanulnak, s személye hivatalos kapocs is a Magyar Katolikus Püspöki Kar és a vatikáni államtitkárság, valamint a magyar emigráció egyes tagjai között, nem szólva befolyásáról a Vatikáni Rádió magyar adásainál.

[**Dr. Dankó László György** (1939. április 22. Szarvas – 1999. június 25. Baja) A gimnáziumot a kecskeméti piaristáknál, a teológiát a budapesti Hittudományi Akadémián végezte. 1963-ban Szegeden szentelték a Szeged-Csanádi Egyházmegye papjává. 1964-ben avatták hittudományi doktorrá. Újkígyóson káplán, Szegeden szemináriumi tanár és prefektus. 1966 és 1968 között ösztöndíjas Rómában a Pápai Magyar Intézetben és erkölcstant tanul az Accademia Alfonsianán. Hazatérve püspöki titkár és teológiai tanár Szegeden. 1972-1977-ig a budapesti Központi Szeminárium lelki igazgatója (spirituális). 1977-től a szegedi papnevelő szeminárium rektora. 1979-től 1987-ig a PMI rektora Rómában. 1983: pápai prelátus. 1987 májusában püspökké szentelik, júliusban kalocsai érsek. Elhunyt 1999-ben.

Dankó László

A Csongrád megyei Rendőr-főkapitányság ÁB szervének III/III osztályáról Dán István r. százados szervezte be állambiztonsági hálózati személynek 1966. augusztus 31-én, hazafias alapon,

„Körmöczi” fedőnéven, a római katolikus egyház elleni elhárítás területén foglalkoztatták. A hálózati ranglétrán előbb informátor, majd titkos megbízott, végül titkos munkatárs. 1973-ban Budapestre kerülve, átvette a BM III/III-1-a, a Belső Reakció- és Szabotázselhárító Csoportfőnökség elhárítás a római katolikus egyházban alosztálya. 1979-ben római rektori megbízatása idején az egyházi hírszerzés (BM III/I-4) hálózatához tartozott, akárcsak korábban ösztöndíjasként. Hazatérve 1987-ben a hírszerzés visszaadja az egyházi belső elhárításnak (BM III/III-1-b), ahol hálózati feladatokat lát el a római katolikus egyházi vezetés és intézmények területén, fedőneve: „Bajai Péter”. Megbízható ügynöknek tartották, akinek jó érzéke volt a titkosszolgálati tevékenységhez, mindvégig meg voltak elégedve vele. Bizalmas kapcsolatokat ápolt az Állami Egyházügyi Hivatal vezetőivel. 1989-től 1998-ig a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének fővédnöke.]

(„Bajai” Péter nem tévesztendő össze a másik „Bajai” Balázs hálózati személlyel, aki azonos **Teszáry Gábor** (1951. április 21, Kecskemét, Kovách Klára) szegedi színésszel, őt 1976. szeptember 6-án szervezte be Tóth István r. hadnagy, a Csongrád megyei III/III osztály tisztje titkos megbízottként a kulturális elhárítás területére. Egyebek között a betiltott „Tiszatáj” folyóirat és Ilia Mihály irodalomtörténész ügyében foglalkoztatták, lásd később.)

„**Rákoshegyi**” szorong a PMI-ben, néha kiborul és indulatosan meggyanúsít egyeseket, másoknak odamondogat: tudja, kiknek dolgoznak.

4./ Szóban közölte, hogy RÖMMER idegessége elmúlt, de teljesen még nem nyugodott meg, továbbra is foglalkoztatják "nyugtalanító" gondolatai. RÖMMER szerinte értékes ember, de érzelmi labilitása zavaró, amolyan hangulat ember, aki a dolgokat képes többször a hangulatának megfelelően átértékelni.

Halász százados továbbítja Rákoshegyi jelentését Erdő Péterről (Römmér)

„Füzesi” jelenti is a Központnak **Benyik György** viselkedését:

„Szóban közölte, hogy RÖMMER [Erdő Péter] idegessége elmúlt, de teljesen még nem nyugodott meg, továbbra is foglalkoztatják nyugtalanító gondolatai. RÖMMER szerinte értékes ember, de **érzelmi labilitása zavaró**, amolyan hangulatember, aki a dolgokat képes többször a hangulatának megfelelően átértékelni.”

Nyugta
40.000 azaz Negyezer forintból,
amely önként a mai magyar szociális
juttatás című a mai magyar
örökös.
Bp. 1980. 7. 1.
Rákoshegyi

Egyszeri juttatásként négyezer forint 1980-ban

„Rákoshegyi” feszengése és kiegyensúlyozatlan lelki világa nem is teszi lehetővé, hogy használható információkat szerezzen és küldjön haza. Kapcsolattartói úgy látják: jövő évi (1980) feladatuk lesz, hogy olyan pozícióba hozzák, amelyben mind az objektum feldolgozó, mind az információs munka javítható. Erre a hazai beszámoltatása során külön ki kell térni.

1980 nyarán, amikor „Rákoshegyi” június 29-től szeptember 15-ig szabadságon itthon tartózkodott, többszöri találkozó keretében beszámoltatták és operatív továbbképzésen vett részt Benkő Viktor r. alezredes, a III/I-4 alosztályvezetője és Szabó József r. főhadnagy, a hálózat hazai kapcsolattartója jelenlétében.

[Benkő (Baticz) Viktor (1931, Zalaszentlőrinc) asztalossegédként 1956-ban került a rendőrséghez és politikai nyomozóként Csepelen kezdte a szolgálatot. Még a BM III. Főcsoportfőnökség megalakulása előtt, 1962 tavaszán a BM II. Politikai Nyomozó Főosztályának II/3 hírszerző osztályára helyezték titkos állományú főoperatív beosztottként. 1965-ben hírszerző csoportvezető, 1967-ben pedig alosztályvezető az egyházi hírszerzésnél, a BM III/I-4 osztályánál. 1982-ben r. ezredesi rangban vonult nyugállományba.]

„Rákoshegyi” eddigi tevékenységét – figyelembe véve kezdeti nyelvi és ebből adódó beilleszkedési nehézségeit – helyzetét, körülményeit, együttműködési készségét jónak ítéli a III/I-4 osztály, ugyanakkor magatartásában és viselkedésében tapasztalt negatív jelenségek miatt elmarasztalta:

„Felhívtuk figyelmét, hogy az Intézeten belül és másutt egyaránt hagyjon fel korábbi magatartásával, ne keresse sem az ösztöndíjas társai, sem az Akadémia munkatársai között a Vatikán, illetve a magyar állam ‘embereit’, ne állítson fel magának téves teóriákat.

Néhány téves következtetésének egyértelmű megcáfolása után RÁKOSHEGYI kicsit szégyenkezve tárta fel ezen észrevételünk valós voltát. Védekezésül – számunkra KÖRMÖCZI-től ismert – azon tényt hozta fel, hogy Erdő Péter hatása alá került s akaratlanul is felvette az ő ilyen irányú negatív magatartási formáját. A tanév végén maga is ráébredt és felismerte ezeket a hibáit s ígéretet tett azok felszámolására.

Benyik titkos megbízott Erdő Péter negatív hatása alá került

*Néhány téves következtetésének egyértelmű megcáfolása után RÁKOSHEGYI kicsit szégyenkezve tárta fel ezen észrevételünk valós voltát. Védekezésül – számunkra KÖRMÖCZI-től ismert – azon tényt hozta fel, hogy **Erdő Péter hatása alá került, s akaratlanul is felvette az ő ilyen irányú negatív magatartási formáját.** A tanév végén maga is ráébredt és felismerte ezeket a hibáit, s ígéretet tett azok felszámolására.”*

„Rákoshegyi” apróbb ügyekben is zsörtölődik és kihívja maga ellen a rektort. Például akkor, amikor annak előzetes engedélye nélkül vendégeket hív névnapja megünneplésére, köztük egyik ismerőse barátnőjét is. Ám ő – úgymond – jelenlétével irritálta a társaságot, ami miatt a tmb. bírálatot kapott, de azt csak részben volt hajlandó elfogadni.

A hírszerzés egyértelművé tette, hogy többet vár tőle operatív tevékenységében, a tippkutató és kapcsolatépítő munkában és az információszerezés terén egyaránt. Elengedhetetlennek tartották hírszerző lehetőségeinek bővítését, információi értékének javítását. Ennek érdekében konkrétan áttekintették a jelentéseiben szereplő néhány személlyel kialakított eddigi kapcsolatát, rámutattak a tanulságokra és meghatározták a további feladatokat. Így – többek között – Silvano Selzo, P. Szőke

János, Valentiny Géza, Bálint József és Bogyó György jezsuita atyák, valamint más ösztöndíjas társai: Pákozdi István esztergomi főegyházmegyés, Sávai János csanádi egyházmegyés, („*Markó*”, „*Marosi János*”), Ivancsó István hajdudorogi egyházmegyés, Szaradits József győri egyházmegyés, Szecsődi Péter váci egyházmegyés („*Zöldi Péter*”), továbbá Szerdahelyi Csongor, Reményi Judit és Reményi György esetében. Külön kitértek Reményi Judit római szerepének tisztázására, az újságíró Reményi Sándor magánénekes felesége volt, akit „Rákoshegyi” a fia: dr. Reményi György, a Központi Fizikai Kutató Intézet docense révén ismert meg. (ÁBTL 3.2.3. Mt-1356/1.) A cél érdekében frissítették a titkos megbízott hírszerző feladatainak biztonságos elvégzéséhez szükséges operatív ismereteit.

Mivel alapvetően perspektivikus céllal foglalkoztatták, ezért közösen áttekintették távlati lehetőségeit. Elmondta, ahhoz nincs nagy kedve, hogy visszakerüljön Szegedre szemináriumi tanárnak. Szívesen maradna Rómában valamelyik kongregációnál vagy tanintézetnél, ehhez azonban szüksége lenne megfelelő hazai és külföldi támogatásra.

A hírszerzés a hazai bázisról támogatást ígért, s kinyilvánította, hogy számára kedvező lenne, ha egyházi előjárói biztosítanák számára a harmadik évben való kinn maradási is. A cél érdekében kérték a titkos megbízottat, hogy erősítse kapcsolatát **Csertő Sándorral és Zakar Polikárppal**, s tanulmányi eredményével, magatartásával, viselkedésével érje el, hogy ezek a személyek felfigyeljenek rá. A hamarosan bekövetkező események azonban azt igazolták, hogy **a hírszerzés nem tudott úrrá lenni „Körmöczi”** rektor és „Rákoshegyi” végtelenül kiélezett viszonyán, amely elfajult és visszafordíthatatlanná vált. A titkos megbízottnak viszont arra kellett rájönnie, hogy **amit beszerzői ígértek** neki, azt nem biztos, hogy tudják és minden körülmények között akarják is teljesíteni. Ugyanakkor azt is tudhatta jó lelkiismerettel, hogy a hívó embert, még inkább a felszentelt papot felelőssége elsősorban az Istenhez köti, előtte kell elszámolni karrierjével is, nem bízhatja azt teljesen az állambiztonságra.

Zakar Polikárp

1981. június 23-án „*Füzesi*” jelentette a Központnak, hogy „**Rákoshegyi**” rendkívüli találkozót kért tőle, amelyen közölte, hogy a hazai egyházi hatóságok döntése alapján végleg hazatér Rómából, tehát nem jön vissza a harmadik évre. **Hazarendelését Dankó** („*Körmöczi*”) rektor **Zakar Polikárptól** tudta meg, akit **Ijjas** érsek („*Illés*”, „*Péter*”, „*Máté*”) tájékoztatott a döntésről. Ijjas később felhívta Dankót is, akivel **Várkonyi Imre**, az Actio Catholica igazgatója is közölte az indoklás nélküli végleges döntést.

Benyik Györgyöt teljesen feldúlta a hír, noha számított a visszatérésre, mert „*Körmöczi*” rektorral rendkívül feszültté vált a viszonya, de a hírszerzés szerint, „Rákoshegyi” **stílusa, cinizmus, nyeglesége, túlzott világias magatartása** miatt. „*Füzesi*” jelentésében – egyebek között – még a következőket írta a III/I-4 osztálynak:

Ezen alkalommal Rákoshegyivel visszatértünk az ő magatartásbeli hibáira is. A Központnak már jeleztem, hogy Körmöczi-vel igen feszült a kapcsolata, stilusa, cinizmusa, nyegle-sége, túlzott világias magatartása miatt.

Rákoshegyi emellett még igen gyanakvó is, minden hallgatóban, a rektorban is kereste további kapcsolatainkat, provokálta

őket, célozgatott, sőt durván és nyíltan arra szólította fel pl. Pákozdit és Szaraditsot, hogy "dolgozzanak csak nyugodtan a Vatikánnak, Szabó Ferencnek és a magyar B.M.-nek /itt az én nevem is megemlítette, mint aki valószínűleg oda tartozik/. Ez nyilvánvaló dekonspiráció, ami miatt májusi találkozómon igen erősen megkritizáltam. Arra hivatkozott, hogy nem ő az egyetlen, aki ilyeneket beszélt, akkor olyan felpaprikázódott hangulat volt a PMI.-ben, hogy egymást ilyen jellegű vádakkal gyanúsították. Körmöczi is sorozatosan fenyegette őt is, de a többieket is a Vatikánnal, az AEH.-val, a B.M.-el, ezzel igyekezett igen erős rezsim alatt tartani őket. Ez általános feszültségek forrása volt az Intézetben és egy ilyen alkalommal hasonló módon vágott vissza Körmöczinek, ill. Szaraditsnak.

Az információt Körmöczi adta Rákoshegyiről, de éppen a köztük lévő viszony miatt nem túloztam el a jelentőségét, miután Rákoshegyi variánisa Körmöcziről igen hasonló volt, ebben a helyzetben a valóságot megítélni igen nehezen lehet.

Tény, hogy Körmöczi igen erős kordában tartja a hallgatókat, annak ellenére, hogy sorozatosan kértem, hagyjon nekik nagyobb szabadságot, mozgáslehetőséget, ez számára is előnyösebb lehetne.

„Füzesi” összegezi „Rákoshegyi” magatartásbeli hibáit

„Rákoshegyi emellett még igen gyanakvó is, minden hallgatóban, a rektorban is kereste további kapcsolatainkat, provokálta őket, célozgatott, sőt durván és nyíltan arra szólította fel például Pákozdit és Szaraditsot, [ösztöndíjasok], hogy dolgozzanak csak nyugodtan a Vatikánnak, Szabó Ferencnek [a Vatikáni Rádió magyar adásának vezetője] és a magyar BM-nek, (itt az én nevemet is megemlítette, mint aki valószínűleg oda tartozik). Ez nyilvánvaló dekonspiráció, ami miatt májusi találkozómon igen erősen

*megkritizáltam. Arra hivatkozott, hogy nem ő az egyetlen, aki ilyeneket beszélt, akkor olyan felpaprikázódott hangulat volt a PMI-ben, hogy egymást ilyen jellegű **vádakkal** gyanúsították. „Körmöczi” is sorozatosan fenyegette őt, de a többieket is a Vatikánnal, az ÁEH-val, a BM-el, ezzel igyekezett igen erős rezsím alatt tartani őket. Ez általános feszültségek forrása volt az Intézetben...*

*Tény, hogy „Körmöczi” igen erős kordában tartja a hallgatókat, annak ellenére, hogy **sorozatosan kértem**, hagyjon nekik nagyobb szabadságot, mozgás lehetőséget, ez számára is előnyösebb lehet.”*

A váratlan hazarendelés akkor következett be, amikor a hírszerzés már egy-két hónapja szüneteltette a találkozókat „**Rákoshegy**”-vel, hogy lehiggadjanak a kedélyek, s a „megpörkölődött” talajon a vizsgaidőszakra elfelejtődjenek meggondolatlan kijelentései.

Kiküldetése ezzel lejárt, munkájáról a következő értékelést küldte haza „**Füzesi**”:

a., Vállalt kötelezettségeinek **nem teljesen, illetve csak kis mértékben** tudott, vagy akart eleget tenni. Közepes képességei tanulmányai folytatására alig voltak elegendőek, igaz, nagyon nehéz kurzust választottak neki. [Biblikum, görög és héber szövegekkel] A hírszerző munkára kevés ideje maradt. Nyelvtudási hiányossága is erősen gátolta.

b., Értékelhető operatív információt keveset adott. Törekvései a hivatalokba való beépülésre sorozatosan csődöt mondtak.

c., Az operatív fegyelmet elég nehezen tűri, irányítani sem könnyű. Fantáziája túlságosan élénk, fantazmagóriákban él. Bizalmatlan, időnként **üldözési mániája** van, mely szerint mindenki őt ellenőrzi.

d., Könnyen barátkozik, de a barátságot nem tartja meg hosszú távon, így tanulmányozó munkát nem tud sikeresen végezni. Arra hivatkozik, hogy „Körmöczi” kolostorszerű intézetvezető stílusa miatt lehetetlen volt rendszeres találkozók kialakítása kapcsolataival.

Benyik György állambiztonsági hálózati személy tehát római felsőfokú egyházi tanulmányainak második évét befejezve, főpásztora: dr. Ijjas József kalocsai érsek rendelkezése alapján 1981. június 23-án **végleg hazatért** Magyarországra.

Július 13-án **dr. Udvardy József** megyés püspök, szemináriumi fővédnök levélben tájékoztatta, hogy szeptembertől, mint a Szegedi Szeminárium biblikus tanára folytatja munkáját, egyben lehetőséget biztosít számára, hogy félbehagyott tanulmányai befejezésére – rövid 1-2 hónapos időszakra – visszautazzon Rómába.

Benyik György tehát Szegeden folytatja, ahol a szeminárium rektora már **Kemény Lajos**, de a **prefektusi megbízás alól felmentését kéri** püspökétől. Hozzá írott levelében arra hivatkozik, hogy már korábban sem akarta elvállalni, a jövőben gyakran lesz távol, a rektorral pedig minden bizonnyal nem jönne ki.

„...Kemény rektor úr nem tart pozitív nevelő egyéniségnek, mely vélekedésről vitatkozni nem akarok, de a vélekedés ténye kizárja a közös nevelői munkát, illetve annak elháríthatatlan akadály. Mindenki által ismert, hogy más-más értékeket hordozó, de alapvetően eltérő egyéniségek vagyunk. Az én megítélésem is az, hogy ez a tény súlyos és drasztikus konfliktusokhoz vezetve egy közös nevelői munkában ártalmas a szeminárium életére és valószínűleg egymás hírnevének is sokat ártanánk ezáltal.”

Mielőtt hálózati beszámoltatása megtörténne július 30-án az „ÉK” fedőnevű K-lakáson, s a Belügyminisztériummal korábban kötött Megállapodás értelmében döntenének a jövőbeni titkos együttműködésről, július 24-i dátummal „Rákoshegy” **tmb. is kifejti véleményét több kritikus témakörrel az illetékesekhez küldött írásos feljegyzésében.** 16 oldalas sűrűn gépelt válaszából néhány lényeges gondolat idézek, félreértések elkerülése végett szó szerint:

1., „Kapcsolatom Dankó rektor Úrral.”

„Erőteljes kontrollt éreztem részéről, mely sokkal szigorúbb kezdett lenni, mint másokkal szemben. Kettős technikát alkalmazott, egyrészt szigorú, fenyegető jellegű számonkérések, másrészt homályos ígéretet. [...] Általában, ha valakivel szóba álltam, a rektor mindent akart tudni, azt is, hogy mit kérdeztek tőlem, s azt is, hogy mit mondtam. Tudni akarta, hogy itthon Magyarországon milyen magán jellegű kapcsolataim vannak. Főpásztorommal csak rajta keresztül és előzetes megbeszéléssel levelezhettem. [...] ... rájöttem, hogy társaimtól rendszeresen tendenciózus információkat gyűjt és azokat más szövegösszefüggésbe helyezve ... a számonkérés alapjául adja elő.

*Azt is világosan kell látni, hogy két alapjában eltérő egyéniség vagyunk, ami önmagában hord egy állandó konfliktus lehetőséget. Tekintettel, hogy én is 30 éves vagyok, **egyre nehezebben viselem el, ha gyerekek néznek.** Másrészt a magam nehézségeit és hibáit valószínű én tudom megoldani és nem egy fölöttem örökös állandó ellenőr.”*

2., „Baráti kapcsolataim”

„Az elmúlt év konfliktusai miatt, mindegyik bizonyos zavart szenvedett. Részint bizonyos személyek erőszakolt, provokatív, sőt engem manipulálni igyekvő barátságát továbbra sem viselem el.

Erdő Péter barátsága sokkal inkább nevezhető jó ismeretségnek, mint barátságnak. Ennek oka, hogy nekem sokkal inkább a konkrét megoldásokat kereső véleményeim vannak, mint állandó elvi problémáztatásaim.”

3., „Zárlat”

„Ezen utolsó évben életemben állandóan jelen volt egy fenyegető, reguláló faktor, mely konkrétan a rektor részéről nyilvánult meg, minden lehetséges kapcsolatomra kiterjedt és mindegyikben teljhatalmú alávetettséget igényelt az irányítása. [...] Kiabálást, főleg megfélemlítő jelleggel nem vagyok hajlandó elviselni.

Bizonyos impressziókból arra következtetek, hogy többen úgy vélik, konfliktusaim egyik megoldásaként a papi pálya elhagyására gondolok. Határozottan meg kell mondanom, hogy ez nem merült fel megoldásként, számomra a papság elhagyása már nem megoldás.”

Kapcsolatom Dankó rektor Urral

Kapcsolatom volt egy bizonyos közös szeminárium az élet sem ró káltuk egymás mérsékeltem a lusu árintke Sajnos

rátég kiesés Erőte kezdett le szigoru fe A s gyanakvób a követke -M merik mc 6 felvonn

Minde élet amik ve l til mut ak ve t r

... még spirituális korából való. Mindig és szí és sz rra. sér. zik aru gek

- 16 -

miután az önnök által ígért korábbi kiküldetésem terve meg és a szegedi tanítás tervét előadták, kifejezetten ezzel a tészel fogadtam el, hogy mindössze azért egyetlen fogok tanít Ezen tényeket mindössze azért vagyok kénytelen megemlíteni három éves együttműködésünk során a helyzet adta kompromissz mindig nekem kellett vállalni a nehezebbet semmiért, pontosab homályos ígértért.

Kérem értsék meg, hogy ezek után mind az ígért komolysága az együttműködésünk "kölcsonösségi elvei"-ben kételkedem. Sze. ha megértének, ez egy állandóan feszültségeket megoldani kénysz munkakapcsolat számára nem szolgálhat megoldani kénysz tudatában vagyok, hogy képességeim nem a legjobbak, eddigi 1 kapcsolatom közben én is képeim nem a legjobbak, eddigi 1 megadtam, egyetlen egyet sem hallgattam el. Le kell összes informá tetéseket, folytonos ígéretemből nem lehet megélni. vonnom a köve Számomra a jelen helyzetemben nem lehet megélni. alapján sem tan mánymaim folytatásának, sem a munkakapcsolat folytatásának semmi ér nem látszik. Különösen azután, hogy az elmúlt hónapban a különböző hámegei központokban kulcs emberek beszédéből fölfedezhettem, ha nem teszek mindent elképzeléseik szerint, sokkal több lehet juttatni mennyiségű információval és azt Rómáig lehet szerelni. Megérthetők ezek után levertésém értelmetlen, mert az önnökkel való bánat, sőt egyáltalán nem az. Ugy tünik sokkal több mint az önnökkel való együttműködés nélkülözhetetlen, de tudom, hogy önnök, hogy ide tionságot, sem egyházi perspektívát nem ad. Nagyon sajnálom, hogy ide jutott ígertes kapcsolatunk az tapasztalat alakított ki. Ez a kapcsolat részéről az elkötelezett politikai információsz munkára, önnök részéről pedig csak kontrollálásra és ígéretekre alapszik. Ez egy kicsit kevés.

Bp. 1981. 7. 24.

A-16. old.

Rókoskegyi

A titkos megbízott 16 oldalon fejt ki ellenvetéseit, kritikáját

4., „Tanulmányaim”

„A két évben erre vonatkozóan különböző utasításokat kaptam. Érsekem állítólag az Institutum Biblikumra küldött, mondotta a rektor. Az ő elképzelését nem valósítottuk meg, hanem közös megegyezéssel rektorom Biblikus teológiai tanulmányokra rendkívüli hallgatóként a Gregoriána Egyetemre [Gergely Egyetem] íratott. Egyes kurzusokat az Inst. Biblikumon hallgattam ennek keretében is. [...]...emellett a rektor beíratott a kongregációhoz jogi jellegű tanulmányokra, sőt, kifejezetten olyan célzásokat tett ‘vendéghallgatói beiratkozásom’ alkalmával, hogy majd a továbbiakat meglátjuk, ha vizsgákat nem teszek, nem számít.

A második év elején merült fel részint itthon, nyáron az önök részéről, hogy licenciát kellene tennem. Kiutazásom után ezt az igényt a rektor is megismételte, egyben kért, hogy tudakoljam meg az így szerzett licencija jogi értékét. [...] Megjegyzem azt is, hogy bennem újabb bizonytalanságokat szül egy terminológiai jellegű eltérés. Én következetesen licenciáról beszélek, de a rektor jelentésében következetesen ‘dissertáció’ írásról van szó. Nem értem, hogy a rektor ez esetben szépítő jelzőként használja a licencija dolgozat írására a ‘dissertáció’-t vagy a licencija dolgozat után egy ‘laurea’ dolgozat megírására is gondol, mely a Gregoriánumon megvédve megismételné ugyanazt a teol. doktoráriusi címet, amely itthon már megvan.

Végül is bennem még az is felmerül, hogy a nagy zűrzavarban egészen más tanulmányokat végeztem, mint amiről éppen a közös munkánk érdekében P. Istvánnal [Pelikán István r. őrnagy] korábban megállapodtunk és ami felé a kezdetben lépéseket tettünk.

Az is fölmerül bennem, hogy **talán elhamarkodott és alaptalan magatartás részemről az önök segítői ígéreteiben megbízni.** Az elmúlt három év tapasztalatait semmilyen magyarázat után sem tudom figyelmen kívül hagyni.”

5., „Jelen helyzetem”

„Szegedi teol. tanár vagyok, ismételt kérésem ellenére újra prefektusnak is akarnak megtenni. Annak ellenére, hogy személyesen jelentettem ki Kemény rektor úrnak, hogy ezt nem vállalom.

Az elmúlt két évben a rám helyezett kontrolláló háló miatt, a második évben pedig az agresszív számonkérések miatt, lényegében semmilyen lehetőségem nem nyílt, hogy olasz társadalmi kapcsolatokat kössék. Egyetlen olasz ismerősömet, Silvano Selzo-t is leszervezte rólam a rektor, hogy kinek a megbízásából, nem tudom.

Az itthoni kapcsolataimat úgy tűnik az elmúlt évben leszervezték rólam, vagy az idő miatt megszűntek. Helyzetemet összegezve azt kell megállapítani, hogy az önök állítólagos támogatása az olasz kapcsolataimat gyakorlatilag semmiben sem segítette, legalább is az eredmény ezt mutatja. Számomra logikus, bár roppant kellemetlen, de kérdés: egyáltalán akarta-e segíteni, vagy csak kontrollálni akart? Az állítólagos jövő érdekében tett munkájukat sem látom. [...] ...három éves együttműködésünk során a helyzet adta kompromisszumokban mindig nekem kellett vállalni a nehezebbet semmiért, pontosabban egy homályos ígéretért.

Kérem, értsék meg, hogy ezek után mind az ígéret komolysága, mind az **együttműködésünk ‘kölcsonösségi elvei’-ben kételkedem.** Szeretném, ha megértenék, ez egy állandóan feszültségeket megoldani kényszerülő munkakapcsolat számára nem szolgálhat alapul.

*Tudatában vagyok, hogy képességeim nem a legjobbak, eddigi munkakapcsolatunk közben én is követtem el hibákat. Úgy vélem, hogy a helyzetemből és lehetőségeimből adódó, önöknek hasznos összes információt megadtam, egyetlen egyet sem hallgattam el. Le kell vonnom a következtetéseket, **folytonos ígéretekből nem lehet megélni.***

Számomra a jelen helyzetemben feltáruló kép alapján sem tanulmányaim folytatásának, sem a munkakapcsolat folytatásának semmi értelme nem látszik. Különösen azután, hogy az elmúlt hónapban a különböző egyházmegyei központokban kulcsemberek beszédéből felfedezhettem, ha nem teszek mindent elképzeléseik szerint, rendelkeznek megfelelő mennyiségű kompromittáló információval és azt Rómáig lehet juttatni.

*Megérthetik, hogy ezek után levertségem sokkal több, mint 'szerelmi' bánat, sőt egyáltalán nem az. Úgy tűnik számomra, hogy az **önökkel való együttműködés nélkülözhetetlen, de értelmetlen, mert sem személyi biztonságot, sem egyházi perspektívát nem ad.** Nagyon sajnálom, hogy ide jutott ígéretes kapcsolatunk és nem tudom, hogy önök mivel tudnák megváltoztatni véleményemet, melyet a tapasztalat alakított ki.*

Ez a kapcsolat részemről az elkötelezett politikai információs munkára, önök részéről pedig csak kontrollálásra és ígéretekre alapszik. Ez egy kicsit kevés.

Bp. 1981. 7. 24.

„Rákoshegyi”

Ilyen előzmények után került sor 1981. július 30-án „Rákoshegyi” beszámoltatására az „**ÉK**” fedőnevű K-lakáson Benkő Viktor r. alezredes alosztályvezető és Szabó József r. főhadnagy hazai kapcsolattartó jelenlétében.

[Az „**ÉK**” fedőnevű II. kerületi konspirált lakást Stökl József r. százados és felesége fedőnevén (Somogyi József és neje) legalizálta az állambiztonság, a ház lakói a legenda szerint úgy tudták, hogy a Szegedi József Attila Tudományegyetem nyelvtanárai, akik ennek megfelelően idejük jórészt vidéki munkahelyükön töltik. Stökl hírszerző százados nem sokkal „Rákoshegyi” előtt, 1979 tavaszán érkezett Rómába, tartós kiküldetésre. A hálózat tagjai közül „Rákoshegyin” kívül megfordult a lakásban Dankó László („*Körmöczi*”, „*Bajai*” tmb.) és Bagi István („*Blanc*” tmb.) is. A belügyi főtisztek közül: Földes György r. ezredes, Kiss Oszkár r. ezredes, Pados Gábor r. ezredes, Benkő Viktor r. alezredes, Orosz József r. alezredes. A konspirált lakással egy szinten további két lakásban két kizárt hálózati személy lakott : Béres (Berger) Andor ny. r. alezredes, akit nyugdíjállományba vonulása után a BRFK III/III osztálya rezidensi minősítéssel foglalkoztatott a Budapesti Idegenforgalmi Igazgatóság területén és saját kérésére, idős kora miatt 1975-ben zártak ki a hálózattól. A másik lakó a BM III/II-4. osztály által foglalkoztatott Árvai József volt. (ÁBTL -3.2.1. Bt.-2316/3)]

Megállapították azt az ismert tény, hogy a hálózat **letört, pesszimista hangulatban érkezett haza**, megviselte az, hogy a korábbi ígéretekkel ellentétben, két év után, tanulmányai végleges befejezése nélkül rendelte haza főpásztora. Úgy érezte: sem tanulmányaiban, sem operatív munkájában nem tudta azt nyújtani, amit joggal elvártak tőle.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I-3. osztály

SZIGORUAN TITKOS!

67/58-384-2/81.

Szabó J. r. fhdgy.
1. Duda
81. 11. 20.

Tárgy: RAKOSHEGYI fn. TMB átadásáról

F E L J E G Y Z É S
Budapest, 1981. november 18.

Megosztás törölve!

2003. évi III-10. ZS
sz. rend. alapján

2003. NOV. 03.

[Signature]

aláírás

1981. november 16-án RAKOSHEGYI fn. TMB-t osztályunk ÉK fn. K-lakásán továbbfoglalkoztatás céljából átadtuk a BM. III/III-1. osztálynak.

A találkozón jelen volt Pelikán István r. rögy. elvtárs, a hálózat további kapcsolattartója.

RAKOSHEGYI az átadást tudomásul vette, kifejezte, hogy szeretne továbbra is közvetett módon kapcsolatban maradni szervünkkel és a lehetséges módon segítséget nyújtani az általa megkezdett ügyek továbbfejlesztésében. Vele és kapcsolattartójával is megegyeztünk, hogy ismételt külföldi kiutazása esetén bekapcsolódunk felkészítésébe, amely alapvetően a megkezdett munkára épül.

Végezetül köszönetünket fejeztük ki két éves eredményes munkájáért és kértük, hogy levonva a két év pozitív és negatív tapasztalatait, egyaránt, hazai bázison is eredményesen járuljon hozzá közös munkánk sikeréhez.

Megjegyzés:

RAKOSHEGYI osztályunkon keletkezett B II.; M II. dossziéját lezárjuk, irattározzuk.

[Signature]
Szabó József r. fhdgy.

Készült: 1 pl. 1 lap
Készítette: SzJ/Hné
Nytsz:

A hírszerzés visszaadja Benyiket az egyházi elhárításnak

A hírszerzés abban látta hazarendelésének döntő okát, hogy **többszöri figyelmeztetésük ellenére nem tudott, vagy nem akart változtatni magatartási hibáin:** cinizmusán, nyegleségén, túlzott világias stílusán. Emellett mindvégig gyanakvó maradt, minden hallgatóban, s a rektorban is kereste a hírszerzés kapcsolatait, egyes esetekben nyíltan és durván provokált. Ez a viselkedése ismertté vált hazai előjárói előtt is.

Mindezek ellenére operatív tevékenységében **pozitív vonásokat is** tapasztaltak, például három perspektivikusan értékes kapcsolatot hozott létre, melyek további feldolgozásának alapfeltételeit is megteremtette; folyamatos tájékoztatást adott a PMI belső helyzetéről, tevékenységéről, egyes emigrációs személyekről és a vatikáni tanintézetekről.

Úgy ítélték meg: „Rákoshegyi” **minden negatívuma ellenére alkalmas operatív munka végzésére, ezért visszaadják a BM. III/III csoportfőnökség egyházi elhárító osztályának**, azzal a megkötéssel, hogy a tanulmányai befejezésére történő ismételt kiutazása esetén **a hírszerzés (BM. III/I.) is igényt tart munkájára.** (Biztató gesztusként 5000, azaz ötezer forintot biztosított számára hazautazási költségek fedezése címén, *„amely lehetővé teszi, hogy szüleit mentesítse az anyagi kiadásoktól.”*)

A döntésről tájékoztatót kapott a hírszerzés római főrezidentúráján a „Somogyi” fedőnevű tiszt., valamint itthon a BM. III/III-1. Osztály vezetője: Györi Zoltán r. ezredes.

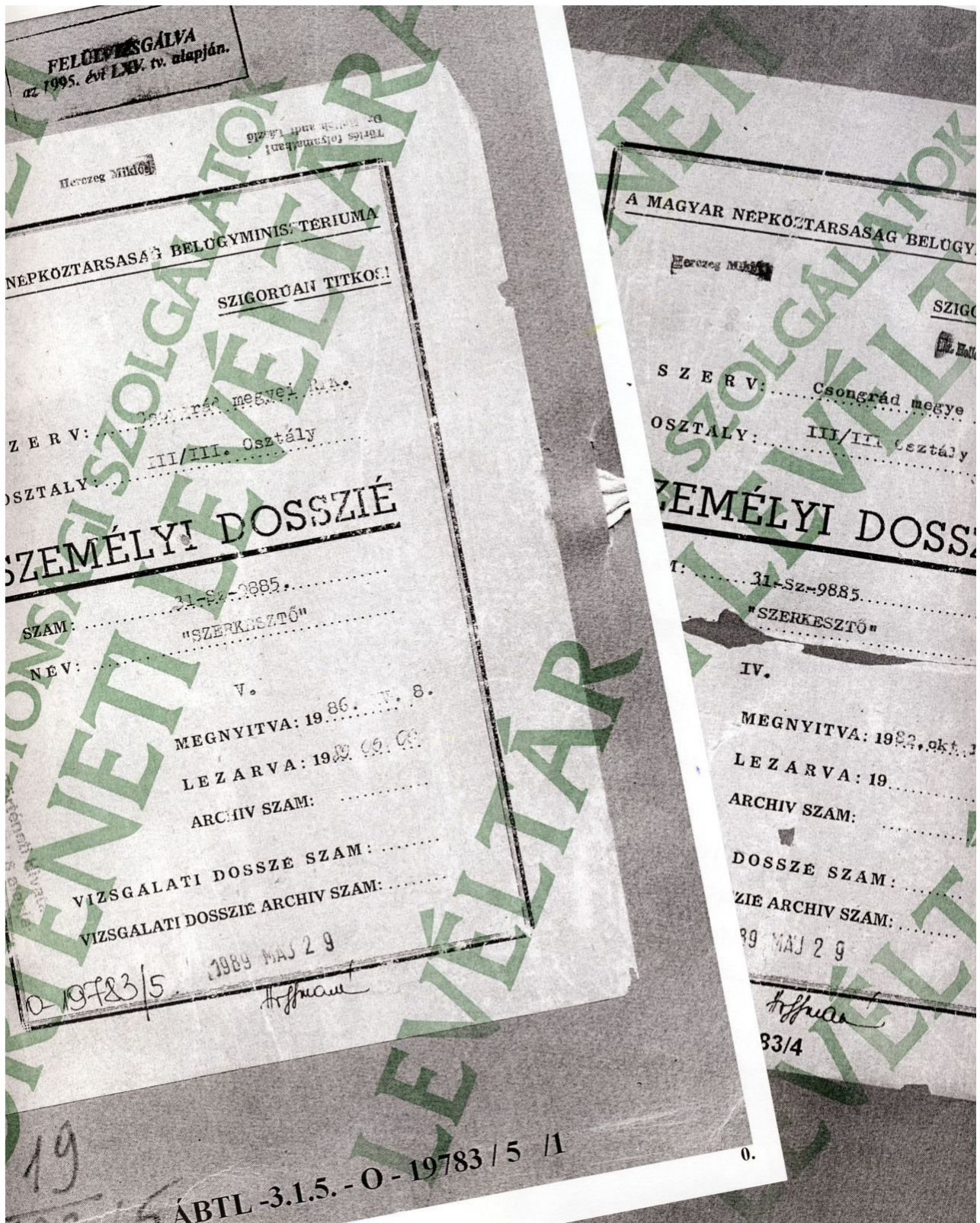
1981. november 16-án az „ÉK” fedőnevű K-lakáson „Rákoshegyi”-t továbbfoglalkoztatás céljából átadták a belső reakció és szabotázs elhárító csoportfőnökség (III/III/ egyházi elhárító osztályának, személy szerint a régi ismerősnek: **Pelikán István.** r. őrnagynak, Benyik György titkos megbízott további kapcsolattartójának.

Eddigi hazai hírszerző kapcsolattartója: Szabó József r. főhadnagy – egyebek között – a következőket jelentette az átadásról:

„Rákoshegyi” az átadást tudomásul vette, kifejezte, hogy szeretne továbbra is közvetett módon kapcsolatban maradni szervünkkel és a lehetséges módon segítséget nyújtani az általa megkezdett ügyek továbbfejlesztésében. Vele és kapcsolattartójával is megegyeztünk, hogy ismételt külföldi kiutazása esetén bekapcsolódunk felkészítésébe, amely alapvetően a megkezdett munkára épül.”

Az ilyenkor szokásos „Összefoglaló jelentés” 1981. október 22-i szövegéből az eddig ismertetteken túl egyetlen új információ derül ki: amikor **dr. Ijjas József** kalocsai érsek úgy rendelkezett, hogy „Rákoshegyi” titkos megbízottat tanulmányait megszakítva végleg hazarendeli, azt nem saját elhatározásából kezdeményezte, hanem **dr. Zakar Polikárp**, a PMI Felügyelő Bizottsága elnökének, a Vigilancia Bizottság tagjának **javaslatára.**

A politikai rendőrség (BM. III/III csoportfőnökség) 1981 végén már nem Bács-Kiskun megyének adja vissza Benyik Györgyöt, hanem életszerűen – munka-és lakóhelyének megfelelően – **a Csongrád megyei RFK. ÁB szerve III/III osztályának.** „Rákoshegyi” önálló „M” dossziéit nem ismerjük (még), de más dossziékban fellelhetjük jelentéseit. Így például a „Szerkesztő” fedőnevű személyi dossziében 1982 és 1986 között, (ÁBTL 3.1.5. O-19783/4) és a szintén „Szerkesztő” fn. személyi dossziében 1986 és 1989 között. (ÁBTL 3.1.5. O-19783/5). A dossziék tartalma az 1986-ban fél évre betiltott „Tiszatáj” folyóirattal és egyik főszerkesztőjével: **Ilia Mihály** irodalomtörténésszel szemben folytatott állambiztonsági felderítő munkával kapcsolatos eseményekről szól, amibe **Dr. Várhelyi Ferenc** r. százados, a Csongrád megyei III/III Osztály vezetője **bevonta „Rákoshegyi” titkos megbízottat is.**

Benyik szegedi jelentései 1982-1989 között a Tisztatáj és Ilia Mihály ügyében

1984 júniusában Dr. Benyik György teológiai tanár hívta meg dr. Iliá Mihályt egy előadásra a Szegedi Szemináriumba, ahol a tanárok és diákok részéről egyaránt nagy volt az érdeklődés „*A kereszténység szerepe és hatása a világirodalomban*” című előadás iránt. Iliá színvonalas előadása után csak elismerő véleményeket lehetett hallani.

Július 11-én „Rákoshegyi” azt jelentette **Nagy Béla** r. főhadnagynak, hogy Iliá Mihállyal az egyetemen szoktak találkozni és beszélgetni. Azért kezdte tanulmányozni a határon túli magyar írók és költők munkáit, hogy közös témákat tudjon találni a beszélgetésekhez és közelebbi kapcsolatba tudjon kerülni a főszerkesztővel.

1985. március 12-i jelentésében „Rákoshegyi” arról számol be – egyebek között –, hogy Iliá szorgalmazza: minél többször keresse fel, s ő nem is mulaszt el egyetlen alkalmat sem. **Iliá** legutóbb mutatott neki egy névjegyet, az amerikai külügyminisztérium kelet-európai osztályvezetőjéé volt, s bosszankodva csak annyit mondott a tmb.-nek: ezek semmit sem tudnak Magyarországról. Iliá meglepően sok információval rendelkezett magas beosztású vezetőkről. Szavaiból kiderült: **tudja**, hogy személyével foglalkozik az állambiztonság. Rendkívüli tájékozottságot mutatott a határon túli irodalomról, a hazáival kapcsolatban kijelentette, sajnos, nehezebbé vált a könyvkiadás, vonalasan a kiadványok, a tőrés határ lejjebb került és ezt a kisebb példányszámú, érdekesebb könyvek sínylik meg.

„Rákoshegyi” 1985. június 25-i jelentéséből: járt Iliá Mihály **lakásán**, aki elmondta neki, hogy augusztusban avangard találkozót szerveznek **Kalocsán**, az odaválói Nicolas Schöffert francia szobrászművész kezdeményezésére. Ezen részt vesznek a Párizsi Magyar Műhely alkotói és jelen lesz a Szabad Európa Rádió tudósítója is. A tmb. felajánlotta Iliának, hogy elviszi kocsijával a találkozóra, őt is érdekli az.

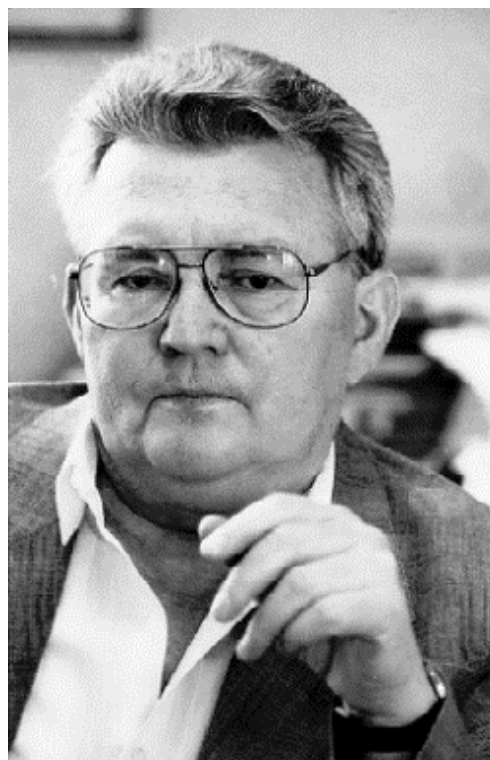
Augusztus 13-i jelentésében már közös utazásukról jelentett „Rákoshegyi”. Kalocsán előadásokat hallgattak, melyekhez Iliá is hozzászólt, megnézték a kiállítást, amely ugyan egyes érzelmeket keltett bennük, de Iliát elsősorban a résztvevők érdekelték, akik közül sokan üdvözölték. A kalocsai érseki múzeumba természetesen a titkos megbízott vitte el és kalauzolta otthonosan a társaságot. (ÁBTL 3.1.5. O-19783/4)

1988. márciusában már **Balogh Viktor** r. százados a Csongrád megyei RFK. III/III. Osztályának vezetője, Nagy Béla r. százados pedig a helyettese. Nekik jelent „Rákoshegyi” március 11-én a rendszerváltás reményét hozó megmozdulások, pártszerveződések, nemzeti rendezvények közepe. Szavait így jegyzi fel:

„A tmb. a kibontakozás elősegítését, végrehajtását egy újfajta ‘szocialista értelmiség’ kialakulásában látja, melyben nagyon sok párttag van, ám olyan párttagok, akik képesek és alkalmasak a megújulásra, a vezetés átvételére. Ebbe beleérti azt is, hogy ne csak névlegesen deklarálják az egyenrangú partneri viszonyt az egyházakkal, hanem valóban úgy is érvényesüljön a gyakorlatban.”

Arra a kérdésre, hogy kiket ért ezen konkrétan, például oda sorolja-e Iliá Mihályt is, a következőt válaszolta: „**Iliá kiváló irodalmár, de nem politikus.** A politikához nem ért, ezért nem is szívesen nyilatkozik, esetleges nyilatkozatait a laikusság jellemzi.” Majd beszámolt arról, hogy nemrég együtt mentek el Zsombóra, a Horváth Dezső újságíró szervezte előadásorozatra.

1988. szeptemberében „Rákoshegyi” még mindig jelent, a megyei III/III osztály kivonatát készít szeptember 8-i jelentésből, melyben – egyebek között – az áll, hogy felhívta őt Iliá Mihály **Lakitelekről, az MDF alakuló üléséről**, s jelezte, hogy hamarosan felkeresi Sajgóval, akivel találkozott Lakitelken. (Feltehetően az 1951-ben Budapesten született Sajgó Szabolcsról, a sokáig Kanadában élő jezsuita szerzetesről van szó, akit 1974-ben szenteltek esztergomi egyházmegyei pappá.) A vendéget szeptember 8-án többeknek bemutatták az egyetemen, így Lázár István tanársegédnek (klasszika-filológia tanszék), Baranyai Zsoltnak (BTK), s Monor István egyetemi könyvtárosnak, aki jezsuita dokumentumok kutatásával foglalkozott. Iliá Lakitekkel kapcsolatban csak annyit mondott, hogy az előző tanácskozáson is volt a lényegét nem érintő probléma felvetés, most azonban több ilyen is előfordult, ezért lett széteső, szétfolyó az egész találkozó. (ÁBTL 3.1.5. O-19783/5)

Iliá Mihály

Mit kell még tudnunk új információként Dr. Benyik Györgyről? Végül is **1983-ban Rómában sikeresen biblikus teológiai diplomát szerzett a Gregoriana Pápai Egyetemen**, majd PhD fokozatot a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Teológiai Fakultásán, (1997-98). A ma 67

éves szegedi katolikus pap, teológus, 2011 óta főiskolai tanár, plébános a Szeged-Tarjánvárosi Szent Gellért Plébánián és az algyői Szent Anna Plébánián. Szervezője és igazgatója a Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferenciának. 2015-ben átnyújtotta Ferenc pápának azt az öt kötetes kézzel írt Bibliát, amelyet vallási csoportokkal írt határokon innen és túl. Szeged város önkormányzatának Universitas és Egyházi főtanácsadója volt (1999-2002), a Misztófalusi Kis Miklós Kuratórium tagja (2000-2006), a Rotary Club tagja (2011-ben elnöke). Ismeretterjesztő tevékenysége sorában 7 évig a szegedi Városi TV „*Lélektől lélekig*” c. műsorának közreműködője, s 78 rádióinterjú készített. Megkapta a Szegedért Emlékérmet, Szeged város kitüntetését (1996) és a Scheiber Sándor-díjat (2001).

1965-ben, amikor a magyar állam tulajdonába került a Pápai Magyar Intézet, véget ért az 1962-ben kezdődött **II. Vatikáni Zsinat**. A zsinatra Rómába utazott magyar egyházi küldöttség tagjai közül az I. ülés szak idején a küldöttség (9 fő) háromnegyede volt ügynök, a II. ülés szakon (15 fő) a kétharmada, a III. ülés szakon (14 fő) a fele, a IV. ülés szakon (13 fő) majdnem a fele. A nem hivatalosan jelen volt magyar katolikus újságírók mindegyike állambiztonsági hálózati személy volt.

1988-ban, abban az évben, amikor Erdő Péter Rómában a Gergely Egyetem megbízott tanára, a **Magyar Katolikus Püspöki Konferencia** 13 tagja közül 10 volt állambiztonsági hálózati személy, a Konferencia elnökét: **Paskai László** bíborost 1972. június 3-án szervezte be a BMIII/III-1-a alosztálya. A magyar felső papság felét az állambiztonság tartotta kézben.

Az egyház állambiztonsági hálózati személyei **a mai napig nem kértek bocsánatot**, akárcsak a Vatikán a kommunista hatalommal kiegyező Kelet-politikájáért.

*Erdő Péter bíboros-érsek Medgyessy Péter, Orbán Viktor,
Göncz Árpád és Mádl Ferenc társaságában*

2009-ben, amikor a katolikus egyház állambiztonsági múltjának feltárására, a megtisztulás és a társadalmi bizalom visszaszerzésére hivatott **Lénárd Ödön Alapítvány** kuratóriumi elnöke: **Várszegi Asztrik** püspök, bencés főapát kritikus narrátor szerepet vállalt a „*Hitvallók és ügynökök*” című két részes dokumentumfilmben, a film vetítése után az egyházon belül többen botrányt kiáltottak és olyan helyzetet teremtettek, hogy Várszegi jobbnak látta **visszaadni** elnöki megbízatását Erdő Péter esztergomi bíboros-prímásnak. A bencés főapát 2011-ben ezeket mondta nekem pannonhalmi interjújában:

*„Csalódnom kellett: több barátot vesztettem, mint szereztem. Megdöbbsentett a visszhang. Elszánt híve vagyok a progresszív folyamatnak, de személyesen nem vihettem tovább az elnökséget. És csak ismételni tudom: **bűnbánat és a múlt bevallása nélkül nincs megtisztulás.** Csak olyanban bízunk, akiről feltételezzük, hogy tiszta. Ha nem szerezük vissza hitelességünket, nem leszünk képesek megújulni és ismét elnyerni a társadalom bizalmát. **A bűnt nem elhallgatni, elkenni, elsimítani kell, hanem nyíltan megbánni.** Ha nem mi magunk tárjuk fel múltunkat, megteszik helyettünk mások. Erkölcsi adósságunk rendezésére 1990 óta nyitva áll az ajtó, mégsem tártuk elég szélesre.” – mondta Várszegi Asztrik:”. Dr. Ilkei Csaba: „Várszegi Asztrik püspök, bencés főapát nyíltan vall titkairól. (<http://www.utolag.com/PannonhalmiLatogatas.htm>)*

Lénárd Ödön, (1911-2003) piarista szerzetes, aki 18 és fél évet töltött Rákosi és Kádár börtöneiben, – s akiről az Alapítványt is elnevezték –, halála előtt ezt írta:

„Elmaradt az egész magyar társadalom vértelen, de tisztességes megtisztulása. A mostani egész átvilágítás (Itt az 1994. évi XXIII. törvényre utal, – I. Cs.) a komédiája ennek a tisztulásnak. De pontosan ugyanúgy elmaradt a magyar egyházban is. És ahogy a közélet ezt sírja, a mai magyar egyház is ezt sírja...”

Ahol a politikai elit csaknem 30 éve képtelen az ügynök ügyök törvényes rendezésére, megnyugtató tisztázására és az áldozatoknak történő elégtételadásra, ott miért várhatnánk el többet a hatalomnak nem egyszer kiszolgáltatott egyházaktól?

Erdő Péter 2010-ben **Kiss Rigó László** Szeged-csanádi megyés püspökre bízta a múlt feltáró munka kuratóriumi irányítását. Ott tartunk, ahol voltunk.

2011-ben Pannonhalmán így fejezte be beszélgetésünket **Várszegi Asztrik**:

„Nem a hit van válságban, hanem az a felfogás, mely szerint minden a pénztől, a vagyontól, a hatalomtól, s a kapcsolatoktól függ. [...]

*Hozzászoktunk a párturalomhoz, ahhoz, hogy odafönt gondolkodnak helyetted, neked csak végre kell hajtani a határozatokat, holott **a hívő embernek és a nemzetnek is önmagával kell együttműködnie**, ebben teljesedik kiszabad választása, miközben keresi, de nem birtokolja az igazságot.”*

Kisegyházak, szekták, vallási közösségek és az állami, állambiztonsági szervek a jelentések tükrében

A tanulmány a kisegyházak, felekezetek, szekták, vallási közösségek és az állami, állambiztonsági szervek kapcsolatát vizsgálja 1945 és 1990 között az egyházi elhárítás és a hálózati személyek jelentéseinek tükrében. Helyenként a korabeli államvédelmi, állambiztonság illetékesekinek szemszögéből láttatja az eseményeket és a mindenkor hivatalos álláspontnak megfelelő értékeléseket idéz.

A tanulmány nem érinti a rendszerváltás utáni eseményeket, az egyházpolitikai, vallástörténeti, hitéleti és személyi vitákat, tartózkodik a szélsőséges véleményektől. A dokumentumok túlnyomó többsége az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárából, a tudományos kutató munka helyszínéről származik. Az ÁBTL csak a fenti időszak iratait őrzi.

Budapest, 2019. december havában.

A Szerző

Kisegyházak, szekták, vallási közösségek és az állambiztonság

1945. július 30-án az Ideiglenes Nemzeti Kormány belügyminiszterének: Erdei Ferencnek a miniszteri tanácsosa: dr. Szébenyi Endre, a miniszter rendeletére hivatkozva értesíti a Magyarországi Szabadegyházak Szövetségét a belügyminiszterhez írt 250.105./1945.VI.3. sz. kérelmükkel kapcsolatos hivatalos válaszáról.

„Tárgy: Magyarországi Szabadegyházak Szövetségének működése.

Fenti számú kérelmükre megengedem, hogy a Magyarországi Szabadegyházak (baptista, methodista, adventista, Ókatolikus, keresztyén testvérgyülekezetek, üdvhadsereg, Krisztus hívő zsidók gyülekezete) evangéliumi munkáit (lelkipásztorokat, diakónusokat, evangélistákat, stb.) magyar nyelvű személyi igazolással lássa el, abból a célból, hogy az igazolvány tulajdonosai magukat szükség esetén a hatóságok előtt kellőképpen igazolhassák.

Értesítem Címet, hogy fenti számú rendeletem visszavonásáig Cím kizárólag vallásos összejövetelei nem esnek a gyülekezési tilalom alá, úgyszintén templomaik, imatermeik és kifejezetten egyházi célokra szolgáló helyiségeik a hatóságok igénybevétele alól mentesek.

Szövetségüknek társadalmi gyűjtésre vonatkozó kérelmét a fennálló jogszabályaink szerint esetenként fogom elbírálni.

Budapest, 1945. évi július hó 30.

A miniszter rendeletéből:

*Dr. Szébenyi s.k.
miniszteri tanácsos*

Másolat megküldve:

Magyar Államrendőrség Vidéki Főkapitányának

Budapest

Bajza u. 52.

A szabadegyházakról – kiségyházak, szekták, önálló felekezetek, vallási közösségek, csoportok, stb. – ezt követően hosszú éveken át csak a jelentések szintjén esik szó a klerikális reakció elleni harcban, az ellenséges tevékenység operatív felderítése, elhárítása során. Az állambiztonság kísérletet sem tesz átfogó, rendszerszemléletű értékelésre, összefüggésben a társadalmi mozgásokkal, a jogi és politikai háttérrel, beéri alkalmi csoportosításokkal, elnagyolt és felszínes információkkal és következtetésekkel, a pártos ítélezés ateista közhelyeivel és sablonjaival.

A rendszerváltást megelőző négy évben lesz elkerülhetetlen az elmélyültebb szembenézés a szabad vallásgyakorlás korlátaival, a hitüket másképp megélni akarók alkotmányos törekvéseivel. Az állambiztonság rákényszerül a valósághoz közelítő elemző munkára, a kiségyházak megkülönböztetések nélküli számbavételére, tevékenységük differenciált értékelésére, törekvéseik jobb megértésére, s egyúttal felkészülve a reformok megkívánta párbeszédre és együttműködésre.

1987-ben születik a témakör első említésre méltó feldolgozása a Rendőrtiszti Főiskolán „Az ellenség tanulmányozása” tárgykorban, Tóth Ferenc: „*Ellenséges tevékenység egyházi területen*” című ideiglenes jegyzetében. (ÁBTL 4.1. A-3971). Majd 1989-ben jelenteti meg a BM Kiadó a rendszerváltás előtti legalaposabb kézikönyvet a vallásokról, a Dr. Balázs Tibor szerkesztette „*Igaz hittel*” címűt. (ÁBTL 4.1. A-3247)

Az utóbbi szándékát jelzi, hogy az előszót **Miklós Imre** államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) elnöke írta. Rámutat, hogy az utóbbi évek mulasztását igyekszik pótolni a kézikönyv, egyebek között azért is, mert a fiatalság még mindig nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kellőképpen eligazodhasson a vallás és az egyházak működése nem egyszerű kérdéseiben.

„Hazánkban több vallási felekezet működik, egymástól eltérő alapállással – hitelvekkel, liturgikus gyakorlattal – tömegbefolyással. Ettől függetlenül valamennyien kényesek hitük igazságára, tanításuk ‘egyedül üdvözítő’ voltára. Ez a ‘szuper érzékeny’ igény vallástörténeti ismereteket, körütekintő és tapintatos hozzáállást, magas fokú empátiát kíván a velük való foglalkozás során.” - mutat rá az ÁEH elnöke, aki a továbbiakban hangsúlyozza, hogy a társadalmi megújulás terhe nagy súllyal nehezedik mindeikre.

A hazánkban működő szabadegyházakról (kiségyházakról) a belügyi kiadvány leírja, hogy legtöbbjük a XIX. században alakult, jobbára a reformáció által létrehozott protestáns egyházakból szakadtak ki, kezdetben ellenzéki csoportosulásként, majd vallási szektaként, később önálló egyházként. Két összefüggésben fejtettek ki ellenállást a történelmi vagy a megreformált egyházakkal szemben:

- A kereszténység lényegétől **eltérőnek** minősítették az egyházi hierarchiát, intézményrendszert, különösen annak hatalmi megnyilvánulásait.
- Kiábrándulva az osztálytársadalomból, gyakorlatilag a ‘bűnös világtól’ elfordulva, a **kis-közösségeket**, a hívek és a papok (prédikátorok) egyenjogúságát, a gyülekezetek önálló **önkormányzaton** alapuló életét tartják fontosnak.

RENŐRTISZTI FŐISKOLA
Ikt. szám: 15-48/1987.

TITKOS!
160-873/1987.

...sz. pld.

Minősítés törővel
NBH/332/14-34/1987.
...sz rend. alapján

2006-07-27

aláírás

ELLENSÉGES TEVÉKENYSÉG

EGYHÁZI TERÜLETEN

/Az ellenség tanulmányozása c. tárgykörhöz/

IDEIGLENES JEGYZET

1987

„Ellenséges tevékenység egyházi területen”, 1987

Erőteljes térnyerésük a XIX. – XX. században következett be, amikor a nyugatot járt céhlegények, mesteremberek, illetve az ideérkező vendégmunkások behozták az országba a **Bibliához ragaszkodó** tanításaikat. Elterjedésük éppen ezért elsősorban a legszegényebb vidékeken volt tapasztalható. 1945 előtt – így a belügyi kiadvány – megalázó megkülönböztetésben részesültek a történelmi egyházaktól és az állami szervektől. Ezért is volt rájuk jellemző az elzárkózás, a befelé fordulás, az illegáció.

1950-ben a **Szabadegyházak Szövetsége** átalakult a **Magyarországi Szabadegyházak Tanácsává**. Ezek után a Szabadegyházak Tanácsának tagegyházait, illetve a Tanácshoz nem tartozó felekezeteket sorolja fel és jellemzi a kiadvány. Az erről szóló ismereteket én itt kiegészítem a már említett megelőző, 1987-es Jegyzetben megjelentekkel, néhol megemlítve az aktuális adatokat is.

Szabadegyházak Tanácsa (SZET)

A kisegyházak érdekvédelmük, zavartalan működésük érdekében a Szabadegyházak Tanácsában egyesültek, megtartva autonómiájukat. A Tanács segítő, koordináló, konzultatív testület, nem felekezeti, hanem egyesületi jellegű. Célja a tagegyházak együttműködésének előmozdítása, a napi feladatok elvégzése a közös célok érdekében. Szervei: Elnök, Plenáris Tanács, Elnökségi Tanács.

A Szabadegyházak Tanácsának Konferenciája: a tagegyházak lelkészeinek, prédikátorainak, igehirdetőinek és felelős vezetőinek munkaközössége, amelyet az elnökség kétévenként hív össze. A kisegyházak világgözpontjaitól jelentős anyagi támogatást kapnak. 1989. december 12-én szűnt meg.

A Szabadegyházak Tanácsának tagegyházai:

- Magyarországi Baptista Egyház
- Magyarországi Hetednap Adventista Egyház
- Magyarországi Metodista Egyház
- Evangéliumi Pünkösdi Közösség
- Isten Egyháza
- Keresztyén Testvér Gyülekezet
- Szabad Keresztyén Gyülekezet
- Óskeresztyén Apostoli Egyház
- Élő Isten Gyülekezete

A Szabadegyházak Tanácsához nem tartozó felekezetek:

- Krisztusban hívő Nazarénus Gyülekezet
- Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség
- Unitárius Egyház
- Buddhista Misszió
- Magyar Iszlám Közösség

Működési engedély nélkül működő szekták 1987-ben:

- Jehova Tanúi
- Órálló Reform Adventisták
- Hare Krisna Mozgalom
- Mormon Egyház
- Moon szekta
- Új Apostoli Egyház

A SZET tagegyházairól:

Magyarországi Baptista Egyház

1612-ben Londonban alapította az első gyülekezetet John Smith prédikátor. Európában 1842-ben Johann Gerhard Oncken hívott életre gyülekezetet Hamburgban.

A Hamburgból hazatérő Rottmayer János kisiparos hozta be Magyarországra 1846-ban, s májusban Budapesten alakult meg az első gyülekezet. Ő szervezte a második missziót is. A harmadikat 1873-ban Meyer Henrik. A sokáig önállóan működő gyülekezetek 1900-ban szövetségbe tömörültek. 1905-ben Ócsán egy közgyűlésen elfogadták a „*Hitvallomása és szerkezete a keresztelt keresztény gyülekezeteknek, melyeket közönségesen baptistáknak neveznek*” címet viselő alapokmányt. Ezt az „*Ócsai hitvallás*” –t az állami szervek is tiszteletben tartották. (77.092/1905 sz. VKM rendelet). Az állami elismerés után szerveződésük felgyorsult. Az 1947 évi XXXIII T. C. megszüntette a bevett és elismert felekezetek megkülönböztetését, egyenjogúsította a vallásfelekezeteket. A baptisták 1955-től használják mai megnevezésüket.

Tanításuk és hitéletük gyakorlati forrása az Újszövetség és az őskeresztény gyülekezetek példája. A „*baptista*” kifejezés bemeztítőt jelent, az Újszövetség eredeti görög szövegéből származik, („*baptidzó*”: bemeztíteni, bemeztani), utalva arra, hogy a baptisták hitvallás alapján és bemeztítéssel keresztelnek Jézus Krisztus rendelkezésének és az újszövetségi gyakorlatnak megfelelően. A személyes döntésen alapuló, önkéntesen vállalt, tevékeny gyülekezeti tagság elvét vallják, elutasítják az államegyház (vagy népegyház) intézményét, az állam és az egyház szétválasztásának hívei.

A legnagyobb protestáns közösség a világon. Egyháztörténeti vélemény szerint, a reformátusok és a baptisták között az egyetlen lényeges különbség, hogy a baptisták csak hitvalló felnőtteket keresztelnek teljes vízbemeztítéssel.

A kisegyháznak 1989-ben négy egyházkerület száz körzete 430 gyülekezetében kb. 20 ezer hívő tagja és 100 lelkésze volt hazánkban. Tagja a Magyarországi Ökumenikus Tanácsnak, a Keresztény Békekonferenciának, az Egyházak Világtanácsának és a Baptista Világszövetségnek. Hetilapja a „Békehírnök”.

Ma közel 300 településen mintegy 50 ezer hívőt számlálnak.

Hetednapi Adventista Egyház

Jézus Krisztus második eljövételét váró és hirdető vallási közösség. Alapítója William Miller (USA) 1816-ban, akit 1845-ben magatartása miatt kizártak az egyházból.

Miller tanítása szerint a Biblia, Dániel könyve 8. rész 14. pontjában megjövendölt próféciai idő 1844-ben véget ért és ehhez számítva ezer évet, már elkezdődött a világvége eljövételének előkészítése. A mozgalom központja ma is az USA. A mai vezetők azt vallják, hogy Miller számításai helyesek voltak. Krisztus már elkezdte újabb eljövételének előkészítését, amit a pápa – mint antikrisztus – akadályoz, illetve fékez.

Hazánkban az első gyülekezet 1898-ban Fogarason alakult meg Ludwig R. Conradi és dr. John F. Huenedgardt János német adventista lelkészek erdélyi missziója után. Később Budapesten (1901), Békéscsabán (1901), Miskolcon (1908), Gyulán (1909), Egerben (1912) alakultak gyülekezetek.

A gyülekezetek 1925-ben egyesültek, 1935-ben a magyar adventista unió 2400 főt számlált. 1945-ig el nem ismert egyházként működtek, teljes illegalitásba kényszerültek. Üldöztetésük miatt 1941-ben **Bibliakövetők Felekezete** néven szerveződtek. 1975-77-ben szakadás következett be az egyházban. Mintegy 1200 hívő távozott és alakított később önálló egyházat **Keresztény Advent Közösség** néven. (Közülük 1990 után sokan visszatértek a hetednapos adventisták közé.)

1987-ben, szabadon gyakorolva vallásukat 3 egyházkerület 143 gyülekezetében híveinek száma kb. 5-6 ezer, a prédikátoroké 85. Sajtója az évente hatszor megjelenő „Lelkésztájékoztató” volt.

Magyarországi Metodista Egyház

1729-ben Oxfordban alapította John Wesley anglikán lelkész. Halála (1791) után kiváltak az anglikán egyházból. Ma 108 országban mintegy 75 millió metodista él.

Magyarországon 1898 óta van jelen, első prédikátora Robert Möller. Az első gyülekezet 1900-ban Békésszentandrásán alakult Ottó Melle szervezésében, aki aztán 1905-ben a fővárosban is megindította a metodista missziót. 1945-ig el nem ismert egyházként üldözték. 1947-ben a 120.000/1947 VKM rendelet alapján törvényesen elismert vallásfelekezet lett.

Az Iványi Tibor vezetésével kivált csoport 1981-ben megalapította a **Magyarországi Evangéliumi Testvérközösséget**, amely ma az Oltalom Karitatív Egyesület és a Wesley János Lelkész-képző Főiskola Fenntartója.

Hitelveiben hangsúlyozza a Biblia előírása szerinti életet. Tanításuk középpontjában a Jézus Krisztusba vetett hit általi üdvösség, az isteni kegyelemből való megigazulás áll. Elkötelezettek a szociális szolgáltatások iránt, a társadalmi szolidaritás és felelősségvállalás jegyében gyakorolják a szegények, elesettek, magukra maradtak felkarolását, önzetlen segítségét.

Teljes jogú tagjainak csak azokat ismeri el, akik elkötelezik magukat az „Általános Szabályok”-ban körvonalazott keresztyén életre. Kb. 2 ezer hívővel, 14 prédikátorral 39 gyülekezetben működnek.(1989-es adat.) A kisegyház tagja a Metodista Világszövetségnek.

Evangéliumi Pünkösdi Közösség

Az Amerikából hazatértek pünkösdi mozgalmából alakult 1920-ban. Szalai József és neje 1921-ben tért haza Amerikából a Somogy megyei Darány községbe, ahol felépült az első magyar pünkösdi imaház. 1923-ban Lerch János Gyönkön, Mihók Imre Bakonycsernyén és Budapesten alapított gyülekezetet, amely néhány év után kettészakadt. A felekezet „**Magyarországi Isten-gyülekezetek**” néven tartotta konferenciáját 1928-ban. Működésüket rendeletileg betiltották. (363.500/1939. BM)

1945 után a felekezet négy ága kezdte el működését, 1989-es adatok szerint:

- Isten Gyülekezete (600 hívő, 8 prédikátor)
- Evangéliumi Pünkösdi Egyház (550 hívő, 55 gyülekezet)
- Apostoli Keresztény Gyülekezet (2500 hívő, 23 prédikátor)
- Óskeresztény Felekezet (1500 hívő, 10 prédikátor)

1947 óta bejegyzett egyházként működik. 1962-ben az Evangéliumi Pünkösdi Egyház és az Evangéliumi Keresztyének nevű pünkösdi felekezetek egyesüléséből jött létre az Evangéliumi Pünkösdi Közösség. Majd a 2011. évi országos közgyűlés határozott úgy, hogy ettől kezdve a felekezet neve: **Magyar Pünkösdi Egyház**. Keresztény, pünkösdi-karizmatikus irányultságú felekezet. Hitéletük alapja, lelki életük meghatározója a Szentírás és a Szentháromság, jellemzőjük a Lélek keresztsége. A Lélek új kiáradása útján közöttük ismét megjelennek az ősegyház karizmái.

[1987-es adatok szerint: a hívők száma kb. 5 ezer, a prédikátoroké 30. Négy egyházkerületben 156 gyülekezet működik. A kiségyházat 7 tagból álló Tanács irányította.]

Új adatok szerint a Kárpát-medencében élő magyar és más nemzetiségű hitvalló pünkösdielők és hozzátartozóik létszáma: kb. kettőszázezer.

Isten Egyháza

1890-ben az USA-ból indult.(Church of Gold.) Evangéliumi neoprotestáns szabadegyház, magyarországi kezdete 1907-re nyúlik vissza. Hazánkba Schulz András kisiparos hozta be Svájcból. **(Isten Gyülekezete, Élő Isten Gyülekezete, Isten Egyházának Gyülekezetei).**

Budakeszin alakult az első gyülekezet. 1947-ben Vigh János szervezte újjá és szerezte meg az állami elismerést. Öt tagú Missziós Bizottság irányítja. Az evangéliumi egyházak tagjainak egységét és együttműködésük szükségességét hirdeti és mozdítja elő, felekezetekhez való tartozás nélkül. Nincs tagfelvétel vagy tagnyilvántartás, mert hiszik, hogy minden újjászületett ember automatikusan Isten Anyaszentegyházába tartozik. Valamennyi kontinensen elterjedt.

Keresztyén Testvérgyülekezet

1830-ban John Nelson Darby anglikán pap alapította. Nem hitelvi, hanem szervezeti problémák miatt szakadt ki az anglikán egyházból. Evangéliumi irányultságú konzervatív protestáns nézeteket vall. Sokáig csak úgy nevezték magukat: testvérek (brethren). Hitvallása lényegében megegyezik a Kálvin-i tanításokkal, annyiban tér el, hogy a keresztelest felnőtteknél víz alá merítéssel végzik.

Hazánkban 1890-ben Buttcher Frigyes alapította. 2200 hívőt vall magáénak, 30 gyülekezetben, 30 igehirdetővel. A helyi gyülekezetek laza szövetségében a helyi gyülekezetek autonómok, nem ismernek el semmilyen egyházkormányzati szervet, alá és fölé rendeltség nem létezik.

Szabad Keresztyén Gyülekezet

Hazai eredetű kiségyház, amely 1941-ben főiskolások és egyetemista hallgatók szervezésében alakult. 1950 óta tagja a SZET-nek, kb. 600 hívővel, 8 gyülekezetben, 30 igehirdetővel.

Más forrás szerint, a pünkösdi-karizmatikus Magyarországi Szabadkeresztyén Gyülekezet két gyökere: az 1920-as években Debrecen környékén Sándor János vezetésével alakult csoport és a II. világháború idején, Budapesten Dr. Mézes Zsigmond orvos nevéhez köthető értelmiségi fiatalok köre, melyek 1966-ban egyesültek. 1988-tól közösségi imaházuk Zuglóban van.

Őskeresztyén Felekezet

Lásd még: Evangéliumi Pünkösdi Közösség.

Híveinek száma kb. 2 ezer, prédikátoraiké 20, 4 egyházkerület 20 körzetében, 60 gyülekezetben. (1987-es adat.)

Élő Isten Gyülekezete

Lásd még: Isten Gyülekezete.

Alapításának pontos idejéről nem maradt fenn írásos emlék. Budapesten az 1928-tól munkálkodó „püünkösdi lelkületű” két közösség 1932-33-ban egyesült Baumann Béla vezetésével, aki 1955-ig irányította a mozgalmat. 1953-ban a budapesti gyülekezet létszáma: 346 fő volt. A nyolcvanas években mintegy 500 fős a felekezet, 2 egyházkerületben, 10 gyülekezettel, egy prédikátorral és 10 igehirdetővel.

A SZET-hez nem tartozó felekezetek:

Krisztusban Hívó Nazarénus Gyülekezet

1830-ban Svájcban és Magyarországon kibontakozott vallási közösség. Hittanilag a protestáns evangéliumi kereszténység anabaptista ágának ultra konzervatív fundamentalista irányzata. (*Nazarénus*: Istennek szentelt, szent életet élő, szent ember.) Közjogi helyzetük rendezését hosszú ideig gátolták a fegyverfogás és az állami eskü tilalmáról szóló radikális nézeteik, valamint a keresztséggel és a házasságkötéssel kapcsolatos államegyházi adminisztráció elutasítása. Az állami elismerést 1977-ben nyerték el. A SZET-nek nem tagja, de bizonyos ügyei intézésére felkérte a Tanácsot.

A hívők száma 1987-es közlés szerint 3 ezer, 1989-ben a BM kiadvány már 7 ezer hívőt tüntet fel a Gyülekezetre hivatkozva. 112 teljesen önálló gyülekezetben 35 prédikátor, 42 prédikátorhelyettes és mintegy 100 igehirdető működött.

Közös ügyeik intézésére az egyház közös szolgálói jogosultak. Az országos vezetést rendszerint a rangidős szolga látja el.

Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség

Alapítói 1974-75-ben szervezeti és felfogásbeli véleménykülönbségek miatt váltak ki a Magyarországi Metodista Egyházból, 1981-ben önálló működési engedélyt kaptak az államtól. Az egyház elfogadja az ún. Apostoli hitvallást, a keresztény élet meghatározójának egyedül a Szentírást tartja, Isten Szentlelkének irányításában bízva kívánja betölteni a keresztény egyház mindenkori feladatát.

Híveik számát 9 gyülekezetben 900 főre becsülte a belügyi forrás 1989-ben, 9 igehirdetővel. Az országos ügyekben a Közgyűlés döntött, amely megválasztotta az Evangéliumi Testvérközösség elnökét is.

Unitárius Egyház

A XVI. században Magyarországon kibontakozó protestantizmus sajátos irányzata, melyet Dávid Ferenc teológus alapított az Erdélyi Fejedelemség területén, 1568-ban. Hitelevelükben tagadják a szentháromságot. Társadalmilag a Habsburg ellenesség jellemezte. Az állammal 1948-ban kötött megállapodás szerint működő felekezet. Alapegysége az egyházközösség, melyet kollektív vezető testület irányít. Legfőbb irányító szerve a Zsinati Tanács, mely 7 évre választja a püspököt és a főgondnokot.

Az unitárius egyház jellegzetesen magyar szellemű. Jelentős mértékben kiveszi a részét a romániai magyarok segítésében és felkarolásában. Tevékenységükben jelentős szerepe volt a főgondnoknak, ifj. Bartók Bélának. Híveinek számát a nyolcvanas években kb. 5 ezer főre becsülik. Nyolc egyházközösségben öt gyülekezet működik. Az irányítás öt tagú Missziós Bizottság kezében van.

2010-ben az erdélyi és a magyar unitárius egyház egyesült Magyar Unitárius Egyház néven, Kolozsvár központtal, az egyház egysége helyreállt. A 2011-es népszámlálás során Romániában 57 686, Magyarországon 6266 unitáriust jegyeztek fel.

Buddhista Misszió

1952 óta működik hazánkban. A tibeti lámista tanításokat követik. Az egyházközösség 1953-ban az Anagarika Govinda láma által alapított nyugati buddhista rendhez: az Árya Maitreya Mandalához csatlakozott. Nem hitelveket propagál, hanem azt az utat igyekszik megvilágítani, amely a szenvedésből és a tökéletlenségből a boldogsághoz és a harmóniához vezet az etikus viselkedés, a meditációs gyakorlatok és a mély belátás segítségével. 1957 óta kelet-európai központként funkcionál, kb. száz hívő vallási igényét szolgálja nálunk. (1989-es belügyi adat) A misszió vezetője a láma, amelynek 16 rendtagja van.

Magyar Iszlám Közösség

1916-ban törvényesen ismerték el az iszlám vallást Magyarországon, ez biztosította a működési feltételeket. 1931-ben jött létre a Gül Babáról elnevezett Magyar Mohamedán Autonóm Egyházközösség, amelynek kulturális főtitkára Germanus Gyula (Abdul Karim) volt. 1949-től felszámolták a vallási összejöveteleiket. Az ÁEH elnöke a vallás szabad gyakorlásáról szóló törvény értelmében 1988. augusztus 15- i hatállyal törvényesen elismert vallásfelekezetté nyilvánította a Magyar Iszlám Közösséget, amely jogfolytonossággal működhetett tovább.

A Magyar Iszlám Közösség névadója és első sejkje Dr. Mihálffy Balázs (Abdel Rahman) lett 1988-ban, aki elvégezte a kairói Al-Azhar Egyetemet, 1983-ban vette fel az iszlám vallást, s többször is lefordította nemcsak a Koránt, hanem a síiták szent könyvét: a Nahjul Balaghát is. A Közösségnek 1989-ben kb. 150 híve volt.

Működési engedély nélkül működő egyházak, szekták 1987-ben:

Jehova Tanúi

Létrejöttének gyökerei a 19. századi amerikai millerita mozgalomig nyúlnak vissza. Első vezetője Charles Taze Russel (1852-1916) pittsburghi posztókereskedő. 1881-ben Őrtorony Társulat néven jeyezték be a szervezetet, melynek alapítója és első elnöke William H. Conley volt.

A Jehova Tanúi olyan keresztény közösség tagjai, akik tevékenyen Jehova Istenről és az emberiséget érintő szándékáról a Biblia szerint „tanúskodnak”. Szeretnének dicsőséget és imádatot szerezni Jehovának, aki Isten szava: a Biblia szerint, az egyedüli igaz Isten és a mindenek Teremtője. Csak egy igaz Isten van, akit a Biblia JHVH-nak nevez (Zsoltárok könyve 83 19)

Hazánkban 1945 előtt illegálisan működtek. 1945 után hűségnyilatkozatot tettek az új állami berendezésnek, később azonban szembefordultak vele, amiért 1950-ben betiltották őket. Illegálisan, külföldi irányítással és anyagi támogatással folytatták tevékenységüket. 1969-ben a belügyi adatok szerint létszámuk kb. 7 ezer fő volt, ebből a budapesti peremkerületekben ezer fő, a többiek jórészt Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Borsod és Pest megyében voltak találhatóak, általában az elmaradottabb rétegekhez tartozó, alacsony műveltségű, nehéz körülmények között élők, akik hajlamosak a vallási fanatizmusra. A társadalomtól szigorú hitelvek alapján elkülönülők vezetői nemcsak a katonai szolgálat megtagadásával váltak ismertté, hanem azzal is, hogy a bibliai jóvendöléseket követve időről időre megjósolják a világ teljes elpusztulását, s csak az marad életben, aki hisz Jehovában. A tagság mintegy 60 százaléka nő, zömmel idősebbek. A fiatalok főleg családi kapcsolatok révén kerültek a szektába.

Központi irányító az országszolga, akit munkájában 10 tagú vezetőség támogat. Az országot 10 körzetre osztották fel. Szorosan kötődtek külföldön – Svájc, USA – működő központjaikhoz.

1989-ben mintegy 8-10 ezer jehovistáról tudott a belügyi jelentés. Az 5 tagú országos vezetés 13 kerületet irányított, egy-egy kerület 3-4 körzetről, egy-egy körzet 3-4 gyülekezetből állt. (A gyülekezetek tovább tagolódtak 8-10 fős tanulócsoportokra.) 2016-ban Magyarországon 22 400 megkezesztelt tagjuk volt.

Óráló Reform Adventisták

Az adventista egyházból kiszakadt közösségnek hozzávetőleg 260 tagja volt.

Hare Krisna Mozgalom

Indiai eredetű kultikus vallás. 1966-ban alapította az Amerikai Egyesült Államokban élő, északkelet indiai származású diploma nélküli gyógyszerész: Bhaktivedánta Szvární Prabhupáda, aki 1896-ban született Kalkuttában, s filozófiát tanult az egyetemen. Gandhi követői közé tartozott, békes eszközökkel harcolt az angolok ellen. Nemzetközi szervezete a „Nemzetközi Társaság a Krisnatudat ápolására.” Főként az USA-ban, Kanadában, Ausztráliában és egyes afrikai országokban tevékenykednek a társadalomtól elkülönülve.

A vallás alaptanítása a Krisna herceg által megfogalmazott dharma és karma törvénye. Minden élőlényt öröktől fogva létező lélekként tartanak számon, hisznek a lélekvándorlásban. Az erőszakmentesség számukra a hitből fakadó erkölcsi irányultság. Az erkölcsstan négy pillére: a tisztaság, a lemondás, az igazmondás és a könyörületeség. A hívők négy szabály követését tartják különösen fontosnak: a húsevés kerülését (könyörületeség az állatok iránt), a kábító- és mámorítószerektől való tartózkodás, a korlátozott szexualitás, valamint a szerencsejátékok és a pénzügyi spekuláció kerülése.

A 70-es évek közepén jelentek meg hazánkban. Kezdetől többféle irányzata ismert, 1987-ben 300-400 taggal számoltak, elsősorban az ifjúság körében.

Mormon Egyház

Hivatalos nevük: Jézus Krisztus Mai Szentjei Egyháza. A vallás alapja: a szentháromság. Hitelük magában foglalja az Újszövetség minden erkölcsi elvét és alaptételét. Semmiféle erőszak nem alkalmazható, az ellentéteket szelídséggel, gyöngédséggel, meggyőzéssel, tűréssel és őszinte szeretettel kell feloldani. A világban kb. 3 millióra becsülik jelenlétüket. Többségük az Egyesült Államokban él, világközpontjuk Utah államban Salt Lake City. Egyházukat 700 egyházkerületre osztották, csaknem 6 ezer gyülekezettel, élén a püspökkel. A mormon vallás újkori, modern, sikere egyesek szerint a demokratikus működésben is rejlik. A gyülekezetben a szolgálatért semmiféle díjazás nem jár. Az egyházat az elnök irányítja két tanácsadóval. A három tagú elnökség feladata az egyház világi ügyeinek gondozása, ellenőrzése. A fő tisztségviselők mellett központi tanácsok, jóléti szervezetek is működnek. Minden gyülekezeti szervezetnek három tagú vezetősége van.

A 70-es évek elején tűnt fel Magyarországon, a nyolcvanas években 200 híve volt. 1988-ban kapott állami elismerést, működési engedélyt.

Moon szekta

1954-ben Sun Myung Moon tiszteletes Dél-Koreában, Szöulban hozta létre az újkeresztény Egyesítés Egyháza nevű vallási mozgalmat, amit sokan Moon szektának neveztek.

Híveinek Jézus félbehagyott megváltását kellene befejezniük. Hisznek egy egyetemes Isten létezésében, minden ember megváltásában, abban, hogy egy XX. századi koreai azt a küldetést kapta Jézustól, hogy teljesítse Krisztus második eljövételét. Az Egyesítő Egyház tagjai szerint ez a Messiás maga Moon tiszteletes. Az egyház jelmondata: „*One Family Under God*”: Egy család Isten színe előtt. Nemzetközi vegyes házasságokkal próbálják megteremteni a világbékét. Tömegesen tartanak esküvőket, ahol a fiatalok megkapják Isten áldását, hogy örökre együtt maradhassanak, haláluk után a szellem világában is.

De a szekta vezetője inkább egy saját gazdasági birodalom létrehozásán ügyködött, kiterjesztve tevékenységét az Egyesült Államokra. Azzal vádolták, hogy a hívóktól kicsalja pénzüket, a fiatalokat agymosásnak veti alá. (Korábban adócsalás miatt letöltendő börtönbüntetésre ítélték az USA-ban.) Messiásnak hitte magát, a sátáni uralomtól akarta megszabadítani a világot. 2012-ben, 92 éves korában hunyt el.

Hazánkban a nyolcvanas években, főleg a fiatal értelmiségiek körében eresztett gyökereket.

Új Apostoli Egyház

Az 1860-as évek elején alakult a németországi Katolikus Apostoli Egyházból az apostoli intézmény folytonosságának biztosítása érdekében. Az apostolok élén álló ősapostolt Krisztus helytartójának tekintik. Istentiszteletük inkább a protestánséhoz áll közel, sajátossága a megpecsételés kézrátétellel kiszolgáltató szentsége, amely a Szentlélek adományát közvetíti, és a keresztség kiszolgáltatása a gyülekezet elhunytjainak is. Németországban mintegy 350 ezren vannak, a nagyvilágban 9 milliós közösséget alkotnak.

Magyarországon 1872 óta működnek, állami elismerésükre 1985-ben került sor. A Jézus idejében élt 12 apostol utódainak vallják magukat. Néhány száz hívőt számlálnak. A Magyarországi Új Apostoli Egyház temploma 1998-ban épült Nagymányokon, külföldi segítséggel.

Néhány Egyházi Világközpont (1987)

Európai Egyházak Konferenciája (EEK)

Európa keresztyén (nem római katolikus) egyházainak ökumenikus szervezetét: az Európai Egyházak Konferenciáját (Conference of European Churches, CEC) 1959-ben alapította az Európa országokban működő több mint 120 ortodox, protestáns, anglikán, ókatolikus egyház és negyven társult szervezet közössége. Irodái Genfben, Brüsszelben és Strasbourgban találhatóak. Magyarországi tagszervezete: a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT).

A CEC feladatának tekinti, hogy segítse az egyházakat abban, hogy az egyház és a társadalom kérdéseit teológiai és szociáletikai nézőpontból vizsgálják, hatékonyan képviseljék a népek közötti megbékélést, a teremtett világ megőrzését.

A CEC kiemelt partnere az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa. A két szervezet együttműködését az úgynevezett Ökumenikus Charta alapozza meg.

A MEÖT 1943-ban alakult, jelenleg 11 tagegyház, valamint további 22 egyház és egyházakhoz kötődő szervezet együttműködése képezi a közös munka alapját. Tagja a genfi székhelyű Egyházak Világtanácsának és társult tagja a CEC-nek, amelyen keresztül részt vesz az Európai Unió és az Európa Tanács mellett működő egyházi képviselő munkájában.

1987-ben 116 tagegyháza volt. Legfőbb irányító testülete a 7 évenként ülésező nagygyűlés. Két nagygyűlés között az évenként ülésező 22 tagú Tanácsadó Testület, illetve a félévenként ülésező 6 tagú Elnökség irányítja a szervezet munkáját. A napi ügyek intézését és a genfi központ irányítását a Főtitkárság végzi.

Egyházak Világtanácsa (EVI)

1948-ban alakult Amszterdamban protestáns kezdeményezésre. (World Council of Churches, Ökumenikus Világtanács) Célja a hitélet fejlesztése szerte a világon, az egyházak szerepének növelése, a béke, az igazságosság és az egyházak megújulásának, egységének előmozdítása. Székhelye: Genf.

1987-ben 112 országból 308 tagegyháza volt

Legfőbb irányító szerve a 7 évenként ülésező nagygyűlés, amelyen a küldöttek megválasztják a vezető testületeket és meghatározzák a következő időszak teológiai céljait. A határozat a tagegyházak számára kötelező.

A két nagygyűlés között a szervezet munkáját az évenként ülésező Központi Bizottság 150 tagja végzi és felügyeletet gyakorol a genfi központ munkája felett. A KB ülései között a 15 tagú Végrehajtó Bizottság irányít. Az Elnökség 7 tagú.

Hetednap Adventista Generál Konferencia

Székhelye Washington.

A világszervezet regionális központokat (un. divisiókat) működtet, ezekhez tartoznak a tagegyházak. A magyarországi Hetednap Adventista Egyház 1985-től a Transeurópai Divízióhoz tartozik, amelynek székhelye London.

A szervezet elnökségét 4 évenként választják.

Baptista Világszövetség

Világközpontja Washington.

Földrészenként van szervezete, ami összefogja a tagegyházakat. A magyar egyház az Európai Baptista Szövetséghez tartozik. Kétévenként elnököt, ötévenként főtitkárt választ.

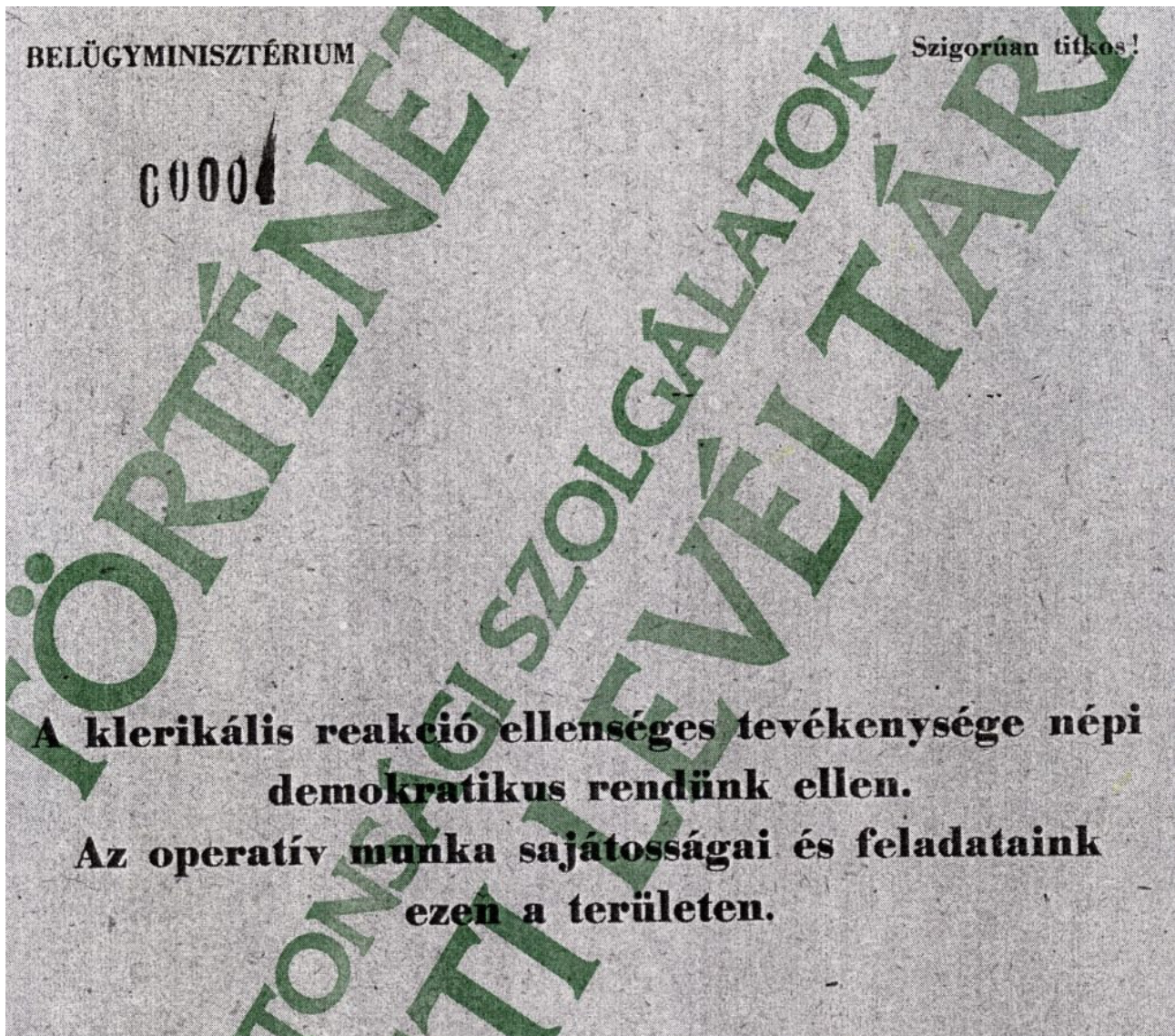
Jehova Tanúi Világközpontja

Székhelye New York

Vezetőjét választják, tisztségét haláláig tölti be. A tagegyházak regionális központokhoz tartoznak. A magyarországi tagegyház a Kelet-Európai Iroda Wiesbaden/bécsi fiókirodájához tartozik. A tagországok függőségi viszonyban vannak a világszervezettel, a választott vezetők működéséhez a központ jóváhagyása kell. (A központ New Yorkból Warwickba költözött.)

Kisegyházak az állambiztonság célkeresztjében

A kisegyházak elleni fellépés egyik első áttekintő jelentése a forradalom után Berényi István rendőr őrnagytól származik. („*A klerikális reakció ellenséges tevékenysége népi demokratikus rendünk ellen. Az operatív munka sajátosságai és feladataink ezen a területen.*” A BM. Rendőrtiszti Akadémia Politikai Nyomozó Tanszékének kiadványa, 1963.) (ÁBTL – 4.1. – A – 3794)

„A klerikális reakció ellenséges tevékenysége népi demokratikus rendünk ellen”, 1963.

Az állam által engedélyezett Szabadegyházak Szövetsége keretén belül 10 felekezettel és szektával foglalkozik, legjelentősebbnek ítélve a **baptista**, a **methodista** és a **Keresztyén Testvérgyülekezetet**. Megállapítása szerint, tagjaik kis részben értelmiségiek, nagyobb részt elmaradott munkások és parasztok, s noha vallási életükre a fanatizmus jellemző, mindennapi munkájukat többségük szorgalmasan ellátja. (A „Jehova Tanúi” szekta a SZET – en kívül, illegálisan működő szektaként nyilvántartott.)

Ellenséges személyek és csoportok kihasználva a vallásgyakorlás lehetőségeit és az egyszerű emberek tudatlanságát, fanatizálják a befolyásuk alá kerülteket, s a rendszerrel való szembeállást és az üldözöttség hangulatát terjesztik.

Egyházpolitikai kérdésekben támadják az állammal együttműködő vezetőket, nacionalista kijelentésekkel, megnyilvánulásokkal és külföldről bejuttatott sajtótermékek útján is izgatnak a törvényes rend ellen. Az ifjúság és a fiatal értelmiségiek megnyerésére különösen a baptisták és a keresztyén testvérek tesznek erőfeszítéseket.

Az állambiztonság több olyan személyt, szekta vezetőt is számon tartott, akik megpróbálták lejáratni az állammal kooperáló vallási vezetőket, mondván, ők eladják a felekezeteket az államnak. Azt terjesztették, hogy a kisegyházak helyzete rosszabb, mint korábban volt. Az egyes szekták vezetőségén belüli harcot, illetve a szektatagok és a vezetők között kiéleződött számtalan konfliktust néhányan arra igyekeznek felhasználni, hogy tagjaikat a nyugati politika elismerésére és a nyugati vallási központok irányítási jogosultságának elfogadására ösztönözzék. Ezt erősíti a nyugati szervezetek számtalan segítése, sajtó és propaganda anyaga, könyvkiadványa, valamint a személyes kapcsolatok megteremtése a hivatalos és turista utak szorgalmazásával.

A nyomozó szervek operatív munkájuk eredményének tudták be, hogy sokoldalú módszerekkel sikerült bénítani a szektásodás folyamatát, bizonyos bomlási folyamatokat elindítani, egyes szekta vezetők tekintélyét lejáratni, bizalmatlanságot kelteni, aktív tagokat leválasztani, újabb érdeklődőket távol tartani, akciókat megghiúsítani és további beszerzéseket végrehajtani kritikus pontokon. A SZET-en belül további feladatnak tekintették egyes ellenséges személyek tanulmányozását, megfigyelését, tevékenységük dokumentálását, a nyugati központok felé irányuló illegális csatornák felderítését.

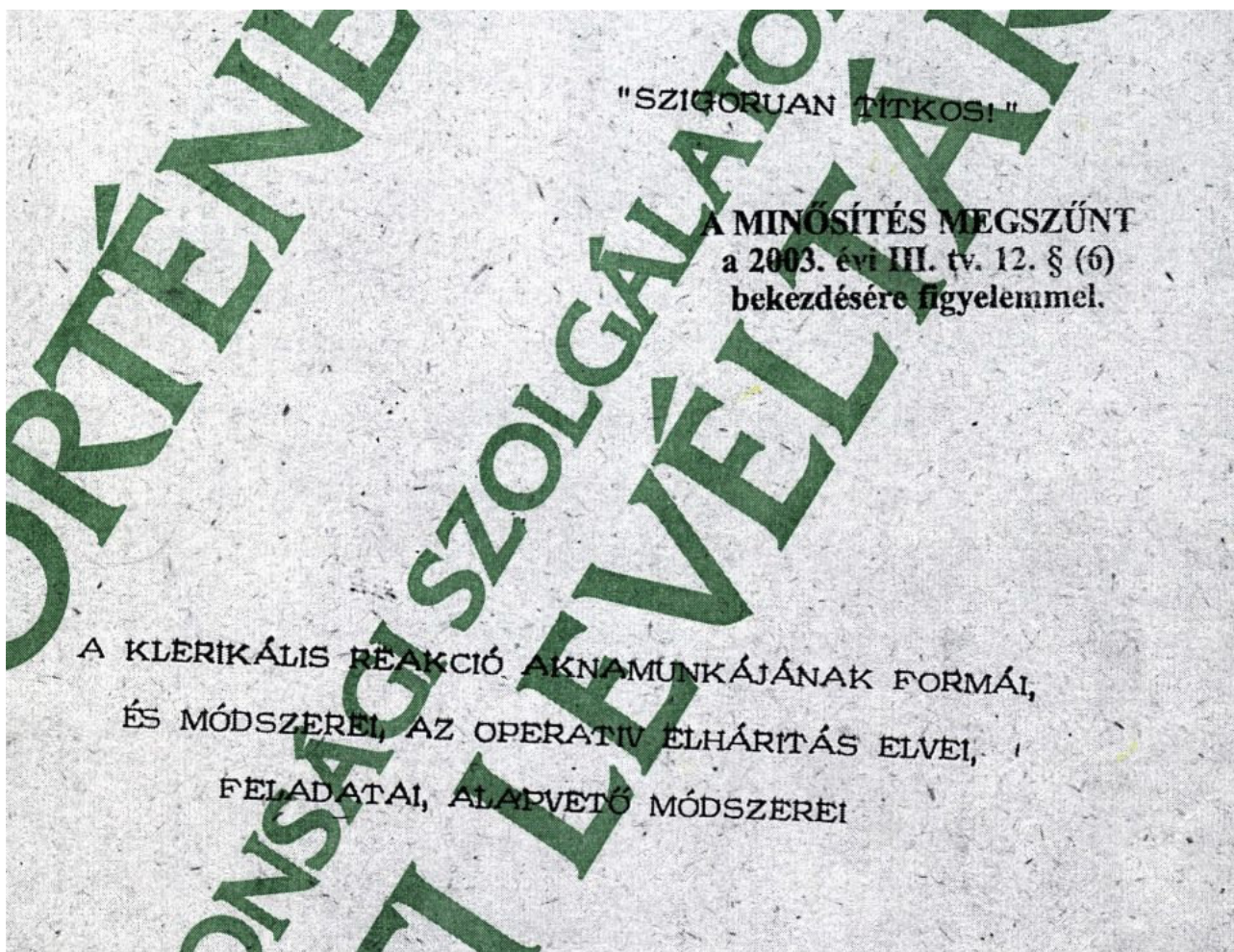
A SZET-en kívüli, s viszonylag nagy taglétszámú **Jehova Tanúi** és vezetője: **Konrád János** ellen külön operatív terv készült.

A szekta körzetekre volt osztva, a körzetvezetők rendszeres kapcsolatban álltak az országos szolgálattal, s – különösen az amnesztiarendelet után – viszonylag szabadabban és nehezebben követhető módon működtek. Eredményesen alkalmazták az elhárítással szemben a kisebb csoportok szervezését és széles körben kiterjesztették a házi agitációt. A nehezebben ellenőrizhető 3-4 tagú kiscsoportok a tapasztalatok alapján sikeresebb hitéletet biztosítottak a korábban nagy létszámú csoportok helyett, melyeket több helyütt könnyen felszámoltak és nem maradt el a bírói felelősségre vonás. Az amnesztiával szabadlábra került egyes körzet- és csoportszolgák ugyanakkor nem voltak hajlandók ismét bekapcsolódni a korábbi tevékenységébe, kijelentve, hogy betartják azokat a feltételeket, amelyeket az amnesztia rendelet részükre előírt. Több helyütt sikerült olyan helyzetet kialakítani, hogy a futároktól a körzetszolgák nem merték átvenni a küldeményeket, mert abban is a rendőri szervek esetleges provokációs intézkedéseit látták.

A kisegyházak helyzetének újabb, az előzőt meghaladó áttekintésére Geréb Sándor rendőr alezredes „Szigorúan titkos”jelzésű munkája nyújt lehetőséget 1969-ből: *„A klerikális reakció aknamunkájának formái és módszerei, az operatív elhárítás elvei, feladatai, alapvető módszerei”* (ÁBTL 4.1. – A – 3824)

A Szabadegyházak Tanácsához tartozva változatlanul 10 kisegyház működik, tagjainak létszámát százezerre teszik. A történelmi egyházakból a fanatikusok közül többen kiválnak és a kisegyházakhoz csatlakoznak. Azok tagjai között azonban akadnak olyanok is, akik az „egyháziasodással” (szervezet és hierarchia) nem értenek egyet, ezért kiválnak, külön kis csoportokba tömörülnek és illegálisan folytatják tevékenységüket. Sőt, igyekeznek másokat is befolyásuk alá vonni és szembeállítani a lojális egyházi vezetéssel. A szélsőséges, fanatikus személyek e törekvésükhöz eszmei és anyagi támogatást kapnak a külföldi felekezeti központoktól.

A kisegyházak közül létszámukat tekintve változatlanul a **baptisták** a figyelemreméltók 20 ezer taggal és az adventisták 5 ezerrel. A **nazarénusok** hitelveik szerint konokul elvetik a fegyveres szolgálatot, vállalva a börtönbüntetést is, s új jelenségként, gyermekeiket sem engedik részt venni a honvédelmi ismeretek oktatásában.

„A klerikális reakció aknamunkájának forrásai és módszerei”, 1969.

A nyugati felekezeti központok megpróbálják a kisegyházakat szervezetenként szorosabb irányítás alá vonni. Ennek következtében némely közösségben – adventisták, baptisták – megkísérelték a lojális vezetőséget puccszerűen leváltani, követelték az államtól való függetlenséget, illegális tevékenységre buzdítottak, erősítve a vallási fanatizmust, a szektásodást. Ezért az állambiztonság mindenütt operatív lépésekkel **támogatta az egyházvezetés lojális szárnyát**, az ellenséges befolyás csökkentését. Több „reakciós” személyt szignalizáció alapján kiszorítottak a vezetőségekből, ahol ez sem segített, ott a kizárást alkalmazták.

Az állambiztonság a párt útmutatásának megfelelően nem a szektásodást, hanem **az „egyháziasodást” támogatta**: a szerintük progresszív teológiai alapokon álló Szabadegyházak Tanácsához való tartozást erősítette minden eszközzel, így az ügynökségek szervezésével is. A **párt** határozottan kimondta: az illegális szekták visszaszorítása, elsorvasztása és a legalitásra törekvők támogatása tartósan fontos feladata a **belügyi** munkának. Az országban ekkor mintegy 30-40 engedély nélküli vallási csoport működött, egy-egy ilyen csoport – a jehovistákat kivéve – 20 – 100 tagot számlált.

Az egyházi elhárítás külön foglalkozott a „**Jehova Tanúi**” szekta ellenséges tevékenységének visszaszorításával, a mély illegáció felszámolásával, a vezetés pozitív befolyásolásával. Bár differenciáltan alkalmazta az adminisztratív intézkedéseket, önkritikusan belátta, hogy ezzel nem ért el kellő eredményt. Ezért koncentrált operatív erőit, kombinálta módszereit, s a szekta legális működési feltételeinek előkészítése érdekében személyes kapcsolatot teremtett az országos vezetőkkel, egyes körzeti és gyülekezet szolgálkával. Mindez elősegítette, hogy az **ÁEH** érdemi tárgyalásokat kezdett az államhoz való viszonyuk rendezéséről. Annak ellenére is, hogy a tagság többsége elle-

nezte a legalitást és a szekta nemzetközi központja sem támogatta az állammal való megegyezést, noha bizonyos engedményeket tett. A hadkötelezettség maradt továbbra is a megegyezés legfőbb gátja.

A nyílt ellenséges tevékenység 1967-69-ben csökkent. Ám egyes szektatagok még mélyebb illegálitásba húzódtak, egyes csoportok elzárkózása növekedett, rendszeresen terjesztettek tiltott írásokat, fokozták a házi agitációt. A konspiráció érdekében még kisebb csoportokat szerveztek, önellenőrzést folytattak.

Az egyházi elhárítás pedig differenciáltan alkalmazta a **rendőri felügyelet alá helyezést, a rendőri figyelmeztetést és a nevelő jellegű beszélgetést**. Több esetben kezdeményezett **szabálysértési eljárást** az egyesülési jog megsértéséért és szabott ki **pénzbírságot**.

Operatív úton elérte több fanatikus személy **lejárátását**, akik közül egyeseket kizártak a szektából, néhány vezető tekintélye pedig megingott a tagság előtt.

„Az ellenség tanulmányozása, a klerikális reakció helyzete”, 1972.

Nevelés célzatú beszélgetést folytattak a katonai szolgálat megtagadása miatt elítélt személyekkel. A különböző büntetőintézetekben 25 személlyel találkoztak. Tapasztalataik szerint a börtönben lévő fiatalok többsége továbbra is fanatikus, kitart hite mellett és nem mutat megbánást. (A foglalkozás hatására mindössze két személy kérte börtönbüntetésének felfüggesztését és vállalta a katonai szolgálatot.)

1972-ben a BM Tanulmányi Csoportfőnöksége új, ideiglenes jegyzetet ad ki a Rendőrtiszti Főiskola számára Geréb alezredes tollából. („Az ellenség tanulmányozása, a klerikális reakció helyzete”), (ÁBTL I.4.1.- A -3829/15)

Magyarországon ekkor már 15 – 20 illegális szekta működik. A BM úgy látja: az ellenséges, fanatikus elemek felismerték, hogy befolyásuk megtartása érdekében jobban kell alkalmazkodniuk a realitásokhoz. A felekezetek nyugati központjai is – hasonlóan a katolikus és protestáns egyházak nemzetközi szerveihez – ösztönözték őket eddigi nyílt ellenséges tevékenységük megváltoztatására. Hazai kapcsolataikat arra intik, hogy lazítsanak hitelvi kötöttségeiken, és az illegális módszerek helyett, keressék a **legális** egyházi keretek adta lehetőségeket, hogy ennek **leplezésével** folytathassák tevékenységüket.

A **nyugati központok** intenciói alapján a kisegyházak területén tevékenykedő ellenséges elemek célkitűzése, taktikája lényegében megegyezik a katolikus és protestáns egyházi reakcióéval, – állapítja meg az értékelés. Céljuk: a befolyásuk alá vont személyek szembefordulása a lojális egyházi vezetőkkel; létszámuk növelésével, hitéletük mélyítésével erősíteni a felekezeteket, fékezni, akadályozni pozitív irányú fejlődésüket.

A kisegyházak „*Nem politizáló*”, ún. **evangelizáló egyházat** akarnak, amelynek megvalósítására a jelenlegi hivatalos vezetés nem alkalmas, mert – véleményük szerint – túlzottan elkötelezte magát az államnak. Leglényegesebb tevékenységük a missziós munka, melyet a nyugati központok erőteljesen ösztönöznek és ehhez jelentős anyagi segítséget is nyújtanak. Emelkedett a nyugati felekezetektől beutazók száma, akik felkeresik a gyülekezeteket és maguk is folytatnak missziós tevékenységet. Ellenséges, fanatikus kapcsolataiknak különböző fedéssel fiktív meghívásokat küldenek, s kiutazásuk esetén illegálisan részt vesznek missziós konferenciákon, tanfolyamokon, ahol kiképzésben részesülnek.

A **missziós tevékenység** magába foglalja a vallásos propagandaanyagok széles körű terjesztését, az ún. „*iratmissziót*” is. A nyugati szervezetek nagy mennyiségben juttatnak be ilyen anyagokat, de ezekben igyekeznek kerülni a direkt ellenséges kitételeket, így biztosítva legális terjesztésüket. (Ilyen szervezet például az NSZK-ban működő „*Evangéliumi Iratmisszió*”, a londoni „*Bibliatársulat*”, vagy a svájci „*Evangélikus Európa Misszió*”.) Különböző nyugati felekezeti rádióadók is bekapcsolódtak a missziós munkába. Levelezőkapcsolatokat létesítenek, propagandaanyagokat küldenek, a kapcsolatok egy része aztán információt szolgáltat a hazai felekezeti életről, a hitélet szabad gyakorlásának korlátairól.

A tanulmány megállapítja: a kisegyházak legfanatikusabb, ellenséges elemei a lojális vezetőkkel való szembenállásukban eljutnak odáig, hogy a felekezetektől elszakadnak, s elkülönült **szektás csoportot** szerveznek maguk köré. E csoportok nemegyszer bázisul szolgálnak az ellenséges tevékenységhez, s esetenként törvénybe ütköző cselekményeket is elkövetnek: illegális összejövetelleket tartanak, igyekeznek fiatalokból külön csoportot szervezni és az engedély nélküli bibliakörökben szélsőséges irányba befolyásolni őket.

Létszámuk, fanatikus hitelveik és ismert bigottságuk miatt ez a belügyi értékelés is a **jehovistákkal** foglalkozik első helyen. Tartósan elkülönülnek a társadalomtól és szemben állnak azzal (megtagadják a katonai szolgálatot, a hivatali esküt, a szavazati jog gyakorlását, elzárkóznak a kollektív kulturálódás minden formájától, stb.)

1971-ben az országos vezetés utasította az alsóbb vezetőket és a tagokat: vegyenek részt az országgyűlési és tanácsi választásokon és azokon lelkiismeretük szerint szavazzanak. Előfordult már, hogy a katonai szolgálatból leszerelt fiatalokat visszavették a szektába. A lojális vezetők már nem szorgalmazták a nagy létszámú rendezvények szervezését és – általában – óvtak a törvénytörő cselekményektől.

Ám hamarosan kiderült: egyes vezetők és csoportok csak taktikai okokból tanúsítanak lojális magatartást és kerülik az összeütközést a hatóságokkal, s ez a megtévesztés azonos volt a szekta nyugati központjának álláspontjával. Változatlan volt az egység a fő célokban, így abban, hogy nem vesznek részt semmilyen fegyveres kiképzésben. Ugyanakkor a tagok létszámának növelése érdekében erősítették a házi agitációt, az ún. „hírnöki munkát”, fokozott figyelmet fordítottak az értelmiségre, az egyetemistákra. A lojális törekvésekkel szembeszállók száma nem csökkent, határozottan terjedt az az álláspont: az államhoz való lojalitás a szekta felszámolásához vezet. Néhány körzetben a hitéleti tanulmányi anyagokat önállóan szerzik be és azokat nem mutatják be az országos vezetőknek.

Ezekkel a konok jehovistákkal szemben az egyházi elhárítás továbbra is adminisztratív intézkedésekkel volt kénytelen fellépni, a türelmes társadalmi nevelőmunka rövidtávon kevés eredményt hozott.

Ha most előreugrunk 15 évet és ismét belelapozunk az „*Ellenséges tevékenység egyházi területen*” című elemzésbe, mely Tóth Ferenc munkája volt 1987-ben (ÁBTL 4.1. A-3971) a következő állapottal találkozunk.

A **jehovista szekta** vezetése hosszú előkészítő munka után 1984. március 20-án felvette a kapcsolatot az Állami Egyházügyi Hivatal vezetésével, az állammal való viszonyuk részleges rendezése céljából. A jehovisták vezetése eljutott odáig, hogy tagjai körében nem fejt ki agitációt a fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítése ellen, de mellette sem! Fiataljaik döntésére bízta, hogy vállalják-e a szolgálatot. (Szüleik, szektatársaik mélyen fanatikus ráhatására azonban kb. kétharmaduk mindenféle katonai szolgálat teljesítését tagadja. Így már fiatalon börtönviseltté válnak, ezzel a szektán belül tekintélyt szereznek, mert szenvedtek hitükért. Körükből kerül ki a vezetői utánpótlás jelentős része.)

A belügyi értékelés szerint hazánkban a legnagyobb létszámmal és jelentőséggel továbbra is a Jehova Tanúi szekta bír, mintegy 8-10 ezer követőjük van.

Hozzájuk felfogásban és magatartásban nagyon közelállónak minősítették az „**Órálló Reform Adventista**” szektát kb. 300-350 taggal. Indoklásuk: mindkét szekta egész hitelvi rendszere társadalomellenes. Tagjaiktól elvárják az élet örömeitől való maximális tartózkodást, a rendszeres hitbéli elmélyülést és a hittérítő tevékenységet. Belső életük jellemzője, hogy utánpótlásukat családi úton, gyermekeik közül biztosítják. Ennek eredményeként a szekták tagjainak csaknem egyharmada fiatal.

A kisegyházak tanításai és hitéleti gyakorlatuk megkívánja a nagyobb fokú zárkózottságot és befelé fordulást, ez potenciális veszélyességüket növeli a belügyi szervek számára. Példákat is sorolnak:

A **methodista** egyházban I. T. 12 lelkész társával és mintegy 6-700 hívővel a lojális egyházvezetéssel – egyházpolitikai és személyes okok miatt – ütközve, kivált az anyaegyházból és hitéletét engedély nélkül illegálisan folytatja.

E. Ü. **adventista** lelkész hasonló, de nyomósabb politikai okokból 8 lelkész társával együtt, mintegy 300 hívővel elszakadt az anyaegyházától. Radikalizálódásuk odáig fajult, hogy „politika-mentes”, „tisztá evangéliumi tevékenység” folytatását követelték az egyházvezetéstől.

Mindkét szakadár csoport védelem és anyagi támogatás céljából igyekezett az egyházuk nemzetközi központját megnyerni. A belügyi kiadvány megjegyzi: ennek érdekében nem riadtak vissza attól sem, hogy valótlanosságok állításával azt a benyomást keltsék külföldi kapcsolataikban, hogy politikai és hitéleti üldöztetésnek vannak kitéve.

Az nyolcvanas évek közepétől a „**Hare Krisna**” szekta amerikai ága igyekezett bázist teremteni a hindu eredetűek mellett. A belügy úgy látta: befolyásuk nemritkán bűnöző elemekre is kiterjedt. Missziós tevékenységük az egyetemi városokon kívül egyes megyék (Baranya, Csongrád) elhagyatott részeire is eljutott, tanyákat vásároltak, „védikus” mintafarmokat hoztak létre, hogy propagálják életformájukat. (A BM megrója a sajtót: „*Tömegkommunikációs eszközeink gyakran nem tanúsítanak kellő éberséget és a szekta életformáját, felfogását népszerűsítő műsorokat sugároznak, cikkeket jelentetnek meg.*”)

Az elemzés így folytatja:

A „**Szentlélek Keresztség**” szekta **N. S.** [Németh Sándor] volt katolikus teológiai hallgató és középiskolai tanári diplomával rendelkező felesége elsősorban fiatalokat toboroz a szekta soraiba.

A szekta tagjai világi dolgokkal nem foglalkozhatnak. Kisebb közösségekben élnek, egymás között házasodnak. A befolyásuk alá került fiatalokat lebeszélnek a tanulásról. Szerartásaik túlfűtöttek, ezeken sokszor önkívületi állapotba jutnak, hisznek a karizmatikus gyógyulásban, a próféciaiban és a csodákban.

A csoport tagjainak többsége érettségizett, jelentős számuk diplomás, átlagéletkoruk 25 év. Többségüket szembeállítják szüleikkel, kiszakítják őket családi kötelekeikből, – így a belügyi elemzés, amely a továbbiakban azt állítja: tevékenységük szélesítése érdekében az államtól erőszakos módon legalitást akarnak kiharcolni.

N. S. kapcsolatba került a belső ellenzék néhány tagjával, tanácsukra különböző helyekre nemegyszer rágalmozó beadványokat küldött. Biztos volt abban, hogy számára kedvező válasz nem érkezik, de ütközést akart kiprovokálni.

[A „**Szentlélek Keresztség**” vallási közösség korábban az „**Isten Gyülekezete**” nevet viselte. Történetéről – egyebek között – a következőket írja **Németh Sándor** 1983. szeptember 11-i levelében Miklós Imrének:

Isten Gyülekezetének Missziója az 1920-as évek közepén alakult. 1939-ben mint kommunista gyanús szektát BM rendelettel betiltották. Ez a hatósági túlkapás megosztotta az akkor kb. 3 ezer lelket számláló mozgalmat. Az egyház egyik része **Békefi (Holczmann) Mihály** vezetésével megszokás nélkül tovább működött, a többi része új név alatt, több, egymástól és az Isten Gyülekezete Missziótól független felekezettel alapított. Az egymástól elkülönülő részek között áthidalhatatlan ellentétek támadtak, s többszöri kísérlettel sem lehetett többé a mozgalmat az eredeti formájában helyreállítani.

A Vallás és Közoktatásügyi Miniszter 37.551/1948.II. sz. iratával az Isten Gyülekezetének Misszióját törvényes egyházzá nyilvánította, amely a Magyarországi Szabadegyházak Szövetségének is tagja lett, ám onnan Békefi hibájából 1961-ben kizárták.

Ungvári Sándor, aki az Isten Gyülekezetében nőtt fel, – bár később egy másik karizmatikus közösségben végzett lelkipásztori munkát – 1972-ben elhatározta, hogy prédikátori tevékenységét az Isten Gyülekezetében folytatja. 1981-ben Németh Sándorral közösen kezdtek hozzá a Gyülekezet jogi helyzetének tisztázásához és folyamodtak törvényes működési engedélyért 1983-ban, hogy elismert vallásfelekezetként háboríthatatlanul élhessenek vallásos életet.]

A különböző kisközösségi mozgalmak és szekták mellett több laza, állandó mozgásban lévő, kis létszámú (10-50 főig terjedő) illegális csoportosulás működését is jelzi az egyházi elhárítás. Ezekre a vallásos túlfűtöttség, a világi élettől való elfordulás, az askézizmus jellemző. Politikai, állambiztonsági szempontból nem fejtenek ki ellenséges tevékenységet, de illegalitásuk miatt potenciálisan veszély forrást jelenthetnek, – állapítja meg az idézett fenti forrás.

A külföldi diákok körében tapasztalható új jelenségként említik, hogy fokozódik a hitbuzgalmi tevékenységük. Azon túlmenően, hogy ragaszkodnak a számukra megfelelő hitélet gyakorlásához, tanuló társaik között erőszakos missziós tevékenységet is folytatnak. Az egyetemi kollégiumokban hittérítési szándékkal ún. Biblia tanulmányozó stúdiumokat szerveznek. Ezekhez különböző nyugati országokból angol, francia és spanyol nyelvű irodalmat, illetve jelentős anyagi támogatást kapnak.

A BM által 1989-ben megjelentetett, s már említett kézikönyv a vallásokról („*Igaz hittel*”) **Miklós Imre** előszavával megpróbál még egy dimenziót behozni az eddigi képbe: a magyar egyházi vezetők társadalmi tevékenységét. Ezt azzal indokolják, hogy a hazai egyházak, vallási felekezetek képviselőiben mind több hazai egyházi vezető és dolgozó vállal tevékenységet az állami és társadalmi életben, szervezetek munkájában. Ez a tevékenység – mutat rá az elemzés – szervenként és személyenként állandó változásoknak van kitéve a demokratikus átalakulás jegyében, ezért nem a személyek, inkább a szervezetek és az intézmények érdemelnek említést. Követem a felsorolást, de előre jelzem: itt a kisegyházakat, s azok képviselőit hiábavaló dolog keresni.

- A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, ahol a római katolikus egyház képviselője állandóan jelen van;
- Az országgyűlés tagjai között a különböző felekezetekből 5-6 képviselő foglal helyet;
- A megyei és városi tanácsok, mint hatalmi szervek tagjai körében 32 egyházi személy található;
- A Hazafias Népfront Országos Tanácsa Elnökségében 12 egyházi vezető, különböző bizottságaiban 359 egyházi személy munkálkodik;
- Az Országos Béketanács tagszervezete a Katolikus Papok Békebizottsága, a Református Papok Békebizottsága, az Opus Pacis, stb.
- A Magyar Anyanyelvi Konferencia képviselőinek tevékenységében 12 egyházi vezető vesz részt.

Egyházi elhárítás

Az 1944. december 21-22-én Debrecenben megalakult Ideiglenes Nemzetgyűlés és Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945. május 10-én megjelent rendeletével életre hívta a Magyar Államrendőrséget, s azon belül a politikai rendészeti osztályokat. De már a rendelet megjelenése előtt, januártól két szervezet is berendezte székhelyét **Budapest**en az Andrásy út 60. szám alatt, és működtetni kezdte a politikai rendőrséget. A hamarosan egymással is rivalizáló két szervezet: a Budapesti Rendőr-főkapitányság Politikai Rendészeti Osztálya **Péter Gábor** vezetésével és a **Debrecenben** szerveződött államrendőrség Politikai Rendészeti Osztálya **Tömpe András** vezetésével, amely a kormány Budapestre költözése előtt megérkezett a fővárosba.

Péter Gábor államvédelmi altábornagy

Az egyházi elhárítás ekkor még nem tartozott a **politikai rendészeti osztályok (PRO)** nevesített feladatai közé. Valószínűsíthető, hogy az egyházi személyekkel kapcsolatos ügyekben az intellektuális vonatkozású politikai bűncselekmények felderítését végző budapesti **PRO „G”** főcsoportja nyomozhatott, amelynek vezetője Ákos Miklós rendőr nyomozó százados volt.

A két párhuzamos szervezet 1946-ban szűnt meg, amikor Rajk László belügyminiszter az 533.900/1946. BM. rendeletével október 6-án ön-állósította a budapesti politikai rendőrséget Péter Gáborral az élén a Magyar Államrendőrség **Államvédelmi Osztálya (ÁVO)** néven, míg a másik szervezetet ebbe olvasztotta be, Tömpe András a Magyar Államrendőrség Vidéki Főkapitánysága Politikai Rendészeti Osztályának lett a vezetője.

Az ÁVO III. alosztálya végezte – most már nevesítve – az **egyházakkal szembeni elhárítást és hírszerzést**. Az alosztály első vezetője Décsi Gyula államvédelmi őrnagy volt. (Később igazságügy-miniszter.) Miután 1947 márciusában a VIII. alosztály (nyílt nyomozások lefolytatása a népügyészség mellett működő kirendeltséggel együtt) vezetőjévé nevezték ki, helyét Tihanyi János rendőrnemzet főhadnagy vette át.

Décsi Gyula áv. őrnagy

Rákosi Mátyásnak, az MKP főtitkárának 1948. január 10-i beszéde a párt funkcionáriusai előtt véget vetett a koalíciós kormányzás időszakában meghirdetett egyházpolitikai elvekhez – vallásszabadság, az állam és az egyház szétválasztása, felekezeti egyenjogúság, az egyházak szabad működése, stb. – fűződő illúzióknak. A szovjet szuronyokkal a hátuk mögött egyeduralomra törő kommunisták senkivel sem kívántak osztozkodni a hatalomban, a papság világi befolyásának teljes felszámolására készültek az ateista ideológia jegyében.

Rákosi egyértelműen fogalmazott:

„Meg kell szüntetni azt a tarthatatlan állapotot, hogy a magyar nép ellenségeinek zöme az egyházak – elsősorban a római katolikus egyház – palástja mögé búvik. [...] A magyar demokrácia eddig minden problémát megoldott. Amikor napirendre tűzi, végezni fog azzal a reakcióval is, amely az egyház köntöse mögé búvik.”

Ezzel megkezdődött az egyházak diktatórikus megsemmisítésének legnehezebb, **1948 – 1953** közötti időszaka.

1948 szeptemberétől a 288.009/1948. BM. sz. rendelet értelmében kiszélesített hatáskörrel **Államvédelmi Hatósággá (ÁVH)** alakult át az Államvédelmi Osztály (ÁVO) a Belügyminisztérium felügyelete alá rendelve. (A miniszter: **Kádár János**.) A szervezeten belül a belföldi ügyek felderítését végző „B” (operatív) ügyosztály III. alosztálya foglalkozott az egyházakkal kapcsolatos kérdésekkel, Jámbor József rendőr százados vezetésével.

1950. január 1-től (az 1949. december 28-án megjelent 4353/1949.MT. sz. rendelet értelmében) az Államvédelmi Hatóságot közvetlenül a **Minisztertanácsnak** rendelték alá, egyesítve a HM Katonapolitikai Főcsoportfőnökséggel és a Honvéd Határőrséggel. Az altábornaggyá előléptetett **Péter Gábor** vezetésével ekkor érte el hatalmi csúcspontját az ÁVH, egyre inkább kikerült nemcsak a kormány ellenőrzése alól, hanem a párhierarchiából is és közvetlenül Rákosi Mátyás irányította.

Rajnai (Reich) Sándor áv. százados

Az új szervezet I. Főosztályához (hálózati) tartozott a „Belső reakció elleni harc” osztálya, az I/2, amelyen belül a „b” alosztálynak volt a feladata a **klerikális reakció elhárítása**: a katolikus, protestáns, szabadkőműves, cionista szervezetek, szekták központi szerveinél az államellenes tevékenység felderítése, megszüntetése és ezen szervezetek bomlasztása. Jámbor századost Harmat Frigyes államvédelmi hadnagy váltotta az alosztály élén, őt Rajnai (Reich) Sándor államvédelmi százados követte, aki után Jámbor Árpád őrnagy jött, majd Ipper Pál államvédelmi százados következett, bár tényleges alosztályvezetői kinevezése valamiért elmaradt, sőt váratlanul elbocsátották 1953. szeptember elsején. Lőrincz Vilmos hadnagyot nevezték ki alosztályvezetővé.

1950. június 1-én a **Magyar Dolgozók Pártja (MDP) Központi Vezetősége (KV)** határozatot hozott a „klerikális reakció elleni harcról”, mely kimondta a határozottabb fellépés és

a teljes ellenőrzés szükségességét az egyházakkal szemben. A súlyos következmények elsősorban a katolikus egyházat érintették.

1951. július 4-én kihirdették a 20. számú törvényerejű rendeletet, amely előírta a főkegyúri jogkörbe tartozó egyházi tisztségekre való kinevezéseknél az Elnöki Tanács előzetes hozzájárulását 1946. január elsejéig visszamenőleges hatállyal. Ez azt jelentette, hogy csak az állam által jóváhagyott személyeket lehetett egyházi tisztségekbe beiktatni.

1953-ban **Sztálin** halála után júniusban az MDP Központi Vezetőségének ülése úgy döntött, hogy az államvédelmet ismét a Belügyminisztérium keretei között helyezi el, az összevonással létrejött szervezetet nevezték **egységes Belügyminisztériumnak**, amely felölelte a következő területeket: államvédelem, határőrizet, karhatalom, rendőrség, büntetés-végrehajtás, légtalompórázók, tűzoltóság; a minisztérium közigazgatási teendőit a Minisztertanács vette át. Gyakorlatilag sértetlenül **átmentették az ÁVH szinte teljes állományát** és szervezetét. A miniszter – s egyben a Minisztertanács első elnökhelyettese – Gerő Ernő, első helyettese Piros László államvédelmi vezérőrnagy, helyettesei: Dékán István államvédelmi ezredes és Györe József korábbi belügyminiszter. 1954 júliusától Piros László államvédelmi altábornagy a belügyminiszter.

A 15 szervezeti egység közül a IV. főosztály feladata volt a belső reakció elhárítása, s ennek 3. osztálya foglalkozott a klerikális reakcióval, Földes György államvédelmi százados vezetésével. 1955-ben differenciálódott a szerkezet: külön osztályok végezték a katolikus egyház, illetve a protestáns egyház és a kisegyházak elhárítását.

[A forradalom előtt, 1956. július 14-én készült egy átszervezési javaslat. E szerint a IV. főosztály („Belső reakció Ellen Harcoló Főosztály”) 3. osztálya a „Klerikális reakció elleni elhárító osztály”, két alosztállyal: 3/A: katolikus egyház elleni harc, 3/B: protestáns egyházak és vallási szekták elleni harc. Az osztályhoz tartoztak még a vidéki instruktorok, valamint a 20-as objektum, ami a 3/A alosztály mellé rendelt önálló speciális szakcsoport. Ez a szervezeti változás 1956. október elejétől rövid ideig élt.]

Noha 1953 után, **Nagy Imre** miniszterelnöksége alatt átmenetileg enyhült a hatalom viszonya az egyházak vezetésével, semmilyen változás nem történt az egyházpolitikai elvekben. Majd **Rákosi** visszatéréseével ismét a diktatórikus eszközök és módszerek következtek. Erre utalt az MDP KV Titkárságának 1955. július 11-i határozata is: nem hagyott kétségeket arra vonatkozóan, hogy az egyházakkal kötött egyezményeket maradéktalanul be kell tartani, az egyházi személyek politikai tevékenységét ellenőrizni kell, a reakciós megnyilvánulásokat pedig hatalmi eszközökkel kell visszaszorítani.

1956. október 28-i rádióbeszédében Nagy Imre miniszterelnök bejelentette az ÁVH feloszlatását, ám nyilvános jogszabály nem rendelkezett az Államvédelmi Hatóság megszüntetéséről. Az állambiztonsági feladatok ellátásáról az 1956. december 30-án életbe lépett 1956. évi 35. sz. tvr. intézkedett. A BM állambiztonsági szerveinek megszűnése következtében az állam belső és külső biztonsága elleni bűncselekmények nyomozását a rendőrség hatáskörébe utalta.

Hivatalosan már december első felében az ORFK II. Főosztályának III. Osztályaként működött a belső reakció elhárítását végző osztály, általában a II/3 Osztály megjelöléssel, egészen 1957. április végéig. Miután áprilisban elfogadták a BM központi szerveinek felépítését szabályozó

Földes György áv. százados

parancsot, ettől kezdve a **BM II. (Politikai Nyomozó) Főosztályként** szerepelt, s 13 osztályból állt. A politikai rendőrség ezen szervezeti keretek között működött 1962. augusztus 15-ig, a BM III. Főcsoportfőnökség felállításáig.

[Némi zavart okozott a folyamatos működésben a belügyminiszter I. helyettesének 1956. november 15-i keltezésű, 0082. számú állományparancsa, amely kinevezte az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) II. Főosztály III. Osztályának, tehát a belső elhárítással foglalkozó szervezeti egységnek a vezetőit és beosztottait. A jogi problémát az jelentette, hogy a parancsot aláíró Tömpe Istvánt csak december 6-án nevezték ki a belügyminiszter I. helyettesének. A visszadátumozott parancsról okkal feltételezhető, hogy nem a valóságos állapotokon alapult.]

A BM II/5. osztály látta el a belső reakció elhárítását 146 fővel. Az osztály vezetői időrendi sorrendben: Földes György százados, Radványi Kálmán őrnagy, Hollós Ervin alezredes, Geréb (Glück) Sándor százados.

Geréb (Glück) Sándor r. százados

Az osztály c., alosztálya a klerikális reakció elleni elhárítást végezte 16 fővel (alosztályvezető, a helyettese, 2 csoportvezető, 10 beosztott, 2 adminisztrátor), differenciálva a különböző egyházak és felekezetek (katolikus, református, evangélikus, zsidó), illetve szektának bélyegzett protestáns **kis-egyházak** (baptisták, adventisták, metodisták) megfigyelését, ellenőrzését. Az alosztályt Berényi István százados vezette. Az f., alosztály tevékenysége kiterjedt az illegális egyházi ifjúsági szervezkedések és a szerzetesrendek működésének felderítésére is.

A forradalom előtt, az 1955. december 31-i állapotnak megfelelően az állambiztonság **hálózata** (a hírszerzés kivételével) 35 793 személyből állt, közülük 425 jelentett a különböző **egyházakról**, körükben 283 volt az **egyházakról**, körükben 283 volt az **egyházakról**, körükben 283 volt az **egyházakról**.

házi személyek száma. 1956 júliusára a hálózat országos létszáma 30 855-re csökkent, az egyházakról jelentőké pedig 307 főre.

A forradalom után nehezen indult az újjászervezés, a nyilvántartások egy része megsemmisült, jó néhányan megtagadták a korábban vállalt operatív együttműködést. 1957-ben országosan 10 958 hálózati tagot tartottak nyilván, közülük **223**-at egyházi vonalon. 1958-ban már 13 649 főből állt az országos hálózat, körükben **312** személy jelentette az egyházi elhárítást, közülük **294** egyházi tisztséget viselt. 1960-ban 13 637 tagot számlál az országos hálózat, benne **317** egyházi hálózati személlyel.

A forradalom után nevet váltó állampárt (MDP – MSZMP) a konszolidáció megkezdett folyamatában egyrészt elvárta az egyházak közreműködését, másrészt miután gyorsan visszarendezte a forradalom napjaiban történt személycseréket az egyházi vezetésben, intézkedéseket hozott az egyházak feletti közvetlen hatalomgyakorlás gyakorlati érvényesítéséért, – ahogyan ez 1957. március 5-én történt az MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottságának ülésén. Jogalkotási következménye volt az **1957. évi 22. számú tvr.**, amely szigorúbb az 1951. évi 20. sz. törvényerejű rendeletnél. Ugyanis előzetes állami hozzájárulást írt elő a katolikus egyházon belüli kinevezésekhez és elmoz-

dításokhoz, akár püspökökről volt szó, akár plébánosi állásokról a városokban és a járási székhelyeken, akár a felső- és középfokú egyházi tanintézmények vezetőiről és tanáraitól. A rendelet most már vonatkozott a református és az evangélikus egyház, valamint az izraelita felekezet egyes vezetőinek kinevezésére, illetve felmentésére is, szintén az Elnöki Tanács előzetes hozzájárulására volt szükség. A rendelkezések visszamenőleges hatállyal, 1956. október 1-től léptek hatályba.

1957 tavaszán került sor a békepapi mozgalom újjászervezésére. Megalakult az Országos Béke-tanács Református, majd Katolikus Bizottsága. A katolikus püspöki kar ezután saját szervezésében létrehozta az Opus Pacist. Mivel ebben a hivatalos egyházi felső vezetés is részt vett, ezért hamarosan a Vatikán támadásainak középpontjába került. Bár a Szent Congregatio Hivatalának ülésén éles vita alakult ki a bíborosok és az államtitkárság között. A bíborosok álláspontja az volt, hogy az Opus Pacist akkor is keményen bírálni kell, ha szembekerülnek az egész magyar katolikus egyházzal. Szükség esetén el kell ítélni az egész püspöki kart a kommunista kormányt támogató magatartásáért.

A Szent Congregatio levelek és dekrétumok formájában több esetben felszólította a magyar püspöki kart, hogy hagyják abba az ilyen irányú béketevékenységet. Azokat a békepapokat, akik már korábban is országgyűlési képviselők voltak és folytatták tevékenységüket az Opus Pacisban, a Vatikán kiközösítette az egyházból. Ám a dekrétum kihirdetését a magyar állam nem engedélyezte. Az Opus Pacis rövid időn belül már az egyházmegyékben is rendelkezett szervezetekkel. Ide kívánkoznak Berényi István rendőr őrnagy tankönyvi sorai 1963-ból:

„Vannak olyan személyek, akik csak bizonyos kérdésekben hajlandók velünk együttműködni. Ilyen esetben értékelniük kell az általuk felajánlott munka szükségességét, de amennyiben a klerikális reakció elleni harcunkhoz valamilyen formában hozzájárulnak, be lehet szervezni őket. Ebben a kérdésben természetesen elsőszámú fontosságú, hogy a jelölttől megkapjuk azt a biztosítékot, amely alapja a teljes titoktartásnak.” (ÁBTL 4.1. A-3794)

1956 előtt az egyházi elhárítás tevékenységét nem a büntetendő cselekmények megelőzése határozta meg az ellenőrzése alá vont egyházi szervezeteknél és objektumoknál, hanem azok **megtorlása**, az államhatalmi eszközök erőfölénnyel való alkalmazása, mindenekelőtt az őrizetbe vétel és a vizsgálati fogság révén.

1958-tól kissé finomultak az eszközök és módszerek a megelőzés és a differenciált operatív intézkedések irányába. Ez következménye volt a Kádár korszak egyházpolitikája azon felismerésének, hogy ha már nem lehet felszámolni az egyházakat, mert történelmileg még a Rákosi rendszer megpróbáltatásait is **túléltek**, akkor bizonyos **engedményekért**, jobb feltételekért elvárható tőlük az állampárt politikájának **támogatása** a hívők körében és a nemzetközi szinten. Ez tézissé is vált, amit az MSZMP Politikai Bizottságának 1958. június 10-i határozatáról szóló kommunikéban így fogalmaztak meg:

*„Mivel az egyházak a szocializmus körülményei között is hosszú ideig létezni fognak, szükséges a szocialista állam és a különböző egyházak közötti **együttműködés**.”*

Az egyházak léte elleni harc éle ezért lassan **a vallásos világnézet** ellen fordult, azon a fronton elsősorban azt kellett megakadályozni, hogy az egyházak – bizonyos jogi kereteken túl – az ifjúság nevelésével, eszmei formálásával is foglalkozhassanak. Hangsúlyos kulcskérdéssé vált a hatalom számára, hogy a vallásszabadság *„csupán a templomban gyakorolható vallásosság”* lehessen, *„a proletárdiktatúra államának egyik fő feladata az egész nép szocialista átnevelése”*.

Akik nem ehhez tartották magukat, azokat könnyen besorolták a klerikális reakció hívei közé, s bármikor szembe kerülhettek az egyházi elhárítással.

De az állambiztonsági munka minősége, a hálózat hatékonysága még mindig nem érte el a forradalom előtti színvonalat, a klérus tanulmányozása esetleges, a feldolgozó, elemző és értékelő folyamat hiányos és széteső. A hivatásos állomány elméleti képzettsége és gyakorlati tapasztalata egyaránt kevés a központi feladatok végrehajtásához, a dekonspirálódott hálózat jelentései nem egyszer megbízhatatlanok, nem adnak reális képet a jól szervezett klerikális reakcióról, annak magasan képzett tagjairól. Ez a kritika elsősorban a katolikus egyházzal és annak vezetőivel foglalkozó elhárítási területre vonatkozott. A református egyház és a protestáns felekezetek elhárítása egy árnyalattal sikeresebb volt, bár az alsó egyházközösségek tevékenységének ellenőrzése ott sem volt átfogó, a központi információk néha el sem jutottak az ellenőrzésre hivatottakhoz. A külföldi ellenséges propaganda és rémhírterjesztés pedig szinte akadálytalanul alakíthatta az állam-és ateista ellenes közhangulatot, – ahogy ezt az akkori értékelés tartalmazta. Akárcsak azt, hogy a Vatikán és más nemzetközi szervezetek (Egyházak Világtanácsa, Európai Egyházak Világkonferenciája, Keresztény Békekonferencia, stb.) bejárattott utakon, jó kapcsolatrendszerrel fejthették ki ellenvéleményüket a kommunista párt egyházpolitikájának érvényesülésével szemben.

[1960-ban a BM. II/5. Osztálya belső tájékoztatót készített „A belső elhárítás vonalain 1960-ban realizált jelentősebb ügyekről” (ÁBTL 1.6.-65-2060/14/1961), így az egyházi elhárítás területét érintőekről is. A tájékoztató – egyebek között – megállapította:

1960-ban és 61 elején széles kiterjedésű egyházi ifjúsági szervezkedéseket számoltak fel. A Regnum Marianum illegális papi közösség, a piarista és cisztercita rend, a Központi Hittudományi Akadémiáról kizárt teológusok, a KIOE-KLOSZ és a Mária Légió elnevezésű egyházi szervezetek fejtettek ki ellenséges tevékenységet. Közös eszmei alapon tartoztak össze, de külön-külön szervezkedtek.

A Regnum Marianum illegális papi közösség már 1960 előtt aktív volt, un. vezérkara hosszú távra meghatározta a feladatokat a „Preambulum Constitutionis” című alpmunkában. Az ifjúság körében végzendő munkába világi személyeket és volt cserkészeket is bevontak. Illegális összejöveteleket, kirándulásokat, szellemi olimpiát szerveztek, előadásokat tartottak, sokszorosított írásokat terjesztettek.

A piarista szerzetesek által vezetett szervezkedés meghatározott programmal, vezetéssel, kiépített csoportokkal és külföldi kapcsolatokkal rendelkezett. (A mozgalom lényegében a korábban felszámolt Bulányi-féle ifjúsági munka folytatása.) Az elhárítás úgy látta, hogy az ifjúságot akarták távol tartani a KISZ-től és az úttörő mozgalomtól, szembe fordítani azokkal és a nevelők munkájával. A csoport vezetője így fogalmazta meg céljukat:

„... kötelességünk gondoskodni arról, hogy megmaradjunk keresztényeknek, magyaroknak, európaiaknak, embereknek, hogy függetlenül elérhető állástól, egyéni életünktől, megőrizzük a mi szellemi nívónkat és sugározzuk azt a társadalom számára.”

Nyugati kapcsolatokkal rendelkeztek, Bécsből nagy mennyiségű illegális sajtóterméket, könyvet, egyházi kiadványokat kaptak. A szervezkedés gócai („decentrumok”) Budapesten, Pécsen, Egerben, Baján és Székesfehérváron voltak. Szervezeti felépítésükben vezető, főcsoportvezetők, csoportvezetők és csoporttagok működtek. Az illegális tevékenység csoportjai átfogták az általános iskolásokat, az egyetemistákat, a hivatalokat és az üzemeket. A fiatalok közt végzett munka cserkész alapon folyt, papi és világi vezetők irányításával. A hivatali és üzemi dolgozókat fedőszervül szolgáló turista egyesületekbe szervezték. Szoros kapcsolatban álltak piaristák, ciszteriek, jezsuiták, s a regnumi papi közösségek. Nagy számban sokszorosítottak rendszert bíráló füzeteket.

A Központi Hittudományi Akadémiáról eltávolított teológusok egy csoportja Tabódy István rk. pap vezetésével eltökélten államellenes volt az elhárítás szerint: illegális teológiát hoztak létre tanárok és jezsuita szerzetesek bevonásával, a résztvevők illegálisan levizsgáztak és illegális felszentelésben

részesültek illegális kápolnáknak, majd a népgazdaság különböző területein helyezkedtek el. A szemináriumból kizárt kispapoknak havonta lelkigyakorlatokat tartottak.

Az egyházi ifjúsági szervezkedésen belül foglalt helyet a „Keresztény Ifjak Országos Egyesülete” (KIOE – KLOSZ) elnevezésű mozgalom. Vezetője dr. Ikvay László. Körükben jórészt 25 éven aluliak vettek részt, többen piarista és bencés gimnáziumokban tanultak, s elsődleges céljukként fogalmazták meg, hogy katolikus értelmiségi vezetőréteget neveljenek a rendszerváltás esetére. Fedőszervük sportegyesületek voltak, kirándulásokat, lelkigyakorlatokat és illegális egyházi szertartásokat szerveztek. A mozgalom vezetője így adott útmutatót tevékenységük céljáról és módszereiről:

„Minden más dolognál elsőbbrendű kérdés az, hogy erős alapon álló keresztény családokat neveljünk, mert csak ez mentheti meg a társadalmat a pusztulástól. Most az az időszak van, amikor a katolikusoknak meg kell érteni és meg kell élni a kovász szerepét. A papok feladata a kovász készítése!”

A „Mária Légió” szervezetét a Bécsben működő hasonló elnevezésű szervezet vezetőinek kezdeményezésére hozták létre Magyarországon. Illegális futárok útján látták el instrukciókkal, könyvekkel, kiadványokkal. A szervezet arra volt hivatva, hogy összefogja a Rómához feltétlenül hű papi és világi személyeket, s mozgósítsa őket a katolikus egyház Rómától való elszakadásának megakadályozására. A szervezet vezetői: Földi Endre építészmérnök, volt jezsuita novicius és gróf Zichy Domonkosné Bolza Mariette. A különböző csoportokban aktív tevékenységet fejtettek ki a feloszlatott jezsuita rend egyes szerzetesei.

Magánlakásokon jöttek össze, ahol a szervezet kézikönyvét tanulmányozták. Szervezési módszerük az volt, hogy a vezetők személyesen vagy egy aktívabb tag közvetítésével felkeresték az általuk már tanulmányozott lelkészeket és azokat igyekeztek megnyerni a légio ügyének. Ha ez sikerült, eligazították, ellátták a szabálykönyvvel és a szükséges irodalommal. A fiatalok körében egyik céljuk volt sajtótermékeik bevitele az egyházi gimnáziumokba. Az egyik legjobban konspiráló szervezet volt. összejöveteleikre a tagok konspiráltan érkeztek és távoztak, a csoportokat fedőnévvel látták el és különös gonddal terjesztették kiadványaikat.

Kasánszky Zsombor és társai szervezkedésében olyan fiatalok vettek részt, akik a szerzetesrendek által fenntartott piarista és ferences gimnáziumokban végezték tanulmányaikat. Az elhárítás szerint, röpcéduláztak, fegyvert rejtegettek, emlékművek megrongálására készültek. Tevékenységükről tudtak nevelőik, paptanáraik, gyónás alkalmával is tájékoztatták egymást. Egy volt apáca segítséget nyújtott nekik a röpcédulák megszövegezéséhez, papírt és írógépet bocsátott rendelkezésükre.

1960-ban megrongálták a Vörössziklán lévő szovjet emlékművet, fenyegető leveleket küldtek egyes tanáraiknak, felelősségre vonva őket a fiatalok kommunista neveléséért, s fegyveres merényletek elkövetését is tervbe vették.

Székely Dezső református pap és társai 1957-ben kezdődött szervezkedését is államellenesnek minősítette az egyházi elhárítás, abban volt csendörök és „különböző osztályidegen elemek” vettek részt. Memorandumban foglalták össze céljaikat, egyebek között egyes személyek eltávolítását a református egyház vezetéséből és általuk megbízhatónak tartott magyarok funkcióba juttatását.

Az állambiztonsági jelentés hosszan idéz különböző illegális kiadványokat, brossúrákat, röpcédulákat. Például: az „*Előljáróban*” című füzetben az egyik ellenállásra buzdító csoport így fogalmazta meg állásfoglalását a nép demokrácia egyik intézményével, a Hazafias Népfronttal kapcsolatban:

„A Népfront politikai jellegű szervezet, mert gondolatának felelevenítése politikai következménye annak a közéleti beismerésnek, hogy sok minden, ami nálunk történt 15 éven keresztül, az jogtalan, igazságtalan, sőt, embertelen volt. Most a Népfront mindenkitől, tőlünk papoktól is frontális bizalmat kíván. Őszintén mondjuk ki, hogy ezt a bizalmat mi

becsületesen megadni nem tudjuk, amíg fennáll az a számunkra teljesen lehetetlen közéleti állapot, melyet bűnös emberek bűnös intézkedései teremtettek.”

A termelőségmozgalom ellen íródott „*A Te hited megszabadított Téged*” című füzet, melyben egyebek között a következő olvasható:

„A bolsevizmus nem törődik azzal, hogy a népnek nem tetszik, hogy nem kapja meg az urak birtokait magántulajdonba. Krisztus szavai és élete parancsolja az ellenállást, s nekünk élnünk kell az ellenállás jogával...”

Széles körben terjesztették a keletnémet rk. püspöki kar nagybőjti pásztorlevelét, mely ellenállásra szólított fel a szocialista berendezkedéssel szemben:

„Lássuk, milyen kérdések kínoznak benneteket napról napra? Szocialista környezetben éltek. Hallgathatsz-e, mikor a keresztény vallást rágalazzák az iskolákban, a munkahelyeken, a gyűléseken, részt vehetsz-e szocialista szertartásokon? Aláírhat-e olyan nyilatkozatot és kötelezettséget, amely ellenkezik a keresztény lelkiismerettel? Élhet-e és dolgozhat-e keresztény ember keresztény módon ilyen körülmények között? Nem! Ne hagyjátok magatokat megfélemlíteni ...”]

1961 és 1962 olyan változásokat hozott a hazai és nemzetközi politikában, melyek elkerülhetetlenül nyomokat hagytak az állambiztonsági munka további irányának és módszereinek meghatározásában, s a korábbi tevékenység kritikus értékelésében. 1961-ben az SZKP XXII. Kongresszusán Hruscsov főtitkári beszámolója elindította a sztálini önkény feltárásának folyamatát, benne a titkosszolgálatok által elkövetett rémtettekkel. 1962-ben az MSZMP Politikai Bizottságának és Központi Bizottságának ülésein a Rákosi rendszer törvénytelenégei kerültek megtárgyalásra személyi következményekkel és lezárták a munkásmozgalom „*régi harcosait*” meghurcoló koncepciók per felülvizsgálatát. Az enyhülés irányába mutató lépések történtek a nemzetközi politikában is, amelynek eredményeképp 1963-ban az ENSZ-ben levették napirendről az un. magyar kérdést, amiért is a Kádár kormány amnesztiát hirdetett az 1956-os politikai elítélteknek. 1961-ben véget ért a mezőgazdaság kollektivizálása. A **konzolidációs folyamat** lezárását jelentette 1962-ben a párt VIII. kongresszusának bejelentése: befejeződött a szocializmus alapjainak lerakása.

Ezek a változások hatással voltak az állambiztonsági munka minden területére. 1962 augusztusában megtörtént az állambiztonsági szolgálatok legjelentősebb **átszervezése** 1945 és 1990 között.

A főosztályi tagolódást felváltotta a csoportfőnökségek rendszere, amit a főcsoportfőnökség fogott össze. Megalakult a **BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség öt csoportfőnökséggel** (hírszerzés, kémelhárítás, a belső reakció elhárítása, katonai elhárítás, operatív technika) és hat önálló osztállyal (vizsgálati; operatív nyilvántartó; útlevel; tájékoztató, értékelő, nemzetközi kapcsolatok; felügyeleti; személyzeti;). A főcsoportfőnökség közvetlenül a belügyminiszterhez tartozott, irányítását a főcsoportfőnök (állambiztonsági miniszterhelyettes) végezte.

A Belső Reakció és Szabotázselhárító Csoportfőnökségen (BM III/III.) belül az 1. osztály feladata volt az **elhárítás az egyházakban**, szektákban, volt szerzetesek között, továbbá elhárítás a nemzetközi egyházi szerveknél és emigráns szervezetekben a III/I Csoportfőnökséggel (hírszerzés) együtt. Az osztály vezetője Eperjesi László rendőr alezredes. 1962 decemberében változás történt: az egyházak tevékenységének ellenőrzését a III/III-2 osztályhoz helyezték át. A 2-a alosztály végezte az elhárítást az egyházakkal (katolikus, protestáns, zsidó, kisegyházak) szemben, a 2-b alosztály pedig az ifjúsági vonalon és az oktatás területén.

A titkos információszerezés, a belső ellenség felderítése, az operatív intézkedések végrehajtása tekintetében továbbra is a legfontosabb eszköz: az **állambiztonsági hálózat**. [Klasszikus és örökérvényű törvény: információ és hálózat nélkül nincs titkosszolgálat.]

Berényi István rendőr őrnagy 1963-ban megjelent könyvében is érinti a kérdéskört. „*A klerikális reakció ellenséges tevékenysége népi demokratikus rendünk ellen. Az operatív munka sajátosságai és feladatai ezen a területen*” címűben. (ÁBTL 4.1. A-3794) „*A papi személyek beszerzésének módszerei*” alcím alatt a következőket ajánlja:

1., A terhelő, illetve kompromittáló adatok alapján történő beszerzés a legcélszerűbb. Az ilyen alapon beszervezettek mozognak a legeredményesebben az ellenséges tevékenységet végző papi körökben.

2., Az anyagi vagy más egyéni érdekeltség felhasználása azért lehet sikeres, mert az őrnagy szerint „*a papi személyek általában anyagiasak és a legtöbb közülük karrierista*”, ezekre a gyengeségekre jól lehet alapozni.

3., Az erkölcsi kompromittáló adatok alapján történő beszerzésről sem szabad lemondani. Berényi hozzátézi: „*... a papi személyek erkölcsi kompromittálását mi magunk is elősegíthetjük erkölcsstelen életmód miatt beszervezett női ügynökökkel.*”

4., A fokozatosság módszere is hatásos lehet, kombinálva a hazafias, a terhelő vagy erkölcsi kompromittáló adatok felhasználását.

Persze hangsúlyozza az őrnagy, hogy nincs általános recept, minden egyes személy beszerzése más és más módszert igényel.

Berényi másutt rámutat arra a hét nagy célterületre, ahol az egyházi elhárításnak feltétlenül **há-lózzattal** kell rendelkeznie. Ezek a következők:

az egyházak felső vezetése, a püspöki kar; a teológiák tanári kara és meghatározott hallgatói kör; az egyházi sajtó és tájékoztatás területén dolgozók; a nyugati egyházi központokkal érintkező szervezetek; a legálisan, illetve illegálisan működő szerzetesrendek; a nyugati határ mentén található plébániák, melyeken keresztül az emigráció jó eséllyel ellenőrizhető.

1966-ban újabb átszervezés következett: a III/III-1. osztályt két alosztályra tagolták: az 1-a alosztály a **katolikus** egyház, az 1-b alosztály a **protestáns** egyházak állambiztonsági ellenőrzését látta el.

1967. június végétől a protestáns egyházakkal szembeni elhárítás átkerült az újonnan létrehozott 1-c alosztály feladatai közé. Az 1-a alosztály tevékenységi köréből kikerült a szerzetesrendek figyelmése, ellenőrzése, amelyet egy új önálló alosztály: az 1-b alosztály teendői sorába emeltek. 1971-ben az 1-b alosztály feladatai közül kivették a legális szerzetesrendekkel (bencések, ferencesek, piaristák, szegény iskolanővérek) szembeni elhárítási feladatokat, s azokat az 1-a alosztály működési körébe helyezték át. Így az 1-b alosztály illetékességébe csak az illegális szerzetesrendek tevékenységének felderítése maradt. Az 1-c alosztály hatásköre maradt, változatlanul a protestáns egyházakban és **szektákban** lévő ellenséges elemek elhárítása.

[1967 őszén a BM III/2. Operatív Nyilvántartó Önálló Osztálya Ács Ferenc ezredes osztályvezető vezetésével átfogó ellenőrzést folytatott a BM. III/III-1 Osztály nyilvántartási helyzetéről. Az ellenőrzés néhány megállapítása részletes bepillantást enged az **egyházi elhárító munka** egyes területeire. (ÁBTL 1.11.10.-64-8771/67)

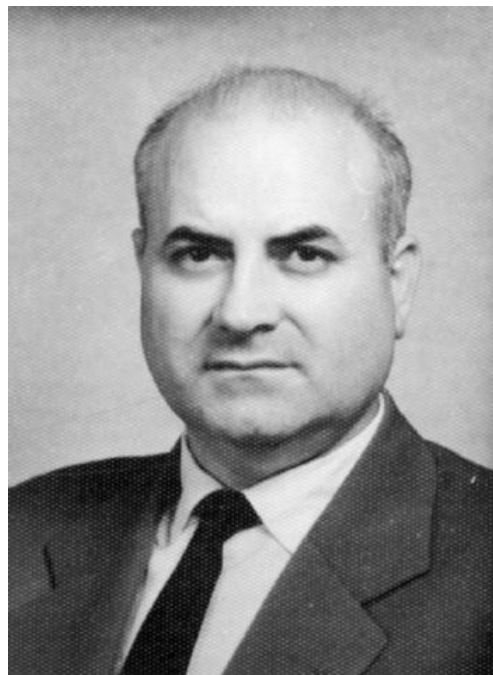

Berényi István r. őrnagy

Megállapították, hogy az ellenőrzés időszakában az osztály 149 fős hálózatot foglalkoztatott a lakásgazdák kivételével. Ügynök: 135 fő, informátor 14. Rendelkeztek 12 „K” lakással és 10 „T” lakással. 1967. január 1-től 12 hálózati beszervezést hajtottak végre. Közülük: ügynök 5 fő, informátor 3, „K” lakás: 2, „T” lakás: 2 fő. Kizártak: 6 hálózati személyt: 2 hírszerző lehetősége megszűnt, 2 megtagadta a munkát, 1 disszidált, 1 meghalt.

A hálózat tagjai közül 113-nak volt egyetemi és főiskolai végzettsége, 26-nak érettségije, 8-an általános iskolát végeztek, ketten 8 osztálynál kevesebbet. Több nyelvet beszélt 68 fő, németül 25, angolul 4, franciául 4, olaszul 3, oroszul 2, latinul 12.

Feldolgozó munkát folytattak 23 ügyben: 10 személyi, 1 előzetes személyi, 1 előzetes csoport, 4 csoport, 7 tájékoztató. 58 személyt tartottak figyelő dosszié alapján ellenőrzés alatt. 24 objektum és vonal dosszié volt megnyitva, melyekből 1770 személy lett nyilvántartásba véve: alapnyilvántartásba: 335 fő, kutató nyilvántartásba: 1435 fő.

Ács Ferenc r. ezredes

Az ügydossziékat operatív úton szerzett adatok alapján nyitották a következő okok miatt: illegális egyházi tevékenység; izgatás; ellenséges tartalmú egyházi anyagok terjesztése; valutaügy, üzérkedés; ipari kémkedés, műszaki tudományos adat kicsempészésének gyanúja.

A figyelő dosszié alapján ellenőrzött személyek nyilvántartásba vételének leggyakoribb okai: korábbi politikai bűncselekmények, szervezkedés, háborús bűntett, 1956-os ellenforradalmi tevékenység miatti elítélés és aktuális ellenséges magatartás. Ezen személyek zöme 51 – 60 éves volt és egyházi szolgálatban állt. Az érintettek közül 45 főt folyamatos hálózati jelenléttel ellenőriztek, 2 főt társadalmi kapcsolat útján, 11 főt szervezett figyelés nélkül.

Az ellenőrzés időszakában 24 objektum és vonal dosszié volt megnyitva az osztály elhárítási területéhez tartozó római katolikus, protestáns, **szabad egyházak**, felosztatott szerzetesrendek, valamint a **Jehova Tanúi** szekta vonalán folyó elhárító munka során keletkezett anyag gyűjtésére, rendezésére, regisztrálására, az iratok dokumentáltak a nyilvántartásban szereplő személyek terhelő, kompromittáló adatait. Az osztály az operatív munka során a csoportok bomlasztására alkalmazta a rendőrhatalósági figyelmeztetést, így 1966-ban 31 személyt, 1967 szeptember végéig 29 személyt részesítettek rendőrhatalósági figyelmeztetésben.

A jelentés megállapította, hogy az egyházak, szerzetesrendek, szekták elhárítási területén foglalkoztatott hálózat összetétele a speciális elhárítási területnek megfelelő, érvényesül az alkalmas hálózati személyek beszerzésének célirányossága. Javult az iskolai végzettség, a szakismeret és a nyelvtudás szerinti összetétel, valamint a titkos együttműködésre való alkalmasság.

Ugyanakkor eléggé sok hiányosság is kiderült. Például: több hálózati személyről bebizonyosodott, hogy dekonspirálódott barátai vagy a hivatalos szervek előtt, mégsem került sor a történetek, s a további együttműködés lehetőségének tisztázására. Mások személyével kapcsolatban zavaró körülmények adódtak (pl. manipuláció, eladósodás, öngyilkossági szándék), mégsem történt állásfoglalás további foglalkoztatásukról. Jóváhagyott intézkedések, kizárások, segítségnyújtási feladatok, további indokolt vizsgálatok nem lettek végrehajtva, a személyi anyagokban feltárt ellentmondások megválaszolatlanul maradtak. A hálózat fokozott védelme sem érvényesült minden esetben: volt olyan személy, akit más szervvel közösen használtak, csak az nem derült ki: mikor és ki engedélyezte azt. Más operatív szervek által történt priorálásnak nem volt nyoma, a prioráló operatív tiszt nevét nem jegyezték fel a kötelezően rendszeresített nyomtatványra, a nyilvántartó osztály

értésítését nem rakták le a „B” dossziéba. A „K” és „T” lakások „B” dossziéi nem mindenkor tükrözik a lakás legalizálására, az ott fogadott hálózat védelmére tett intézkedéseket, a személyekben történt változások, a kivonások indokai nem egyszer követhetetlenek.

Az osztály egyes ellenőrzéseinek konkrét vizsgálata azt a kritikus tanulságot hozta, hogy a kiválasztott veszélyes ellenséges személyek többségének valós magatartását a felszínes ellenőrzés következtében ténylegesen nem ismerik. Az érintettek nagy részére az óvatosság, a visszahúzódság és a lojalitás a jellemző. Munkahelyeiken igyekeznek a munkájukat megfelelően elvégezni, a vezetők és az Egyházügyi Hivatal felé alkalmazkodó magatartást tanúsítanak.]

1977-ben a belső ellenzégről készített állambiztonsági jelentés (ÁBTL 1.11.1.-45-73/6/a/1977) rámutat, hogy az egyházi reakció az elmúlt években az egyházakon belülre szorult, ezért úgy tűnik, mintha csak az egyházak lojális vezetőivel állnának harcban, s nem a politikai rendszerrel. A történelmi egyházakban, a **kisegyházakban és a szektákban** egyaránt az állammal politikai együttműködésre kész egyházvezetőkre összpontosítanak a „belső ellenzékként” fellépő erők. Tevékenységük során megalkuvással és árulással vádolják a lojális személyeket, azt állítják róluk, hogy saját uralmuk és jólétük érdekében eladják az egyházat, elnyomják és üldözik az egyházak jövőjéért aggódó és tenni kész papokat.

Ennek megfelelően „*az egyháztól elkülönült hierarchia*” lett a függetlenek célpontja, annak a rendelkezéseit, állásfoglalásait hagyják figyelmen kívül, s mindennapi tevékenységük jellemző vonása lesz, hogy a „*tiszta papi lelkiismeretnek megfelelő*” magatartásra törekednek és ösztönöznek másokat is. A jóhiszemű fellépést hirdetik, a kvalifikáltabb személyek még az egyházon belüli nyílt ütközést is kerülnek a realitásokat figyelembe véve, ugyanakkor ezzel párhuzamosan a szélsőséges szárny nyílt szembenállásra törekszik és illegális módszereket alkalmaz.

A jelentés bírálja Udvardi József Szeged – csanádi megyéspüspököt, aki több alkalommal tett kísérletet, hogy a püspöki kart megossa, egyes kérdésekben az állammal szembeni fellépésre bírja, ezáltal a lojális alapállásból kimozdítsa. El akarta érni például – az állambiztonság szerint –, hogy az általa összeállított egyházi sérelmeket a püspöki kar magáévá tegye, és orvoslását, mint testület követelje. Törekvéseit a püspöki karon belül sikerült lokalizálni, ugyanakkor a sérelmekkel kapcsolatos felvetései, állásfoglalásai gyakran kiindulási alapul, illetve erősítésül szolgáltak az ellenzéki tevékenységhez.

Az egyházi elhárítás úgy látta: a lojális egyházvezetést támadó ellenzék célja az is, hogy olyan társadalmi bázist, hátteret alakítson ki vallási alapon, amely itthon és határokon túl is megfelelő támogatást és egyben védelmet is nyújt a tevékenység folytatásához, az ellenállás kiszélesítéséhez, így állandó nyomás alatt tartható a lojális egyházvezetés.

Az elhárítás ilyen törekvéseket mutat ki például a Bulányi György kereten kívüli piarista szerzetes által szervezett és irányított csoportosulás ügyében. A több mint kétszáz fős csoportosulás szervezői és vezetői papok, teológiai hallgatók és értelmiségiek 6-12 fős kiscsoportokban. A hivatalos egyházi vezetéstől teljesen független un. „*katakomba egyház*” szükségességét hangsúlyozzák, mint az egyház fennmaradásának egyetlen lehetőségét a szocializmus viszonyai között. Tevékenységüket támogatják egyes ellenséges emigránsok, így például Török Jenő Ausztriában élő volt piarista szerzetes, könyvkiadó, vagy Marosi László emigráns pap, aki az Ausztriában megjelenő „*Szolgálat*” című folyóirat főszerkesztője.

A jelentés hasonló törekvéseket lát a feloszlott „Regnum Marianum” reakciónak minősített papi közösség tagjainak tevékenységében. Ők elsősorban a diák- és értelmiségi fiatalok köréből szerveznek illegális csoportokat. A fiatalok számára az engedélyezett kereteket túllépő programokat szerveznek, ahol bírálják az egyházvezetés megalkuvását, tehetetlenségét, a Vatikán „*keleti politikájának*” hibáit, s folyamatos ellenzéki felvetéseikkel biztos követőiké igyekeznek formálni a jelenlévőket. Az elhárítás akkor úgy számolt, hogy mintegy 250 fiatalot vontak befolyásuk alá.

A különböző egyházi központok, szervezetek, emigrációban élő ellenséges személyek – folytatódik a jelentés – a taktikai egyeztetést meghaladóan egyre gyakrabban kapcsolódnak be az egyes akciók közvetlen segítségébe. A koncepció lényegét így fogalmazta meg például a „*Református Hírek*” című emigráns lap:

„... nem annyira a rendszert kell éles kritika tárgyává tenni, hanem az azt kiszolgáló egyházi vezetőket.”

Ennek szemléltető példáját látják az állambiztonsági tisztek Éliás József volt nagyerdei református lelkész tevékenységében, aki az egyházi vezetést élesen támadó írását külföldre juttatta. Ebben kifejti:

„A vallásszabadságot nemcsak kívánni kell, hanem fel is kell lépni érdekében. Hathatósan és mindig azon a módon, ahogy a kor körülményei szerint a legcélszerűbb. [...] A baj a magyar református vezetés szerkezetében van, a veszedelem belülről származik, ezért a kibontakozásért a harcot belülről kell megvívni.”

Egy olyan rendszer megalkotását követeli, amely „*felosztatja az egyházra életveszélyes klikket, elősegíti, hogy a magyar reformátusság hasonlítson egy bensőséges családi közösségre, amelyben senki sem uralkodik*” Felhívja a holland reformátusokat, hogy támogassák „*a magyar gályarabok kiszabadítását.*”

Éliás kérésére írását mintegy 1300 példányban sokszorosították és megkísérelték minden hazai református gyülekezethez megküldeni, s az emigrációs sajtóban is publikálták.

Az állambiztonsági eszme-futtatás ezek után tér át a **kisegyházakban** és a **szakadárnak** nevezett szélsőséges csoportokban tapasztalt „*belső ellenzékiiségre.*”

Ezek a mozgalmak szerintük élesen szemben állnak a hivatalos egyházi vezetéssel, attól teljesen független, egyházi és politikai ellenőrzéstől mentes tevékenységre törekszenek és az egyházszakadásig is hajlandók elmenni.

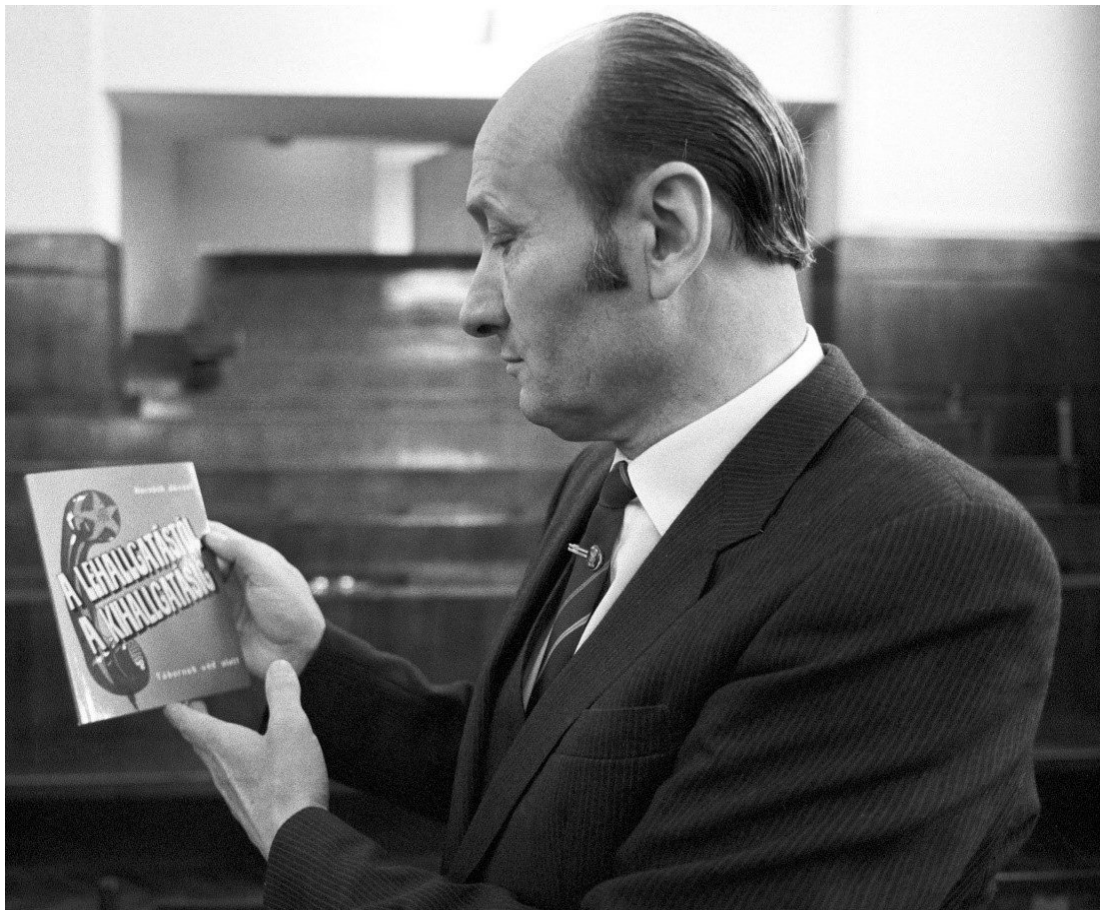
Ilyen tevékenységet folytat a **Pünkösdi Egyházban** Ungvári Sándor és Horváth Sándor 250-300 fős, az **Adventista Egyházban** Egervári Oszkár 60-80 fős, a **Methodista Egyházban** Iványi Tibor 280-300 fős csoportja. Tevékenységüket folyamatosan segítik a beutazó NSZK-beli, holland, belga és svájci állampolgárságú hívők, akik összekötő és közvetlen szervező feladatokat is végeznek.

Egyes csoportok és vezetőik az egyházakon kívül munkálkodó egyéb ellenzéki erőkkel keresnek kapcsolatokat. Nevesítve említi az állambiztonság **Németh Géza** volt református lelkészét, aki „*nacionalista alapállású irodalmi körökkel építette ki kapcsolatait*” azzal a céllal, hogy az egyházon belüli tevékenységéhez támogatásukat megszerezze. Az elhárítás úgy látta, hogy a protestáns egyházakban tevékenykedő „ellenzéki” személyek külföldi kapcsolata ugyanaz a **Szépfalusi István**, aki a nacionalista csoportnak is az egyik legaktívabb támogatója. A zsidó egyházban lévő ellenzékiek széles és erős nyugati támogatással **Scheiber Sándor** főrabbi, az Országos Rabbiképző Intézet igazgatója köré csoportosulnak. „*Szoros kapcsolatokat építettek ki az egyházon kívüli hazai zsidó nacionalista, cionista csoportokkal és a nyugati államokban működő cionistákkal*”. Főleg fiatalokat és zsidó származásúakat igyekeznek szellemi befolyásuk alá vonni. Az állambiztonság Scheibernek mintegy 30 olyan kapcsolatát ismerte, akik a szellemi élet különböző területein (könyvkiadás, szerkesztőségek, múzeumok, egyetemek, stb.) helyezkedtek el jelentős munkakörökben.

A különböző ellenzéki csoportok legveszélyesebb vonásának azt tartotta a politikai rendőrség, hogy nemcsak az **egyházpolitikát** zavarták, hanem túllépve az egyházak keretein, tendenciájukban a **társadalmi renddel szembeni** hatásokat erősítették. Különösen károsnak tartotta a társadalomra nézve, hogy egyes illegális csoportokat volt politikai elítéltek, visszaesők és szélsőségesek szervez-

tek nyílt szembeállást hirdetve. Az elhárítás kifogásolta, hogy **Szepessy Géza** volt katonatiszt és társai emigráns szervek segítségével nacionalista tartalmú cikkeket jelentettek meg Nyugaton, azokat illegális csatornákon nagy tömegben igyekeztek visszajuttatni az országba. Itthon ellenséges röpiratokat is terjesztettek, „*Illegális Kommunista Párt*” aláírással, azzal a nyilvánvaló céllal, hogy egy erős, szervezett párton belüli ellenzék látszatát keltsék. Az „Erdélyi Világszövetség” tevékenységének hatására és a vezetőikkel létesített személyes kapcsolat alapján aktivizálódott egy csoport, amely a volt Magyar Közösség és más csoportosulások államellenes ügyekben elítélt részvevőiből állt. Az „Erdélyi Világszövetség” propaganda tevékenységébe bekapcsolódott **Zakar András**, Mindszenty bíboros volt titkára is.

Mindezek ellenére a 70-es évek elejétől némi **enyhülés** tapasztalható az állam és az egyházak viszonyában. Ezt tükrözi az MSZMP PB 1973. december 4-i és 1982. február 2-i határozata. A helyes egyházpolitikai elvek és célok megvalósulását látták a folyamatban, ezért is a törvényes egyházi vezetés – mint együttműködő partner – támogatására szólították fel az állami és társadalmi szerveket. Az 1982-es párthatározat ugyanakkor szól a lojális egyházi vezetéssel szembehelyezkedő egyházi csoportokról is. [Itt okkal gondolhatunk a bulányisták és a regnumisták csoportjára a katolikusoknál, a betánistákra a reformátusoknál, vagy az **adventisták** és a **methodisták** mozgalmára a Szabadegyházak Tanácsának tagegyházai között.] A szembenállás megoldására nem állami fellépést helyeznek kilátásba, hanem a konfliktusokat belső ügyé minősítik és azt az egyházi vezetők feladatává teszik.

Horváth József r. vezérőrnagy

Az 1988. március 7-i parancsnoki értekezleten **dr. Horváth József**, a BM. III/III. Csoportfőnökség vezetője megállapította, hogy jól szervezett és eredményes munka folyik az **egyházi elhárítás** területén, ezt igazolja a két legjelentősebb ügyben – a bulányista és a regnum csoportok – folyó feldolgozó tevékenység. (ÁBTL 1.11.1. 45-73/3-29/1988) Ám a megfogalmazott további feladatokkal kapcsolatban felhívta a figyelmet „... a ma tapasztalható nyitottabb egyházi magatartásra a társadalmi problémák iránt”, majd így folytatta:

*„A mai egyházi vezetés nem azonos a régivel. Fiatalabb, a Vatikán felé is produkálni akar, keresi a helyét a mai társadalomban és érdekeit is markánsabban fogja megfogalmazni, hiszen a léte függ tőle. Ezért nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy az **egyházak társadalmi szerepvállalásának növekedése ne járjon együtt az ellenséges ellenzéki csoportok felé történő közeledéssel**, illetve az utóbbiak befolyásának növekedésével a hívők körében. E vonatkozásban már most fontossággal bír a katolikus szolgálatmegtagadók ügyében az ellenséges személyek részéről tapasztalható aktivitás és ez irányú törekvések ellenőrzésének megszervezése, szorosabb együttműködés kialakítása a Csoportfőnökség más osztályaival.”*

1989-ben lesz végleges az 1990-ig megmaradó **BM. III/III-1** osztály feladatainak hármas tagolása: az 1-a alosztály a római katolikus egyház körében végez elhárítást, az 1-b a római katolikus egyház vezetésével és intézményeivel szemben, az 1-c alosztály pedig a protestáns és más egyházak, **kisegyházak** illetve **szekták** ellenében, volt szerzetesek és emigráns szervezetek között.

Az osztály vezetője: Tóth Ferenc alezredes, 1986 -1990, (elődje: Győri Zoltán alezredes, 1971 – 1986); alosztályvezetők: Erős Lajos őrnagy (1-a), Ács Péter alezredes (1-b), Reményi Géza őrnagy (1-c).

Tóth Ferenc r. alezredes

1980-ban az osztályon összesen 41 fő szolgált, a megyékben 2-2- fő. Az egyházak ellen foglalkoztatott állambiztonsági hálózati személyek létszáma a nyolcvanas években 300 és 500 között mozgott, a legnagyobb hálózat Veszprém és Hajdú-Bihar megyében, illetve Budapesten működött. (Összehasonlításképp: a III. Főcsoportfőnökség hálózati létszáma 1989 júniusában: 8478 fő: 219 ügynök, 7203 tmb., 1056 tm., ezek egynegyede MSZMP, illetve KISZ-tag)

Az osztály tevékenységének kezdeti kiemelt céljai – az egyházak államellenes tevékenységének felderítése, a közösségek bomlasztása, a betiltott szerzetesrendek tagjainak megfigyelése, a hitoktatás és az egyházi iskolák ellenőrzése, stb. – a 80-as évek végén felcserélődtek az egyházak **átalakulásának** aktuális jelenségeivel, például a kisközösségek, a bázisközösségek, a szakad-

dárok, a szektáknak nevezett kisegyházak, a katonai szolgálat megtagadók állambiztonsági problémáival. (Például: Regnum Marianum közösség, Bulányi-féle Bázisközösség, Németh Géza és Éliás József református csoportjai, szakadások a **methodista** egyházban (Iványi Tibor) és az **adventista** egyházban (Egervári Oszkár) és mások.) Velük kapcsolatban növekedett a konfliktus szituációk száma és megjelenési formája, így például az illegális működés, az engedély nélküli rendezvények, tiltott összejövetelek, a nemzetközi egyházi szervezetek befolyásolási és nyomás-

gyakorlási módszereinek kiszélesedése, az ellenséges propagandaanyagok terjesztése, az ellenzéki politikai csoportosulásokhoz való csatlakozás, stb. Új fogalmak kerültek az állambiztonsági kéziszótárba, például az „egyházi reakció” helyett „**egyházi ellenzék**”.

A politikai rendőrség (III/III. Csoportfőnökség) 1989. évi főbb feladatait meghatározó munkatervet **Harangozó Szilveszter** altábornagy, főcsoportfőnök, belügyminiszter-helyettes hagyta jóvá. (ÁBTL 1.11.1. – 45-73/3/4/1989) Már bevezetőjében megállapítja:

„A társadalomban – már tartósan – egyfajta hajszálegyensúly tapasztalható, amelynek fenntartásához a politikai-állami vezetésnek rendkívüli erőfeszítései szükségesek. Kialakulóban van egy új struktúra, amelyben a megújulásra képes hagyományos intézményrendszerrel párhuzamosan jönnek létre új szervezetek, mozgalmak, szövetségek, amelyek egy része – eddigi tapasztalataink szerint – valós társadalmi igényt fejez ki, és olyanok is, amelyeknek célkitűzése homályos, esetenként egyéni ambíciókat szolgál, vagy kifejezetten ellenséges, szocializmusellenes.”

Harangozó Szilveszter r. altábornagy

A különbségeket felismerve erőiket azokra a területekre, csoportokra, személyekre koncentrálnak, amelyek akadályát képezik a társadalmi válság leküzdésének, a kiegyezés, a közmegegyezés létrejöttének. Ugyanakkor „Az országos stabilizálódáshoz szükséges új társadalmi közmegegyezésben konstruktív szerepet vállaló áramlatok szervezeteken belüli térnyerését sajátos lehetőségeinkkel elő kell segítenünk.” –hangsúlyozza a politikai rendőrség munkaterve. Hozzáteszik: a feladatok végrehajtásának fontos feltétele a titkos operatív eszközök hatékony működtetése, de „A prioritást minden tekintetben a hálózati munka birtokolja.”

A kiemelt bizalmas nyomozásokban tervezett intézkedésekkel kapcsolatban leszögezik: „Az operatív helyzet és a politikai, társadalmi megítélés alakulásától függően teszünk javaslatot egyes bizalmas nyomozások megszüntetésére, átadására, átminősítésére, illetve folytatására, továbbá újabb bizalmas nyomozások nyitására.”

Az egyházak területén folyó bizalmas nyomozásokról a következőket tervezik:

„A ‘Varjak’ fedőnevű bizalmas nyomozásban a Bulányi György által vezetett katolikus kisközösségi mozgalom tevékenységét ellenőrizzük, korlátozzuk.”

Hangsúlyozzák: a feldolgozó munka során arra törekszenek, hogy a társadalmilag veszélyes tevékenységük miatti ütközés és fellépés továbbra is egyházi keretek között történjék. Az egyházon belüli elszigeteltségüket változatlanul fenntartják. Együttműködési törekvéseiket más egyházi ellenzéki csoportosulásokkal, illetve polgári alternatív szerveződésekkel akadályozzák, az előtérbe kerülő nézeteltéréseket kihasználják, fokozzák.

„Az ‘Egyesülők’ fedőnevű bizalmas nyomozásban ellenőrzött Regnum Marianum felosztott papi közösség alapvető célkitűzése továbbra is legális működésük kivívása.”

Naprakész felderítéssel biztosítják az illetékes vezető szervek részletes tájékoztatását. Összehangolt egyházpolitikai, egyházkormányzati és operatív intézkedésekkel tervezik elérni, hogy a Regnum Marianum továbbra is az egyházvezetés felügyeletével és felelősségével fejtse ki tevékenységét. Megkülönböztetett feladatuk útját állni annak, hogy az egyházi, világi és ellenzéki személyek és csoportok valamint a Regnum Marianum között „*aktív együttműködés és egységfront*” alakuljon ki.

*„A 'Hinduk' fedőnevű bizalmas nyomozást tovább folytatva ellenőrzés alatt tartjuk az engedély nélkül működő **Hare Krisna** szektát és vezetőit.”*

A szekta az eddigi intézkedések ellenére, módszereiken változtatva, külföldi irányítással tovább folytatja illegális szervező tevékenységét, várhatóan legalizálni kívánja működését egyesület vagy vallási felekezet formájában. A hálózati pozíciók erősítésével is a csoport bomlasztására és a hatókörükbe került, megtévedt fiatalok leválasztására törekednek.

„Folyamatosan végezzük a Vatikán hazánkkal és a szocialista országokkal kapcsolatos terveinek, törekvéseinek, intézkedéseinek felderítését.”

Adatokat gyűjtenek a vatikáni hivatalok, kongregációk kevésbé ismert vezetőiről, fontos beosztásban lévő munkatársairól, a magyar egyház ügyeinek intézésében szerepet játszó vezetőkről és hivatalnokokról. Figyelemmel kísérik a vatikáni erőviszonyok alakulását. E területen együttműködnek a BM III/I-3 osztállyal. A Vatikán irányában tervszerű pozitív befolyásoló tevékenységet fejtenek ki. Igyekeznek kihasználni az újonnan kinevezett magyar egyházvezetők lehetőségeit. „*Erősítjük a Vatikán számunkra kedvező keleti politikájának érvényesülését, a Vatikán és a magyar állam kapcsolata érdekeinknek megfelelő alakulását.*”

A nyolcvanas évek közepétől egyre erőteljesebben éreztetik hatásukat a nemzetközi politikában zajló változások, melyek átalakítják a hazai társadalompolitikát, az egyházpolitikát, a pártoktól független **új alapokra helyezik állam és az egyházak viszonyát**. Ezt a feladatot végzi el az **1989. május 16-án elfogadott egyházpolitikai határozat**, amely tartalmi és szervezeti reformokat ígért a független egyházpolitika számára, s törvényben kívánta garantálni a lelkiismereti és vallásszabadság érvényesülését.

[A Politikai Bizottság már 1986-ban felállította a KB Titkárság mellett működő Konzultatív Bizottságot, amelynek elnöke Horváth István KB-titkár, tagjai: Berecz János és Pál Lénárd KB-titkárok, Csehák Judit a Minisztertanács elnökének helyettese és Kamara János belügyminiszter.

1982 őszétől működött a KB adminisztratív titkára mellett egy Operatív Bizottság, amely főként az állambiztonsággal kapcsolatos állásfoglalásokat dolgozta ki. Majd a Titkárság 1988 március 14-i határozatával a KB Közigazgatási és Adminisztratív Osztályán belül felállította az állambiztonsági elemző-értékelő csoportot, amelynek vezetője Gál Ferenc alosztályvezető lett.

Állambiztonsági napi jelentést 43 politikai vezető kapott: a PB tagjai, a KB titkárai, az Országgyűlés és a NET elnöke, a Minisztertanács 6 tagja, a legfőbb ügyész, a BM 16 felső vezetője, és a KGB budapesti összekötője.]

1989. június 13-án értekezletet tartott a **BM III/III-1 Osztály, az egyházi elhárítás**, amelyen **dr. Horváth József** vezérőrnagy, csoportfőnök a kritikus időszak legégetőbb kérdéseiről kendőzetlenül és szokatlan nyíltsággal beszélt. (ÁBTL 1.11.1. – 45-73/3/43/1989) A félreértések elkerülése érdekében itt is szó szerint idézem. Először az osztály jövőjéről szólt:

*„Az alaphelyzet, amit látni kell, az, hogy az osztály funkcióira, helyére más szerv nem pályázik és más szervvel nem is lehet helyettesíteni. Nem olyan, mint az **Állami Egyházügyi Hivatal**, hogy meg lehet szüntetni, helyette más szervet létrehozni, lehet más profilt adni. [Az ÁEH-t a Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1989. 14. sz. törvényerejű rendelete szüntette meg. Lásd később.] Számunkra a speciális szolgálati jelleg meghatá-*

rozó marad. Lehet az elnevezést, a felügyeletet változtatni, lehet és kell a stílust, a módszert, a fő irányokat újragondolni a munkában, de maga a szervezet és az itt meglévő értékes emberanyag **nem helyettesíthető semmi mással.**”

A változások lényegét meghatározó önkritikus mondat így hangzott:

„Itt a változások lényege, hogy **megszűnik az a fajta konkrét, egyértelmű beavatkozás az egyházak életébe, amellyel lényegében az egyházak elsorvasztásán munkálkodtunk.** Tehát, folyamatosan visszaszorítottuk ideológiailag, politikailag, szervezetileg, személyileg az egyházak működését.”

Csoportfőnök elvtárs válaszában a következőket mondta:

Az Állami Egyházügyi Hivatal - éppen az eddigi társadalmi-politikai modell törvényszerűségei szerint - olyan szerv volt, amelyet kiszolgáltunk adatokkal, információkkal, igényeket fogalmaztunk meg a mi részünkről, vagyis egy szoros együttműködés volt a speciális szolgálat és az egyházak felett felügyeletet gyakorló állami szerv között. Itt a változások lényege, hogy megszűnik az a fajta konkrét, egyértelmű beavatkozás az egyházak életébe, amellyel lényegében az egyházak elsorvasztásán munkálkodtunk. Tehát, folyamatosan visszaszorítottuk ideológiailag, politikailag, szervezetileg, személyileg az egyházak működését.

III/III. csoportfőnök: „... megszűnik a beavatkozás az egyházak életébe...”

Majd folytatta szokatlan őszinteséggel:

„Felmerülhet a kérdés: ha ez elmarad, akkor most az eddigi szocialista állam-és társadalomépítés helyett egy kapitalista utat választunk-e, és az eddigi visszaszorítás helyett egy felvirágoztatást akarunk-e szolgálni? Azzal, hogy a szocializmus építésének eddigi modelljét egy pluralista demokratikus szocialista modellel akarjuk felváltani, ez nem jelenti azt, hogy megkülönböztetett helyzetet akarunk teremteni az **egyházak** számára. Pusztán nem akarjuk mindenáron, minden módszerrel, naponta újra és újra olyan helyzetbe kényszeríteni, amely az elsorvasztását gyorsítaná.”

A politikai rendőrség csoportfőnöke a „drasztikus elsorvasztás” helyett az egyházak „**kezelését**” határozta meg az állomány feladataként:

„Az egyház a misztikum szférájába tartozik, ezért sem kell külön mesterségesen és főként drasztikus módon elsorvasztani, hanem **kezelni kell** mindaddig, amíg a társadalom életében szerepet kap, amíg bizonyos társadalmi igényt elégít ki.”

Horváth vezérőrnagy határozottan kijelentette, hogy a III/III-1 Osztályt nem lehet felosztatni, szerepe nélkülözhetetlen és feladatára nem is pályázik más szerv. Sőt, a bekövetkező változások a hálózati, illetve az operatív munka megerősítését, tehát intenzívebb munkavégzést tesznek szükségessé. Ugyanakkor kétséget nem hagyva félreérthetetlenül az értekezlet résztvevőinek tudtára adta:

„... tudomásul kell venni, hogy az a fajta **beleszólás** az egyházak ügyeibe, ami eddig jellemző volt, az megszűnik. Számunkra az állam és az egyház viszonylatában rendkívül fontosá válik két dolog: az egyik az **információszerzés** – az egyházak politikailag milyen irányba mozdulnak, mit kezdeményeznek –, a másik az erre alapuló **befolyásoló tevékenység**. Mindez azt jelenti, hogy a **hálózati munkára** még fokozottabb gondot kell fordítani. [...]Partnereinket, segítőtársainkat biztosítani kell arról, hogy továbbra is garantáljuk anonimitásukat, – ez közös érdekünk –, hogy **nem engedünk olyan helyzetet kialakítani**, ami számukra konfliktus szituációt eredményezhetne.”

Még egy, az állomány jövőjére vonatkozó kérdésre feltétlenül ki kell térnie a csoportfőnöknek:

„E kérdéskörhöz szorosan kapcsolódik az **SZT-állomány**, amelynek nagy valószínűséggel az eddiginél sokkal nagyobb szerepe lesz, ha jól kiépített, nagyon széles területet tud átfogni. A hivatásos állományból való kihelyezéseket végleg meg kell szüntetni. A jövő útja, hogy a civil életből megfelelő felkészültségű, funkcióban lévő, hozzánk pozitívan viszonyuló embereket nyerjünk meg és próbáljuk valamilyen módon, főként a tehetsége által ‘megfuttatni’, és így a nekünk megfelelő helyzetbe hozni. Természetesen nem valószínű, hogy a következő években **bíboros SZT-tisztünk** lesz, de ezen a területen sem kell elvetni ezt a lehetőséget.”

Végül dr. Horváth József a változások pozitívumaként szólt arról, hogy nyilvános jogszabályok váltják majd fel a korábbi **titkos jogszabályokat**, s ezzel a szervek munkáját sikerül legitimizálni.[Az állambiztonsági szolgálatok működését nem törvény, hanem törvényerejű rendelet szabályozta, így az 1974. évi 14. tvr., valamint egy MT rendelet, az 1974. évi 39. Mt. sz. rendelet. Ezeket ugyan kihirdették a Magyar Közlönyben, de tartalmilag nem mondtak semmit.] A változásokkal összefüggésben még hozzátette:

Ugyanakkor azt is tudomásul kell venni, hogy az a fajta beleszólás az egyházak ügyeibe, ami eddig jellemző volt, az megszűnik. Számunkra az állam és az egyház viszonylatában rendkívül fontosá válik két dolog:

Az egyik az **információszerzés** – az egyházak politikailag milyen irányba mozdulnak, mit kezdeményeznek –, a másik **az erre alapuló befolyásoló tevékenység.**

Mindez azt is jelenti, hogy a hálózati munkára még fokozottabb gondot kell fordítani.

„... beleszólás helyett befolyásolás...”

„... a másik pozitívum, hogy megszabadulunk a **totalitástól**, attól, hogy konkrétan az **állam és az egyház viszonyában** valamennyi kérdésben működtünk, hogy mindenről tudnunk kellett. Ehhez tartozik, hogy az elhárító munka e felfogásába nem illő ügyeket le kell építeni, meg kell szüntetni... a felülvizsgálati munkát meg kell indítani és az ún. **‘kreált’ ügyektől** – amelyek jórészt a még érvényben lévő parancsok alapján keletkeztek – meg kell szabadulni.”

1989. július 3: „A várható koalíciós kormányzásra tekintettel” a BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség javaslatot tett a belügyi államtitkárnak (Földesi Jenő) az állambiztonsági operatív nyilvántartás adatainak felülvizsgálatára. Az indoklás szerint az állambiztonsági szervek bizalmas nyomozást illetve „F” figyelő dossziét vezetnek *olyan személyekről is, akik a szerveződő pártok jeles képviselői.*

Ezért Vagyóczki Béla ezredes, csoportfőnök ezt írja:

„Javaslom Államtitkár Elvtársnak, hogy a III. Főcsoportfőnökség illetékes szervei – a várható koalíciós kormányzásra tekintettel – döntsenek abban, melyek azok a dossziék, amelyek megsemmisítése szükségessé válhat, továbbá, hogy mely személyek adatait lehetne törölni az operatív nyilvántartásból.”

- A Magyar Demokrata Fórum tevékenységének, politikai törekvéseinek, szervezeti kereteinek kialakítását kiemelt figyelemmel kísérjük. Hálózati lehetőségeink felhasználásával a konstruktív szárnyát "védelemben" részesítjük, erősítjük, a jobboldali csoportok rovására bázisnővelő szándékaikat támogatjuk. Gyakorlattá tesszük a párbeszéd útján történő pozitív irányú befolyásolást az arra alkalmas célszemélyekkel, azok szoros kapcsolataival és az alternatív mozgalmak meghatározó személyiségeivel.

Fokozott gondot fordítunk tevékenységük, terveik időben felderítésére, a párt és állami vezetés gyors tájékoztatására.

Egyes célszemélyek társadalomra veszélyes tevékenységét, illetve az ilyen jellegű minősítését megvizsgáljuk és felülbíráljuk.

Határidő: folyamatos

Felélős: 4. osztály vezetője

MDF-MSZMP közös kormányzásra készülve

Vagyóczki Béla ezredes, ekkor még a várható **MDF-MSZP koalíciós kormányzásra** gondolt. Nem ok nélkül. A III/III. Csoportfőnökség Harangozó Szilveszter állambiztonsági miniszterhelyettes, BM III. főcsoportfőnök által jóváhagyott 1989. évi munkatervében (ÁBTL 1.11.1. – 45-73/3/4/1989) az MSZMP – MDF közös kormányzásra „esélyes” MDF így szerepel:

„A Magyar Demokrata Fórum tevékenységének, politikai törekvéseinek, szervezeti kereteinek kialakítását kiemelt figyelemmel kísérjük. Hálózati lehetőségeink felhasználásával a konstruktív szárnyát 'védelemben' részesítjük, erősítjük, a jobboldali csoportok rovására bázisnővelő szándékaikat támogatjuk. Gyakorlattá tesszük a párbeszéd útján történő pozitív irányú befolyásolást az arra alkalmas célszemélyekkel, azok szoros kapcsolataival és az alternatív mozgalmak meghatározó személyiségeivel.”

Az MSZMP KB 1989. július 28-i állásfoglalása már a nemzeti célok elérése elengedhetetlen feltételeként ajánlott együttműködést az egyházak, felekezetek, vallási közösségek számára a lelkiismereti és vallásszabadság biztosításához.

Még abban az évben jogutód nélkül megszűnt az MSZMP és az Állami Egyházügyi Hivatal, október 23-án kikiáltották a köztársaságot.

Horváth István belügyminiszter

1990. január 12-én **Horváth István** belügyminiszter zárolja a politikai rendőrség (III/III. csoportfőnökség) összes iratát. Január 15-én meneszti dr. Horváth József csoportfőnököt, majd január 21-én Pallagi Ferenc vezérőrnagyot, a BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség vezetőjét. **Január 18-án megszünteti a III/III. csoportfőnökséget, benne az egyházi elhárítást.** Január 23-án pedig a miniszter is távozik.

Az 1990. január 24-én megszületett 1990. évi IV. törvénnyel az országgyűlés szentesítette **az állam és az egyház szétválasztását, a lelkiismereti és a vallásszabadság érvényesülését.**

BM III/III-1.

Egyházi Reakciót Elhárító Osztály

[korábban: Az egyházak vonalán tevékenykedő ellenséges elemek elhárításáért felelős osztály]

Tóth Ferenc alezredes

Siklói Györgyné őrnagy

Kovács Endréné főhadnagy

BM III/III-1-a. Alosztály

A római katolikus egyházzal szembeni elhárítás

Erős Lajos őrnagy

Kuburczik István őrnagy

Budai Miklós százados

Császár László százados

Bálint Balázs főhadnagy

Péter-Bartha Gábor hadnagy

Salamon Tibor őrnagy

Sipos Zoltán hadnagy

Évinger István őrnagy

Dr. Varga István százados

Szabó János főhadnagy

Keresztes Mihály százados

Krám István százados

BM III/III-1-b. Alosztály

A római katolikus egyházi vezetéssel és intézményekkel szembeni elhárítás

Ács Péter alezredes

Horváth Attila alezredes

Bana Géza őrnagy

Haibach Ádám százados

Takács Gábor százados

Bagó Ottó hadnagy

BM III/III-1-c. Alosztály

A protestáns és más egyházakkal szembeni elhárítás

Reményi Géza őrnagy
Varga Lajos őrnagy
Móricz János alezredes
Horváth István hadnagy
Sugár Sándor őrnagy
Szolnoki József százados
Bándi Ferenc alezredes
Szekeres Ferenc főhadnagy
Király István százados
Sebestyén Gábor hadnagy
Bácskai Mihály százados
Horváth Gyula százados
Nagy István százados
Vágó János főhadnagy
Boros László főhadnagy

A hírszerzés és az egyházak

A külföldön élő egyházi személyek, a magyar egyházi emigráció, a hazai felekezetek nemzetközi kapcsolatainak felderítésével, a Vatikán elleni hírszerzéssel és a velük összefüggő információk összegyűjtésével, elemzésével, értékelésével a hírszerzés és részben a kémelhárítás foglalkozott.

A politikai rendőrségen belül a hírszerzés csak **1950. január 1-től** jelent meg, amikor a 4353/1949.MT. sz. rendelet értelmében az Államvédelmi Hatóságot közvetlen a Minisztertanács alá rendelték Péter Gábor vezetésével.

Az I. Hálózati Főosztály (vezetője Szűcs Ernő, akit Balogh Béla, Ferencsik József és Selmeczi József követett) 5. osztálya a Külső Hírszerzés volt, amelyen belül a „c” alosztály kapta feladatul a Vatikán elleni hírszerzést, az egyházi emigráció tevékenységének felderítését, továbbá egyes személyek és nemzetközi szervezetek tanulmányozását. Az osztály Szarvas Pál vezetésével működött, egyes vélemények szerint a főosztályi hierarchiától elkülönítve.

[Tevékenységi területek: I.: Jugoszlávia, II.: Amerika, Anglia, Franciaország, valamint az ezen államok által megszállt területek Ausztriában és Németországban, III.: Svájc, Olaszország, Törökország, Belgium, Izrael, IV.: a magyar Külügyminisztérium ellenőrzése hálózati – operatív szempontból. Az osztályhoz tartozott egy önálló kiértékelő csoport és egy különleges feladatokat ellátó csoport.]

A Külső Hírszerző Osztály 1950 szeptemberében beolvadt az X/3 osztályba, – amely eredetileg az operatív technikával foglalkozott –, s így a III. Operatív Főosztály vezetőjének irányítása alá került. Ekkor az egyházi hírszerző alosztály feladatait az X/3-c alosztály vette át, kivéve az emigrációs vonalat, amely az X/3-d alosztályhoz került.

Farkas Vladimir áv. alezredes

Az osztályt 1951 szeptember 28-án átszervezték és VIII. Hírszerző Főosztály néven működött tovább Farkas Vladimir alezredes vezetésével, akinek helyettese Tihanyi János őrnagy volt. (A főosztály a KGB hírszerző szervezetének mintájára alakult, szovjet tanácsadók irányításával. Farkas szerint a főtanácsadó Kartasov volt, a hírszerző tevékenységben illetékes tanácsadó pedig Filatov két helyettese: Jevdokimenko és Poljakov.)

A VIII/3 osztály Bauer Miklós vezetésével végezte a Nyugat-európai hírszerzést, így az olasz és a vatikáni célpontok felderítését.

Amikor 1953. július 7-én az ÁVH visszakerült a Belügyminisztérium szervezetébe („Egységes Belügyminisztérium”), az I. (államvédelmi) Főcsoportfőnökség II. Főosztálya lett a hírszerzés.

Első vezetője Gazdik Gyula alezredes, őt követték 1956 novemberéig: Farkas Vladimir alezredes, Hárs István ezredes és Rajnai (Reich) Sándor alezredes.

Gazdik Gyula áv. alezredes

Hárs István áv. ezredes

1954-ben a II/4 alosztály látta el a nyugat-európai feladatokat.

1955. október elsején alakult meg a II. Hírszerző Főosztály, amelynek 4. osztálya lett a Nyugat-európai Hírszerző Osztály Meszler (Kovács) Tibor őrnagy vezetésével.

Az osztály feladata: hálózat építés Ausztria, Nyugat-Németország, és Franciaország vezető politikai, gazdasági és katonai szerveibe, azok hírszerző és elhárító szerveibe, valamint a Vatikánban, Svájcban és Belgiumban működő fontosabb nemzetközi szervezetekbe; feladatai közé sorolták a Jugoszláviában működő kapitalista külképviseltek diplomatáinak, beosztottainak tanulmányozását és beszerzését is.

Meszler (Kovács) Tibor av. őrnagy

Az 1956-os forradalom után, 1957 január és május között a HM keretén belül szervezték újjá a hírszerzést önálló csoportfőnökségként.

1957 májusától újra a Belügyminisztériumba került a hírszerzés: a II. (Politikai Nyomozó) Főosztály 3. osztályaként. Ismereteink szerint az „e” alosztály végezte az egyházi hírszerzést.

Amikor 1962 augusztusában jelentős átszervezés következtében megalakult a BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnöksége, a **III/I. Csoportfőnökség** hatáskörébe került a belügyi hírszerzés, amelynek 3. osztálya kapta az **egyházi hírszerzés** feladatait. (1964 és 1966 között a **III/I-4** osztály látta el az olasz-vatikáni vonal felderítését, de két év után visszaállt az eredeti besorolás.)

1968-ban ismét a III/I-4. osztályhoz került a Vatikán és a papi emigráció elleni hírszerzés, majd az 1971-es újabb átszervezés után az Izrael elleni felderítés is.

1969-ben hat megyében hírszerző alosztály is létesült.

1981-ben a feladatkörök új szempontú elosztását követően a **III/I-3.** osztály végezte a Vatikán, a protestáns világszervezetek, az emigrációs vallási központok és a cionizmus elleni hírszerzést. De feladatokat kapott még a következő munkaterületeken is: összeköttetés és biztonságtechnika; operatív biztonságtechnika; rejtjel, diplomáciai futár csoport; operatív nyilvántartás; fototechnika, vegyi akcióeszközök.

1987-ben rögzült, s a rendszerváltásig már nem változott az a besorolás, miszerint a **III/I-3 osztály „c”** alosztálya végezte az egyházakkal szembeni hírszerzést a Vatikánnal kapcsolatos állambiztonsági feladatok ellátása mellett. A hírszerzés egyik legsikeresebb operatív bázisa a római Pápai Magyar Intézetben működött.

Itt írtam róla: <http://www.utolag.com/Ilkei/DrBenyikGyorgy/DrBenyikGyorgy.htm>

A rendszerváltás után a hírszerző csoportfőnökség feladatait az Információs Hivatal, a kémelhárítás feladatait a Nemzetbiztonsági Hivatal vette át.

Állami Egyházügyi Hivatal

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium vallásügyi főcsoportjához 1951-ig tartozott a vallási ügyek igazgatása. Ekkor, 1951. május 19-én hívták életre (1951. évi I. tv.) szovjet példára az **Állami Egyházügyi Hivatalt** (ÁEH). Feladata: a párt (előbb az MDP, majd az MSZMP) egyházpolitikai döntéseinek végrehajtása, az egyházak tevékenységének ellenőrzése. A Minisztertanács közvetlen felügyelete alatt állt, élén az Elnöki Tanács által kinevezett elnökkel, 1968-tól államtitkári rangban.

A Minisztertanács részéről leghosszabban Aczél György miniszterelnök-helyettes felügyelte 1974 és 1982 között. Nagy egyetértésben működött vele együtt **Miklós Imre**. Őt Sarlós István (1982 – 1984) és Csehák Judit (1984 -1987) követte.

A megyei tanácsoknál egy-egy egyházügyi főelőadó, a püspöki székhelyeken egyházügyi megbízott képviselte a Hivatalt.

Önállósága egyszer szakadt meg: 1956. december 31-én a NET 33/1956. sz. törvényerejű rendelete megszüntette, feladatait a **Művelődésügyi Minisztérium** egyik főosztálya vette át. Ilku Pál miniszterhelyettes felügyelte az Egyházügyi Hivatalt, amelynek a vezetője továbbra is Horváth János volt. 1959-ben a 25. sz. tvr. június 2-től visszaállította az intézmény önállóságát, ami nem változott 1989. június 30-i jogutód nélküli megszűnéséig. (1989. évi 14. tvr.)

Az ÁEH-t a NET törvényerejű rendelete hozta létre, aminek végrehajtásáról minisztertanácsi rendelet intézkedett. A vallásfelekezetekkel kötött egyezmények végrehajtásának ellenőrzése mögött köztudottan az egyházak tevékenységének korlátozása, befolyásuk háttérbe szorítása állt. 1951-ben az induláskor 58 fő dolgozott a Hivatalban, 1989-ig összesen 350 főt foglalkoztatott, szorosán együttműködve az **állambiztonság egyházi elhárításával**. (1963-ban költöztek végleges helyükre az V. Szalay utca 10. szám alól a VI. Lendvay utca 28. szám alá, amely ma a Fidesz Központi Hivatala.)

*Miklós Imre államtitkár,
az ÁEH elnöke*

Elnökei:

Kossa István (1951. május 17 – 1952. január 5.),
Horváth János (1952. január 5. – 1959. június 2.),
Olt Károly (1959. június 2. – 1961. október 20.),
Prantner József (1961. október 20. – 1971. május 16.),
Miklós Imre (1971. május 16. – 1989. április 30.).

Elnökhelyettesei:

Horváth János (1951. június 18. – 1952. január 5.),
Varga József (1953. november 13. – 1956. május 15.),
Miklós Imre (1956. május 15. – 1971. május 16.),
Balló István (1969. szeptember 1. – 1975. június 30.),

Straub István (1975. július 1. – 1983. június 1.),

Bugár Péter (1984. január 1. – 1989. június 30.),

Sarkadi Nagy Barna (1984. január 1. – 1989. április 30.), a Hivatal vezetője elnökhelyettesként (1989. április 30. – június 30.)

Az Állami Egyházügyi Hivatal felügyeletét, ellenőrzését, a szervezett munkakapcsolatot az **MDP Agitációs és Propaganda Osztályának** vezetője irányította, ennek megfelelően az ÁEH adminisztratív szerv volt. 1951. szeptemberében az Elnökség a Hivatal vezetőjéből, helyetteséből, az elnökségi titkárból és egy adminisztrátorból állt. A 67 fős létszámot a következők alkották: egyházpolitikai osztály 17 fő, vidéki megbízottak 14 fő, ügyviteli csoport 13 fő, könyvelési csoport 9 fő, személyzeti osztály 5 fő, ellenőrzési csoport 5 fő. (A megyei egyházügyi előadók a megyei tanácstól kapták a fizetésüket, a püspökségeken dolgozó egyházügyi megbízottak a Hivataltól.)

Az Állami Egyházügyi Hivatal a Minisztertanácsnak közvetlenül alárendelt kiemelkedő fontosságú politikai szervként munkatársai megválasztásában kötelezően érvényesítette a központilag előírt személyzeti-és káderpolitikai elveket. Így domináltak a megfelelő képesítéssel nem rendelkező munkás-paraszt káderek, akiket megbízhatóságuk és osztályharcos elkötelezettségük alapján tartottak alkalmasnak arra, hogy a párt egyházpolitikájának megalkuvás nélküli végrehajtói legyenek a klerikális reakció képviselőivel szemben. Nekik kellett megoldaniuk azt a legtöbbször teljesíthetetlen feladatot is, hogy megtalálják a megfelelő hangot az egyházi vezetők megnyeréséhez, toleránsan legyenek partnerei a főpapokkal, püspökökkel, az egyházi értelmiséggel folytatott párbeszédnek.

Bizonyos posztokra eleve kipróbált, megbízhatóságukat többszörösen bizonyított volt belügyi, állambiztonsági tisztek kerültek, illetve a párt- és mozgalmi szervezetekben, valamint a tanácsi apparátusban már némi tapasztalatot szerzett funkcionáriusok, volt államigazgatási tisztviselők, akik közül egyesek vállalták a továbbtanulást, a munkakör betöltéséhez szükséges végzettség megszerzését.

Mindezen felül a teljes személyzeti állományt átfogták az állambiztonsági **hálózati személyek** és **SZT-tisztek**, akiknek körét tetézte szervezetileg 1968 és 1976 között a „**Világosság**” **belső hírszerző rezidentúra**.

Az ÁEH kiemelt szerepét hangsúlyozta a minisztériumi dolgozók fizetését meghaladó bérszínvonal és jutalmazási rendszer is.

1961-ben, Prantner József elnöksége alatt kezdődött el a szervezeti és ügyrendi szabályzat átalakítása. Felállt a Katolikus Ügyek Főosztálya és a Protestáns és más Felekezetek Főosztálya, az előbbi területileg is differenciálódott dunántúli, tiszántúli és tiszáninneri csoportokra. A 47 fős létszámú Hivatalban jelentős feladatokat kapott a Titkárság, amely ellátta a nemzetközi feladatokat, így a Vatikánon kívül a nemzetközi egyházi szervezetek tanulmányozását is (Egyházak Világtanácsa, Szabadelvű Egyházak Nemzetközi Világszervezete, Lutheránus Világszövetség, Presbiteri Világszövetség, Baptista Világtanács, Zsidó Világszövetség, Adventista Nemzetközi Szervezet, stb.)

1969-ben két nagy szervezeti egységbe sorolták a különböző főosztályokat, az Egyházpolitikai Főcsoportba (Katolikus Főosztály, Protestáns Főosztály, Nemzetközi Főosztály) és az Államigazgatási Főcsoportba (Elnöki Osztály, Pénzügyi és Költségvetési Főosztály), összesen 49 fő.

(Ezt követően 1972, 1973, 1981 és 1988 hozott említésre méltó módosítást a Szervezeti és Ügyrendi Szabályzatban.)

BM III/1 Császáz
4 Osztály

OL-21/08

Jóváhagyom:

Földes György r.alez.
osztályvezető

Tárgy: "Világosság" reziden-
tura szervezési dosszié
nyitására

A T Á R O Z A T

Budapest, 1968 november 14.

Az Állami Egyházügyi Hivatal és a Belügyminisztérium közötti megállapodás alapján az ÁEH-ban létrehoztuk a "VILAGOSSÁG" fn. belső rezidenturát.

A fentiekre tekintettel úgy határoztam, hogy a belső rezidentúra felállításával, szervezésével kapcsolatos anyagokra megadom a "VILAGOSSÁG" rezidentura szervezési dossziéját.

L. Pozsonyi
dr. Pozsonyi László. h.dgy.

1968. november: az ÁEH-ben létrejött a Világosság belső rezidentúra

BELÜGYMINISZTERIUM
III/I Osztály
4. Osztály

Szigorúan titkos!

Jóváhagyom:

Rajnai Sándor r. vezérőrnagy
főcsoportfőnökhelyettes

Tárgy: "VILÁGOSSÁG REZIDENTURA"
1969. évi tevékenységére

MUNKATERV

A Központ hazai bázison végzendő munkájának középpontjában a "VILÁGOSSÁG REZIDENTURA" megszervezése és tevékenységének beindítása áll.

Fokozatosan el kell érni, hogy a szakosított belső rezidentura hazai bázisról erősítse a külföldi rezidenturák hatékonyságát, a nem rezidenturális területeken pedig biztosítsa a Vatikán elleni hírszerzőmunka bázisának megteremtését.

A belső rezidentura tervidőszaki tevékenysége a következő főbb feladatok végrehajtására összpontosul:

- 1.) Az ismeretanyaggyűjtő munka feltételeinek megteremtésére
 - a politikai információgyűjtő munkát a Központ éves és féléves hírlapjaira,

ÁBTL-3.2.6. 8-69/1 /68

10.

11.

Az ÁEH fedése alatt működő rezidentúra 1969. évi munkaterve

Az 1969-es átalakításnak a jelentőségét az adta, hogy a szervezeti rendbe bekerült a „**Világosság**” fedőnevű belső hírszerző rezidentúra, amelynek előzményei 1967-re nyúlnak vissza. Akkor decemberben készültek el az Állami Egyházügyi Hivatal és a BM III/I. Csoportfőnökség együttműködési elvei. Addig is, amíg a különböző egyeztetések után 1969. március 13-án Prantner József, az ÁEH elnöke és Benkei András belügyminiszter aláírta az együttműködést szabályozó végleges megállapodást, a III/I. Csoportfőnökség már 1968 novemberében felállította („beköltöztette”) az Állami Egyházügyi Hivatalba a „Világosság” fedőnevű belső rezidentúrát. (ÁBTL 3.2.6. 8-69/1)

Ettől kezdve a III/III hálózati tagjain és a szigorúan titkos állományú tiszteken kívül az ÁEH-ban, mint fedőszervben jelen volt a III/I operatív tisztjeiből álló rezidentúra, hogy bővítse és addig nem érintett területekre kiterjessze a Vatikán, a papi emigráció és az egyházi világszervezetek felé irányuló felderítő, kutató, tanulmányozó és elemző állambiztonsági munkát. Ezen belül súlypontot jelentett a római Pápai Magyar Intézet, az ösztöndíjas tanulmányutak jelöltjeinek felkutatása és a nem rezidenturális területeken a külképviseltek információszerző és kapcsolatépítő tevékenységének segítése.

A hírszerzőket a rezidens fogta össze, aki a **BM. III/I-4** osztály vezetőjének jelentett.

A BM III/I-4. Osztály vezetői: Földes György r. ezredes (1967-1972), Zsigmond Ferenc r. alezredes (1972-1975); a BM III/I. Csoportfőnökség vezetői: Komornik Vilmos r. ezredes (1962-1967); Rajnai (Reich) Sándor r. vezérőrnagy (1967-1976).

A „Világosság” rezidentúra kapott egy jól felszerelt „K” lakást a szakmai megbeszélések, értekezletek, titkos találkozók és az illegális („sötét”) információ gyűjtés, valamint a jelentés írás céljára. A rezidentúra létrejöttét a szervezési dossziék, információs jelentéseit a levelezési dossziék őrzik. Ezekből nyerhetünk képet a nyolc évig végzett fedőszervi munkáról, amely 1976 áprilisában ért véget a rezidentúra megszüntetésével. Az első két aktív esztendő (1969-1971) után nehezen követhető nyomon a hírszerző tisztek tevékenysége. A hírszerző csoportfőnökség értekezletein elhangzottak szerint nehéz volt a beilleszkedés, rosszak a működés feltételei, az ÁEH átszervezése nem szolgálta kellőképpen az összehangolt állambiztonsági munkát, a belső rezidentúra tevékenységi köre, mozgási lehetősége korlátozott volt a külső rezidentúrák önállóságához képest. Így elmaradtak a várt többlet eredmények, az alapításkor megfogalmazott belügyi célok csak részben teljesültek, a bázis fenntartását a hírszerzés nyolc év után feladta.

„Világosság” rezidentúra vezetője:

Orosz Csordás József (1928. július 1. Maconka) r. őrnagy volt, fedőneve: „Vági”. Közgazdaságtudományi Egyetemet végzett. Az ÁEH-ban előbb az Elvi és Nemzetközi Főosztály, majd a Katolikus Főosztály vezetője. A rezidentúra irányításán kívül közvetlenül felelt a legálisan és titkos úton szerzett információk elemzéséért és feldolgozásáért. 1979-ben szigorúan titkos állományú r. alezredesként saját kérelmére helyezték nyugállományba. Kitüntetett munkásor.

A rezidentúra tagjai:

Horváth Sándor (1935. június 6. Budapest) r. hadnagy, fedőneve: „Bajomi”, „Honti”. A Vatikán, a nemzeti hierarchiák és a katolikus papi emigráció területén folytatott hírszerző munkáért felelt. 1981-től r. őrnagy, szolgálati viszonya 1986-ban szűnt meg;

Dr. Pozsonyi László (1940. december 24, Sátoraljajhely) r. hadnagy, fedőneve: „Vértesi”. Jogot végzett Pécsen. A protestáns világszervezetekben végzett hírszerzés felelőse. 1973-ban szigorúan titkos állományú r. főhadnagy;

BM III/I Csfség

Szigoruan titkos !

67-162-1162

Dr. Dénes István r.ales. elvtárs
B.M. Külügyi Osztály Vezetőjének

H e l y b e n

Kérem egy egyszobás berendezett "K" lakás szervezését ez év végéig Budapest belterületén, a BM III/I Csfség 4-es Osztálya részére.

Rajnai Sándor r.vezérőrnagy
főcsoportfőnökhelyettes

Nytsz. 4-8-2106/68
Készült: 2 pl.
Készítette: Pl/J-né
Kapja:

L-167-268/68

Egy „K”-lakás is jár a belső hírszerző tiszteknek

jelöl ki. A rezidentura tagjainak járó fizetés kiegészítést a Központ futárpóstában havonta megküldi.

A rezidentura tagjai, a rezidens kivételével BM igazolványt vagy fedőigazolványt nem tarthatnak maguknál, kivéve a fedésükhöz szükséges igazolványt.

A rezidentura hivatalos fedőneve:

"VILÁGOSSÁG"

A rezidentura tagjai a Központtal való levelezés során az alábbi fedőneveket használják:

Orosz József r.örgy.	"Vági"
Herváth Sándor r.hdgy.	"Bajoni" <i>"Kunbi"</i>
Stökl József r.fhdgy.	"Zentai"
dr.Pozsonyi László r.hdgy.	"Vértesi"
Kozdon János r.szds.	"Szücs"

V.

A rezidentura és a Központ kapcsolata.

A "Világosság" rezidentura a Központ önálló, rezidenturális szerve. A rezidentura szakmailag és fegyelmileg közvetlenül a 4-es osztály Vezetőjének irányítása alatt áll.

A központi osztály utasításai a rezidenshez címzett futárutasítás formájában jutnak el a rezidentura tagjaihoz.

Sürgős vagy rendkívüli ügyekben a központi osztály az osztályvezetőn és az alosztályvezetőkn keresztül telefonon is adhat utasítást a rezidensnek, a rezidentura tagjai telefonon csak rezidens engedélyével érintkezhetnek a központi munkatársakkal.

A rezidenturán keletkezett írásos anyagokat az erre a célra rendszeresített futárpóstán keresztül juttatják el a 4-es osztály titkárságára.

Kiosztott fedőnevek a rezidentúra tisztjeinek

A MAGYAR NEMZETI KÖZTARSASAG BELUGYMINISZTERIUMA

SZIGORUAN TITKOS!

INFORMACIOS HIVATAL

Minősítése a 2003. évi III. tv. 2.§ (1) bekezdés alapján megszűnt.

SZERV: *BM*

CSZTALY: *III. 71 - H*

Resz. szervezési **DOSSZIE**

SZAM: *OL-21/68*

AZ OBJEKTUM NEVEZESE: *Belső*

Resz. szervezési dosszié

AZ UGY *1.* *"Világosság"* KÖTETBEN

KÖTET SORSZAMA: *I.*

MEGNYITVA: 19*68. XI. 20*

LEZARVA: 19*70. II. 25*

ARCHIV. SZAM: **8-69.**

A Világosság szervezési dossziéja az ÁBTL-ben

Stökl József(1936. március 10, Budapest) r. főhadnagy, fedőneve: „*Zentai*”. Az ELTE BTK magyar-olasz szakát végezte el. Az Elvi és Nemzetközi Főosztály előadójaként elsősorban a Vatikán és a nemzetközi hierarchiák tekintetében felelt a legálisan és sötéten szerzett információk elemzéséért és feldolgozásáért. 1977-ben r. százados, a III/I-4. osztály alosztályvezetője, kitüntetett munkásör;

Kozdon János (1930. Budapest) r. százados, fedőneve: „*Szűcs*”. Nem az ÁEH, hanem a Külügyminisztérium fedése alá tartozott. Egyházi referensként a nem rezidenturális területek (Hollandia, Belgium, skandináv államok és Dél-Amerika) hírszerzéséért felelt. Később a III/I-3. osztály alosztályvezetője, a 4. osztály SZT főoperatív beosztottjaként helyezték ki a bécsi főrezidentúrára 1979-ben. 1984-ben hazahívták, r. alezredesként vonult nyugállományba. (ÁBTL 3.2.6. – 8-70/1/2/3.)

Az egyházpolitikai irányelvekről utoljára 1983. februárjában tárgyalt és határozott az MSZMP Politikai Bizottsága. A határozat nemcsak az egyházpolitika helyzetéről, hanem „megújításának feladatairól” is szólt.

Amikor **Miklós Imre** 1989. január 4-én elküldte **Németh Miklós** miniszterelnöknek az ÁEH 1989. évi munkatervét, már élénk viták folytak a lelkiismereti szabadságról és a vallás szabad gyakorlásának jogáról készülő törvény irányelveiről, s a jövőbe tekintve elkerülhetetlenül szóba került a Hivatal munkájának korszerűsítése, szervezeti és működési szabályzatának újragondolása, s időnként a személyi változtatások szükségessége is. Ez megmutatkozott a január 19-i szokásos országos munkaértekezleten is a Lendvay utcában.

Február 8-án Londonban egy egyházakkal foglalkozó tudományos konferencián **Kulcsár Kálmán** igazságügy-miniszter előadásában elmondta: a magyarországi reformok érintik az állam és az egyház alkotmányos viszonyát, tervezik az egyházak ellenőrzésére, tevékenységük korlátozására létrehozott intézmény: az Állami Egyházügyi Hivatal felszámolását.

A hír kapcsán február 14-én Miklós Imre, az ÁEH elnöke – némi értetlenséggel – levélben kért tájékoztatást Németh Miklós miniszterelnöktől a várható politikai döntésről, tudakolva saját teendőit is, mert „*egyre inkább dezorganizálódik és demoralizálódik a hivatal*”.

A miniszterelnök nem válaszolt, ám a körülményekből Miklós Imre megértette, hogy Kulcsár Kálmán nem a saját véleményének adott hangot Londonban, hanem a kormány és a miniszterelnök egyeztetett szándékának, s tapasztalt vezetőként tudta: nem véletlenül hagyták ki a döntés előkészítéséből.

Március 1-én a KB Agitációs és Propaganda Osztályának utódja: a Társadalompolitikai Osztály, s az Agitációs és Propaganda Bizottság helyén létrejött Társadalompolitikai Bizottság megtárgyalta a lelkiismereti szabadságról, a vallás szabad gyakorlásának jogáról és az egyházügyekről szóló törvény politikai irányelveit tartalmazó javaslatot, s ajánlást tett az egyházügyi igazgatás átszervezésére, így az Országos Egyházpolitikai (Egyházügyi) Tanács életre hívására is.

Április 5-én az **MSZMP Politikai Bizottsága** megtárgyalta az előterjesztést és az egyházpolitika megújítása érdekében a politikai gyakorlat átfogó felülvizsgálatát és megváltoztatását javasolta. Szervezeti változtatásként azt, hogy a kormány mellett alakuljon meg az Országos Egyházpolitikai Tanács, mint a társadalmi konzultáció és érdekegyeztetés legfőbb szerve, amely ajánlásokat tehet az egyházügyi kormányzás alkotmányos felügyeletét ellátó kormányfőnek. (A Minisztertanács Egyházügyi Titkársága.)

Április 17-én **Miklós Imre** államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke két levelet ír: az egyiket a miniszterelnöknek, a másikat az MSZMP főtitkárának. A miniszterelnöktől május 3-án kap választ.

Németh Miklós elvtársnak

a Minisztertanács elnöke,

Budapest

Tisztelt Németh Elvtárs!

Ez év márciusában betöltöm 62. életévemet. Közel negyvenéves egyházpolitikai szolgálatom, 18 éves hivatalvezetői tevékenységem után előterjesztem, hogy a Népköztársaság Elnöki Tanácsa államtitkári, a Minisztertanács pedig az Állami Egyházügyi Hivatal elnöki tisztségéből, nyugdíjba vonulásom miatt, saját kérésemre felmenteni szíveskedjék.

Köszönöm a bizalmat, amelynek képességeim szerint tisztességgel igyekeztem eleget tenni, hazánk és népünk iránti elkötelezettséggel a hazai és a nemzetközi élet minden területén.

Budapest, 1989. április 17.

Elvtársi üdvözlettel:

Miklós Imre

Grósz Károly elvtársnak,

a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkára

Budapest

Tisztelt Grósz Elvtárs!

Tisztelettel bejelentem, hogy a mellékelt előterjesztésben kértem a Minisztertanács Elnökét, hogy jelen beosztásomból felmenteni szíveskedjék.

Ezúton szeretném megköszönni, hogy a párt az Állami Egyházügyi Hivatal elnöki tevékenységemet segítette.

Kérem Grósz Elvtárs és a Politikai Bizottság egyetértő támogatását.

Budapest, 1989. április 17.

Elvtársi üdvözlettel:

Miklós Imre

Miklós Imre elvtársnak,

az Állami Egyházügyi Hivatal nyugalmazott elnöke

Budapest

Kedves Miklós Elvtárs!

Értesítem, hogy Önt – saját kérésére, érdemei elismerése mellett, nyugállományba vonulása miatt – az Elnöki Tanács az 57/1989. (V.2.) számú határozatával az Állami Egyházügyi Hivatal elnöki tisztsége alól 1989. április 30-ai hatállyal felmentette.

A hatályos jogszabályi rendelkezés alapján Önt 1989. május 1-jétől október 31-éig hat hónapi felmentési idő illeti meg, amelynek tartalma alatt nem mentesül a munkavégzési kötelezettség alól.

Ezúton is megköszönöm több évtizeden át végzett eredményes munkáját. Ószintén kívánom, hogy nyugdíját jó erőben és egészségben sokáig élvezze.

Budapest, 1989. május 3.

Elvtársi üdvözlettel:

Németh Miklós

[**Miklós Imre** (1927. március 7, Budapest, Gágó Ilona) Apja: Miklós Dénes portás. Három kereskedelmi iskolai osztályt végzett. 1946-ban belépett a Magyar Kommunista Pártba. 1946-1949: kalauz a Budapest Székesfőváros Közlekedési Rt.-nél. 1949-1951: a Szakszervezeti Ifjúsági Szövetség, a Magyar Ifjúság Népi Szövetség, majd a Dolgozó Ifjúsági Szövetség politikai munkatársa. Az MKP után az MDP és az MSZMP tagja.

1951-ben kerül az Állami Egyházügyi Hivatalhoz. 1953-1956: az egyházpolitikai osztály vezetője. 1956-1971: elnökhelyettes. 1971-1989: elnök, államtitkár.

Az Országos Béketanács és a Hazafias Népfront Országos Tanácsának tagja. 1966-ban középiskolai tanári oklevelet szerzett az ELTE Bölcsészettudományi Karán.

1989. április 30-i hatállyal saját kérésére felmentették az ÁEH elnöki tisztsége alól, november elsejével vonult nyugállományba. Kitüntetései: Munka Érdemrend aranya fokozata (1971, 1976), a Szocialista Magyarországért Érdemrend (1984).

2003. március 17-én hunyt el Budapesten.]

1989. április 27-én a Minisztertanács ülésén Miklós Imrét felmentették az ÁEH elnöki tisztségéből, nyugdíjba vonulása után **Sarkadi Nagy Barna** általános elnökhelyettest bízták meg a Hivatal vezetésével.

[**Sarkadi Nagy Barna** (1944. augusztus 30, Nagyvárad, Ambrus Magdolna), apja kereskedősegéd. 1965-től az MSZMP tagja. Vegyészmérnöki diplomát szerzett a moszkvai Lomonoszov Finomkémiai Technológiai Egyetemen 1968-ban. Itthon 1974-ben elvégezte a Marxista – Leninista esti Egyetem szakosító tagozatát. Kutatómérnök a Mecseki Ércbányászati Vállalatnál (1968 – 1972). A KISZ Baranya megyei Bizottságának titkára (1972 – 1975), első titkára (1975 -1977).

Az MSZMP KB Külügyi Osztálya tömegszervezeti alosztályának munkatársa (1977 – 1982). Az Országos Béketanács főtitkára (1982 – 1983). Az Állami Egyházügyi Hivatal elnökhelyettese (1984. január 1. – 1989. június 30.)

1990-től a Horizont Rt. vezérigazgatója, a Dollar Land Fejlesztési Kft., majd a Microsystem Karrier Tanácsadó Kft. ügyvezető igazgatója. Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zrt. humánpolitikai és igazgatási vezérigazgató-helyettese (2002 -2007). 2008-tól a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. humánpolitikai és koordinációs igazgatója.]

Május 10-i parlamenti beszédében Németh Miklós ismertette indítványát az ÁEH felszámolásáról és az Országos Vallásügyi Tanács megalakításának tervét.

Május 16-án az MSZMP PB ismét napirendre tűzte az egyházpolitikai kérdéseket a teljes átalakítás igényével. Megállapította:

„Önkritikusan el kell ismernünk, hogy nem sikerült mindenben meghaladni a múlt hibáit. Az egyházak autonómiáját és mozgásterét különböző bürokratikus rendelkezések és jogszabályok korlátozták. Nem tagadhatók a vallásos meggyőződés miatti, politikai indítékú diszkrimináció egyes esetei sem, amelyek gyakran súlyos lelkiismereti konfliktushoz vezettek. A párbeszéd és együttműködés elveinek megfelelő politikai kultúra nem vált elég általánossá sem a pártban, sem a társadalomban.”

„A társadalmi és politikai válság kibontakozása nyilvánvalóvá tette, hogy a politikai rendszer reformjával és a párt belső megújulásával párhuzamosan politikánknak ezt az elemét is alaposan újra kell formálni. A reform egyúttal alkalmat nyújt arra, hogy meghaladjuk egyházpolitikánknak és a vallási és lelkiismereti szabadság érvényesülésének a korábbi politikai rendszer monolitikusságából eredő korlátait és fogyatékosait.”

Május 23-án az ún. kabinetülés (Németh Miklós, Nyers Rezső, Glatz Ferenc, Horváth István és Kárpáti Ferenc) tárgyalta az ÁEH megszüntetéséről előterjesztett javaslatot és a Hivatal vezető Sarkadi Nagy Barna egyházpolitikai terveit.

Június 5-én a Minisztertanács határozatával elfogadta a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvény elveit (1072/1989 (VI.15.) MT. sz. határozat) és úgy döntött, hogy az ÁEH utáni közigazgatási eljárásokat a Művelődési Minisztérium hatáskörébe utalja.

Június 26-i ülésén a Minisztertanács 1989. június 30-i hatállyal jogutód nélkül megszüntette az **Állami Egyházügyi Hivatalt** és felállította az **Országos Vallásügyi Tanácsot**. Kibővítette a művelődésügyi miniszter jogkörét azért, hogy az egyházak működésével és a vallás gyakorlásával kapcsolatos igazgatási jogköröket elláthassa, gazdálkodjon az egyházpolitikai célú központi pénzeszközökkel, s működjön közre az állam és az egyház közötti kapcsolatok kialakításában. A kormány létrehozta a miniszterelnök mellett működő **Egyházpolitikai Titkárságot**, amelynek vezetésével Sarkadi Nagy Barnát bízták meg. A Művelődési Minisztériumban felállították az adminisztratív feladatokat ellátó Egyházügyi Főosztályt, aminek elnevezése 1990-ben Egyházi Kapcsolatok Főosztályára, majd Egyházi Kapcsolatok Titkárságára változott.

Október 20-án alakult meg az Országos Vallásügyi Tanács és az Antall kormány megalakulása után, 1990. június 13-án szűnt meg. A konzultatív testület elnöke Németh Miklós miniszterelnök volt, elnökhelyettese Glatz Ferenc művelődési miniszter, titkára Sarkadi Nagy Barna, az MT Egyházpolitikai Titkárságának vezetője. Tagjai: a társadalompolitikai feladatokat ellátó államminiszter, az MT elnökének felkérése alapján a Tanács munkájában részt venni kívánó egyházak, felekezetek, vallási közösségek képviselői, szám szerint: 16 katolikus püspök, nyolc református, két evangélikus, két izraelita egyházi személy, továbbá több felekezet és **kisegyház** egy-egy képviselője. (Nem vett részt a Jehova tanúi és a Krisztusban Hívó Nazarénus Gyülekezet.)

1990-ben még a Németh kormány alatt került sor az egyházak szabad működését akadályozó korábbi, 1948-ban és 1950-ben kötött **kényszer megállapodások felbontására**. Február 16-án Németh Miklós miniszterelnök és Paskai László bíboros, esztergomi érsek közös nyilatkozatban közölték a nyilvánossággal, hogy kölcsönösen semmisnek tekintik az 1950. augusztus 30-án aláírt

egyezményt. Március 19-én a református, az evangélikus és az unitárius egyházzal, valamint az izraelita felekezettel is felbontották az 1948-ban megkötött szerződéseket.

Az állam és az egyház megváltozott viszonyának kényes kérdéseit Németh Miklós és kormánya igyekezett saját hatáskörben rendezni, távolodva a pártirányítás rossz emlékével a gyakorlatától.

Hogyan lett törvényesen elismert vallásfelekezet a Hit Gyülekezete?

1983. szeptember 11-én kérte először törvényesen működő vallásfelekezetté nyilvánítását az Isten Gyülekezete Miklós Imre államtitkártól, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökétől. A beadványt Németh Sándor és Ungvári Sándor jegyezte.

Csaknem hat évnek kell eltelnie, amíg 1989. május 26-án a névváltozásokon átesett felekezetet (Isten Gyülekezete, Szentlélek Keresztsége) a Hit Gyülekezete néven törvényesen elismert vallásfelekezetté nyilvánítja az Állami Egyházügyi Hivatal. Határozatát az április 27-én felmentett Miklós Imre helyett Sarkadi Nagy Barna általános elnökhelyettes írta alá.

Hat év alatt a felekezet vezetői többször fordultak ismételt kérésükkel vagy az Állami Egyházügyi Hivatalhoz, vagy párt, – állami és kormányzati vezetőkhez (Kádár János, az MSZMP főtitkára, Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke, Lázár György, a Minisztertanács elnöke, Grósz Károly miniszterelnök) tipizálható módon mindenkor három dolog történt vagylagosan:

- a., Az Állami Egyházügyi Hivatal megtagadta a kérés teljesítését;
- b., Az Állami Egyházügyi Hivatal egyáltalán nem válaszolt a felekezet leveleire;
- c., Az Állami Egyházügyi Hivatal olyan tájékoztatást adott a felsőbb vezetőknek, hogy azok érdemben és saját nevükben nem foglalkoztak a felekezet kérésével.

Milyen indoklással tagadta meg az elismerést az ÁEH, amely a felsőbb vezetőknek küldött tájékoztatójában hangsúlyozta, hogy véleményét előzetesen egyeztetette a Belügyminisztérium illetékeivel, akiknek egyetértésével elutasító a válasza.

Miklós Imre írja 1984. december 19-én Németh Sándornak:

„... megállapítottam, hogy a megalakulni kívánó vallásfelekezet szertartásai, a tervezett szervezet tevékenysége a fennálló törvényekkel és a közérkölcstől ellentétben áll. A csoport erőszakos fellépésével zavarja a törvényesen elismert felekezetek működését. A befolyása alá került személyeket lelki kényszer alkalmazásával szembeállítja családjukkal és elszakítja őket munkahelyüktől, választott hivatásukkal.”

Válaszában Németh Sándor cáfolja a tájékoztatatlanságból, elfogultságból fakadó, a tárgyilagosságot mellőző vádak. Az ismert egyházaktól hiteltelvi eltérések különböztetik meg őket, de szervezeti szabályzatuk és működésük törvénytisztelő:

„Felekezetünk tevékenysége hathatósan szolgálja a közérkölcstől javulását. Gyülekezeti tagjainkat arra tanítjuk és neveljük, hogy gyakorlati módon – becsületes munkával, jó erkölcsi példával, helytállással – bizonyítsák, hogy törvénytisztelő emberek és a magyar társadalom hasznos tagjai. Számos példával tudom bizonyítani, hogy egyházunk szolgáltatásának hatására a társadalomból kiszakadt, a közérkölcstől elrugaszkodott, az élet periferiájára szorult, deviáns viselkedésű fiatalokból hasznos munkát végző, megbecsült apák és anyák lettek.”

További levélváltások közben, a Gyülekezet vezető lelkésze többször is tájékoztatta az ÁEH vezetőit az alkotmányos jogaikat sértő, sorozatos zaklatásokról, megkülönböztetett hatósági és munkahelyi bánásmódról, elbocsátásokról, megfélemlítő akciókról, rendőrségi kihallgatásokról, aszófői imádságos házuk felgyújtásáról, stb.

A Szabadegyházak Tanácsától hiába kértek teljes jogú tagságot, támogatásukra nem számíthattak. (Már csak azért sem, mert a SZET elnöke: **Szakács József**, adventista lelkész 1956 júniusi beszervezésétől kezdve „*Szaniszló Pál*” fedőnéven az egyházi elhárítás (III/III-1) **titkos munkatársa** volt.)

Ellenben számos egyházi vezető – Indiától az USA-ig – emelte fel a szavát és sürgette az un. pünkösdi-karizmatikus (pentacostalist) reform-keresztény irányzat legjelentősebb magyarországi képviselőjének az állami elismerését a magyar vezetőknél, hasonlóképpen amerikai kongresszusi képviselőkhez és szenátorokhoz.

1988 nyarán négy amerikai szenátor (Paul Simon, Daniel K. Inouye, John H. Chafee, John D. Rockefeller IV.) és hat kongresszusi képviselő (Glenn English Oklahomából, Mike Lowry Washingtonból, Bill Schuette Michiganból, Hank Brown Coloradoból, Bill Gradison Ohioból, Richard J. Durbin Illionisból) a washingtoni magyar követségen keresztül beadvánnyal fordultak a Várkonyi Péter vezette **Külügyminisztériumhoz** és a legfelső vezetéshez, annak útján pedig az Állami Egyházügyi Hivatalhoz, tiltakozva és döntést sürgetve. Egy háromtagú küldöttség személyesen kereste fel a magyar külképviseletet, további leveleket is átadva.

A beadványok és az élőszóban előadott vélemények megegyezően hívtak fel a Németh Sándor lelképásztor vezetése alatt álló, a **Hit Gyülekezete** (Faith Church) nevű vallási csoport törvényes elfogadására, támogatására, a velük szemben alkalmazott diszkriminatív intézkedések felszámolására, a vallásszabadság teljes garantálására. (Már Grósz Károly miniszterelnöknek a szenátusban tett látogatásakor is felvetődött az érintett témakör egy kérdés formájában.)

A válasz kifelé: udvarias cáfolat és figyelemelterelés. Befelé pedig továbbra is – még 1988. szeptember 2-án is -:

„A Hit Gyülekezete néven működő vallási közösség tevékenysége nem egyeztethető össze társadalmi berendezkedésünkkel. A Belügyminisztérium illetékeseivel egyeztetett álláspontunk szerint a csoport vezetőinek személye nem nyújt garanciát vallásfelekezetként történő működésük elismeréséhez. Mindezeket figyelembe véve az 1988. július 19-én benyújtott elismertetés iránti kérelmük elutasítását továbbra is indokoltnak tartom”
(**ÁEH, Miklós Imre**)

Az egyházpolitika reformja, a vallási és lelkiismereti szabadság érvényesülését garantáló jogszabályok, Miklós Imre felmentése és az Állami Egyházügyi Hivatal jogutód nélküli megszüntetése vezetett el az **1989. május 26-i döntéshez**: elfogadták a Hit Gyülekezete szervezeti és működési szabályzatát, s **törvényesen működő vallásfelekezetnek nyilvánították.**

Fordítás angolról

Ford. Lippényi

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK SZENÁTUSA
Washington.

1988. július 28.

Öccsellenciája

Dr. Házy Vencel urnak
Magyarország Nagykövetsége
Washington.

Tisztelt Nagykövet Ur!

azért írok, hogy kifejezzem aggodalmaimat egy egyház tagjai-
val való bánásmód miatt Budapesten.

A Hit Gyülekezete, amelynek lelkipásztora Németh Sándor,
nem tudta megkapni a törvényes egyházi státuszt Magyar-
országon 1979 óta. Az egyház tagjai jelentések szerint
zaklatásnak és veréseknek voltak kitéve és egyeseknek
megtagadták a lehetőséget, hogy szabadon áhitatot tartsanak.
Nyomatékkal kérem segíten azoknak Magyarországon, akik
szabadon kívánnak imádkozni biztosítva a legális státuszt
a Hit Gyülekezetének Budapesten.

Várakozással tekintek az elé, hogy jó híreket kapok Öntől
a Hit Gyülekezetéről.

Szívélyes köszönettel

Paul Simon

az Egyesült Államok szenátora.

Magyar Országos
Levélár

XIX-A-21-a-9-11/1988. (G/d)

12.

Paul Simon szenátor (USA) levele a washingtoni magyar nagykövetnek

1989. 5-11/1989. C.G.

ÁLLAMI EGYHÁZÜGYI HIVATAL
ÁLTALÁNOS ELNÖKSÉGETTEK

AZ ÁLLAMI EGYHÁZÜGYI HIVATAL ELNÖKÉNEK
2/1989. határozata

a HIT GYŰLEKEZETE törvényesen elismert
vallásfelekezetté nyilvánításáról

A Hit Gyülekezete vallási közösséget, a bemutatott szervezeti szabályzat alapján, a vallás szabad gyakorlásáról szóló 1895. évi XLIII. tc. 7. §-a és az azt hatályban tartó 1947. évi XXXIII. törvény értelmében, 1989. május 26-i hatállyal törvényesen elismert vallásfelekezetté nyilvánítom.

Budapest, 1989. május 26.

(Sarkadi Nagy Barna)

az Állami Egyházügyi Hivatal
általános elnökhelyettese

Magyar Országos
Levélár

XIX-A-21-a-9-11/1989. (K.G.)

Törvényes felekezetté nyilvánítás: 1989. május 26.

[**Németh Sándor** (1950. november 21, Gelse, Kovács Gizella) Szülei római katolikusok. Nagykánizsán érettségizett 1969-ben, novemberben illegális határátlépés kísérlete miatt letartóztatták a jugoszláv-osztrák határon, néhány napot börtönben töltött. 1971-ig kellekes a Magyar Televízióban, illetve a Természettudományi Múzeum Könyvtárának munkatársa. Sorkatonai szolgálat (1971-1973) után a Hittudományi Akadémia civil hallgatója lett. Teológus hallgatóként a katolikus karizmatikus mozgalom elindítója feleségével, Judittal, aki középiskolai nyelvtanár. 1977-ben kötöttek házasságot, hamarosan több hatósági eljárás is indult ellenük.

1978-ban felnőtt vízkereszttségben részesültek. Még abban az évben kapcsolatba kerültek Derek Prince-szel, a nemzetközileg ismert és befolyásos bibliatanítóval, akinek tanítványai lettek, s akitől – akárcsak más amerikai evangéliumi intézményektől – keresztény teológiai irodalmi műveket, tanulmányokat kaptak, amelyeket Judit fordított magyarra.

1979-ben a katolikus egyházból kilépve Németh egy budaörsi magánházban bibliai hiten álló evangéliumi csoportot alakított és karizmatikus istentiszteleteket kezdett el tartani. Ebből a csoportból nőtt ki a Hit Gyülekezete, amelynek létszáma 1989-re elérte a kétezer főt. Ebben jelentős szerepe volt a vezető lelkész segítő Uzoni Péternek, dr. Mészáros Istvánnak és kívülről Iványi Gábornak.

Németh Sándor sajtótájékoztatója 1989. május 26-án a Hit Gyülekezete törvényes elismerése alkalmából

A Németh házaspárt 1980-ban az USA-ban, Floridában a Fort Lauderdale-i Good News Churchben szentelték fel pásztorok és erősítették meg szolgálatukat. Németh Sándor ezután az igehirdetést, a tanítást, a pásztorlást és a gyülekezetvezetést választotta feladatának, felesége a pásztorlási munkák mellett a gyülekezet zenei szolgálatát.

1980 és 1989 között földalatti egyházként élt a közösség, állambiztonsági megfigyelés és ellenőrzés alatt, a gyülekezet vezetője nem utazhatott külföldre. Ekkor már együttműködtek a demokratikus ellenzékkel, mindenekelőtt a Szabad Kezdeményezések Hálózatával.

A magyar állam csak 1989 májusában ismerte el hivatalosan a Hit Gyülekezetét törvényes felekezetnek. Ebben az évben Németh Sándor alapította a gyülekezet teológiai és hitéleti folyóiratát, az „Új Exodus”-t, amely az első karizmatikus teológiai folyóirat volt Magyarországon. 1990-ben a Németh házaspár teológusi diplomát kapott a Kelet-Közép-Európai Bibliaiskola és Lelkészképző Intézettől, amely addig illegalitásban tevékenykedett. 1994-ben életre hívták a gyülekezet karitatív szervezetét: a Hiteles Adakozók Hálózatát (HAH), amely határainkon túl is működik.

1995-ben főiskolai tanárnak nevezték ki Németh Sándort és feleségét. Néhány munkatársukkal megalapították a Szent Pál Akadémiát. Kezdeményezésükre kezdte meg az oktatást 1997-ben a Bornemissza Péter Gimnázium és Általános Iskola. Ebben az évben jelent meg a „Hetek” című közéleti hetilap. 1998-ban avatták fel a gyülekezet új, országos központját: a Hit Csarnokát. Interaktív, élő istentiszteletüket 2001 végétől közvetíti az ATV Vidám Vasárnap címmel.

Ma már 70 ezer fős tagsággal és jelentős támogatói körrel rendelkezik a Hit Gyülekezete, hazánk negyedik legnagyobb egyháza, hívei 300 közösségben működnek az országban és a határokon túl. Alapítója és vezető lelkésze aktív hazai tevékenysége mellett kiterjedt nemzetközi szolgálatot is végez.

A gyülekezet egyes vezetői hitbéli, egyházvezetési és gazdálkodási kérdésekben nem értettek egyet Németh Sándorral és a vezetés többségével, alapvetően a presbiteri (testületi) gyülekezetvezetés és a helyi gyülekezetek autonómiája mellett álltak ki. Sikertelen törekvéseik miatt 1998-ban kiváltak a gyülekezetből és Budapesti Autonóm Gyülekezet néven új közösséget alakítottak.]

Állambiztonsági jelentések az egyházi elhárítás és a hálózati személyek köréből

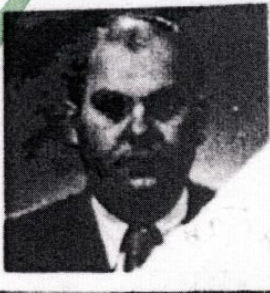
„Először az öröket állítsd a helyükre, mert az őrzöttek minden alkalmat megragadnak a szökésre!” (A CSEKA parancsfüzetéből.)

Hogyan lett egy négy polgárit végzett **államvédelmi határőr**ből az **Állami Egyházügyi Hivatal munkatársa**, több megyei tanács egyházügyi előadója, titkára?

Prazsák Mihály (1928. május 15, Tápiószentmárton, Németh Erzsébet), apja levélkihordó Albertirsán, anyja háztartásbeli, három testvére volt. Nyaranta gazdánál dolgozott, de a kulákoknál „szolgálni semmi áron sem akartam.” Négy polgárit végzett, 1944-ben inas lett a pilisi Hangya szövetkezetben. „A felszabadulás után közvetlenül az irsai postán dolgoztam, mint telefonközpontos a szovjet bajtársakkal együtt kb. 8 hónapig.” 1947-ben belépett a Magyar Kommunista Pártba, amely három hónapos téli népfőiskolára küldte. Ezután már a község házára helyezték közellátási területre, majd az albertirsai földműves szövetkezetbe terményfelvásárlónak.

Prazsák Mihály („Könyves Dániel”)

1. Családi neve: PRAZSÁK 19592		Erf. No	
2. Utóneve: MIHÁLY		Átlandó személyi törzslap	
3. Előző (leánykori) neve:		4. Családi állapot: NO	
5. Születési hely: PEST ország: TÁPÓSZENTIMÁRTON megye:			
6. Születési ideje: 1928 év július hó 15 nap			
7. Allasa foglalk.: miniszteri titk.	7. Isk. végzettsége: 4. osztály	8. Állampolgársága: NO	
9. Anyja leánykori neve: NEMETH ERZSÉBET			
10. Apja családi és utóneve, születési helye: PRAZSÁK MIHÁLY Alberti			
11. Munka helyének megnevezése: Magyar Tiszorvosok Országos Szövetsége			
11. Munka helyének címe: Szombathely város község: ker. járás: út tér: hsz.			
12. Szakképzettsége: Kereskedő		13. Munkakönyv száma: V-399985	
14. Munkaviszony-kezdete: 1952. április 1.		16. Foglalkozás: titk.	
15. Családi és utóneve: ROSTA ÉVA		16. Foglalkozás: titk.	
17. Születési helye és ideje: NO		ország: Szombathely város község: 1931 év dec hó 13 nap	
18. Házasságkötés helye és ideje: -		ország: - város község: 1952 év jún hó 2 nap	
19. Államodlakásának jelenleg: Szombathely város község: ker. járás: Bothori J. út tér: 2 hsz.			
19. Államodlakásának 1949. I. hó 1-én: Alberti város község: ker. járás: Thyborád út tér: 23 hsz.			
19. Államodlakásának 1952-ben: - város község: ker. járás: - út tér: - hsz.			
20. Volt-e 1946 előtt külföldön: NO		21. Hol: NO	
22. Katonai szolg. teljesített-e: NO		23. Rendfokozata: titk.	
24. Katonai igazolvány száma: 7233000		25. Rendfokozata: titk.	
Kelet: 1952 év 26 nap		személyi törzslapot kiállító aláírás: Prazsák Mihály	
személyi törzslapot kiállító aláírás: Áne		sajátkezű aláírás: Prazsák Mihály	

Prazsák személyi törzslapja

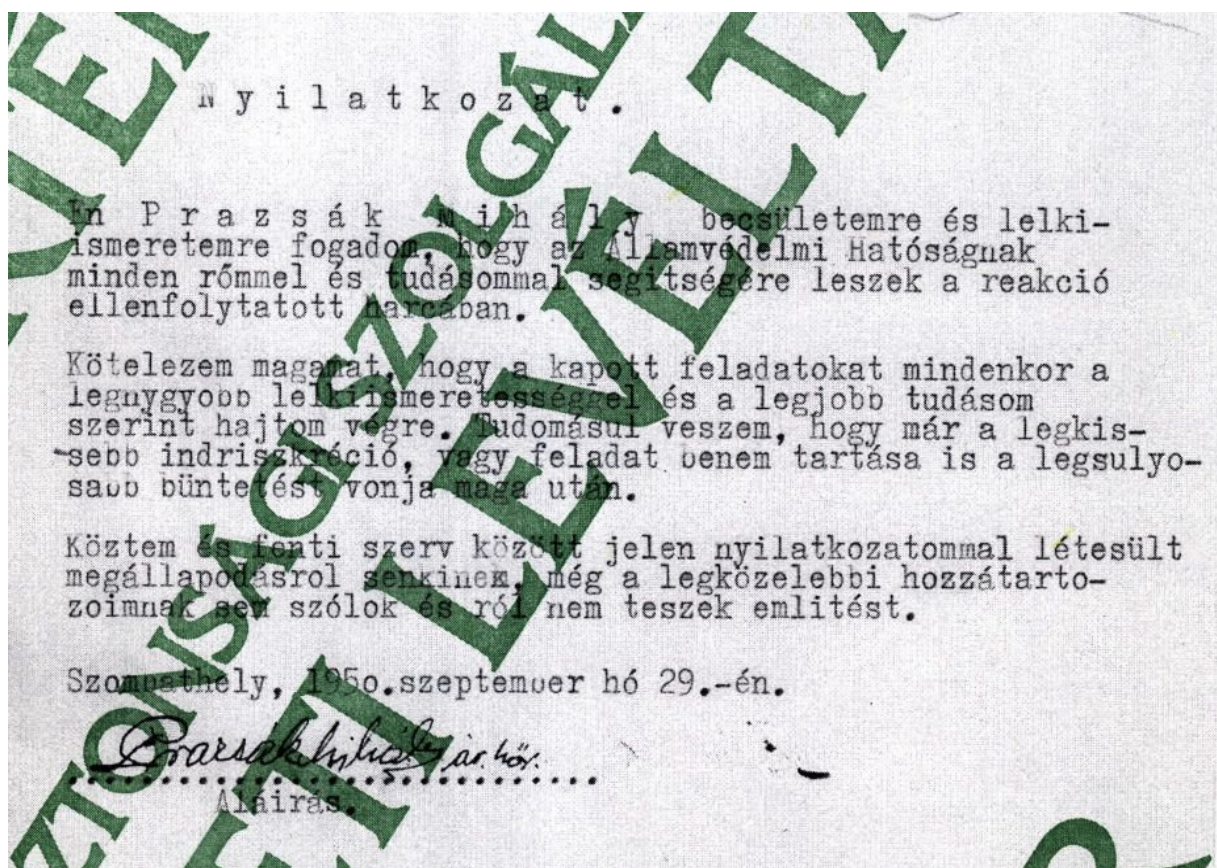
Innen vonult be a kőszegi államvédelmi határőr zászlóaljhoz 1949 november 17-én, a szombathelyi államvédelmi határőr század törzsállományába tartozott. 1950-ben MDP tag, a század DISZ titkára, aktív politikai munkás, politikailag és erkölcsileg egyaránt megbízhatónak tartják. Az elhárításnak terve van vele, szeptemberben saját maga kéri:

„... hivatásos tagja akarok lenni az Államvédelmi Hatóságnak és szeretnék elmenni felderítő tiszti iskolára vagy ehhez hasonló vonalra.”

Napokon belül beszervezi az elhárítás „*Könyves Dániel*” fedőnéven, kapcsolattartója Elischer Dezső államvédelmi őrmester. 1950. szeptember 29-én kelt beszerzési nyilatkozatában – egyebek között – ezt írja:

„Becsületesre és lelkiismeretesre fogadom, hogy az Államvédelmi Hatóságnak minden erőmmel és tudásommal segítségére leszek a reakció ellen folytatott harcban.” (ÁBTL 3.1.1. B-80150)

Egy hónapos pártiskolát végez, hamarosan a század politikai tisztje mellett írnokként teljesít szolgálatot. Információs jelentéseivel megvannak elégedve. Jól mutatott rá a politikai munka hiányosságaira, s felderítette egy államvédelmi őrzető és egy őrmester kulák származását, amiért azokat eltávolították a Hatóság kötelékéből. Mindezért 1951 októberében átminősítik rezidenssé, Balogh János államvédelmi alhadnagy, elhárító tiszt több informátort kapcsol hozzá és meghatározza új feladatait a századnál. Példás szorgalommal, dicséretekkel dolgozik.

Prazsák beszerzési nyilatkozata

1952-ben történt leszerelése után az **Állami Egyháziügyi Hivatal** veszi át, megbízhatósága alkalmassá teszi bizalmas feladatok ellátására. 1952. áprilisától júniusig a Hivatal munkatársa **Győrben**, júniustól 1953. márciusáig **Szegeden**, onnan **Szombathelyre**, majd 1955 tavaszán **Veszprémbe** helyezték, egyháziügyi előadó egészen 1956-ig. Az állambiztonság „**T**” lakásgazdaként foglalkoztatta.

Az első között lépett be az MSZMP-be.

„Az ellenforradalom alatt is kitartott elvei mellett, majd az ellenforradalom szétverése után azonnal jelentkezett a rendőri karhatalomba szolgálattételre. 1957 áprilisában visszahelyezték régi szolgálati helyére az Állami Egyházügyi Hivatalhoz Szombathelyre, ahova családját is vitte. Lakását időközben a Városi Tanács két család részére utalta ki, így tovább foglalkoztatni és felhasználni nem tudjuk.” – olvashatjuk a Veszprém megyei Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztályának 1957. szeptember 9-i jelentésében.

Nyilatkozat

Felvilágitott Prazsák Mihály, szül. Tapolcsentmörtán
1928 máj. 15. anyján neve: Horváth Erzsébet, Szombathely
Csalás u. 15. sz. alatti lakos tudomásul veszem, hogy a
volt Á.V.H. és a köztem lévő titkos együttműködés megsza-
kadott. Tudom azt, hogy a volt kárpótlás államtitkos
képer és ezen kárpótlásról soha senkinek semmilyen formá-
ban említést nem tehetek.

Szombathely 1958. jan. 13-án

L. Prazsák

Prazsák „Könyves Dániel” titoktartási nyilatkozata

A dekonspirációs veszély miatt Knéz András r. őrnagy, az osztály vezetője engedélyezte Prazsák Mihály kizárását a „Várlak” „T” lakásgazda hálózattól. Am hozzá tette: amennyiben az új beosztása helyén lakáskörülményei megfelelnek az operatív körülményeknek, úgy továbbra is javasolják lakásgazdaként való foglalkoztatását. Prazsák Mihály 1958. január 13-án **Titoktartási Nyilatkozatot** tett, miszerint: „... tudomásul veszem, hogy a volt ÁVH és a köztem lévő titkos együttműködés megszakadt”, s kijelenti: az államtitkokról soha, senkinek semmilyen formában említést nem tesz.

Tárgy: Mons. Chelli veszprémi látogatása

J E L E N T É S

Budapest, 1969 december 9.

Tájékoztatásul közöljük, hogy Horváth Sándor az AEH főelőadója Mons. Chelli veszprémi látogatását követően megbeszélést folytatott Prazsák Mihály egyházügyi tanácsossal, valamint Sebestyén József e. apát, általános helynökkel, akik az alábbi tájékoztatást adták a püspökségen lefolytatott tárgyalásokról:

Chelli november hó 23.-án vasárnap délelőtt Dr. Klempa Sándor apostoli kormányzóval tanácskozott először. A beszélgetés elején Chelli megkérdezte, hogy van-e a szobában mikrofon elhelyezve, majd a nemleges válasz után bekapcsolta táskarádióját és azt követően tette fel kérdéseit. E kérdések - Klempa állítása szerint - kizárólag az egyházmegye pasztorális életére, a papság munkájára, egyházi funkciók és szertartások mennyiségére és minőségére vonatkoztak. A mintegy másfél órás négy szemközt beszéd végén egy 18 pontból álló kérdőívet kellett Klempának kitöltenie, ill. egyes személyeket jellemeznie. A kérdések és a jelöltek nevei jelenleg még nem ismeretesek.

Ezt követően Chelli szükkörű ebéden vett részt a püspökségen, majd folytatta a vizitációt. Kifejezetten a következő három személy behívását rendelte el:

Chelli megkérdezte: „Van-e a szobában mikrofon elhelyezve?”

Szombathelyről 1961. szeptemberében tér vissza Veszprémbe, ahol a megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának **egyháziügyi titkára** lesz egészen 1974. augusztus 31-ig. Azt követően a Veszprém megyei Vendéglátó-ipari Vállalatnál dolgozik. (Új beosztásáról nincs információ.)

Az Állami Egyháziügyi Hivatal Világosság Rezidentúrájának 1969. decemberi 9-i jelentése beszámol Mons. **G. Chelli tanácsos**, a vatikáni államtitkárság magyar referense november 23-i, veszprémi látogatásáról és megbeszéléseiről. (ÁBTL – 3.2.6. – 8 -70/II.) A jelentés alapja Prazsák Mihály egyháziügyi tanácsos és Sebestyén József c. apát, általános helynök tájékoztatója. A jelentés jól rávilágít a korabeli biztonsági helyzetre.

*„Chelli november hó 23-án, vasárnap délelőtt Dr. Klempa Sándor apostoli kormányzóval tanácskozott először. A beszélgetés elején Chelli megkérdezte, hogy **van-e a szobában mikrofon elhelyezve**, majd a nemleges válasz után **bekapcsolta a táskarádióját** és azt követően tette fel kérdéseit. [...] A mintegy másfél órás négyesemközti beszélgetés végén egy 18 pontból álló kérdőívet kellett Klempának kitöltenie... majd három személy behívását rendelte el: Dr. Lékai László pápai kamarás, plébános, Badacsonytomaj; Dr. Pesta Ferenc plébános, Bálványos; Dr. Orosz István tb. kanonok, plébános, Csesznek. Chelli utolsóként Hegyi János irodavezetőt kérte magához... majd délután pontban 6 órakor elutazott Veszprémből.*

A kérdőívek szövegét Klempa kormányzó a napokban átadta Prazsák Mihály egyháziügyi tanácsosnak, aki azt azonnal elküldte az AEH-ba Balló István elnökhelyettes részére.” (ÁBTL 3.2.6. – 8 -70/2)

Szakács József

Szakács József adventista lelkész, a politikai rendőrség „**Szaniszló Pál**” fedőnevű ügynöke, majd titkos munkatársa egészen más közegből indult, mint Prazsák Mihály („Könyves Dániel”).

1930. február 20-én született Nyírpazonyban, anyja: Szakács Piroska. 17 éves korában lett a Heted Napi Adventista Egyház tagja. A középiskola után 1948-tól elvégezte egyháza Lelkészképző Intézetét és segédlelkész lett a tiszavidéki egyházkerületben. 1957-ben avatták lelkésszé. Kijárt a MÚOSZ két éves újságíró iskoláját is. (1970). 1965-ben a H. N. Adventista Egyház Tanácsának tagja, területi titkár, majd területi elnök. 1971 és 1980 között a **H. N. Adventista Egyház elnöke**, a **Szabadegyházak Tanácsának (SZET) alelnöke**.

Palotay Sándor SZET elnök halála (1979) után, 1980-tól **Szakács** lesz az **elnök**. A SZET Lelkészképző Szemináriuma társadalomtudományi tanszékének tanára, 1979-től a Szeminárium igazgató tanácsának elnöke. 1985-ben a Debreceni Református Teológiai Akadémia tiszteletbeli doktorává avatják. Az Egyházközi Békebizottság alelnöke. 1985-ben **országgyűlési képviselő** lett. 1988. január 24-én hunyt el.

1956. JUN. 26
SZIGORUAN TITKOS!
KOLCSON FŐNÖKSÉGI
13002200099
Csalás z e 0128-481-6
Minősítés török, beszerzés végezte (név, rendf. osztály): Farkas Imre, av. alhdgy. IV. oszt.
2003. évi III. tv. alapján
2019. MÁJ 22. aláírás

Beszervezés ideje: 1956. jun. 13.-án.
Oszályozása: ügynök (TMT)
A beszerzés alapja: felfogatos/nazariás/
A foglalkoztatás vonala: „H. N. Adventista szekta vonalán./belsőreakció/
Fedőneve: „Szaniszló Pál”
Relt 1956. év jun. hó 14. nap.
Napló szám: 174/52
Dosszié szám: H-10602
Irattári szám: B-137445 osztályvezető
M-40918+11

A dosszié átadásának megjelölése

Kelt	Szerv - osztály, Op. tiszt neve
1956. VI. 16.	BM. Szab. Szat. m. Főoszt. IV. osztály.
57. VI. 10.	Szabolcs-Szatmár m. Főoszt.
1961. V. 10.	II/5-c. 11/III-1-b. 1963. OKT 1
III/III-1-c	1966. OKT 3
1985. IX. 16.	Intell. (Változott funkcióba került) 3-3
07.	

146455 ÁBTL - 2.2.2. 2019.05.22.

ABTL - 2.2.2 - Hálózati nyilvántartások - "Szaniszló Pál"

Szakács „Szaniszló Pál” állambiztonsági nyilvántartó kartonja

Huszonhat éves korától kettős életet élt és példátlanul hosszú ideig: **29 esztendeig szolgálta titokban az állambiztonsági szerveket.** De csak azért nem tovább, mint 1985. szeptember 16, mert akkor „választott funkcióba került” (így a 6-os kartonja), tehát bevitték a magyar országgyűlésbe.

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában meglévő állambiztonsági nyilvántartó kartonja tavaly kiegészült a mágnesszalagok hálózati adattárában (ÁBTL H-2.3.2.) megtalált adatokkal. **A titkosszolgálatoknak írt jelentéseit 12 Munka Dosszié őrzi** (ÁBTL M-40918 + 11)

1956. június 13-án szervezte be a Belügyminisztérium I. (Államvédelmi) Főcsoportfőnökség IV. főosztályáról (belső reakció elhárítás) Farkas Imre államvédelmi alhadnagy „Szaniszló Pál” fedőnéven, hazafias alapon a „H. N. Adventista szekta vonalán”. Kezdetben ügynök, majd titkos munkatárs. 1957. augusztusában átvette a Szabolcs-Szatmár megyei főosztály. 1961. májusától a II/5-c alosztály foglalkoztatta, amelynek feladata a klerikális reakció elleni harc volt (egyházak, felekezetek, szekták, szerzetesrendek megfigyelése, ellenőrzése, elhárítása) Berényi István r. alezredes vezetésével.

A BM III. Főcsoportfőnökség 1962. augusztusi megalakulása után átvette az **egyházi elhárítás** (III/III-1-b, majd III/III-1-c). 1985. szeptember 16-án, említett képviselősege miatt szűnt meg titkos együttműködése az állambiztonsággal, anyagát irattárazták. Tizenkét dossziényi jelentést írt.

A **politikai rendőrség** (BM III/III. Csoportfőnökség), az **Állami Egyházügyi Hivatal** és a „**Világosság**” belső Rezidentúra utasításai szerint végezte kártékony hálózati munkáját.

Az 1990 előtti állambiztonsági szervek mágnesszalagon megőrzött ún. H-(Hálózati) adattárában az Ön által kért személyre vonatkozóan az alábbi adatok szerepelnek:

h ĚŘ Ě _T SZAK@CSĚ-JOZSEF'' NYIRPAZONY _T SZAK@CSĚ\PIROSKA_
_ r 0 _ 080011300 BUDAPEST13M^RADNOTI MIKLOSU. _4-
60116_Y0717SZANISZLO P@LB-137445 H_ŠÔE_E_\ _ _ _ h

ABTL-2.3.2 – H-adattár

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült másolat.

A mágnesszalagok tartalmáról és az egyes adatmezők jelentéséről a kutatóteremben olvasható tájékoztatók, és a Levéltár honlapján található https://www.abtl.hu/magnesszalag_jelentes link alapján informálódhat.

Szakács a mágnesszalagok hálózati adattárában

Akadályozta az adventista egyház egységes működését, információival indokolatlanul is a szakadárokkal való folyamatos konfrontációra sarkallta feletteseit, nem egyszer félrevezette a külföldi egyházi vezetőket, feszültségeket indukált, belső ellentmondásokat élezett ki és békés megoldásokat kereső hívó embereket állított szembe egymással. A mögötte felsorakozó hálózati személyek bomlasztó tevékenysége és az adventista egyház élén 1953 után bekövetkezett vezetéváltás nyomán (egy embercsempészsért elítélt adventista lelkészt ültetett pozícióba a hatóság) az addig fejlődő egyházi élet – 7500 bemenített felnőtt tag és 120 igehirdető – a hatvanas évek közepére alaposan visszaesett, a kényszerű távozások, elbocsátások és a morális megrázkódtatások miatt a hívők száma felére csökkent.

„Szaniszló” 1973. december 20-i jelentése abból az alkalomból íródott, hogy a **Szabad Egyházak Tanácsa** az állam és az egyházak közötti egyezmény megkötésének 25. évfordulója alkalmából ünnepi ülést tartott az adventista egyháznál, amelyen részt vett **Miklós Imre** államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke is. Az államtitkár megállapította, hogy a kisegyházak magukévá tették az egyezmény szellemét, s bekapcsolódtak a józan fejlődés folyamatába. Az adventista gyülekezet vezetője: Nemes Artúr lelkendezett: „Egy legmagasabb szintű ünnepségen mutatták meg nekünk az utat, amelyen járni kell tovább.” Az ügynök idézte saját magát is: „Igen hatásos volt Szakács József felszólalása is. Többen reagáltak rá. A fiatalok előtérbe hozását segítette elő.”

„*Szaniszló*” titkos munkatárs azt a feladatot kapja, hogy jelentse folyamatosan a szakadár adventista csoportok engedély nélküli tevékenységét, bomlasztásuk célja, hogy a félrevezetettek legálisan térjenek vissza elismert egyházukba. Így jelent „*Szaniszló*” például Budai Zoltán csoportjáról, aztán a Négyesi féle csoportról, majd Papp Sándor szakadárjairól, akik azért is veszélyesek, mert Iványi Tibor támogatja őket és **Uzoni Zsuzsa** is szimpatizál velük. **Iványi Tibor** nyíregyházi metodista lelkész személye kiemelten foglalkoztatja a SZET elnökét, mert saját ügyében **Kádár János**hoz fordult levélben, engedély nélkül tovább folytatja lelkészi hivatását, igazolványát nem adta le.

1974. szeptemberében a kormány és az ÁEH dicséretben részesítette Szakács Józsefet, Nagy Józsefet és Laczkovszki Jánost a Szovjetunióban tett látogatásuk eredményeiért. Ennek azért volt jelentősége, mert – állambiztonsági értékelés szerint – a nyugati szektaközpontok fokozott érdeklődést mutattak a szovjet kiségyházak iránt és figyelemmel kísérték a magyar delegáció útját. Szakács arról számolt be: bizonyos engedményeket lát a nyugati központok vezetőinek megnyilatkozásaiban a korábbi merev szovjet ellenesség tekintetében.

Az ÁEH külön is megdicsérte a **baptistákat** az Amerikában elért eredményekért, Szakács József egyházelnököt („*Szaniszló*” titkos munkatárs) pedig azért, mert „*a Helsinkiben tartott konferencián a magyar egyház érdekeit pozitív eredménnyel tudták képviselni a szovjetunióbeli látogatással kapcsolatban.*” Palotay Sándor – írja jelentésében a tm. – bizonyos egykedvűséggel fogadta, hogy akkor dicsérik meg a tagegyházak vezetőit látogatásaik eredményeiért, amikor ő nem volt a delegáció tagja. Ugyanakkor a kiségyházak vezetőinek körében nagy feltűnést keltett Palotay SZET elnök lányának, Klárának a disszidálása.

[**Palotay Sándor** (1926. szeptember 25, Lupény) adventista lelkész, a Szabadegyházak Tanácsának elnöke. 1954-től a H. N. Adventista Egyház alkalmazottja, lelkésze, majd gazdasági titkára. 1958-ban a SZET titkára. 1961-ben a főtitkári és elnöki tisztelet egyesítve ügyvezető igazgatója, 1969-től elnöke. 1966-ban létrehozta a SZET Lelkészképző Intézetét, 1972 óta az itt végzetek a debreceni Református Teológiai Akadémián tehetnek lelkészi vizsgát. 1958-tól tagja a Keresztyén Békekonferenciának. 1972-ben a debreceni Református Teológiai Akadémiától tiszteletbeli tanári oklevelet kapott. 1978. június 1-én a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémia tiszteletbeli doktorává avatta. 1960-ban felelős szerkesztője a „Békehírnök” c. baptista lapnak, a Teológiai Szemlében és más egyházi lapokban publikált. Önállóan és másokkal több kötetet szerkesztett, pl. A nazarénusok, A „Jehova Tanúi”. Budapesten hunyt el 1979. augusztus 5-én.]

1975 tavaszán az egyházi elhárítás jelentést kér az adventista egyházból 1914-ben kiszakadt, magát **Reform Adventistának** nevező – általában **Őrállókként** ismert – szektával kapcsolatban, továbbá az 1945 után kivált **Budai** féle mozgalomról és az 1965-ös események során önállósult **Négyesi** féle csoportosulásról, nem különben a **Jehova Tanúi** széleskörű szekta mozgalomról.

Az aktív Őrállók, vagy Reform Adventisták számát 300-400 hívőben határozza meg Szakács szentendrei központtal, Juhász Sándor kertész vezetésével. A mozgalom a tagokat az egyházi vezetés ellen hangolja, – szól a jelentés –, a lojális vezetők tekintélyének lejáratására. Prédikátori szolgálatot végez náluk Papp Sándor (Nyíregyháza), Varga Géza (Hidas), Sári Péter (Szőreg), Bokor Sándor (Szentés), Hegedűs István (Sárszentmiklós).

A **Budai Zoltán** – **Nagy Gyula** féle csoport az ötvenes években szakadt ki, a **Négyesi** – **Vigh** féle pedig 1965-ben. Az utóbbiak hangsúlyozták: ők is az adventista egyház tagjai, azzal a különbséggel, hogy az igazság képviselője mellett megmaradtak úgy, hogy sem az állammal, sem a SZET-tel, sem az Ökumenikus Tanácscsal semmilyen kapcsolatot nem kívánnak fenntartani. Az adventista egyház vezetősége viszont egyértelművé tette: nem tartja őket adventistáknak, magatartásukat elítéli.

A **Jehova Tanúi** mozgalomról kezdett felméréseknek már a kezdetén megállapították, hogy az adventistáknak nagyon nehéz a kapcsolatot felvenni velük, akár párbeszédet kiprovokálni körükben. Azt írja Szakács:

„A jehovisták tudják, hogy bibliailag a legnagyobb ellenfelük az adventisták, ezért ha valakitől megtudják, hogy adventista keresi velük a kapcsolatot, lehetőleg igyekeznek távol maradni.” (ÁBTL 3.1.2. M-40918/6)

1976 májusában **Egervári Oszkár** és **Vankó Zsuzsa** volt adventista lelkészek „szakadár” tevékenységét veszi célba „*Szaniszló Pál*” titkos munkatárs. „... ahol járnak, mindenütt sorozatosan teszik tönkre azt a 10 éves jó szolgálatot, amit eddig az egyházvezetés felépített.” – foglalja össze vizsgálódását. A két lelkész március 20-án **Miklós Imre** államtitkárhoz küldött beadványát megtévesztőnek nevezi, amelyet azzal a céllal írtak, hogy „*alattomos munkájuk*” leplezve maradjon. „*Szaniszló*” úgy vélte: „... jól látható, hogy egy Nyugatról hosszabb ideje irányított akcióról van szó”.

Bere József r. őrnagy úgy értékeli a történeteket, hogy a szakadárok földalatti egyházként akarnak működni, illegális körülmények között, s ehhez titkosan a svájci divízió is hozzájárul, még anyagiakkal is. A csehszlovák adventista vezetők beavatkozása azt mutatja, hogy a szakadárokat támogatják az egyháztanáccsal szemben, már csak azért is, mert attól tartanak: őket is egy SZET-hez hasonló szervezetbe akarják tömöríteni. (ÁBTL 3.1.2. M-40918/7)

1976. október 28-án – amikor Miklós Imre államtitkár éppen Svájcban tárgyalt az adventista központban – **Telkibányán** előre megtervezett módon több mint 15 szakadár csoportból jelentek meg szélsőségesen gondolkodó hívők a budapesti Kovács Pál vezetésével, – jelentette „*Szaniszló*” a BM III/III-1-a alosztálynak.

„Író Rudolf ausztráliai lelkész már egy hónapja Magyarországon tartózkodik, látogatja, bujtogatja a szektás érzelmű tagokat, s így egészen vad helyzet alakult ki”, – írja a titkos munkatárs, majd így folytatja: *„Ifj. Kastyó Béla telkibányai és Márton Sándor beszercei fiatalok felálltak nyíltan ilyen kijelentéseket tettek: „Nem vagyunk hajlandók senki- nek sem engedelmessé válni. Dániel próféta államellenes volt, így ha hűségeseink akarunk lenni a mi hitüinkhöz, nekünk is azzá kell válnunk. Az egyházvezetésnek azért nem engedelmessé válnunk, mert ők meghajoltak az állam előtt.”*

„*Szaniszló*” szerint a telkibányaiak teljesen Molnár Gyula volt horthysta katonatiszt befolyása alatt állnak, aki Egervárral és Vankóval rendszeresen jár le erősíteni a szélsőségeket, a csoport megnyilatkozásai egyre inkább társadalomra veszélyesek. Így az egyházban lehetetlenné válik a törvényes keretek közötti működés, a józanabb egyháztagok elbizonytalanodnak, a hivatalos vezetés semmilyen jogvédelmet nem kap.

Szakács („*Szaniszló*” tm.) arról is jelent, hogy **Laczkovszki János** baptista elnök szerint, Palotay Sándor SZET elnök összeroppant a rá nehezedő terhek alatt. Külföldi útjai alkalmával zavaros pénzügyi manipulációi voltak, melyekkel a magyar államot is lejáratja, de ezekre a világszervezet vezetői rájöttek.

Új jelenség, hogy R.H. Pierson lemondott az Adventista Világszervezet vezetéséről és N. Wilson, az Észak-amerikai adventista Divízió elnöke vette át a Generál Konferencia vezetését. Szakács ezt így értékelte: *„A háttérben a nép megmozdulása áll, adminisztratív elszeparálódni akarnak a világszervezettől.”*

„Szaniszló” vészjósló jelentései nyomán az egyházi elhárítás az **Állami Egyházügyi Hivatallal** értékeli az előállott operatív helyzetet és a szükséges korlátozó intézkedések megtételét tervezi a szakadár ellenzéki csoportokkal szemben, párhuzamosan a lojális egyházvezetés munkájához nyújtott tényleges segítséggel az egyházpolitikai céloknak megfelelően. Szakács utasítást kap: a lelkészkar bevonásával hasson oda, hogy a szakadár lelkészeket **elszigeteljék**, a megtévedt hívőket pedig visszasegítsék az egyházi keretbe. (ÁBTL 3.1.2. M-40918/8)

1980. augusztus 12-én 11 oldalas dolgozatot nyújt be tartóiszttjének „Szaniszló” titkos munkatárs „A közösen kialakított megállapodások korrekt megtartása, eredmények és feladatok az egyezmények területén.” címmel. Természetesen az állam és az egyházak közötti viszonyt szabályozó okmányokról van szó, az egyezményekbe foglalt állami elvárások teljesülésének eredményeiről és hiányosságairól, pártkongresszusi határozattal és Kádár idézettel alátámasztott aktuális teendőkről. „Szaniszló” rámutat: mivel a magyar egyház politikája kiváló eredményeket ért el az elmúlt években, az ellenségnek lépnie kell:

„Ezért évről-évre új taktikai manőverek és stratégiai elképzelések sorával lép elő. Tervszerűen támadják valamennyi hazai egyház vezetőjét és egyházpolitikai vonalvezetését. Fertőzik az őszinte gondolat világát és pénzelik azokat, akik emberi voltukat, elveiket az utcán is készek áruba bocsátani.

A Nyugat egyre több olyan találkozást szervez, amelyre kis létszámban is készek fogadni a reakciós személyeket és őket tovább képezni. Mindent megtesznek azért, hogy a hazai reakciós egyházi vonalakat elvileg és anyagilag segítsék. Példaként lehetne itt felhozni számos olyan személyt, aki az átlagnál jóval magasabb életszínvonallal dicsekedhet, viszont senki sem ellenőrzi a bevételi forrásokat.”

Szakács József ekkor már rég túl van **Palotay Sándor** SZET elnök bevételi forrásainak bírálatán. 1979. szeptember 11 és 14 között a magyar Heted Napi Adventista Egyház 3 tagú delegációja részt vett az Euró-Afrikai Divízió svájci ülésén, amelynek tapasztalatairól a titkos munkatárs írásban számolt be. Ebben szóvá teszi a pünkösdiéket, a baptisták és az adventisták tartozásait, de lényegében a SZET hanyag és felelőtlen gazdálkodásának súlyos következményeire hegyezi ki mondani valóját, nem titkoltan Palotay kemény elmarasztalásával:

„Nem kell megerőltetés ahhoz, hogy kb. 5.000.000.-Ft,-ra vegyék Palotay sikkasztásait, melyekről nagy mértékben tudott az Állami Egyházügyi Hivatal is, különösen dr. Pozsonyi és dr. Völgyesi, akik igen sokat takartak Palotaynak... aki az utóbbi években már csak a milliók elköltésével foglalkozott, s ezért vált gazdasági hivatallá az egész SZET. Legalább 70 lakáscserét bonyolított le Palotay, s ezeknél minimum 100.000. Ft. esett le esetenként, ebből fedezte Palotay éjszakáit és kártya költségeit. De tehette, mert volt, aki falazzon.”

1980-ban, amikor már Szakács József a Szabad Egyházak Tanácsának (SZET) elnöke, ő tesz javaslatot az elnökségi tagok és a tagedyházak vezetőségi tagjai állami fizetésének kiegészítésére az alábbiak szerint (ÁBTL 3.1.2. M-40918/9)

Javaslat
a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa Elnöksége és
az Alkotó Tagotházak Vezetőségi tagjainak állami
fizetés kiegészítéséhez.

1.// Szakács József a Szabadegyházak Tanácsa Elnöke:	
2.// <u>Viczián János</u> a Szabadegyházak Tanácsa Főtitkára:	2.500.-
3.// <u>Laczkovszki János</u> a SZET alelnöke, Bapt.elnök:	2.000.-
4.// <u>Zarka Dénes</u> SZET alelnök, Adv.elnök:	1.800.-
5.// <u>Hecker Frigyes</u> SZET alelnök, Met.szuperint.:	1.500.-
6.// <u>Dr.Szigeti Jenő</u> SZET dékán, Adv.ter.elnök:	1.500.-
7.// <u>Erdélyi László</u> SZET gazd.ig.; adv.titkár:	1.500.-
8.// <u>Oláh Károly</u> SZET gazd.biz.tag, adv.pénzt.:	1.200.-
9.// <u>Dr.Szakács Imre</u> SZET elsz.biz.elnök,bapt.titk:	1.500.-
10.// <u>Dr.Mészáros Kálmán</u> Bapt.alelnök:	1.200.-
11.// <u>Dr.Nagy József</u> SZET főmunkatárs:	1.500.-
12.// <u>Almási Mihály</u> SZET sajtó titkár:	1.500.-
13.// <u>Dobner Béla</u> SZET nyugd.pénzt.titkár:	1.500.-
14.// <u>Deák József</u> Ev.pünk.orsz.elnök:	2.000.-
15.// <u>Makovai János</u> Ev.pünk.titk.SZET gazd.biz.:	1.400.-
16.// <u>Révész László</u> Bapt.alelnök:	1.200.-
17.// <u>Tóth László</u> Ev.pünk.alelnök:	1.000.-
18.// <u>Szuhánszki János</u> Met.lelkész:	700.-
19.// <u>Illés János</u> Ósker.Felekezet titk.:	700.-
20.// <u>Csizmadia Dániel</u> Élő I.gyülekezet orsz.vez.:	700.-
	<hr/>
	25.900.-

Megjegyzés: Tisztségváltás esetén a név változó.
Fenti összegben nem szerepel a SZET elnök kongruája, valamint azoknak a tagotházaknak a nevei, amelyeknek a tisztségviselői társadalmi munkában honorárium nélkül látják el tisztségüket.
/Keresztyén testvér gyülekezet, Isten egyháza, Szabadkeresztyén gyülekezet/.
A javasolt összeg, amennyiben a SZET elnök havi 3.000.-Ft kongruát kapna, évi összegben: 346.800.-Ft.
Bpest, 1980.nov.20.

Szakács javaslata a vezetők állami fizetésének kiegészítésére

1981. október 1-i hatállyal az Állami Egyházügyi Hivatal engedélyezte a **Magyar Evangéliumi Testvérközösség** legális működését. Alakuló ülésüket Nyíregyházán tartották, élükön **Deák József** elnökkel. Az ünnepi eseményen részt vett Szakács József SZET elnök is, aki hálózati személyként hamarosan jelentette a történeteket a BM III/III-1-c alosztálynak.

A 300-400 résztvevő között a titkos munkatárs olyanokat is látott, akik sohasem tartoztak a metodista egyházhoz. *„A megválasztott tisztségviselők az eddig negatív magatartásukról ismert személyek. Nehéz elhinni, hogy bennük politikai változás ment volna végbe az alakulással.”*

Viszont elégedett volt azzal, hogy *„Iványi Tibor olyan egyértelmű, elkötelező jellegű székfoglaló előadást tartott, amelyet jó lenne szélesebb körben ismertetni.”* Bere József r. alezredes is nyugtázta értékelésében, hogy Iványi megnyilatkozása egyértelműen „elkötelezett” volt, pozitív az állam és az egyház viszonyáról. Viszont zavaró körülménynek tartotta, hogy már az alakuló ülésen több olyan „negatív” személy megjelent, akik ellen bizalmas nyomozás folyt, ők a „szamizdatosok”.

Az egyházi elhárítás ebben az időben érzékelte a **püünkösi egyházban** erősödő holland befolyást Floor vezetésével. Kis csoportosulások jöttek létre, melyek célja – az elhárítás szerint – az állami ellenőrzés megszüntetése, a SZET-ből való kilépés és a gyülekezeti önállóság megteremtése. Folyamatosan támadták a lojális egyházvezetést, az egyházak megosztására törekednek, hitéleti tevékenységüket a társadalomtól elidegenülve végzik. Bere alezredes megjegyzi:

*„Sajnálatos, hogy még a SZET alelnökei: **Hecker, Laczkovszki és Zarka** is emlegeti a SZET-ből való kilépést **Iványi Tibor** legális működése miatt. **Egervári Oszkár** volt adventista szakadár lelkész és társai a különböző érdemi tárgyalások ellenére sem állnak le, további ingatlanokat vásárolnak, amelyeket gyülekezeti termékké alakítanak át.”*

Amikor az Evangéliumi Püünkösi Közösség imaházat avat **Hajdúhadházon** a Széchenyi utcában, mintegy 150 hívő gyűlik össze. Jelen van Szakács József SZET elnök is, akinek este a vacsoránál elmondja Szabó Imre helyi püünkösi, hogy a felekezetenél már több apró csoportosulás van, amelynek tagjai teljesen elkülönültek az egyházvezetéstől, mozgásuk látszólag spontán, valójában szervezeten történik. (ÁBTL 3.1.2. M-40918/9)

A feszültségek nem csökkennek 1981 – 1982 határán sem, a kis csoportosulások nemcsak a központjukkal, hanem egymással sem tudnak békésen együttműködni. Ez mutatkozott meg akkor is, amikor 1981 novemberében az **Evangéliumi Püünkösi Közösség** Gizella úti imatermében a **Bereczki Sándor** lelkész és felesége vezette 100-150 tagú csoport bejelentette csatlakozási szándékát az Evangéliumi Püünkösi Közösséghez, azzal, hogy önállóságukat megőrizve a jövőben missziós tevékenységüket a Gizella úti imaházban kívánják folytatni.

Ám **Nagy Ferenc**, a Gizella úti gyülekezet pástora nem tett nyomban befogadási nyilatkozatot, mert akkor látta a csoportot először, s időt kért egymás kölcsönös megismerésére. De úgy tűnt, a püünkösi alelnöke: **Tóth László** előzetesen már megígérte Bereczkiéknek a teremhasználatot, amit a Központi Tanács határozatával hamarosan meg is erősített. Ám ezt Nagy Ferenc a Gizella útiak részéről nem fogadta el és kifogásolta megkerülésüket. (Sőt, azt is, hogy Tóth László alelnök gondnoki állást is ígért Bereczkinek.) A következő három hónapban mindenki a teremhasználati vitával foglalkozott: Deák József, az Evangéliumi Püünkösi Közösség elnöke, a Központi Tanács, Szakács József SZET elnök és az Állami Egyházügyi Hivatal is. Természetesen többről volt szó, mint egy imaterem részleges, megosztott használatáról. Egy-egy ilyen részletkérdés mögött megoldatlan, felgyülemlett ügyek sokasága feszül az önállóságra vágyó helyi csoportok, az egyházi központok és a tagedyházakat tömörítő szövetség között, s vitájukban még az ÁEH véleményét is kéri. Hónapok elteltével is ott tartanak a perpatvar résztvevői – egymás „testvéri” vérig sértése mel-

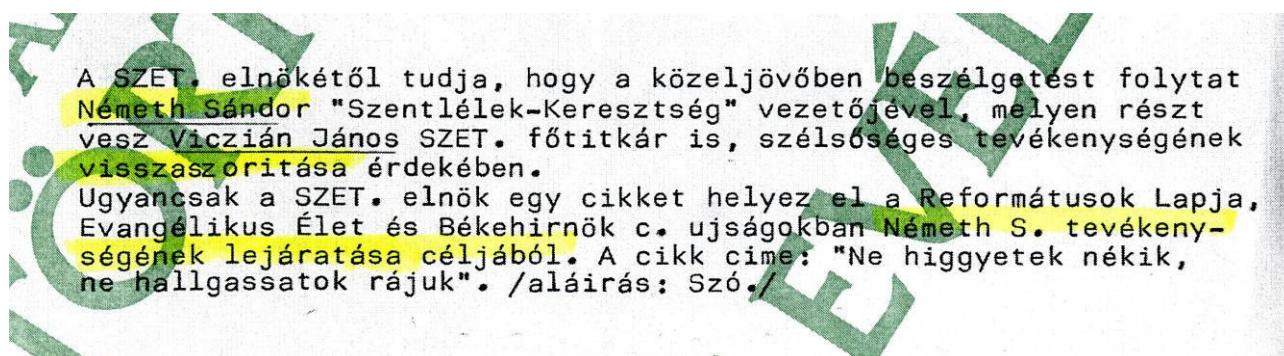
lett –, hogy noha a Bereczki csoportból már több mint százan alámerítkezéssel megkeresztelkedtek és elfogadták a pünkösdi hitelveket, csak egyetlen napon, szombaton engedik meg nekik a Gizella úti imaház használatát, noha ők még a keddet és a vasárnapot is szeretnék...

„*Szaniszló*” titkos munkatárs 1983. április 21-i jelentésében tűnik fel először a **Németh Sándor** féle csoport. Annak kapcsán, hogy egy francia katolikus szekta feje Taize atya Budapestre látogatott. (Arról voltak ismertek, hogy faluközösségben éltek és csak annyit termeltek, amennyi nekik elég volt.) Szakács József SZET elnök javaslatára azonban távol tartották a Németh Sándor féle csoporttól. [...] „*Figyelmet érdemel ugyanakkor Németh Sándor (Budaörs, Farkasréti u. 1.), a „Szentlélek Keresztség” vezetőjével való kapcsolatkeresés.*”

1984. április 27-én „*Szaniszló*” a SZET-hez tartozó kiségyházak tevékenységéről jelent az egyházi elhárításnak.

„*A SZET elnökétől [tehát saját magától] tudja, hogy a közeljövőben beszélgetést folytat Németh Sándor „Szentlélek Keresztség” vezetőjével, melyen részt vett Viczián János SZET főtitkár is, szélsőséges tevékenységének visszاسzorítása érdekében.*”

Ugyancsak a SZET elnök egy cikket helyez el a *Reformátusok Lapja*, az *Evangélikus Élet és a Békehírnök* c. újságokban **Németh Sándor tevékenységének lejárátása céljából**. A cikk címe: „*Ne higgyetek nekik, ne hallgassatok rájuk*”. Aláírás: Szó.”

Németh Sándor visszاسzorítása és lejárátása a cél

Bere József r. alezredes (BM. III/III-1-c) értékelése:

„*A jelentés megbízható, ellenőrzött információt tartalmaz. Adataink szerint Németh Sándor ismét aktív tevékenységet fejt ki fiatalok negatív befolyásolására. Szükséges tevékenységének megszakítása, korlátozása.*”

Intézkedés:

„*Németh S. tevékenységének megszakítására tervet készítenk.*”

Értékelés:

A jelentés megbízható, ellenőrzött információt tartalmaz. Adataink szerint Németh Sándor ismét aktív tevékenységet fejt ki fiatalok negatív befolyásolására. Szükséges tevékenységének megszakítása, korlátozása.

Intézkedés:

Németh S. tevékenységének megszakítására tervet készítünk.

Feladat:

Lehetőségéhez képest segítse az új egyházi vezetők gyors beilleszkedését a vezetésbe. Kísérje figyelemmel Németh S. és az "Új Apostoli Egyház" tevékenységét, célját, negatív tapasztalatairól írásban tegyen jelentést.

Bere József r. alezr.
Bere József r. alezr.

Készült: 3 pld-ban.
Kapja: 1 " "M" d.
1 " OD.
1 " BM.III/III-B.Ö.alo.
Nytsz.: 1/14-490.
FGY-né.

Bere alezredes: „Németh tevékenységének megszakítása, korlátozása szükséges”

Június 4-én „Szaniszló” titkos munkatárs ismét jelent a kisegyházak és felekezetek belső életéről, engedély nélküli szektacsoportok tevékenységéről. „Németh Sándorék is egyre inkább mozognak most már külföldi partner ajánlatával is.”

A kapcsolattartó Bere alezredes értékeléséből:

„Az a körülmény, hogy az ÁEH nem adott Németh Sándor és Egervári Oszkár működési kérelmére választ, komoly feszültséget okoz a legális egyházak vezetésében és a Szabadegyházak Tanácsában is. A szakadár és szélsőséges csoportok tevékenységét a válaszadás hiánya bátorítja, mely különösen az ifjúság körében okoz komoly károkat. Érettségi előtt álló fiatalok abbahagyják tanulmányaikat, kilépnek munkahelyeikről, elhagyják szüleiket, stb. a „Szentlélek Kereszttség” érdekében. Társadalmunk egyházpolitikájának lejáratására törekednek mind a hazai, mind a külföldi fórumokon.

[„Szaniszló” jelentésének elolvasása után a következőket írta ceruzával a jelentés címe alá Reményi Géza őrnagy, a BM III/III-1-c alosztály vezetője június 7-én: „Szaniszlót” segítenünk kell, s ne hagyjuk, hogy csak panaszkodjon, főleg ne az ÁEH-ra. A következő találkozón részt veszek. Beszéljük meg!”]

A SZET elnöksége készül június 7-i konferenciájára, ahol Szebeni Olivért főtítkárrá választják. Szakács elnök előzetesen meglátogatta **Ungvári Sándort**. A beszélgetést jónak értékelte.

„Fő törekvése, amivel az ÁEH is egyetértett, hogy **Németh Sándort le kellene választani**, s mivel Ungvári Sándor már egyébként is belefáradt a dolgokba, egy bizonyos **további osztódást lehetne ott kimunkálni**. Egyébként is, bár rejtetten, de Németh a nyugat európai ifjúsági missziós hullám példáján elindulva akar dolgozni.”

Szakács igyekszik megakadályozni, hogy a baptisták európai konferenciájára kijusson a „reakciós” Kovács Géza és Dobner Győző. Javaslatot is tesz az egyházi elhárításnak:

„Jó lenne egy biztos szűrő alkalmazása a kiutazásnál, hogy némelyek útlevele késedelmet kapjon.”

A pünkösdi stuttgarti konferenciájára is nem kívánatos elemek akarnak kiutazni. Szakács itt is közbelép:

„Javasolja a SZET, hogy Tóth László alelnök és Szomor Imre **ne kapjanak kiutazást**, helyettük Gyánó László elnök menjen a konferenciára, s válasszák meg őt tisztségviselőnek.”

A titkos munkatárs egyébként úgy értékeli, hogy kedvezőek azok a személyi változások, amelyek az utóbbi időben bekövetkeztek a **Baptista Egyházban, a H.N. Adventista Egyházban és az Evangéliumi Pünkösdi Közösségben**, segítik „az egyházipolitikai gondolkodás pozitív alakulását.”

Bere József r. alezredes is úgy látja, hogy a SZET tagegyházaiban sikeresek voltak a választások, **javultak az állambiztonság operatív pozíciói**. A változások érthető okokból irritálják a nyugati egyházi vezetőket, érintett szervezeteket, mert ők változatlanul a politikai kérdésektől mentes, tiszta evangéliumi misszióra igyekeznek rávenni a magyar egyházi személyeket. Az alezredes külön eredményként nyugtázza, hogy:

„**Ungvári Sándor** az „Isten Gyülekezete” vezetője késznek mutatkozik – elismertetése céljából – megválni **Németh Sándor** szélsőséges szektavezetőtől. Amennyiben sikerül a **Németh-Ungvári csoportot kettéosztani**, jelentős eredménynek tekinthető létszámcsökkenéssel jár majd együtt.” (ÁBTL 3.1.2. M-40918/10)

1985. január 3-án többnapos látogatásra érkezett Budapestre A. Stojan és A. Bicskov szovjet baptista vezető, hogy tárgyalásokat folytasson a SZET-tel a soron következő baptista konferenciáról, de főképpen arról, hogy miként határolódjanak el az NSZK-ban létrejött, mintegy 8 ezer lelket számláló antikommunista baptista szervezettől, amely már magyar kapcsolatokkal is rendelkezik.

Január 16-án Szakács („Szaniszló”) a „Duna” fn. K-lakáson találkozik Bere r. alezredessel és a következőkről tájékoztatja:

Soós István, a fiatal Nazarénusok vezetője (Evangéliumi Nazarénus Közösség) látogatást tett nála a SZET-ben. Korábban kapcsolatban voltak Németh Sándorékkal, akárcsak Mézes Lászlóék, Tóth Lászlóék és Bereczki Sándorék. De miután **Németh Sándor** mintegy 30 fiatalt elvitt tőlük, a kapcsolat megromlott. Soós kifejtette: nem ért egyet Némethtel: „*Politikai akció szövi át egész magatartását.*” Soós írásban is kérte, hogy csoportját a SZET részesítse jószolgálatban.

Szakács felkereste az ÁEH-nál **Sarkadi Nagy Barnát** és Bai László főosztályvezető jelenlétében eligazítást kért a Németh Sándorral és Ungvári Sándorral folytatandó tárgyalások előtt. Ugyancsak eligazítást kért és kapott az adventisták nemzetközi delegációjának februári érkezésével kapcsolatban, mert Erdélyi a SZET-ből való kilépésüket tervezi Szigetivel szemben. Az **Új Apostoli Egyház** nem jelent veszélyt, mert 120 tagjával a SZET felügyelete alatt tartja összejöveteleit.

Január 14-én Szakács SZET elnök fogadta **Németh Sándort** és **Uzoni Pétert**. Titkos munkatársként azt jelentette az elhárításnak, hogy igyekezett „*bibliai útra terelni őket, mert új és más magatartást kell tanúsítaniuk.*” A jelentés szerint: „*Németh kijelenti, hogy **Ungvári Sándorral** megszakítják a kapcsolatot.*” Németh hiteltvet és szervezeti szabályzatot ígér, Ungvári kimutatást a taglétszámról. Ungvári aztán váratlan fordulattal Iványi Tiborral való jó kapcsolatáról és annak előzményeiről is beszél.

[Szakács utólag még arról számolt be Bere r. alezredesnek, hogy Ungvári Sándor csetényi lakos, az **Isten Gyülekezete** nevű engedély nélküli szekta vezetője 1944-ben „kis nyilas” volt és Dr. Udvarnoki Béla nyilas pártszolgálat vezető társaságában vett részt akcióban, – erről a SZET főtitkára: Szebeni Olivér baptista lelkész tájékoztatta őt, miután felismerte Ungvári Sándort.]

Szakács József azt a tervét is megosztja az állambiztonsággal, hogy 1986-ban Szebeni Olivér helyett **Kiss Emil** baptista lelkészt, a SZET sajtó osztályának vezetőjét akarja megválasztásra ajánlani. Ha pedig egészségi állapota miatt ő kényszerülne korábban nyugdíjba, úgy Kiss Emilt fogja SZET elnöknek javasolni, míg helyébe főtitkárnak **Szilvási József** adventista lelkészt, a SZET külső osztályának titkárát.

A III/III-1-c alosztály értékelésében megjegyzi:

„Németh Sándor tevékenységének megítélése Soós István részéről meglepő. Hívó ember az evangelizálást, a missziót nem szokta elítélni. Nagy István főhadnagy et. segítségével Soós Istvántól Németh Sándor és csoportja tevékenységéről közvetlen információkat szerzünk be.”

Az egyházi elhárítás komolyan aggódik az **adventisták** SZET-ből való kilépési szándékáról, amit támogat az Adventista Világszervezet vezetője is, ezért budapesti látogatása „*operatív biztosítást igényel.*” Úgy látják, hogy az ÁEH-val közösen meg kell akadályozni ezt a lépést. Az indoklás:

„... mert a többi tagedyház is folytatni fogja ezt az irányt. Hasonlóan veszélyes az egyházak területi, kerületi önállóságának biztosítása is – azonkívül, hogy erre nincsenek politikailag érett vezetők –, mert az országos egyházi vezetők később arra hivatkozhatnának az ÁEH előtt egyházpolitikai tevékenységük során, hogy nem tehetnek semmit, mert a kerületek önállóak.” – értékelte a helyzetet Bere József r. alezredes.

Az alosztály **elszánt** Németh Sándorral és Ungvári Sándorral szemben. Utasításukra Szakács titkos munkatárs folytatja puhatolózó beszélgetéseit velük tevékenységük felderítése céljából. A cél: a SZET ellenőrzése alá vonni őket. A tárgyalások biztatóak voltak eddig, folytatnák is azokat, de váratlan nehézség mutatkozik:

„Iványi Gábor és apja: Iványi Tibor ‘segítőkézsége’ nehezíti a szélsőséges csoportokkal folytatott tárgyalások eredményességét. Szükségesnek látszik az ÁEH bevonása Iványiék megfékezésére.” Ezért intézkedés és feladat:

„Tovább folytatjuk Németh Sándor és társai tevékenységének felderítését, dokumentálását... hogy tájékoztatást kapjunk szervezeti felépítésükről, létszámukról, gyülekezeti helyiségeikről, vezetőikről, stb.”

1985. márciusában „*Szaniszló*” titkos munkatárs feljegyzés formájában jelent. Leírja: **Németh Sándor** és **Piszter E.** ismét megkeresték munkahelyén és beszélgetést kezdeményeztek. Bejelentették: „**A Hit Egyháza**” néven önállósítani kívánják a csoportot, teljesen függetleníteni Ungváriéktól. Ők megengedhetetlennek tartják, hogy olyan utat válasszanak, mint Bereczki Sándor, aki a pünkösdiék neve alatt végzi önálló tevékenységét. Elmondták: biztatást kaptak Iványi Tibor egyház-

vezetőtől, hogy ügyüket gondozni fogja, mivel a szervezeti szabályzatuk ezt nem zárja ki. Jelezték: közösségük egy része szeretné felvenni a kapcsolatot a Szabadegyházak Tanácsával, ám más része ellenez mindenféle legális kezdeményezést.

„*Szaniszló*” (Szakács József) óvta őket a törvényteleniségektől, így attól, hogy különböző személyek nevére objektumot vásároljanak és politikai tevékenységet folytassanak, az utóbbinak még a látszatától is tartózkodjanak. Mire” ... *ők mindjárt Iványi Gábor személyében testesítették meg a gondolatot, jelezve, hogy ő és más személyek befolyásolni kívánják a csoportjukat.*”

„*Szaniszló*” arról is tájékoztatta az elhárítást, hogy megkereste László Sándor miskolci lakos – miután kizárták a Szabad Keresztyén Gyülekezetből, mert 9 gyermekkel elvált és egy 30 évvel fiatalabb leánnyal kötött házasságot –, s közölte: „Jézus Nyája” néven cigány missziót folytat Miskolcon, Ózdon és Kazincbarcikán. Ebből semmilyen hasznot nem kíván húzni. Javasolták neki, hogy egy már meglévő gyülekezeti közösséggel keresse a konkrét kapcsolatot.

Értékelésként – egyebek között – a következőket írja Bere r. alezredes:

„*A tm. jelentése megbízható, ellenőrzött adatokat tartalmaz Németh Sándor (Gelse, 1950. 11. 21., Kovács Gizella) szabadfoglalkozású alkalmazott, Bp. VII. ker. Akácfa utca 18. IV. 24. sz. alatti lakos „F” dossziés személy által létrehozott vallási csoportosulás tevékenységéről. Nevezett most „A Hit Egyháza” néven működési engedély alapján akarja folytatni evangelizációs tevékenységét. A tm. feladata: a kapott szempontok alapján kísérje figyelemmel Németh S. tevékenységét, tapasztalatairól írásban számoljon be.*” (ÁBTL 3.1.2. M-40918/11)

Állítsuk meg itt az időt, s mielőtt továbbhaladnánk a nyolcvanas évek második felébe, ugorjunk vissza az ötvenes évekbe. Ismerkedjenek meg egy „korai” metodista lelkész és egy formálisan beszervezett jehovista nő példájával.

Szécsey (Schmidt) János, metodista lelkész, egyházi vezető (1893. Egyházaskozár, Brun Klára) 1950-ben azért került az ÁVH központi nyilvántartásába és nyitották meg személyi dossziéját, mert széles körű külföldi (amerikai és svájci) kapcsolatai voltak. Ezen túlmenően, időnként lázító kijelentéseket tett („*Jelenleg a sátán van uralmon Magyarországon és a Szovjetunióban, – a kommunisták!*”).

Az ÁVH I/2. Osztályának (a belső reakció elleni harc) nyomozója: Bathó István úgy jellemzi Szécseyt, hogy zárkózott, szűkszavú, mindenkivel bizalmatlan vallási fanatikus, kifelé magabiztos, határozott fellépésű, jó szónoki képességekkel. Baráti viszonyt ápolt dr. Kiss Ferencsel, Kiss Rolanddal, Michnay Lászlóval és más ismert emberekkel. Figyelmeztette híveit: körül vannak véve spiclikkel, akik kiforgatják az emberek becsületes szándékú szavait. Beszélgetéseit gyakran így fejezte be: „*m.sz.*” Ami azt jelentette: „*még szabadlábom*”.

Szigoruan bizalmas!

Javaslat személyi dosszié nyitására.

Budapest 1950 június 9.

Alulírott Bathó István áv. nyomozó /:beosztva: I/2.b.alo./ SZÉCSEY JÁNOS 1893, Egyházasközar, Brun Klára, magyar, pártonkívüli, Metodista lelkész, munkahelye, Budapest, VI.ker. Felsőerdősor u. 5. Budapest VI.ker. Felsőerdősor u. 5. szám alatti lakosra vonatkozó Hatóságnál meglévő és a beérkezett anyagokat átvizsgáltam.

Megállapítottam, hogy Szécsey János a Metodista egyház vezetője, ezt bizonyítja a saját kézzel aláírt körlevele. Amerikai és svájci kapcsolatai vannak, melyet 23135, - 30226 - 23921 - 20416 - 14951 számú vizsgálati anyagok, valamint 71 számú ügynök, és a 75. számú informátor jelentései bizonyítanak.

Bentiek alapján Szécsey János Metodista egyház vezetőjének központi nyilvántartásunkba vétele, és róla személyi dosszié felfektetése szükséges.

Helybenhagyom:

Jambor József
Jambor József
áv. szds.
alosztályvezető

Megerősítem:

Szöllősi György
Szöllősi György
áv. alezr.
osztályvezető

Bathó István
Bathó István
áv. nyomozó
I/2.b.alo.

1950: az ÁVH személyi dossziét nyit Szécsey János metodista vezetőnek

Idővel aztán megváltozik és egyre több szép együttműködő gesztust tesz a bírált rendszernek.

A MAGYAR NÉPKÖZTARSASAG BELÜGYMINISZTERIUMA

SZIGORÚAN TITKOS!

TÁRGY: *1977. XII. 20.*
Fehérvári

S Z É R V : **BM.**

OSZTALY : **1/R - b.**

SZEMÉLYI DOSSZIÉ

SZAM: *10-30.261/1950.*.....

NÉV: **SZÉCSEY JÁNOS**.....

MEGNYITVA: 19.50. *VIII. 12.*

LEZARVA: 19.56. *IX. 18.*

ARCHIV SZAM:

VIZSGALATI DOSSZIÉ SZAM:

VIZSGALATI DOSSZIÉ ARCHIV SZAM:

A Történelmi Hivatal
az Et. 25/4. alapján
az iratokat átvette.

Szécsey János Személyi Dossziéja

Már 1950. október 31-én megjelent „*A Metodista Egyház Békedeklarációja*” címet viselő állásfoglalás.

„Mi, a Metodista Egyház jó lélekkel és teljes erőnkkel minden jóakarátú emberrel összefogva a béke mellett döntöttünk akkor, amikor a stockholmi békét aláírtuk, amit a békekölcsön jegyzésével megpecsételtünk.

Isten áldását kérjük mindazokra, akik a szabadságot és a békét akarják. Nagy örömmel veszünk részt ezért a békemozgalomban, mert minden embernek ki kell venni részét belőle. Itt semlegesség nincs.

A béke védelme megérdemli teljes odaadásunkat és nem is riadunk vissza semmiféle áldozattól. Nézetem szerint minden egyháznak részt kell vennie a szocializmus építésében, hiszen hitünk vonalán bennünket senki sem akadályoz abban, hogy az evangélium útján járjunk és éljünk. Mi szeretettel szolgálunk abban az óriási forradalomban, amelyben élünk, mert ezzel is a békét erősítjük és magunkat is építjük. Hisszük, hogy Isten bőségesen megáldja népünk hősiességét, amelyekkel romokból felépült hazánk boldog jövőjét építő munkánk, otthonaink, gyermekeink védelmét és a békét szolgálják. Mi a múlt bűneiért járó ítéletet Isten kezéből vettük és bűnbánó, de megújult lélekkel hálásak vagyunk Istenünk irgalmasságáért, új alkalmakért, amelyeket az Úr nekünk megadott és meghagyott.

Mi nem akarunk háborút, mert a háború bűn Isten és az emberek ellen. A háború a legnagyobb szerencsétlenség a földön.

Jó Istenünk áldja meg és sokasítsa meg az egész világon a békeszerető népek számát és törekvéseit. Mi döntöttünk. A béke hívei mellé álltunk.

*Szécsey János s.k.
a Metodista Egyház szuperintendense”*

Egy évvel később jelenti Harsányi Ignác államvédelmi alhadnagy (I/2-b alosztály), hogy Szécsey körlevelet adott ki a metodista lelkészeknek. A körlevélben az állam iránti hűségét bizonyítja:

„Legyünk készek teljesíteni hazafias kötelességünket. Ragadjuk meg az alkalmat mi is a kölcsönkötvény jegyzés lelkes mozgalmában és szívvel-lélekkel végezzük a felvilágosítás, buzdítás szép szolgálatát. Hazánk dolgozó népének ország építő erőfeszítésében és odaadásában osztozva mutassunk irányt és példát híveinknek a kölcsönjegyzésben.”

Az aratási hálaünnepségről azt jelentette „Zarándi” ügynök, hogy 200 ember előtt Szécsey ünnepi beszédében hangsúlyozta: van okunk a hálaadásra, az egyik az, hogy szabadon munkálkodhatunk!

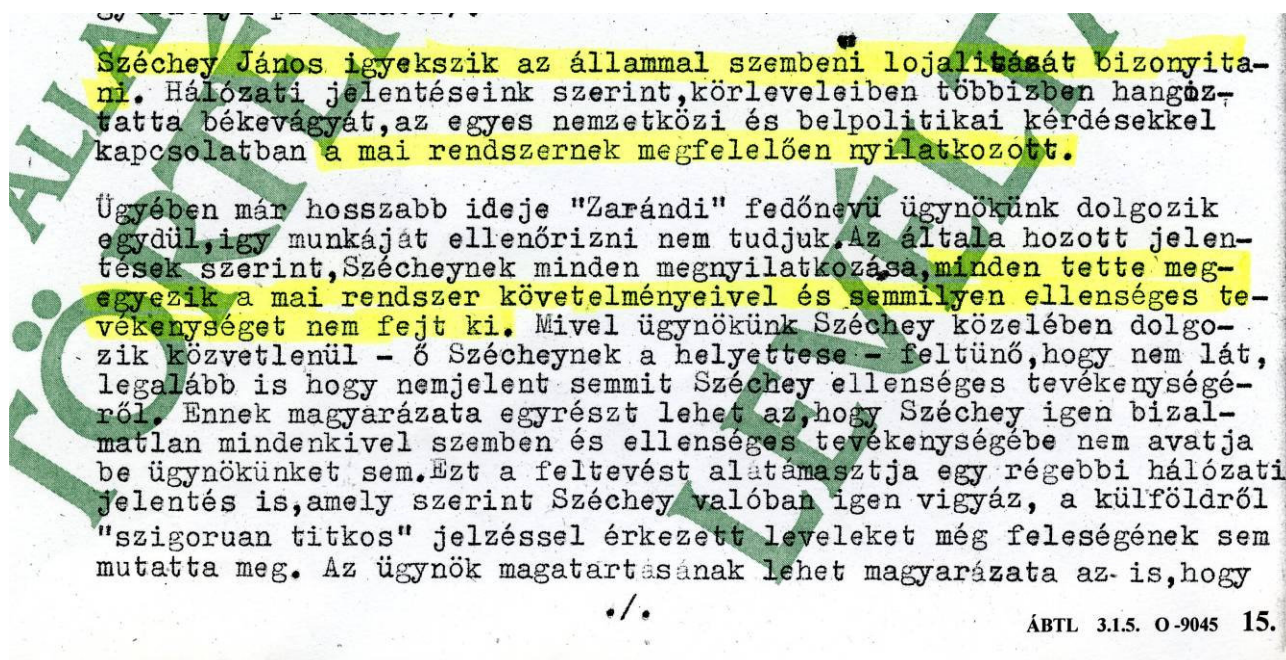
A Szabadegyházak vezetői hol a Széchenyi fürdőben, hol **Ungár Aladár** szabad keresztény igehirdető lakásán jönnek össze egyeztetni lépéseiket. 1952 tavaszán megbeszélték, hogy a március 8.-i istentiszteletet

*„... Rákosi elvtárs tiszteletére, illetve születésnap megemlékezésre tartják. Az ünnepély a Wesselényi utcai baptista kápolnában lesz szombaton fél 6 órai kezdettel, ‘A szabadegyházak közös béke istentisztelete’ címen. Szolgálnak: Dr. Kiss Ferenc professzor bevezetőt mond, az ünnepi beszédet **Szabó László** baptista elnök tartja, imát Szécsey János és Ungár Aladár mond.”*

Arra a kérdésre, hogy az igehirdetők az ige hirdetése mellett vállaljanak-e termelőmunkát is, az egyik összejövétel résztvevői – élükön Kiss professzorral – azt a határozott választ adták, hogy igen.

A **Szabadegyházak Tanácsa** 1952. március 18. és 24.-i ülésén kifogásolta, hogy a tagedyházakat a hatóságok a szektákhoz sorolták, holott a baptista és a metodista egyházak elismertek. Kifogásolták azt is, hogy a legutóbb kiadott igazolványok nem biztosítják a prédikátorok szabad mozgását. A szektának nyilvánítás azt jelenti: rendőrhatalósági ellenőrzés alá kerülhetnek, holott továbbra is az Állami Egyházügyi Hivatal hatáskörébe tartoznának. Ez azonban nem akadályozta a vezetőséget abban az elhatározásában, hogy tiltakozó táviratot küldjenek a washingtoni külügyminisztériumba az amerikai imperialisták baktériumháborúja ellen, a görög királytól pedig azt követeljük, hogy azonnal engedjék szabadon a bebörtönzött görög szabadságharcosokat. (Tiltakozó távirataikat a „Szabad Nép” is közölte, – jegyzi meg jelentésében Réti Lajos államvédelmi főhadnagy.)

Amikor legközelebb a Széchenyi fürdőben találkoznak a szabadegyházak vezetői – **Michnay László** adventista elnök, Szabó László baptista elnök, Szécsey János metodista szuperintendens, Tomi József pünkösdi prédikátor és Szalós Artúr metodista lelkész – Szabó elmondta: memorandumot adott át a belügyminiszternek és tárgyalt is vele a vallásfelekezetek egyenrangú elismeréséről az 1947. évi törvény értelmében, elfogadhatatlannak tartva a közigazgatási hatóságok egyesülettel nyilvánító törekvéseit. Fürdőzés közben örömeiknek adtak kifejezést azzal kapcsolatban, hogy **Dr. Kiss Ferenc** professzor Kossuth díjat kapott. Szécsey szuperintendáns meg is jegyezte: „Ezt Rákosi elvtársnak köszönheti, mert Rákosi elvtárs becsüli a tudását.” – jelentette „Zarándi” ügynök. Szécsey hozzátette még: ez a Kossuth díj a metodista egyháznak is jó, noha Kiss nem azért kapta, mert a **Szabadegyházak Tanácsának elnöke**, hanem a tudományos munkásságáért.

1953: Szécsey lojális, a rendszernek megfelelően nyilatkozik

Szécsey János előbbi és hasonló megnyilatkozásai nem jelentik azt, hogy ügynök lett, erre semmi bizonyíték. Beszervezésének gondolata azonban felmerülhetett – akárcsak környezete némely tagjáié – erre utal az ÁVH Budapesti Osztálya 1-es alosztályának 1953. március 13-i operatív terve, melyet Potecz Sándor államvédelmi százados, alosztályvezető hagyott jóvá. Megállapítják róla (ők Szécheý néven tartják nyilván), hogy:

„...igyekszik az állammal szembeni lojalitását bizonyítani. Hálózati jelentéseink szerint körleveleiben több ízben hangoztatta békevágását, az egyes nemzetközi és belpolitikai kérdésekkel kapcsolatban a mai rendszernek megfelelően nyilatkozott. Ügyében már hosszabb ideje „Zarándi” fedőnevű ügynökönk dolgozik egyedül, így munkáját ellenőrizni nem tudjuk. Az általa hozott jelentések szerint, Szécheynek minden megnyilatkozása, minden tette megegyezik a mai rendszer követelményével és semmilyen ellenséges tevékenységet nem fejt ki.”

Ugyanakkor az elhárítás tudja: egy ügynök nem ügynök akkor, ha nincs kontrollja egy másik ügynök személyében. Ráadásul „Zarándi” a titkára Szécheynek, akit nem avat be minden bizalmas ügyébe, sőt, igen bizalmatlan mindenkivel szemben, a külföldről érkező leveleket még a feleségének sem mutatja meg. Igen kiterjedt külföldi (amerikai, angol, német, svájci metodista egyházi vezetők) kapcsolatai már régóta szemet szűrnak az állambiztonság több területének. Rendszeresen kap csomagokat, amelyek értékesítéséből biztosította – a valutában megkapott összeg felül – a magyarországi metodista egyház alkalmazottainak anyagi juttatását.

Ezért az elhárítás elhatározza:

- a., Operatív lépéseket tesz Szécheý ügyében, intézkedik külső figyeléséről, postai küldeményeinek ellenőrzéséről és „Zarándi” fedőnevű saját ügynökök ellenőrzéséről;
- b., Újabb beszerzés céljából tájékozódnak és környezettanulmányt készítenek **Vladár Antóniáról**, a metodista egyház ifjúsági vezetőjéről, Szécheý adminisztrátoráról és **Dr. Mézes Zsigmond** metodista lelkészről (nőgyógyász főorvos), Szécheý közeli munkatársáról.

Néhány nappal később kiderül: „Zarándi” dekonspirálódott: **dr. Muray Frigyes** adventista lelkész arról beszél az ÁVH „Miskolc” fedőnevű ügynöke előtt, hogy Szécsey titkára az ÁVH embere, aki hetente egyszer találkozik valakivel, akinek mindenről be kell számolnia.

1956. szeptember 10-én a BM I. (államvédelmi) Főcsoportfőnökség IV. Főosztálya (belső reakció elhárítás) c., osztályának (klerikális reakció elhárítás) alosztályvezetője: Kovács Jenő államvédelmi őrnagy javasolja Szécsey János személyi dossziéjának lezárását és irattárba helyezését. Szécsey 1956 februárjában szívinfarktust kapott, aminek következtében beszélőképessége csökkent. Dossziéja „nevezettre vonatkozó terhelő vagy kompromittáló adatot nem tartalmaz.” A javaslatot jóváhagyta: Radványi Kálmán államvédelmi őrnagy, osztályvezető. (ÁBTL 3.1.5. O-9045)

1958-ban a politikai rendőrség változatlanul úgy látja, hogy a **Jehova Tanúi** szekta társadalomra veszélyessége nap, mint nap megmutatkozik, helyenként erősödik. Bizonyítottnak tartja a szekta nyugati irányítását, illegális irodalom – un. tanulmányok – becsempészését, a népdemokrácia elleni nyílt uszítást. Ezért fokozza a beszerzéseket, az ügynökhálózat felderítő szerepét.

1958 januárjában a Szabolcs-Szatmár megyei Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztályának 5. alosztálya (belső reakció elhárítása) őrizetbe vételeket foganatosít a szekta köréből, majd rendőri felügyelet alá helyez vagy figyelmeztet mindenkit, az arra alkalmasokat beszervezi ügynök hálózatába.

1/2-b.alosztály.

Szigoruan titkos "H"!

82-4419

5312
14

S z o l g á l a t i j e g y .

Budapest, 1953. március 16.

dr. Muray Frigyes adventista lelkész "Miskolc" fedőnevű ügynökünk előtt arról beszélt, hogy Szécsei János metodista felekezeti vezető titkára az ÁVH. embere. Ez a személy -mondotta Muray- hetenként egyszer találkozik valakivel és annak mindenről be kell számoljon.

Megállapításom szerint a szóban lévő személy kétségkívül azonos a budapesti osztály által tartott "Zarándi" fedőnevű ügynökkel.

Ennek alapján közöljük, hogy "Zarándi" dekonspirálódott, nyilvánvalóan ő is dekonspirációt követett el.

Rajnai Sándor av. őrnagy
osztályvezető h.

Lőrincz Vilmos av. hdgy
alosztályvezető h.

ÁVH. Budapesti Osztály Vezetőjének!

A Szécseyről jelentő „Zarándi” ügynök dekonspirálódott

Így kerül látókörébe **Gere Ilona** (1935. november 20. Kállósemjén, Teski Mária) gépíró, nyugati tanulmányok sokszorosítója és terjesztője, akinek széles körű ismeretsége van a szekta országos vezetői között. Az értelmes, jó megjelenésű csoportszolgát tekintélyes személynek tartják szektán belül, alkalmasnak arra, hogy hatni tudjon vezetőkre és aktív tagokra, akik az állammal szembeni merev elzárkózást hirdetik.

1953-tól dolgozott Budapesten a 3-as bizottságnál, 1957-től a 4-es és 5-ös körzetben kapott feladatot, Varga Sándor körzetszolgának gépelte a tanulmányokat. Két középiskolai osztályt végzett, Kállósemjénben lakik, Nyíregyházán a MEK Vállalatnál adminisztrátor. Apja gépész, kovácmester volt, meghalt a II. világháborúban, munkaképtelen anyja régóta a szekta tagja. 1955-ben vőlegénye: Garai István körzetszolga hívta haza Budapestről, házasságukat tervezték, azt azonban megakadályozta Garai örízetbe vétele, 1956-ban a börtönből szabadult, azóta is illegalitásban, ismeretlen helyen él, kapcsolatuk megszakadt.

1958. március 14-én Bakó István rendőr nyomozó főhadnagy szervezte be Nyíregyházán. Beszervezési nyilatkozatában azt írta:

„Tudatában vagyok annak, hogy ezen tevékenységgel a Jehova Tanúi szervezet tagjainak is segíték, ezért ezt a feladatomat őszintén és legjobb tudásom szerint végzem el.”

Kelirát Péter Hosszú beírta, hogy a Jéhuva tannai szervezetének aktív tagjai voltak a nyugati felől felépített tanulmányokat szervezőkkel és tanácsokkal. Tervezés-
segítésre elvárhatóan idős alakok voltak vallomást
tevése.

Elmondta, hogy tervezték a Magyar Népi-
köztársaság törvényei alapján valószínűleg követni a

Tudatára vannak azok, hogy a Jéhuva tannai
szervezete tevékenysége ideiglenes és az általuk
tervezett tanulmányok alkalmazzák azt, hogy
azok tudatára, akik nem a felkészült tanácsadói
rendszert kívánják.

Először a felkészítésre személfelkészítés is
kötésesített, de különösen megfigyelték arról a
visszafordulást, ahol segítettek először a felkészít-
ésben.

Először a felkészítésből kiindulva vállalták, hogy
a Jéhuva tannai szervezetét illetően a
Magyar Népi-köztársaság törvények hatálya
tartalmazza céljából a szervezet tagjait egyenlően
felkészítésre agitativ munkával előzetesen.
Különösen részt vettek arról, hogy ezen fel-
készítésen konspiratív legyen, hogy a szervezettel
való tartózkodás, gyűlésekkel látogatásait fedi
felkészítésen ne végezzenek.

ehhez a munkánhoz valóan a megfélemlő
 irányítást, melyet mindenesetre a valóan
 kapcsolatot tartó B. M. tisztelt képviselő meg.

Munkám eredményéről irában beszámoló
 a a konspiratív sabályokkal fésékton.

Tudatába vagyok advak, hogy ezen ke-
 zelt megismerve a felvett tennet szervezet
 tagjainak is megitt, ezért azt a fel-
 adatomat önietek a bejött tudáson
 szerint végzem el.

Tudatába vagyok advak, hogy a B. M.
 szerveivel való együttműködés alattitka
 képez, a arról tehát elte nek nyilatkozhatom.
 Munkámat az megismerem a törvény által
 kisabolt lántakít vonja maga után.

A feladatokon pontosan megfelelek

Tudomásom vanon, hogy a valóan kender töltés
 munkám előirait, a magyar kormány loyali utas-
 kedésnek tekintik.

Unnyeghata, 1958. márc. 17.

Gere Ilona

Gere Ilona szervezési nyilatkozata (01 – 02 oldal)

Úgy gondolta, hogy a legális hitélet mindnyájuk számára hasznos lehet, így megszabadulhatnak a börtönbüntetésektől is, s erről meg tudja győzni társait.

Fedőnevet azonban nem vállalt. Kapcsolattartó tisztje a „**Gombás Ibolya**” fedőnevet írta dossziéjára. Jelentéseit „Ica” néven írta alá. Beszervezése ellenére rendőri felügyelet alatt maradt.

Október végén szervezője jelentette feletteseinek, hogy elégedetlen „*Gombással*”. Vállalt kötelezettségének az első hónapokban részben eleget tett, kisebb jelentőségű dolgokat írásban közölt. Később azonban egyre inkább kibújt feladatai alól, nem írt jelentéseket és a találkozókra sem járt el rendszeresen. Majd határozottan megtagadta a jelentés írást, s kijelentette: nagyon megbánta a korábbiakat, állandó lelkiismeret furdalása van.

Hiába beszélgettek el vele más állambiztonsági tisztjek is, elhatározásán nem változtatott. Bigott, fanatikus személynek minősítették. Úgy döntöttek: felmentik a rendőrhatalósági felügyelet alól, de ha azután sem változtat magatartásán, akkor lejárattják a Jehova Tanúi előtt, azt a látszatot keltve, hogy kapcsolatban áll a hatósággal. Bakó főhadnagy megjegyezte:

„... látva azt, hogy a szekta más tagjaival, vezetőivel szemben sem járunk el másképp, ezt úgy értékelte, hogy ő ellene sem tudunk többet tenni, mint hogy ref. alatt van, tehát nem kell neki lekötelezni magát a rendőrség felé.”

Október 27-én személyesen a megyei rendőrfőkapitány: Antal Pál r. alezredes ment el a Nagykállói Járásai Rendőrkapitányságra, ahova beidéztek „*Gombás Ibolyát*”. A kapcsolattartó tiszt, Bakó r. főhadnagy referált a főkapitánynak: a helyzet tovább romlott, az ügynök nem jár el a találkozókra, jelentést nem ad, sőt, elárulta azt, hogy kapcsolatban áll a politikai rendőrséggel, – amint ez egy másik ügynök jelentéséből kiderült. A főkapitány sem tudta kimozdítani makacs álláspontjából, hiába gyözködte, s figyelmeztette a várható következményekre. A kapcsolattartó tiszt, aki jelen volt a beszélgetésen, a következőket jegyezte fel:

*„... az a benyomásom, hogy rendkívül bigott, fanatikus, hazudozó. Ezt a körülményt alátámasztja az a tény is, hogy a beszélgetés során kihangsúlyozta: **ő olyanról nem ad tájékoztatást, melyből kifolyólag embertársait, főleg hit-testvéreit baj éri.** Ő kizárólag abban nyújt segítséget, hogy az állam és a Jehova Tanúi között megegyezés jöjjön létre, de csak oly formában, hogy **a hitelveikből nem adnak fel semmit.**”*

1960. február elsején Budapestről, a BM II/5-c alosztályról Hermann Imre r. őrnagy kereste fel „*Gombás Ibolya*” ügynököt. Feladatot már régóta nem kapott, mivel a szekta tagok előtt le volt bukva és a lelkiismereti konfliktusok megviselték, állandóan lehangolt, zavart viselkedésű volt. Ám miután az egyházi elhárítás Budapesten nagyobb szabású akciót kezdett a szekta bomlasztására, konkrét feladatot adtak neki is. Azt azonban határozottan visszautasította. Egyrészt szeretné, ha a gyülekezés legális körülmények között történne, másrészt fél, hogy ebből a „testvéreknek” baja származik. Azonosítja magát azzal a szektában elterjedt felfogással, hogy a politikai rendőrség **taktikai okokból akarja kicsalogatni az illegalitásból a Jehova Tanúit azért, hogy könnyebben ellenőrizhess őket**, vezetőiket pedig alkalom adtán őrizetbe vehesse.

Őszinteségének hiányát is tapasztalták. A „*Bányász*” fedőnevű ügynök jelentette, hogy „*Gombás*” felkereste Papp László volt szektavezetőt, ő azonban letagadta ezt. „*Szalontai*” ügynök arról számolt be: egyre szélesebb körben terjed a hír a rendőrséggel való együttműködéséről.

Személyi törzslap		Állandó	Idetartozó
		Férfi	Nő
1. Családi és utóneve: GERE ILONA			
2. Előző (leánykori) neve:		3. Családi állapota: házas	
4. Születési helye:	SZABOLCS megye HÁLLOSENYÉN város község		
	Idéje: 1935 év NOV hó 29 nap		
5. Állása, foglalkozása:	6. Iskolai végzettsége: 2 közép	7. Állampolgársága: hu	
8. Anyja leánykori neve: TESKI Mária			
9. Apja családi és utóneve, születési helye: GERE JÓZSEF MIRAHECYES			
10. Munkahelyének	megnevezése:		
	címe:		
11. Szakképzettsége: Nincs		12. Munkakönyv száma:	
Házastársa:	13. Családi és utóneve:		14. Foglalkozása:
	15. Születési helye és ideje:	ország megye város község	év hó nap
16. Házasságkötés helye és ideje:	ország megye város község	év hó nap	
17. Állandó lakása	Jelenleg:	város község Hálósenyén ker. járás Petőfi	út utca tér 57 hsz.
	1938-ban:	város község " ker. járás "	út utca tér " hsz.
	1948. I. hó 1-én:	város község " ker. járás "	út utca tér " hsz.
18. Volt-e 1946 előtt külföldön:	19. Hol:	20. Miért:	
21. Katona szolgálatot teljesített-e:	22. Katonai igazolvány száma:	23. Rendfokozata:	
Kelt: Hálósenyén , 1955. év NOV hó 23 nap.			
Soltész		személyi törzslapot készítő aláírása	
		Gere Ilona sajátkezű aláírás	

Gere Ilona személyi törzslapja

Hermann r. őrnagy zilált, depressziós hangulatban találta az ügynököt, aki elmondta: sokat foglalkoztatja a testvérek helyzete, jövője: sikerül-e legális működést biztosítani a Jehova Tanúinak. Könnyezve folytatta, majd sírva fakadva megjegyezte: őt sajnos a testvérei spiclinek tartják, de a rendőrség is tudja, hogy ő soha sem mondott olyat, amivel ártott volna nekik. Úgy érzi: nem lesz képes erre a munkára és kérte, hogy egy időre függesszék fel kapcsolatukat.

Hermann őrnagy azzal a javaslattal tért vissza az alosztályra, hogy:

„Javaslom, az ügynökkel csak ritkított találkozót tartsunk, ami az ő megnyugtatótát céllozza. Attól lehet ugyanis tartani, hogy idegösszeomlást kap, ami komolyabb következményekkel járhatna.”

1960 májusában a BM II/5 osztály vezetője: Hollós Ervin r. alezredes és Berényi István r. százados alosztályvezető végérvényesen azt a következtetést vonták le, hogy „Gombás” foglalkoztatásával nem érhető el az a cél, hogy személyén keresztül befolyásolják a szektát a legális szervezeti élet irányába. Az a céljuk sem valósult meg, hogy a budapesti országos központtal szemben létrehozzanak egy olyan csoportot, amely a hatóságok ellenőrzése mellett Konrád Jánosék vonalvezetése ellenműködik. **Konrád János** és a **Jehova Tanúi** vezetése abban az időben még az illegális tevékenység mellett volt, mert nem akartak lemondani a házi agitációról, nem akarták a külföldről kapott tanulmányokat bemutatni és általában előnyösebbnek tartották, ha a szekta tevékenységét nem az állammal egyetértésben végzi.

„Gombás Ibolyától” nem volt várható magatartásának megváltozása, foglalkoztatási kilátásainak javulása. Dekonspirálódott, s ezen a tényen az sem változtatott, hogy nem a kapcsolattartás során, (mert a találkozókat mindig konspirált lakásokban tartották), hanem magatartásából következtettek arra társai. Az állambiztonsági vezetők ezért a hálózatból való kizárásáról döntöttek.

A kizárás tényét és a kapcsolat megszakítását 1960. június 29-én Hermann István r. őrnagy személyesen közölte az ügynökkel, aki azt tudomásul vette, de a titoktartási nyilatkozatot nem írta alá. (ÁBTL 3.1.1. B-91762)

Változó idők, – változó szerepek. Kilenc évvel később, 1969. április 29-én **Konrád János**, a Jehova Tanúi országszolgája saját kezdeményezésére felkeresi az Állami Egyházügyi Hivatalt, ahol régebben beadott szervezeti szabályzatuk jóváhagyásáról szeretett volna „valami biztatót” hallani. A Hivatal részéről **Grnák Károly** főosztályvezető fogadta.

A beszélgetés során Konrád kifejtette, hogy ők „jó hazafiak”, becsületesen dolgoznak. Az hogy nem vállalják a katonai szolgálatot, az eskütételt, az állami zászló előtti tisztelgést, az abból fakad, hogy ők a „magasabb rendű isteni törvényeknek” engedelmességeknek.

A Hivatal részéről Grnák főosztályvezető nagyon határozottan közölte, hogy álláspontjukban semmi változás nincs, továbbra sem ismerik el a Jehova Tanúi szektát, alapszabályzatát nem hagyják jóvá, mert ellenkezik a Magyar Népköztársaság törvényeivel.

Konrád ennek ellenére tovább bizonygatta a maga igazát, még arra is hivatkozott, hogy olyan „érdemeik” is vannak, hogy az ellenforradalomban nem vettek részt.

A főosztályvezető válaszában rámutatott arra, hogy csak „fegyveresen” nem vettek részt az ellenforradalomban és ez a tartózkodásuk nem a politikai meggyőződésükből, hanem abból fakad, hogy egyáltalán nem fognak fegyvert.

Azt is közölte Konráddal, hogy az állami szervek az utóbbi időben sokkal türelmesebbek a szektával szemben, nem alkalmaznak velük szemben adminisztratív eszközöket, amit Konrád is elismert, ezzel lehetőséget akarnak biztosítani számukra, hogy beilleszkedjenek a társadalomba, azonban elismerésükről szó sem lehet addig, amíg az ismert kérdésekben nem változtatnak álláspontjukon.

Konrád ezután a nyugati példákra hivatkozott, például Svédországra, Franciaországra, ahol ugyan elítélik a Jehova Tanúit, mint szektát, de nem büntetik őket a katonai szolgálat elutasítása miatt. Véleménye szerint ezt a „pozitív” példát itthon is követni kellene.

A fentiekéről szóló Feljegyzéshez a „**Világosság**” Rezidentúra megjegyzést fűzött. Eszerint Konrád Jánosnak az ÁEH-ben történt jelentkezése összefüggésben van a **Jehova Tanúi** és a hasonló felfogást valló nazarénus szektáknak az utóbbi időben tapasztalható aktivizálódásával. Megfigyelésük szerint e szekták egyre szélesítik bázisukat, főleg az értelmiségiek körében és ezzel egyidejűleg elismerésükre vonatkozó beadványokkal ostromolják az állami szerveket és az ÁEH „közbenjárását” kérik olyan szektatagok ügyében, akiket azért bocsájtottak el az állami szolgálatból, mert nem voltak hajlandók letenni az előírt esküt.

Konrád kb. 20 percig erőszakoskodott a Hivatalban, majd látta, hogy céltalan a további erőfeszítése, ezért távozott, – fejeződik be a megjegyzés. (ÁBTL 3.2.6. 8-70/1)

Térjünk vissza a nyolcvanas évekbe, ahol abbahagytuk a kisegyházak, szekták megpróbáltatásainak és kibontakozásának viharos történetét.

1984. március 19-én „**Rajnai**” titkos megbízott jelenti, hogy egy budaörsi szekta februári összejövetelein vett részt a debreceni református Teológiai Akadémia és Gimnázium néhány tanulója, konkrétan: Mátyás Sándor IV. éves, Bányi Attila II. éves, Ficsóri Éva II. éves és Szűcs Attila V. éves teológiai hallgató. Ezen felül az is kiderült, hogy néhány gimnazista is járt ott, akiket **Petrőcz László** balatonfüredi lelkész ikerfiai: **Levente és László** szerveztek be. „Rajnai” hozzászólás: *„Nem lehetetlen, hogy kíváncsiságból többen is voltak, de az említetteknek keletkezett belső érzelmi kapcsolatuk a szektával. Az illegális szektánál megfordult embereket fogadalom köti, hogy nem mondják meg hol van a szekta székhelye, ki a vezetője és mi történik az összejöveteleken.”* Majd így folytatja:

*„Annyi mégis kiderült, hogy egy **Németh Sándor** vagy József nevű, volt a katolikus teológus a szekta vezetője. Összejöveteleiken ‘nyelveken szólás’ és ‘gyógyítás’ folyik. Egyben lemerítik azokat, akikre sikerül pszichésen hatni.”*

A Teológiai Akadémia fegyelmi bizottsága foglalkozott az ügyel és az említett hallgatóktól írásbeli nyilatkozatot kért, hogy nem fogják többé látogatni a szekta összejöveteleit. Választaniuk kell, hova akarnak tartozni. De nem ilyen egyszerű a megoldás:

*„Nehezebb eset a gimnazistáké, akik közül a két **Petrőcz** fiú szülei megrökönyödésére fanatikusan ragaszkodik a szektához. Fegyelmi ügyüket nehezíti, hogy érettségi előtt állnak.”*

Jelentését azzal zárja a titkos megbízott: annyit sikerült elérni, hogy lokalizálták a szekta hatását a Kollégiumban. Szerinte az ifjúság józanabb része nem érez velük egyet, sőt elítéli a szektások közé keveredett társaik magatartását. (ÁBTL 3.1.2. M-41622)

M. 62 911:

62-157/1984

A: "Rajnai" ltn. szék.

U. (elő) 1. szék

T: 1984. márc. 19.

H: "Rajnai" ltn. T. szék.

240

A debreceni református Teológiai Akadémia és Gimnázium néhány tanulójának részvétele egy budaörsi szekta összejövetelén

1984. februárjában derült fény arra, hogy négy teológus: Mátyás Sándor IV. éves, Bányi Attila II. éves, Ficsóri Eva II. éves és Szücs Attila V. éves teológiai hallgató egy budaörsön levő szekta összejövetelelt látogatják. Ezen felül az is kiderült, hogy néhány gimnazista is járt ott, akiket Petróczi balatonfüredi lelkes ikerfiái szerveztek be. Nem lehetetlen, hogy kíváncsiságból többen is voltak, de a fent említetteknek keletkezett belső érzelmi kapcsolatuk a szektával. Az illegális szektánál megfordult emberek fogadalom köti, hogy nem mondják meg, hogy hol van a szekta székhelye és ki a vezetője és azt sem szabad megmondani, hogy összejöveteleiken mi történik.

Annyi mégis kiderült, hogy egy Német Sándor vagy József nevű volt katolikus teológus a szekta vezetője. Összejöveteleiken "nyelveken szólás" és "gyógyítás" folyik. Egyben hámerítik azokat, akikre sikerült pszichésen hatni.

A Teológiai Akadémia fegyelmi bizottsága foglalkozott az ügygel és a fent említett hallgatóktól írásbeli nyilatkozatot vett ki, hogy a szekta összejöveteleit nem fogják többé látogatni. A jövőben választaniok kell, hogy hova akarnak tartozni. Remélhető, hogy a teológusok szakítanak a szektával.

Nehezebb eset a gimnazistáké, akik közül a két Petróczi fiú, szüleik megrökönyödésére fanatikusán ragaszkodik a szektához. Fegyelmi ügyüket nehezíti, hogy érettségi előtt vannak.

Annyit sikerült elérni, hogy a szekta hatását lokalizálták a Kollégiumban. Az ifjúság józanabb része nem érez velük egyet, sőt elítéli a szektások közé kezedett társaik magatartását.

1984. március 19.

ÁBTL - 3.1.2. - M - 41622 /317

Rajnai

Kocsis Elemér jelenti néhány debreceni teológus budaörsi látogatásáról

1984. októberében ismét „veszélyes” jelenségről jelent „Rajnai”: **Dr. Nagy Antal** makói lelkes fegyelmi ügyéről.

A Makó-Újvárosi lelkész évek óta tanulmányi konferenciákat tart az egyházközség gyülekezeti termében Rapcsák Péter esperes tudtával és beleegyezésével. Legutóbb szeptemberben hirdetett meg egy ilyen konferenciát, amelyen azonban másról volt szó. A jelenlévők szerint a karizmatikus mozgalmak által gyakorolt „nyelveken szólás” kegyelmi ajándékáról. Az egyházmegye vezetőségének tudta nélkül meghívott volt a dunamelléki egyházkerületből „egy szektás beütésű” lelkész és Kádár Éva körösladányi, valamint Kiss Ella gyomai beosztott lelkész. „*Rajnai*” szerint őket annak bizonyosságául vonultatták fel, hogy mennyire fontos ez az extatikus képesség az egyházban, amelyiket az Újszövetség erőszakos magyarázatával (1 Kor 12-14) első helyre állított.

A történeteken felháborodva ifjú Bartha Tibor szegedi lelkész, Rapcsák Péter esperes, Kéki Imre makói lelkész feljelentést tett Dr. Bartha Tibor püspöknél Dr. Nagy Antal ellen súlyos tévtanítás címén.

Bartha püspök fegyelmi eljárást rendelt el **Nagy Antal és felesége** ellen. (Nagynéről azt írja a titkos megbízott, hogy „... *szintén lelkész jellegű személy, része van férje dolgaiban*”).

Az ügy kivizsgálására a püspök a Debreceni Egyházmegyét rendelte ki. Elnök: Zsíros József, nyomozó és vizsgáló biztos Pásztor János professzor, a vád előadója Kocsis Elemér professzor.

Mielőtt azonban elkezdné az eljárás, – ami Nagy Antal és felesége lelkészi állásból való elbocsátásával járhat – Gaál István és Arató Ferenc beszélgetést folytat a vádlottakkal. Ennek lényege az, hogy lehetőleg feltűnés nélkül intéződjék el az ügy. Amennyiben Nagy Antalék írásban elhatárolják magukat saját előbbi elveiktől és önkritikát gyakorolnak, valamint más gyülekezetbe helyezésüket kérik, úgy az egyházkerület elnöksége eltekint a per lefolytatásától. A beszélgetés október 11-én megtörtént. Nagyék gondolkodási időt kaptak. Úgy tűnik, meghátrálnak.

Ha mégsem, akkor annak komoly visszhangja lehet. Erről „*Rajnai*” szó szerint ezt jelenti:

„Amennyiben egyházi perre kerülne sor Nagy Antalék ügyében, az ügy nagy hullámokat verhet fel. A Nagy Antalékkal kapcsolatban álló szabadegyházi csoportok feltétlen politikai ügyet csinálnának belőle, aminek külföldi sajtó visszhangja lenne. Itthon igen kínos és botrányos lenne Nagy Antal – aki a ref. egyház doktora –, átmenetele a Bereczki féle csoportba. Ezzel mintegy megteremtődne ennek a szélsőséges csoportnak a teológiai akadémiaja. Ma Nagy Antal nem viselkedik olyan szélsőségesen, mint akkor, ha egy ítélettel kizárnánk az egyházból. Okos és diplomatikus mind az egyház, mind az állam egyházpolitikája szempontjából az ügy tapintatos kezelése és elintézése.”

De ki az a rejtélyes „*Rajnai*”, aki ily jól értesülten jelent a politikai rendőrségnek? Nem más, mint a híres **Dr. Kocsis Elemér** (1926. május 14, Balmazújváros, Bán Ilona), a debreceni református Teológiai Akadémia professzora, (néhány sorral feljebb: „*a vád előadója*”) akit 1977. szeptember 22-én szervezett be Szabó Béla r. őrnagy a Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság III/III. Osztályáról, hazafias alapon. Az **egyházi elhárítás** foglalkoztatta a református egyházban, s mivel megbízhatóan és kezdeményezően látta el feladatait, idővel feljebb lépett a ranglétrán és titkos megbízottból titkos munkatárs lett. 1987. szeptember 2-án irattározta anyagát a BM III/III-1-c.

Dr. Sersli Sándor
A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERIUMA

SZIGORUAN ENTIKOSIVAT
az Ety. 25/H. § alv.
az iratokat átvett

SZERV: Hajdu-Bihar megye

OSZTÁLY: III/III

MUNKA DOSSZIÉ

MINŐSÍTÉS: H-62915

FEDŐNÉV: "RAJNAI"

„B” DOSSZIÉ SZÁM: H-62915

AZ ÜGY I. KÖTETBEN

KÖTET SORSZÁMA: I.

MEGNYITVA: 19 77. IX. 22.

LEZÁRVA: 19

ARCHIV SZÁM:

Kocsis professzor jelentéseinek Munka Dossziéja az ÁBTL-ben

17605141450 KFT.
Csalja BM ÁB. szervek
használatára!

SZIGORÚAN TITKOS!
157-769-3

Minősítés törvénye
2003. évi III. tv. alk. 11. §
2019. MAJ 22.
aláírás

A beszerzés ideje: 1977. szeptember 22.
A beszerzést végezte (név, rendf. oszt.) Hajdu m.
Szabó Béla r. örgy. III/III Oszt.
Minősítése: (Titkos megbízott) T.M.T.
A beszerzés alapja: házafias
A foglalkoztatás vonala: Belső elh. Ref. Egyh.
"RAJNAI"
Fedőneve:

Neve: Dr. K. O. C. S. I. S. ELEMÉR
(asszonyok leányneve)
Előző neve:
(asszony neve)
Születési év, hó, nap: 1926. május 14.
Születési helye: Balmazújváros
Anyja neve: Bán Ilona
Foglalkozása: teológiai professzor
Munkahelye: Ref. Teol. Akadémia Debrecen
Lakcíme: Debrecen Martonfalvi u. 15.
Iskolai végzettsége: Teol. Egyetem
felszab. előtt nem
Pártállása: felszab. után:
felszab. előtt nem
Katonai viszonya: felszab. után: nem
Allampolgársága: magyar
Nemzetisége: magyar

BM 72. 9. - 13405

241670 ÁBTL - 2.2.2.

A dosszié átadásának megjelölése

Kelt	Szerv - osztály, op. tiszt neve
1977.10.30
1977.11.15
01	DHAY-XX-OV

ÁBTL - 2.2.2. 241670

ÁBTL - 2.2.2 - Hálózati nyilvántartások - "Rajnai" 2019.05.22.

Kocsis Elemér állambiztonsági nyilvántartó kartonja

[Dr. Kocsis Elemér („Rajnai”) állambiztonsági 6-os nyilvántartó kartonjának bal felső részén olvasható „KFT” (kiegészítve a jobb oldalon középtűt, a nyilvántartó aláírása alatti „Titkosított” jelzéssel) azt jelenti: **Különlegesen fontos, titkos** minősítésű hálózati személy, akinek adatai nem nyilvánosak, s akik együttműködése titokban tartásához fontos államérdek fűződik. A KFT minősítést a BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség vezetője és helyettesei kezdeményezhették, a személyek beszerzését kizárólag a belügyminiszter engedélyezhette. Hálózathoz tartozásuk a nyilvántartás prioráló rendszeréből nem derülhetett ki, különleges védelmük érdekében hálózati kartonjukat ki kellett venni az ÁB – nyilvántartásból és elkülönítetten tárolni. Ezért az EGPR „H” nyilvántartásban már nem szerepeltek, s nincsenek benn a 2018-ban megnyitott állambiztonsági mágnesszalagok hálózati adattárában (ÁBTL, H-2.3.2.) sem. Viszont, ha elkülönített papíralapú kartonjukat véletlenül visszatették a 6-os kartonok közé, akkor akarva-akaratlanul ismertté válhattak, így volt ez több magas rangú egyházi személy, például Dr. Kocsis Elemér esetében is. Részletesen írtam erről az „Ügynökök az országgyűlésben” című, 2018-ban megjelent kötetemben: <http://mek.oszk.hu/18800/18898/>]

„Madrapur” fedőneven 1985. tavaszán a BRFK III/III-A alosztálya Dobai László r. alhadnagy révén beszervez egy 20 éves sorkatonát: **Pethes Lászlót** (1965. október 29, Budapest, Gerencsér Katalin) az ifjúságvédelem területére. Mindössze 8 általánost végzett, de jól érzi feladatát, nyitott szemmel jár a főváros önmagukat nem találó lecsúszott fiataljai – csövesek, narkósok, alkoholisták – között, s észreveszi, hogy **szektáknak nevezett egyházi csoportok tagjai hittérítő buzgalommal igyekeznek segíteni nekik.**

F: 0177-494-2

Csak a BM AB, szervek használhatják!

SZIGORÚAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

1 651029 7493

2019 Máj 22.

Minősítés törölve!
2003. évi III. tv. alapján

A beszerzés ideje: 1985. máj. 22.

A beszerzési végzettség (név, rendf. oszt.) BRFK III/III-A aloszt. Dobai László r. alhdgy

Minősítése: tmb

A beszerzés alapja: alapok kombinációja

A foglalkoztatás vonala: ifjúságvédelem

Fedőneve: "Madrapur"

1985. máj. 24.

Kelt: év hó nap.

Napló szám: 234/2177

Dosszié szám: H-F1191

Irattári szám: b-141145

ab. nyilvántartó

4-42078

A dosszié átadásának megjelölése

Kelt	Szerv — osztály, op. tiszt neve
85.V. 24.	BRFK III/III-A alosztály Dobai László r. alhdgy
89.I.4.	Judt. (op. leb. mezei)
07	

ABTL - 2.2.2.

1985 JUN 19

929-027 7101 — BM 75. 4. — 2105

ABTL - 2.2.2.

ÁBTŁ - 2.2.2 - Hálózati nyilvántartások - "Madrapur"

2019.05.22.

Pethes László állambiztonsági nyilvántartó kartonja

A főváros két pontján: a November 7 tér környékén és a Moszkva tér melletti Csaba utcában rendszeresen találkozik „Egérrel”, azaz Egri Attilával és egy Herczegh vezetéknevű hittérítővel, akikkel összebarátkozik. Megtudja tőlük, hogy a **Szentlélek Keresztség** gyülekezethez tartoznak, amelynek tagjai valamennyien dolgoznak, néhányuk az aluljárókban könyvet árul. „A Munka az Úr ajándéka”.

Jelenti még, hogy:

„Egy közös pénzalappal rendelkeznek, amit kirándulásokra, utazásokra fordítanak. A nyári hónapokban kibéreltek a Balaton mellett egy telket, ahol az egész felekezet sátorozott.”

A BRFK értékeléséből kiderül, hogy már évekkel ezelőtt látóköriükbe került Egri Attila, aki a Szentlélek Keresztség szektához tartozik, amelyet a BM. III/III-1 Osztály tart ellenőrzés alatt.

„Madrapurt” idővel átírányítják könnyűzenei rendezvényekre is, az azokon megjelenő fiatalok politikai megnyilvánulásai figyelésére. **Titkos megbízottként** 1989. január 4-ig foglalkoztatták, akkor megszűntek operatív lehetőségei. (ÁBTŁ 3.1.2. M-42028)

Az 1990 előtti állambiztonsági szervek mágnesszalagon megőrzött ún. H-(Hálózati) adattárában az Ön által kért személyre vonatkozóan az alábbi adatok szerepelnek:

h ěř ř _ \PETHESČ°L@SZLO BUDAPESTA ^GERENCS-R °KATALIN_Á_
Čl 0 _ 080010700 BUDAPEST07§ LANDLER JEN°U.
_450347_Y 0717MADRAPURB-141145 Ď H ce_g _ \ _ _ î _ á _ h

ABTL - 2.3.2 - H-adattár

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült másolat.

A mágnesszalagok tartalmáról és az egyes adatmezők jelentéséről a kutatóteremben olvasható tájékoztatók, és a Levéltár honlapján található https://www.abtl.hu/magnesszalag_jelentes link alapján informálódhat.

Pethes László a mágnesszalagok hálózati adattárában

Pulai János Ottó (1962. október 26, Budapest, Sipos Margit) 8 általánost végzett targoncavezetőt 1982. április 15-én szervezte be Imre Gábor r. alhadnagy a BRFK III/III-A Osztályáról hazafias alapon, az ifjúságvédelem területére „*Skorpió*” fedőnéven. A VBKM Transvill. húsz éves ifjúmunkása idővel titkos megbízott lett, 1988. augusztus 1-ig foglalkoztatta a hálózat, akkor ő kérte a kapcsolat megszakítását.

Kezdetben természetes környezetéből – aluljárók, kocsmák, borozók, sörözők, eszpresszók világa, kábítószeresek, alkoholisták, munkakerülők társasága, Felszabadulás tér, Deák tér, Őrs Vezér tere, Margitsziget, stb. – jelent. Zömmel fővárosi galerikről, könnyűzenei együttesekről és közönségükről, alkalmi és szerveződő bandák tagjairól. Aztán kapcsolattartó tisztjei: Lajkovics Róbert r. főhadnagy, Dobai László r. alhadnagy és Romhányi Ferenc r. hadnagy a „*vallási jellegű szekták*” környékére küldte, ő pedig rátalált a **Szentlélek Keresztiségre**.

Csak a BM Ab. szervek használatára!
 SZIGORÚAN TITKOS!
 KÜLÖNÖSEN FONTOS!
 2003. évi III. törvény
 1.62.026.3915
 0104 155-3
 2019. MÁJ 22.
 6
 Neve: Pulai János Ottó
 (asszonyok leányneve)
 Előző neve:
 (asszony neve)
 Születési év, hó, nap: 1962. X. 26.
 Születési helye: Budapest
 Anyja neve: Sipos Margit
 Foglalkozása: targonca vezető
 Munkahelye: VBKM, Transzvíll.
 Bp. VIII., Benyovszky M. 2/a. 1/2. em. l.
 Iskola végzettsége: 8. ált.
 Pártállása: felszab. előtt
 felszab. után:
 Katonai viszonya: felszab. előtt
 felszab. után:
 Állampolgársága: magyar
 Nemzetisége: magyar
 939 027 7101 — BM 75. 4. — 2103
 ABTL - 2.2.2.

1982. IV. 15.
 A beszerzés ideje:
 A beszerzést végezte (név, rendf. oszt.):
 BRFK. III/III-A. Imre Gábor r. alhdgy.
 tmb.
 Minősítése:
 A beszerzés alapja: hazafias
 A foglalkoztatás vonala: ifjúságvédelem
 Fedőneve: "Skorpió"
 Kelt: 1982. év április hó 19. nap.
 Napló szám: 230931
 Dosszié szám: H. 67. 993 J. J. J. J. J.
 Irattári szám: 3-140662 ab. nyilvántartó
 M-41897
 A dosszié átadásának megjelölése

Kelt	Szerv — osztály, op. tiszt neve
1982. IV. 19.	BRFK. III/III-A. Imre Gábor r. alhdgy.
1988. 08. 07.	J. Kertész a kapcsolatos
07	

 ABTL - 2.2.2.

ÁBTL - 2.2.2 - Hálózati nyilvántartások - "Skorpió"

2019.05.22.

Pulai János állambiztonsági nyilvántartó kartonja

1987-ben szombatonként már rendszeresen jár Budaörsre, a zártkörű összejövetelekre, amelyek többször találkozik régi, Felszabadulás téri ismerőseivel, akikről azt jelenti, hogy:

„...amióta a szekta tagjai, azóta megtértek Istenhez és kiszállt belőlük a rossz szellem. Nem iszik, nem dohányzik ...”

Értékelésében maga az állambiztonsági kapcsolattartó tiszt: Lajkovits Róbert r. főhadnagy rögzíti a szekta pozitív hatását a résztvevőkre:

„A tmb. megbízható, ellenőrzött. A jelentésben szereplő személyek galerizó, narkotizáló életmódjuk miatt évek óta alosztályunk látókörében állnak. Figyelemre méltó az a körülmény, hogy amióta nevezettek a szekta hatása alatt állnak, felhagytak addigi életmódjukkal, valamint az, hogy amennyiben a tmb. változtatni akar eddigi életmódján, úgy a szektán keresztül segítségére lesznek.”

magánnyelven

A néma hírszer
sz. 1987/160 sz.
ut. 2. sz. szp.
op. jelentés
sz. 1987. 11. 02.
2. sz. szp. z. 2.

Adta: "Skorpió" fn.tmb.
Vette: Lajkovics Róbert r.fhdgy.
Hely: Nyilvános
Idő: 1987.10.17.
Tárgy: Vallási jellegű szektával
kapcsolatos

J E L E N T É S
Budapest, 1987. október 27.

1987. október 15.-én találkoztam gn.ismerősömmel.

Elmondta, hogy Budaörsön működik egy szekta, ahova felelőségével együtt jár.
A szekta szombatoként zártkörű összejöveteleket tart.
Az összejövetelek során többször találkozott régi Felszabadulás téri ismerősökkel:

A többi személyt csak látásból ismerem.
Közölte, hogy mióta a szekta tagja azóta megtértek "Istenhez" és kiszállt belőlük a rossz szellem. Nem iszik, nem dohányzik, azóta.
Amennyiben kedvem van, úgy meghívott az összejövetelekre.
Elmondta, ha úgy érzem, hogy nekem is szükségem van a szaktára, keressen meg a munkahelyén és levisz az összejövetelre.

"Skorpió"

Ertékelés:

A jelentés operatív szempontból értékes, nem ellenőrzött.
A tmb. megbízható, ellenőrzött. A jelentésben szereplő személyek galerizáló, narkotizáló életmódjuk miatt évek óta alosztályunk látókörében állnak. Figyelemre méltó az a körülmény, hogy amióta nevezettek a szekta "hatása" alatt állnak, felhagytak addigi életmódjukkal, valamint az, hogy amennyiben a tmb. változtatni akar eddigi életmódján, úgy a szektán keresztül segítségére lesznek.

Az ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

ÁBTL - 3.1.2. - M-41897 /238

1.

Intézkedés:

Tájékoztatjuk a BM.III/III-1.Osztályt, segítségükkel határozzuk meg a tm. feladatát.

Feladat:

A szekta legközelebbi összejövetelére - amennyiben az elől nem tud kitérni - menjen el, de konkrét feladatot, ígéretet nem tehet, illetve nem vállalhat.

Lejkovics Robert r.fhdgy.
Lejkovics Robert r.fhdgy.

AZ ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ÁBAN ŐRÍTETT
eredeti iratról készült anonimizált másolat.

Nytsz: 398-908./87.
Készült: 1 pld-ban
Kapja: 1 pld-ban "M".do.
Készítette: B.R.r.fhdgy./Mné.

KIVONAT: 1 pld-ban
Kapja: BM.III/III-1.O.v.

ÁBTL - 3.1.2. - M-41897 /239

2.

„Amióta a szekta tagja, nem iszik, nem dohányzik” 01 – 02. oldal

1987. október 28-i jelentésében „Skorpió” leírja személyes benyomásait a karizmatikus gyülekezet egyik összejöveteléről, amelyen személyesen vett részt.

A budaörsi temető melletti nagy házba „... ellenőrzik a bejutást, csak ismert szekta taggal engednek be az ügyelők. Megjelenésekre már számítottak, név szerint köszöntek. A bejutást egyébként nehezítik a riasztó berendezések is, melyeket lehallgató készülékek elhelyezése ellen szereltek fel. A teremben kb. 400 fő foglalt helyet, életkoruk 15-től 60 évig terjedt.”

A két perces imádkozást külföldi tanítók előadásai követték videón. „Vallási alapon politikai dolgokat magyaráztak. Elmondták, hogy a bibliai utalás szerint eljön az Antikrisztus, akinek előhírnökei a hamis próféták: Marx, Engels, Lenin a Szovjetunió képében megjelenve. Minden héten szokott lenni büntetőjogi és adóügyi oktatás is, melyeket ügyvédek tartanak.”

„Az előadás után lementünk a pincehelyiségbe, ahol a szekta vezetője, egy 35-40 éves, szakállas, 185 cm. magas **Sándor** keresztnévű személy avatási szertartást végzett. Tíz főt avatott fel tíz perc alatt, az eskü szövegét mondták utána. Ennek végétével homlokukat két helyen megérintette, ezzel ők megtisztultak lélekben.”

„Kérték, erről ne beszéljek senkinek, mert jelenleg a hivatalos egyház és az állam is ellenzi szektájukat. Korábban érték őket támadások, melyeket a belső ellenzék segítségével a Szabad Európa Rádió is közölt, olyan műsort, hogy Magyarországon nem engedélyezett a vallásszabadság. Ezek után békén hagyták őket. Pécsen és Kaposváron is működnek.”

Az egyházi elhárítás arra utasítja „Skorpiót”, hogy még részletesebb tájékoztatót adjon a **budaörsi** összejövetelek helyszínéről, a termék elhelyezkedéséről és nagyságáról, a látható és beépített technikáról, a Szentlélek Kereszttség létszámáról, kapcsolatairól, a szertartásokról, a tanításokról, a térítésekről, Sándor testvéréről és nem utolsósorban a riasztó berendezésekről. A titkos megbízott 1987. november 4-én kézzel írott jelentésben igyekszik mindenre választ adni, ami legépebb terjedelmében 6 oldalt tesz ki.

Néhány érdekesebb megállapítás.

Csak a helyszínen látott hírközlési eszközök értékét 1 millió 200 ezer forintra becsülte. **Egri Attila** ismerőse elmondta neki: külföldről komoly erkölcsi támogatást kapnak. A Frenknek nevezett **Bániczki Györgytől** megtudta, miközben itthon a katolikus és a református egyház folyamatosan támadja a kisegyházakat, a világ számos részéről – az Egyesült Államokból, az NSZ-ből, Dél-Korea-ból, Indiából, stb. – érkeztek diplomáciai és egyházi tiltakozások a magyar kormányhoz a vallás szabadság helyreállítása és a kisegyházak – így a **Szentlélek Kereszttség** – törvényes elismerése érdekében, ennek hangot adott a nemzetközi sajtó is.

„A szertartás 10-15 percig tart, melyen legnagyobb meglepetésemre engem is **TESTVÉRRÉ fogadtak**” – írta „Skorpió”, aki örömmel nyugtázta, hogy alapvető célja a szektának a közveszélyes munkakerülés kiküszöbölése. Ehhez az első lépéseket az aluljárókban történő könyvárusítással teszik meg, amiből már bevételük van a hívó tagoknak. Tetszett az is, hogy az összejövetel alatt a kiskorú gyermekekre a szemközti házban vigyáznak, az is a szektáé.

„**Sándor testvéréről**” azt írja: komoly egyén:

„A gyűléseken határozott, magabiztos fellépése van. Megjelenése megnyerő, imponáló a gyülekezet szemében. Beszédmodora kimért, lassú és megfontolt. [...] Politikailag és egyéb dolgokban jól informált ember. A szertartásokat (megtérés, kereszttség) odaadással végzi. Tanítása szerint Magyarország és általában a szocialista Közép-Európa a sötétség, mely ellenszegül és nem fogadja be az Úr igéjét. Elmélete szerint az Úr most kezdi megtéríteni az embereket a Szent Lélekkel. Azért hagyta utoljára Európát, mert innen származik minden baj, ami a világot sújtotta. A gyülekezetben a Szent Lélek sértése megbocsáthatatlan bűn, mely örök kárhozatra ítél.”

Az állambiztonsági szerv értékelése szerint „Skorpió” jelentése operatív szempontból központi értékű. A tmb. megbízható, ellenőrzött. További feladatait a BM. III/III-1 Osztály útmutatásai alapján határozzák meg.

Az 1990 előtti állambiztonsági szervek mágnesszalagon megőrzött ún. H-(Hálózati) adattárában az Ön által kért személyre vonatkozóan az alábbi adatok szerepelnek:

đ ěř ř _ PULAI OTTO»\JONOS BUDAPESTÁ S\SIPOSY
MARGIT Á _ 0 _ 080010800 BUDAPEST08 -BENYOVSZKY MORICU.
_2-A211_Y 0717SKORPIOB-140662 Ď H \ a d \ _ _ ř _ h

ÁBTL-2.3.2 – H-adattár

AZ ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR-ában őrzött
eredeti iratról készült másolat.

A mágnesszalagok tartalmáról és az egyes adatmezők jelentéséről a kutatóteremben olvasható tájékoztatók, és a Levéltár honlapján található https://www.abtl.hu/magnesszalag_jelentes link alapján informálódhat.

Pulai a mágnesszalagok hálózati adattárában

A titkos megbízott 1988. május 24-én adja egyik utolsó jelentését. Több hetes kihagyás után ismét részt vett Budaörsön a **Szentlélek Keresztség** gyülekezet összejövetelén. Meglepve tapasztalta, hogy a korábbi 300-400 hívő helyett 1000 főre nőtt a látogatottság, ezzel aztán az érdeklődők ki is nőtték az épület befogadóképességét. Úgy hallotta: új objektumba költöznek, ám annak helye, címe egyelőre ismeretlen, vezetője feltehetően Egri Attila lesz, aki a Keleti pályaudvar aluljárójában könyvtáros, Németh Sándor hitelveinek támogatója, terjesztője.

Lajkovics Róbert r. főhadnagytól, kapcsolattartó tisztjétől azt a feladatot kapta: erősítse meg pozícióját a Szentlélek Keresztségnél és továbbra is látogassa összejöveteleit. (ÁBTL 3.1.2. M-41897)

Napi Operatív Információs Jelentések (NOIJ)

A különböző állambiztonsági szervek (BM. III. Főcsoportfőnökség egyes csoportfőnökségei, a megyei rendőr-főkapitányságok ÁB-szervei) által készített napi tájékoztató jelentéseiből a BM III. Főcsoportfőnöksége készített aktuális összefoglaló tájékoztatót.

Budapest, 1979. január 29.

Január 19-én Hamond Moore, az anglikán egyház kanonokja felkereste a Szabadegyházak Tanácsát, a budapesti Angol Nagykövetség első titkára Mr. David T. Handley kíséretében. Látogatásának célja az volt, hogy előkészítse a Lékai László esztergomi bíboros meghívására Magyarországra látogató F. Donald Coggan canterbury érsek programját. H. Moore kérte a SZET vezetőit, itt tartózkodása alatt fogadják F.D. Coggant. Bár az érsek a rk. egyház vendége lesz, de szeretne minden magyarországi egyházat meglátogatni. Ezzel hangsúlyozni kívánja, hogy mindegyik felekezetet egyenrangú félként kezeli.

BM. III/III-B. Önálló Osztály

Budapest, 1979. január 30.

Január 24-én a Wiener Walzer nemzetközi gyorsvonaton kilépésre jelentkezett férjével együtt Polaneczky Dezsőné miskolci nyugdíjas. A vámvizsgálat során kézitáskájának belésében bevarrva megtaláltak 76 lap írógéppel írt, az adventista egyház működésére vonatkozó anyagot. Polaneczky-né elmondta, hogy a jelzett anyagot Egervári Oszkár budapesti lakostól kapta és Svájcban élő fiának, Polaneczky Károly Dezsőnek akarta kijuttatni. A vámszervek kiviteli engedély hiányában az iratokat lefoglalták. Az elkobzott anyagok a Magyarországon illegálisan működő Adventista Szakadár Ellenzéki Csoportra vonatkoznak, Polaneczky-né ennek a csoportnak a tagja. Svájcban élő fia disszidens, a Reménység Hangja Adventista Rádió magyar szekciójának munkatársa.

BM. III/II-9 Osztály

Budapest, 1979. március 2.

A hetednap Adventista Egyház Euro-Afrikai Divízió Lelkészi Osztálya konferenciát tartott Bécsben. Bejelentették, hogy a svájci adventisták gyűjtési akcióba kezdtek a 'keleti mártír egyházak' segélyezése céljából.

Emilió Knetchli adventista evangelizátor az NSZK-ban és Svájcban az USA-beli Reménység Hangja adventista rádió megbízásából széleskörű magnókazettás missziózást folytat, a magnófelvételeket eljuttatja a szocialista országokban élő adventista hívők számára.

BM. III/III-B. Önálló Osztály

Budapest, 1979. szeptember 3.

A Szabadegyházak Tanácsa keretén belül működő Keresztyén Testvér Gyülekezet egyik vezetőjének dömösi hétvégi házában magyar és külföldi fiatalok részvételével ifjúsági üdültetést bonyolítanak. Legutóbb az USA kaliforniai egyeteméről 10-12 főnyi csoport tartózkodott ott

**BMK III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló,
Ellenőrző és Titkársági Osztálya**

45/78/10/205/79.

Jóváhagyom:

Karasz Lajos
/ Karasz Lajos r. vörögy. /
miniszterhelyettes

NAPI OPERATIV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

205. szám

Budapest, 1979 szeptember 3.

- 2 -

EGYÉB ESEMÉNYEK, INFORMÁCIÓK

2./ A Szabad Egyházak Tanács keretén belül működő "Keresztyén Testvérgyülekezet" egyik vezetőjének dömösi hétvégi házában magyar és külföldi fiatalok részvételével ifjúsági üdültetéseket bonyolítanak le. Legutóbb az USA kaliforniai egyeteméről 10-12 főnyi csoport tartózkodott ott.

/III/III./

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött ; tartalma részben ellenőrzött.

Intézkedés: Ellenőrzik az információt.

A gyülekezet vezetőjével preventív beszélgetést folytatnak.

- 3 -

Vagyoczky Béla
Vagyoczky Béla r. alezredes/
osztályvezető

Budapest, 1980. január 10.

Az Adventista Egyház Budapest, Nagy Ignác utcai „B” gyülekezete két részre szakadt. Az egyik csoport kinyilvánította, hogy meggyőződését nem terjeszti környezetében. A gyülekezet másik részének tagjai Egervári Oszkár prédikátor vezetésével reakciós szellemben hirdeti az adventista tanokat, jobboldali politikai tanokat vallanak. Részt vesznek a Svájc-ból illegálisan behozott vallási tárgyú irodalom terjesztésében is.

**BM. III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló,
Ellenőrző és Titkársági Osztály**

**BM III. FŐCSOPORTFŐNÖKSÉG
OPERATÍV KOORDINÁLO, ELLENŐRZŐ
ÉS TITKÁRSÁGI OSZTÁLYA**

**SZIGORUAN TITKOS !
KÜLÖNÖSEN FONTOS !**

45/78/10/8/1980.

Jóváhagyom:

Karasz Lajos
/ Karasz Lajos r. altábornagy
miniszterhelyettes

Törölve!

2019 JÚL 16.

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

8. szám

Budapest, 1980. január 10.

- 3 -

ILLEGÁLIS VALLÁSI TEVÉKENYSÉGGEL ÖSSZEFÜGGŐ INFORMÁCIÓK

4./ Az Adventista Egyház Budapest, Nagy Ignác utcai "B" gyülekezete két részre szakadt.

- 4 -

Az egyik csoport kinyilvánította, hogy meggyőződését környezetében nem terjeszti. A gyülekezet másik részének tagjai EGERVÁRI OSZKÁR prédikátor vezetésével, reakciós szellemben hirdetik az adventista tanokat, jobboldali politikai nézeteket vallanak. Részt vesznek a Svájc-ból Magyarországra illegálisan behozott vallási tárgyú irodalom terjesztésében is.

/Fejér megye/

Az információ nem ellenőrzött.

Intézkedés: Tájékoztatják a BM III/III. Csoportfőnökséget.

- 6 -

Vagyóczky Béla
Vagyóczky Béla r. ezredesi/
osztályvezető

Budapest, 1980. szeptember 3.

Augusztus 31-én Siklós térségében a BM 5. hör. ker. járőrei tiltott határátlépés gyanúja miatt kétszer négy fős csoportot tartóztattak fel. Kihallgatásukkor megállapítást nyert, hogy a Szabad Keresztény Gyülekezet elnevezésű illegális egyházi szervezet tagjai, több határ menti községben vallási agitációt folytattak.

BM III/IV. Csoportfőnökség

Budapest, 1980. december 3.

Sopronban egy Szentlélek Keresztség elnevezésű szekta kezdte meg működését mintegy 12 fővel. A szekta vezetője Szabó Péter 23 éves soproni lakos, a tagok elsősorban a Soproni Gyógyszerészképző Intézet, valamint az Óvónőképző Intézet hallgatói közül kerülnek ki. A szektának állítólag országos központja is van, melynek vezetője Németh Sándor budaörsi lakos.

**BM. III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló,
Ellenőrző és Titkársági Osztály**

1981. február 24.

A Hetednapi Adventista szakadár csoport nyomdát akar telepíteni egy tanyaára az Újlengyel községhez tartozó Hernád dűlőbe (Dabasi Járás). A tanya tulajdonosa Polnár István 46 éves román állampolgár, a szekta tagja, aki 3 éve települt át családjával. A nyomda üzembe helyezésével kapcsolatos költségeket Vankó Zsuzsanna és a szekta fedezi. Tervük az, hogy a környező tanyákra is szekta tagokat hívnak és egy kolóniát alakítanak ki.

Pest megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve

Budapest, 1981. március 11.

Kiss Imre 35 éves veszprémi lakos, a Szentkirályszabadján működő Szabad Keresztény Gyülekezet körzetvezetője arról beszélt, hogy a közeljövőben tervezett nyugati turistaútról nem kíván visszatérni. Az információt erősíti, hogy káptalanfüredi telkét eladásra kínálja. Nevezett széles ismeretségi köre révén adatokkal rendelkezik a környéken elhelyezkedő magyar és szovjet alakulatokról is.

**BM III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló,
Ellenőrző és Titkársági Osztály**

45/78/10/54/1981.

Jóváhagyom:

Karasz Lajos
/ Karasz Lajos r. altábornagy /
miniszterhelyettes

Törölve!

2019 JÚL 10.

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

54. szám

Budapest, 1981. március 11.

- 3 -

EGYÉB ESEMÉNYEK, INFORMÁCIÓK

6./ KISS IMRE 35 éves veszprémi lakos, a Szentkirályszabadján működő "Szabad Keresztény Gyülekezet" körzetvezetője ar-

- 4 -

ról beszélt, hogy a közeljövőben tervezett nyugati turista utjáról nem kíván visszatérni. Az információt erősíti, hogy káptalanfűredi telkét eladásra kínálja. Nevezett széles ismeretségi köre révén adatokkal rendelkezik a környéken diszlokáló magyar és szovjet alakulatokról is.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: tájékoztatják a BM III/II és a III/III Csoportfőnökséget, valamint a Veszprém megyei RFK állambiztonsági szervét.

/III/IV/

Vaspodzky Béla
/ Vaspodzky Béla r. ezredes /
osztályvezető

Veszprém, 1981. június 5.

Simon István 26 éves csetényi lakos, a pünkösdisták szekta tagja, aki előzetes ellenőrzés alatt áll, június 27-re Szentkirályszabadja községben ifjúsági, főleg csöves fiatalok köréből vallásos jellegű összejövetel szervezését végzi. Az összejövetelen mintegy 100-150 fiatal venne részt, e célból az ország különböző pontjain (Miskolc, Diósgyőr, Miskolctapolca) fejtett ki szervező tevékenységet.

Intézkedés: az előzetes ellenőrzés keretében operatív lehetőségeink felhasználásával igyekszünk az összejövetelt megakadályozni. A szentkirályszabadjai gyülekezet ne adjon helyet az összejövetelre. Ha az összejövetelre mégis sor kerülne, azon társadalmi kapcsolatunk részt vesz. Közbiztonsági szerveinket a tervezett eseményről tájékoztatjuk a szükséges intézkedések megtétele céljából. Simon Istvánnal az esemény előtt nevelő, figyelmeztető jellegű beszélgetés végrehajtását tervezzük. Központi és illetékes megyei szervek tájékoztatása.

Németh Zoltán r. őrnagy

szám: 218-176/5/29/1981.

szigoruan titkos !

Vezprém

20/4J1/2
111. 1981. június 5. /29/

Törölt

2019 JUL 10

tk-12-14.

simon istván 26 éves, csetényi lakos, pünkösdisták szekta tag-
aki előzetes ellenőrzés alatt áll - 1981. június 27-re
szentkirályszabadja községben ifjúsági, főleg „csöves”,
fiatalok köréből vallásos jellegű összejövetelek szervezését
végzi. az összejöveteleken mintegy 100-150 fiatal venne részt.
a célból az ország különböző pontjain /miskolc, diosgyőr,
miskolctapolca/ is fejttett ki szervező tevékenységet.

intézkedés:

az előzetes ellenőrzés keretében op. lehetőségeink felhasználásával igyekszünk az összejöveteleket megakadályozni, így:

- a szentkirályszabadjai gyülekezet ne adjon helyet az összejövetelekre.
- ha az összejövetelekre mégis sor kerülne, azon társ. kapcsolataink részt vesz.
- közbiztonsági szerveinket a tervezett eseményről tájékoztatjuk a szükséges intézkedések megtétele céljából.
- simon istvánnal az esemény előtt nevelő, figyelmeztető jellegű beszélgetés végrehajtását tervezzük.
- központi és illetékes megyei szervek tájékoztatása.

11/78/27/28/
németh zoltán r. örgy.

Budapest, 1982. április 7.

A szerv illetékesei 1981. november 5-én nevelő jellegű beszélgetést folytattak Szubotics Marianna és Tánczos Noémi kaposvári gimnáziumi tanulókkal, akik szervező tevékenységet végeztek a Szentlélek Keresztség szekta érdekében. Nevezettek az intézkedésről beszámoltak a szekta országos vezetőjének, Németh Sándor budaörsi lakosnak, aki felhívta a figyelmüket arra, hogy konspiráltan folytassák a szervezést.

Tekintettel arra, hogy a nevelő jellegű beszélgetés nem érte el célját, nevezettekkel – szüleik jelenlétében – rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesítették.

**BM. III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló,
Ellenőrző és Titkársági Osztály**

45/78/10/71/1982.

Jóváhagyom:

Karas Lajos

/ Karasz Lajos 2. altábornagy /
miniszterhelyettes

Törölve!

2019 ÁPR 11.

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

71. szám

Budapest, 1982. április 7.

- 3 -

BELSŐ ELLENÉSGES ELEMELK TEVEKENYSÉGE

- 5 -

9./ A szerv illetékességi 1981. november 5-én nevelő jellegű beszélgetést folytattak SZUBOTICS MARIANNA és TANCZOS NOEMI kaposvári gimnáziumi tanulókkal, akik szervező tevékenységet folytattak a "Szentlélek Kereszttség" szekta érdekében. Nevezettek az intézkedésről beszámoltak a sekta országos vezetőjének, NEMETH SÁNDOR budaörsi lakosnak, aki felhívta a figyelmüket arra, hogy konspiráltabban folytassák a szervezést.

Tekintettel arra, hogy a nevelő jellegű beszélgetés nem érte el a célját, nevezetteket - szüleik jelenlétében - rendőrhatalósági figyelmeztetésben részesítették.

Az információ megbízható, ellenőrzött.

Intézkedés: - jelentik a BM III/III Csoportfőnökségnek;
- folytatják az ellenőrzést.

/Somogy megye/

- 6 -

Vagyocskó Béla
/Vagyocskó Béla r. ezredes/
osztályvezető

Budapest, 1982. április 16.

Zékány Zoltán honvéd, a budapesti 5. önálló építőezred beosztottja, tagja a Szentlélek Kereszt-sége elnevezésű illegális vallási szektának. A szekta tanait, amelyek vallásos tartalmuk mellett élesen szocializmusellenesek, terjeszti az alakulat beosztottjai között. Igyekszik őket rábírní a szektához való csatlakozásra.

BM. III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló,
Ellenőrző és Titkársági Osztály

45-78/10/77.1982.

J ó v á h a g y o m :

Karasz Lajos
/Karasz Lajos r. altábornagy/
miniszterhelyettes

Törölve!

2019 APR 11.

NAPI OPERATÍV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

77.sz.

Budapest, 1982. április 16-án

- 4 -

BELSŐ ELLENSÉGES ELEMÉK TEVÉKENYSÉGE

- 5 -

10./ ZÉKÁNY ZOLTÁN honvéd az 5. Önálló építőezred - Budapest - beosztottja, tagja a "Szentlélek keresztsége" elnevezésű illegális vallási szektának. A szekta tanait, amelyek vallásos tartalmuk mellett élesen szocializmusellenesek, terjeszti az alakulat beosztottjai között. Igyekszik őket rábírní a szektához való csatlakozásra.

Összejöveteleiket Dr.GÁSPÁR GYULA Budapest XIII., Dózsa György u.11.sz. alatti lakásán - mely egyben Zékány honvéd albérlete - tartják.

Az információ forrása megbízható, ellenőrzött; tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: a BM III/III Csoportfőnökséggel együttműködve előzetes ellenőrzést rendelnek el.

/III/IV/

- 7 -

Vagyócsy Béla
/Vagyócsy Béla r. ezredesi/
osztályvezető

Budapest, 1982. június 30.

Az Adventista Egyház választó konferenciája július elején lenne esedékes. Az egyház szakadár csoportja ezt az alkalmat arra akarta felhasználni, hogy teljes rehabilitációt nyerve helyet kapjon az egyház vezetésében. A szerv operatív pozícióin keresztül elérte, hogy a konferenciát elhalasszák előreláthatóan 1983 júliusáig.

Intézkedés: az egyházpolitikai célok elérése érdekében további befolyást gyakorolnak az egyházvezetésre.

BM III. Főcsoportfőnökség Operatív Koordináló,
Ellenőrző és Titkársági Osztály

Budapest, 1984. március 08.

A 31. honi vadászpilóta ezred, Taszár (Somogy megye) beosztottai: Hajdu Tibor repülőgép-vezető őrnagy és Kiss György zászlós f. hó 05-én bejelentették, hogy két fiatal korú gyermekük lakásukról elköltözve a Szentlélek Keresztység elnevezésű vallási csoportosuláshoz csatlakozott. A szekta való belépésre megpróbálták rávenni Kiss zászlós gyermekét is

BM. III/IV. Csoportfőnökség

Budapest, 1984. augusztus 30.

Az engedély nélkül működő szakadár reform adventisták szeptember 7-9 között Belgrádban összejövetelt tartanak, amelyen a szervezet külföldi vezetői is részt vesznek.

BM. Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság

Budapest, 1984. október 11.

Július 4-én ismeretlen személyre Elizeus fn. alatt előzetes ellenőrzést nyitottunk, ennek során operatív bizonyítékokat szereztünk arra vonatkozólag, hogy Budaörs Farkasréti u. 1. sz. alatt Németh Sándor, a BM III/III-1 Osztály „F” dossziés személye illegálisan működő szekta tevékenységet folytat. A szekta hitelvei társadalmunktól idegen, azzal szembenálló nézeteket tartalmaznak. A törvényesen elismert vallási felekezeteket megvetik. Létszámukat erőszakos hittérítéssel akarják növelni. Tagjaiktól feltétel nélküli engedelmességet követelnek. Az ÁEH-től működési engedélyt kértek, kérelmüket azonban elutasították.

A fenti címen lévő házat a szekta tagjai megvették és ott engedély nélkül 200 főt befogadó imatermet hoztak létre. Az illegális összejöveteli hely fenntartása, működtetése, az összejövetelek megszervezése tekintetében felelősség terheli – többek között – Zékányné Metzing Judit (1959, Mohács, Wéber Ilona), munkahelye: Pest megyei Gyógyszertári Központ, Budaörs, Farkasréti u. 1. sz. alatti lakost.

Intézkedés: Metzing Judit személyére „F” dossziét nyitunk. A BM III/III-1 osztállyal közösen hajtjuk végre a szekta vezető lejárását, a szekta bomlasztását, dezorganizálását.

Pest megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve

Budapest, 1984. november 13.

A budapesti levélforgalomból kiemelésre került 4 db. Németh Sándor, Budapest, VII. Akácfa u. 18. feladású újság szerkesztőségeknek címzett levélküldemény, melyek az Isten Gyülekezete nevű hazai keresztény közösség nyilatkozatát tartalmazták. Ebben a közösség sérelmei olvashatók, miszerint az Állami Egyházügyi Hivatal halogatja szervezeti szabályzatuk jóváhagyását, hatósági személyek részéről pedig több éve zaklatásoknak és túlkapásoknak vannak kitéve. A nyilatkozat készítői közlik, hogy jogi képviselőjüknek Iványi Tibor lelkészt kérték fel és kérik a magyar közvélemény támogatását is.

BM. Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság

45/78/10/222/1984.

Jóváhagyom:

Intézkedés
/ Földesi Jenő r. altábornagy /
miniszterhelyettes

Törölve!

2019 APR 11.

NAPI OPERATIV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

222. szám

Budapest, 1984. november 13.

- 2 -

3./ A budapesti levélforgalomból kiemelésre került 4 db - NÉMETH SÁNDOR Budapest, VII., Akácfa u. 18. feladása -, ujságszerkesztőségeknek címzett levélküldemény, melyek az Isten Gyülekezete nevű hazai keresztény közösség "Nyilatkozat"-át tartalmazták. Ebben a közösség sérelmei olvashatók, miszerint az Állami Egyházügyi Hivatal halogatja szervezeti szabályzatuk jóváhagyását, hatósági személyek részéről pedig több éve "zaklatásnak és tulkapásoknak vannak kitéve". A nyilatkozat készítői közlik, hogy jogi képviselőjüknek IVANYI TIBOR lelkeszt kérték fel, és kéri "a magyar közvélemény támogatását" is.

Az ujságszerkesztőségeknek szóló kísérőlevél a "Nyilatkozat" közzétételét kéri.

Intézkedés: a küldeményeket eredetben átadták a BM III/III Csoportfőnökségnek intézkedés, illetve a továbbításra vonatkozó állásfoglalás céljából.

/III/3/

- 5 -

Vagyocskóy Béla
/ Vagyocskóy Béla r. ezredes /
titkárságvezető

Eger, 1985. szeptember 2.

Jelzés alapján „Újító” fedőnéven előzetes ellenőrzést folytattunk egyházi reakciós szervező tevékenység gyanúja miatt Farkas Albin (1960. január 2., Gyöngyös, Géczi Erzsébet) boncsegéd, maklári lakos tevékenységének tisztázása céljából. Az alapinformáció szerint a célszemély Maklár községben, mint az egyházközség harangozója hivatalos engedély és a plébános tudta nélkül fiatalokat csalogat a lakására, ahol részükre vallási összejöveteleket tart. Az önmagukat Zarándok Keresz-

tényeknek nevező illegális vallási csoportosulás tagjai nem ismerik el a papi hivatást, náluk nincs vezető, zárt közösséget alkotnak Budapesten, Nyíregyházán, a Balaton mellett, megközelítésük igen nehéz. A BM III/III-1 Osztály tájékoztatása szerint a Zarándok Keresztények elnevezésű csoportosulással Magyarországon még nem találkoztak, eddig nem ismert szektáról van szó.

Gelencsér Géza r. százados

Eger, 1986. április 01.

A Farkas féle csoporttal az Eötvös Loránd Tudományegyetem első éves hallgatói közül többen szimpatizálnak. A magyarországi Új Keresztények az év nyarára titkos kirándulást szerveznek, ennek időpontját és helyét csak a kirándulás előtt pár nappal ismerik meg az ország különböző részein tevékenykedő szekta tagjai.

Intézkedés: Farkas Albinnal szemben figyelmeztető jellegű beszélgetést folytattunk. Közölte, hogy nem hajlandó az állam és az egyház közötti megállapodásnak megfelelően tevékenykedni, nem mondanak le a magánlakásokon tartott összejövetelekről, újabb tagokat fognak toborozni. Szignalizáltunk az ÁEH megyei (Heves) titkárának, tájékoztattuk a BM III/III-1 Osztályt.

Kakuk György r. hadnagy

Budapest, 1986. június 3.

Május 23-án a Mátyás templom környékén az esti órákban egy 20 fős, fiatalokból álló csoport gitárkísérettel vallásos szövegeket énekeltek, majd bűnvallomást, bizonyágtételeket mondtak. Például: „*Ittam, kábítószereztem, csavarogtam, de Jézus Krisztus megszólított, megváltoztatott, Halleluja.*” A helyszínen tartózkodó érdeklődőknek, köztük külföldi turista csoportok tagjainak azt mondták: „*Azért szólunk hozzátok, mert Isten küld minket.*” A csoport tagjai közül néhányan oda mentek beszélgetni az érdeklődőkhöz. Közölték, hogy a Szentlélek Keresztség igéjét hirdetik, Budaörsön van a bázisuk, az érdeklődőknek megadták címüket és telefonszámukat. Este tíz órára létszámuk 70 főre nőtt.

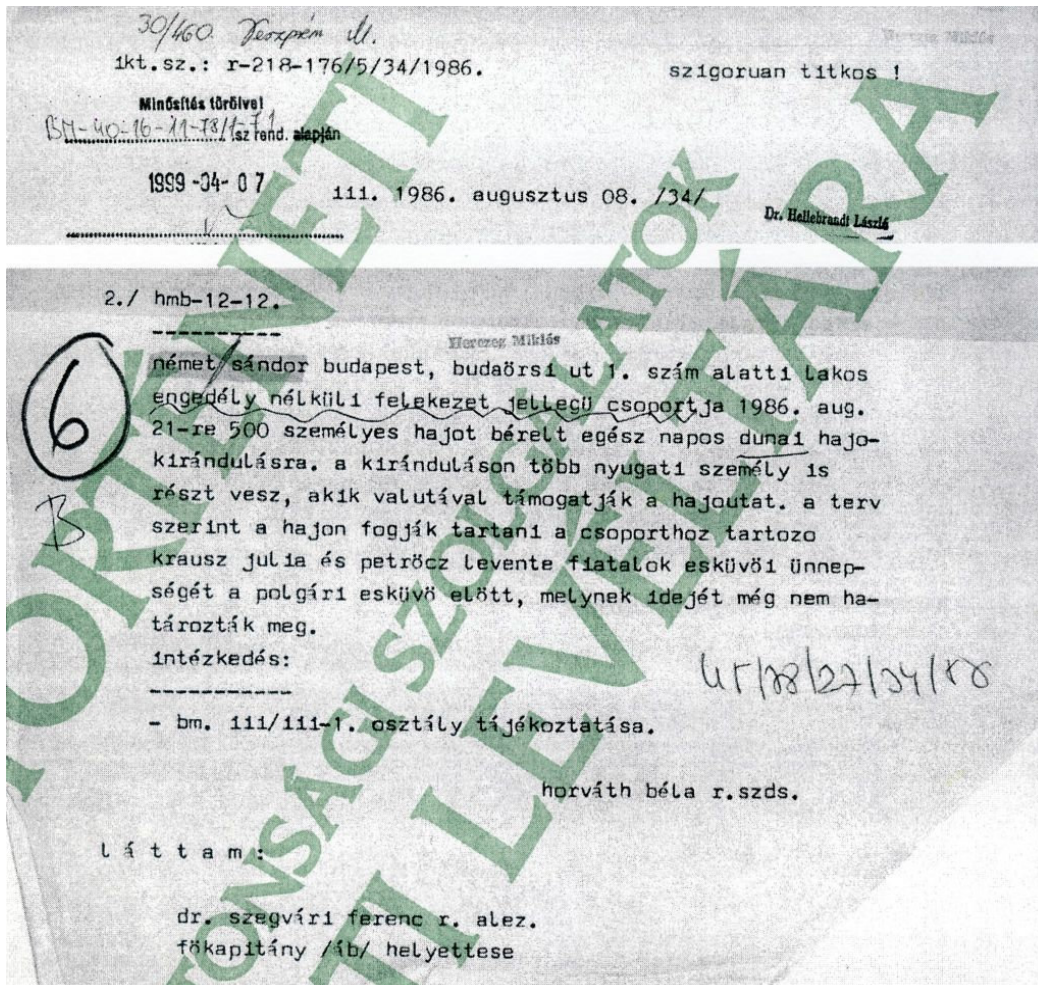
Megjegyzés: a budaörsi csoportot 1984-ben Elizeus fedőnéven előzetes ellenőrzés keretén belül feldolgoztuk, egyik vezetőjüket „F” dossziésként ellenőrizzük.

Pest megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve

Veszprém, 1986. augusztus 08.

Németh Sándor budapesti lakos engedély nélküli felekezet jellegű csoportja augusztus 21-re 500 személyes hajót bérelt egész napos dunai hajókirándulásra. A kiránduláson több nyugati személy is részt vesz, akik anyagilag támogatják a hajóutat. A terv szerint a hajón fogják tartani a csoporthoz tartozó Krausz Júlia és Petrőcz Levente fiatalok esküvői ünnepségét a polgári esküvő előtt, melynek idejét még nem határozták meg.

Horváth Béla r. százados

Veszprém, 1986. augusztus 08.

Július 26-án Gálig Károly boglárlelleli lakosnál az engedély nélküli reform adventista felekezet összejövetelt tartott, ahol Balatonfüredről is megjelent több reform adventista. Őt fiatal keresztesítését és alámerítését Sári Gábor új országos vezető prédikátor végezte. Gálig Károly egyik fia jelenleg börtönbüntetését tölti katonai szolgálat megtagadása miatt.

Horváth Béla r. százados

Eger, 1986. október 9.

Folyamatosan érkeznek jelentések arról, hogy megélénkült a Jehova Tanúi szekta, valamint a reform adventista gyülekezet hittérítő, agitációs tevékenysége. A jehovisták Heves, Ecséd, Rózsa-szentmárton és Zagyvaszántó körzetében, az adventisták Pétervásárán és környékén jelentek meg és folytattak erőszakos agitációt. Következtetéseink szerint a jehovista gyülekezetek a körzeti kongresszusokon utasítást kaptak az aktívabb térítő tevékenységre, ugyanakkor bátorítóan hat rájuk, hogy az augusztusi körzetkongresszusok megtartását a hatóságok engedélyezték.

Gelencsér Géza r. százados

Budapest, 1987. március 2.

Ambrus Tibor csetényi lakos, az engedély nélkül működő Isten Gyülekezet Misszió aktivistája az ország három területére összejöveteleket szervez. Március 9-10-re Cseténybe, 11-12-re Pécsre, 13-14-re Hajdúhadházra várják a szektatagokat, akiknek Budth és Sámuel nevű nyugati misszionárius prédikátorok tartanak foglalkozásokat.

BM. Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság

BELÜGYMINISZTERIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

Szigorúan titkos!
különösen fontos!

45/78/10/43/1987.

Jóváhagyom:

Harangozó S.
/ Harangozó Szilveszter g. albgy. /
miniszterhelyettes

Törölve!

2019 JÚN 03.

NAPI OPERATIV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

43. szám

Budapest, 1987. március 2.

- 3 -

BELSŐ ELLENSÉGES TEVÉKENYSÉG

- 6 -

9./ AMBRUS TIBOR csetényi lakos, az engedély nélkül működő "Isten Gyülekezet Misszió" aktivistája az ország három területére összejöveteleket szervez. Március 9-10-ére Cseténybe, 11-12-ére Pécsre, 13-14-ére Hajdúhadházra várják a szektatagokat, akiknek BUDTH és SAMUEL nevű nyugati misszionárius prédikátorok tartanak majd foglalkozásokat.

Az információ forrása ellenőrzött.

- Intézkedés:
- jelentették a BM III/III Csoportfőnökségnek;
 - tájékoztatták a területileg illetékes megyei RFK-k áb szervét;
 - intézkednek az összejövetelek operatív ellenőrzésére.

/Veszprém megye/

- 8 -

Sillai Árpád
/Sillai Árpád r. ezredes/
titkárságvezető

Nyíregyháza, 1987. május 5.

Hálózatunk jelentette, hogy Tomasovszky István (1965. május 1, Nyíregyháza, Ármos Ilona) büntetett előéletű nyíregyházi lakos eddig ismeretlen szekta tagjának a lakásán tartott összejövetelen 18-20 éves fiatalok vettek részt, közöttük több főiskolai hallgató, akik valamilyen szellemi forradalomról beszéltek, közösen elmélkedtek, bibliai idézeteket olvastak fel, énekeltek, majd videón megnézték a Jézus élete című filmet, mely nagy hatással volt a jelenlévőkre. Egyes jeleneteken többen hangosan zokogtak.

Operatív nyilvántartás: Szabolcs m. RFK. ÁB szerve, F-10753, 1987.08.13. Tomasovszky István (1965.05.01. Nyíregyháza, Ármos Ilona) a Szentlélek Keresztség illegális vallási szekta fiatalokból álló nyíregyházi gyülekezetének szervezője, vezetője. (ÁBTL 2.2.1.)

Tordai Tibor r. főhadnagy

Budapest, 1987. július 7.

Az Isten Gyülekezete nevű engedély nélkül működő keresztény felekezet június 28-tól július 5-ig az aszófői kempingben táborozást tartott, amelyen mintegy 160 fiatal vett részt.

Intézkedés: a résztvevők névsorát felterjesztik a BM III/III. Csoportfőnökségnek

BM. Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság

Budapest, 1987. július 20.

A Győr-Sopron megyei RFK ÁB szervének információja alapján f. hó 16-án jelentettük, hogy Robert Wells Bécsben élő USA állampolgár azt tervezi, hogy – miként 1985 nyarán – ez évben is szervez két vallási kurzust angolul jól beszélő fiatalok részére Leányfalun, egy magánháznál lévő kempingben. Miniszterhelyettes elvtárs utasítására a szerv jelenti, hogy R. Wells, aki az amerikai Szabad Keresztények Közössége megbízására hivatkozva európai országokban hittérítő tevékenységet folytat, 1985-ben 40 fő részére foglalt szállást előre a leányfalui kempingben; a táborozás két csoportjában mintegy 70 fő vett részt, közülük mindössze 5 volt magyar állampolgár.

BM. Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság

Budapest, 1987. december 18.

A Fiatal Művészek Klubjának tagsága egyre csökken az utóbbi hónapokban, melynek hálózatunk szerint az az oka, hogy a 18-23 éves korosztály kijár Budaörsre, ahol térítéssel foglalkozó egyházi jellegű közösség működik. A térítéseket egy nagy hodályszerű épületben tartják, ahova akár 500 ember is befér. Azok részére, akik nem vehetnek részt a szertartáson, zártláncszerű TV hálózaton keresztül közvetítik az eseményt. Kb. 1500 főre tehető azok száma, akik ehhez a csoportosuláshoz tartoznak, illetve vonzáskörzetükben élnek. December 19-én avantgarde koncert lesz az Almássy téri Művelődési Házban, ahol fellép Pajor Tamás, a Neurotic amatőr együttes tagja és elmeséli – feltehetően térítési szándékkal – megtérésének történetét. Az eseményről filmet készít Xantus János filmrendező.

BRFK Állambiztonsági Szerv, III/A Alosztály

Budapest, 1988. február 08.

A Szentlélek Keresztség vallási szektának már több ezer tagja van. A szekta budaörsi központjában minden szombaton van összejövetel. Sok volt kábítószeres, zenész, művész jár oda rendszeresen. A Szentlélek Keresztség szekta Németh Sándor (1950. 11.21. Gelse, Kovács Gizella) vezetésével jött létre. A szekta ideológiája római katolikus indíttatású, legfontosabb feladatuk a Szentírás

tökéletes megismerése. Életük legfőbb célja a világban, hogy az Urat szolgálják és az igaz hitet minél több emberrel – elsősorban a fiatalokkal – megismertessék. A csoport tagjai – Németh utasítására – nem tartják a kapcsolatot szüleikkel. A feltétel nélküli engedelmesség mellett megköveteli tőlük, hogy fizetésük 10 százalékát a szekta költségeinek fedezésére leadják. A tagok lelki kényszer alatt vannak, a külvilággal minden kapcsolatot meg kell szakítaniuk. Teljes egészében elutasítják a szocialista életformát. A szekta társadalmi veszélyessége abban rejlik, hogy az Úr által sugalmazott dolgokon kívül mást nem hajlandók elfogadni. A hit nevében a szektához tartozó tapasztalatlan fiatalokat családjuktól, baráti körüktől elszakítják, csak az új hitbeli felfogásuk szerint hajlandók élni. A szekta vezetője Németh Sándor a BM III/III-1 Osztály célszemélye.

Intézkedés: Tájékoztatjuk a BM III/III-1 Osztályt, az egyeztetett terv alapján a szektába szer-
vünk által foglalkoztatott HMB-t vezetünk be.

Budapesti Rendőr-főkapitányság, III/A Alosztály

Budapest, 1988. február 26

Horváth Péter honvéd, a szenkirályszabadjai 87. h. hel. dd. alakulat beosztottja tagja egy szervezetten kívüli vallási felekezetnek, mely Isten Gyülekezetének nevezi magát. Ez a vallásos csoport Budapesten, a Kálvin téren szerveződik, aktív vallásos agitációt és fokozódó rendszerellenes tevékenységet fejt ki. Horváth honvéd bírálja a marxista világnézetet, többek előtt nyilvánosan hangzottatta, hogy emberre nem lő vallásos meggyőződése miatt.

Megjegyzés: a csoport létezését és annak társadalomra veszélyességét megerősítette a BM. III/III-1 Osztály.

BM. III/IV. Csoportfőnökség

Budapest, 1988. augusztus 12.

Az USA-ból érkező postaforgalomból kiemeltünk 27 db. párt, állami és egyházi vezetőknek címzett, különböző Egyesült Államokbeli magánszemélyek által feladott levélküldeményt. A küldeményekből tudomásunkra jutott, hogy az „An Associate Church of Faith Christian Fellowship International Church” (Nemzetközi Hithű Keresztény Egyházak Szövetsége) elnevezésű egyházi szervezet akciót indított a magyarországi Hit Gyülekezeete közösség hivatalos elismerése érdekében. A szervezet tagjai kérik, hogy a Közösség kapja meg a legális egyházi státusz összes jogát és privilégiumát.

Intézkedés: A küldeményről tájékoztattuk a BM III/III. Csoportfőnökséget. Az anyagokat a postaforgalomban továbbítottuk.

BM. III/3. Osztály

BELÜGYMINISZTERIUM
III/3. Osztály

Szigoruan titkos!

72 - 5/2 - 111/88.

Törölve!

2019 MÁJ 15.

Tárgy: Napi operatív információs jelentés

1988. augusztus 12. /111./

45-7816(111)88

K/3.

1. Az USA-ból érkező postaforgalomból kiemeltünk 27 db, párt, állami és egyházi vezetőknek címzett, különböző Egyesült Államok-beli magánszemélyek által feladott levélküldeményt.

A küldeményekből tudomásunkra jutott, hogy az "An Associate Church of Faith Christian Fellowship International Church" /Nemzetközi Hithű Keresztény Egyházak Szövetsége/ elnevezésű egyházi szervezet akciót indított a magyarországi "HIT GYŰLEKEZETE" Közösség hivatalos elismerése érdekében.

A szervezet tagjai kérlik, hogy a Közösség kapja meg a legális egyházi státusz összes jogát és privilégiumát.

Intézkedés: A küldeményről tájékoztattuk a BM III/III. Csoportfőnökséget. Az anyagokat a postaforgalomban továbbítottuk.

- 2 -

(III/3)

Riss István
Riss István r. alezredes
osztályvezető

Budapest, 1988. szeptember 20.

A Szabad Kezdeményezések Hálózata f. hó 19-én kb. 150 fő részvételével tanácsulást tartott. Ezen elsőként Iványi Gábor elnökletével megvitatták az alternatív katonai szolgálattal kapcsolatos javaslatokat. A Hit Gyülekezete elnevezésű vallási csoport bejelentette csatlakozását a Hálózathoz. Nyilatkozatot fogalmaztak meg, melyben követelik az ÁEH megszüntetését, az igazi vallásszabadságot, valamint azt, hogy az egyházak működésének ellenőrzését az országgyűlés végezze.

BM. Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság

München, 1988. október 6.

A Szabad Európa Rádió adása az Állami Egyházügyi Hivatal önkényes döntésével foglalkozott, melyben ismételten elutasították a Hit Gyülekezete állami elismerését. Az adásban megszólalt Gadó György (SZKH), aki már a döntés közlését is kifogásolta, mert a MT Bejelentések és Panaszok Irodájának vezetője: Rottler Ferencné válasza udvariatlan, stílustalan és megkésett volt. Így szólt:

„Németh Sándor, 1072 Budapest, Akácfa utca 18. A Hit Gyülekezete állami elismerése érdekében előterjesztett ismételt kérése teljesítésére a döntésben illetékes Állami Egyházügyi Hivatal véleménye szerint ez idő szerint nincs lehetőség. Az elutasítás megváltoztatására nincs módunk. Rottler Ferencné, az MT Bejelentések és Panaszok Irodája vezetője.”

Gadó hiányolja az elutasítás tárgyilagos érdemi indoklását. Ezzel kapcsolatban elmondta, hogy noha nem tagja a Gyülekezetnek, de nem egyet ismer közülük, aki korábban a kábítószer vagy az alkohol rabja volt és ez a közösség segítette vissza a helyes útra, így lett belőlük dolgos ember és példás családapa Meggyőződött arról, hogy a Gyülekezetben felebaráti szeretetet és vallási türelmet tanítanak, direkt politizálás nem folyik. Mégis volt részük rendőri zaklatásban. A hatóságoknak ez az elfogadhatatlan eljárása újabb adalék arra, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal létezése és működése nem szolgál másra, mint a beavatkozásra a felekezetek életébe, a vallásszabadság korlátozására. Ezért is elengedhetetlen az állam és az egyház szétválasztása, az, hogy az állam ne szóljon bele többé a felekezetek ügyeibe. Erről törvényt kell alkotni.

BM. Rádiófigyelő Szolgálat

Budapest, 1988. október 27.

A Hit Gyülekezete elnevezésű vallási szekta vezetői megbeszélést folytattak a Szabad Kezdeményezések Hálózatához való tartozásukról. Értékelésük szerint előbb vagy utóbb ki kell vonulniuk az SZKH-ból, mert annak programját túl radikálisnak tartják. Ilyen programmal szerintük nem lehet a tömegeket megnyerni.

Intézkedés: operatív úton elősegítjük a szekta SZKH-ból való kiválását. (III/III.)

BM. Állambiztonsági Miniszterhelyettesi Titkárság

45-78/10/212/1988.

Törölve!

2019. MÁJ 15.

Jóváhagyom:

Harangozó Gy.
/ Harangozó Szilveszter r. altbgy.
miniszterhelyettes

NAPI OPERATIV INFORMÁCIÓS JELENTÉS

212. szám

Budapest, 1988. október 27.

BELSŐ ELLENSÉGES TEVÉKENYSÉG

- 4./ A Hit Gyülekezete elnevezésű vallási szekta vezetői megbeszélést folytattak a Szabad Kezdeményezések Hálózatához tartozásukról. Értékelésük szerint előbb vagy utóbb ki kell vonulniuk az SZKH-ból, mert annak programját túl radikálisnak tartják, ilyen programmal szerintük nem lehet a tömegeket megnyerni.

Az információ forrása megbízható;
tartalma nem ellenőrzött.

Intézkedés: operatív úton elősegítik a szekta SZKH-ból való kiválását.

/ III/III /

Sillai Árpád
/ Dr. Sillai Árpád r. ezredes /
titkárságvezető

Az egyházi elhárítás tisztjeinek feljegyzéseiből

1882 85
 "ÚJÍTÓ" fu. e/e
 Farkas Albin mahlári egyház.
 a "Zarándok keresztények"
 elnök. illeg. vall. csoport.
 No-i nevelője
 Flóris - 24 (lahásában össze-
 jövetelével tart)

1836 1980
 "Szentlélek Keresztény"
 illeg. csoport.
 vez: Németh Sándor Budaörs
 (Gelse, 70. Kőrös Gizella) Farkashegyi u. l.
 Csmér - 114 - 28015
 Csmér - 23 81
 Somogy - 14 82
 Somogy 21 - 71/9
 III/IV - 57 - 77/10 84
 III/IV - 46
 Pest - 47 "Elizeus" fu. e/e - ben feld. 86
 (Budaörsi csoport agitátor
 és elnök a "Közös-
 munkások"
 1909
 III/IV - 68 magyar; tudása egy Nagy feld. 87
 Pest - 21 (feld. a "Közös-
 munkások" körében Budaörsön)
 BRFK - 160 - 214/10 (munkások 400 fővel)

1980
 NÉMETH SÁNDOR
 (Gelse, 70. Kőrös Gizella)
 L: Bp. VII. Akácfa u. 18.
 - Budaörs, Farkashegyi
 ut. 1. sz. ~~lakos~~ {születésének
 aine
 - a "Szentlélek Keresztény"
 szekta országos
 vezetője
 "ELIZEUS" (24) "F" (25 -
 Csmér - 114 - 28015
 Győr - 23 1981
 Győr - 55
 Somogy 21 - 71/9
 III/IV - 57 - 77/10 (összejöv. - ket vezet 1984)
 Pest - 84

Pest - 47 (Bp-n énekelt a apítall ⁸⁵
 Veszpr - 34 - 156/6 (hajót érett a
 szektorak)

III/IV - 68 {sumyagi táncosokja az Nagy 87
 {alsólsó névű magán-könyvtárak.
 Pest - 21 (Ludacsiak védelmében áron plát)
 Veszprém - 15 - 132/7 (Ludacsiak vez. Arzón)

BRFK - 22 {szewarok eltekelt rendje; 88
 a többség kabitószeres

2664 1984
 István Gyülekezetek
 Misszió Szövetség
 név: ma az kerület
 Koröskés (Ludacsi)
 vezető: Ungvári Sándor,
 (Németh Sándor feje-
 nyelatorat)

III/3 - 45 - 222/3 {újra szerkesztés-
 geknek szerkesztés az
 AEH-val és a kabitószer-
 nek között.

Baranya - 9 — kért. Bp-n Szeged, 86
 ifi-i konferenciát.
 Veszprém - 12 — " —
 Baranya - 19 — (Csanádok M. E.) 15
 Veszprém - 5 - 43/9 {Ambrus Tiber 87
 {összejövetel névvel
 Veszprém - 15 - 132/7 (Ludacsiak Arzón) 2200

1600 87
 "TESTVER" e/e
 Tomaszovszky István

Szabolcs - 8 {immortellu székta
 {összejövetelüket tart
 a bányákban

1984
 ZEKÁNYNE
 METZING FUDIT
 Mohács, 1959
 Budapest, Farkasrét u. 1.
 (Széktelek kerületi ge-
 mettatop)

Pest - 84

A Heves megyei RFK ÁB szerve III/III. Osztályának jelentése 1986-ban: „A kisegyházak, felekezetek, szekták területén végzett állambiztonsági munka tapasztalatairól és a további feladatokról”

1986. július 22-én a Heves megyei Rendőr-főkapitányság ÁB szerve III/III. Osztálya megyei vezetői értekezlet elé terjesztette jelentését a kisegyházak, felekezetek, szekták helyzetéről. Az állambiztonsági munka megyei tapasztalatairól és feladatairól készített beszámolót Nagy Károly r. őrnagy, az osztály vezetője írta alá.

A jelentés néhány megállapítása:

A megye területén a katolikus egyház meghatározó jelenléte mellett 7 legális kisegyház és felekezet, valamint 3 illegális szekta található.

Legálisak: Baptisták, H.N. Adventisták, Keresztény Testvér Gyülekezet, Óskeresztény Felekezet, Élő Isten Gyülekezet, Isten Egyháza, Evangéliumi Pünkösdi Közösség.

Illegálisak: Jehova Tanúi, Hare Krisna, Új Keresztények.

Létszámuk és szervezettségük alapján figyelmet érdemelnek a **baptisták és a H.N. Adventisták**, akik mintegy 360 főt jelentenek, míg a többi kisegyház összesen 133 főt.

A **baptista** egyházhoz tartozó gyülekezetek a megye területén egri és recski székhellyel rendelkező szórvány lelkészségek. Két lelkész és 250 gyülekezeti tag tartozik hozzájuk.

A **H.N. Adventisták** 4 elismert (Abasár, Eger, Gyöngyös, Hatvan) és 3 szakadár gyülekezettel (Abasár, Eger, Nagyút) vannak jelen a megyében. Létszámuk kb. 110 fő, egy lelkéssel.

Csekély létszámuk és hitelveik következtében családias jellegűek, egymás iránt érzett felelősségük nagyobb, mint általában a történelmi egyházaknál. Lelkészeik és prédikátoraik a többi egyházhoz viszonyítva több lelki gondozó tevékenységet végeznek. Tagjaiknak nemcsak egyházi, hanem világi dolgokban is segítséget nyújtanak, ezért létszámuk nem csökken, hanem esetenként növekszik. Fontosnak tartják az egyházépítést, az ifjúság megnyerését, ezért ifjúsági csoportokat, énekkarokat, zenekarokat szerveznek és szerepeltetnek rendezvényeiken.

A kisegyházak és felekezetek lelkészei és gyülekezeti tagjai körében nem tapasztalhatók szélsőséges megnyilvánulások. A lelkészi kar, az egyházi vezetés is figyelemmel kíséri a feszültség gócot, igyekszik megelőzni, pozitív irányba befolyásolni az eseményeket.

Mindezek ellenére az elmúlt időszakban két egyháznál is tapasztalhatók voltak olyan törekvések, amelyek a hivatalosan elfogadottól eltérőek voltak.

A **baptista** egyházon belül elsősorban a legálisan meglévő keretek túlhajtásával találkoztak. Kovács László volt recski lelkész felfokozott térítő tevékenységet fejtett ki, mely során elsősorban a cigány missziózást tekintette fő feladatának. Ehhez számára propaganda anyagokat Karl Mehbach NSZK-állampolgár – szintén baptista lelkész – illegálisan hozott be az országba, amelyeket a kialakult kapcsolati körnek adtak át. A propaganda anyagok között a „Vetés és Aratás” című ellenséges kiadványon kívül, több olyan is volt, mely ismertette a vallás szabad gyakorlásával kapcsolatos jogszabályainkat és missziózásra ösztönöztek. Ugyanennél a gyülekezetnél alakult egy zenekar is, amely felvette a kapcsolatot a Monte Carló-i rádióval, ahol zeneszámaikat lejátszották. Más kisegyházaknál is koncerteztek, amit arra használtak fel, hogy azoktól gyülekezeti tagokat csábítsanak el.

SZIGORUAN TITKOS!

1986.

Herczeg Miklós 3. sz. példány!

A MINÓSÍTÉS MEGSZÜNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (6)
bekezdésére figyelemmel.

os r. ezredes
Helyettese
Dr. Hállabradt László
adat
Füvény
M. Fcsfb
ORFE

JELENTÉS

k. felekezetek, szekták területén végzett
ági munka tapasztalatairól és a további
feladatokról.

tervi feladatként megvizsgáltuk a kisegy-
szekták területén végzett állambiztonsági
ennek alapján jelentésünket az alábbiak
el.

is az MSZMP. egyházpolitikáját figyelem-
lentés elkészítéséhez az elmúlt 5 évben ke-
t használtuk fel, a téma megyei vezetői
zerepelt.

zetek lelkeszei, gyülekezeti vezetői
ikben lojális beállítottságúak, készek
üzött célokért tevékenykedni. Polgári
helyüket, elismert, jól dolgozó em-
életből, világnézeti felfogásuknak
züket. E pozitív folyamat befolyáso-
azon ellenséges szervek és személyek,

13/86

1.12.4. - 45-49/13/1986

111
340

ró hitéleti tevé-
Az állambizton-
éges személyek
uk.

öző jelenléte
amint 3 ille-
tisták, Keresz-
, Élő Isten
Közösség,

zervezett-
a HN.
a többi

rületén
zségek.
A HN.

n / és
k je-
an.

dán
kel. amatos
Károly r. őrnagy

Károly r. őrnagy
osztályvezető

iniszter Elvtársnak
Főkapitány Elvtársnak,
Főkapitány AB. Helyettes Et-nak,
Főkapitány KB. Helyettes Et-nak,
Heves m. RFK. PB. Titkár Et.
Személyzeti Osztályvezető,
1. VRK. Vezető tenger,
3. III/III Osztályvezető.

A Heves megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szervének jelentése

A **H.N. Adventista Egyházon** belül Egervári Oszkár és Vankó Zsuzsanna vezetésével országos méretű szakadás következett be. A megye területén Abasáron, Nagyúton és Egerben található szakadár csoportok. Vezetőik és tagjaik támadják a hivatalos egyházi személyeket, közülük egyesekről lejáratásukra alkalmas híreket terjesztenek. Rajtuk keresztül a társadalmi rendszert is bírálják. Fölvették a kapcsolatot a nyugati egyházi központokkal, egyesek részéről megfigyelhetők voltak a szakadás elmélyítésére irányuló törekvések. Magánházaknál jönnek össze, külön lelkészképzőt, a fiatalok részére továbbképző központot alakítottak ki Budapesten, melyet Abasárról két fő végzett el.

A hozzájuk tartozó gyülekezeteket a hivatalos egyházvezetés ellen hangolják, arra törekszenek, hogy a kialakult pozícióikat megtartsák, megakadályozzák az anyaegyházba való visszatérést, s új egyházként ismerjék el őket. Az állami szervekkel folytatott tárgyalásaik eddig nem hoztak eredményt. Tevékenységük akadályozása, tagjaik befolyásolása eredményeként elsősorban Abasár községben tapasztalható, hogy egyes, a szakadárokhöz tartozó személyek visszakérték magukat az anyaegyházba.

Egyik águk az úgynevezett **Őrálló Adventisták**, akik Fedémesen található meg, létszámuk kb. 25 fő. Ők a jehovistákhoz hasonlóan nem vállalják a katonai szolgálat semmilyen formáját sem.

Az illegális szekták közül a **jehovisták** létszáma kb. 850 fő. Közülük 9 „F” dossziés, 4 személyt pedig kutató nyilvántartáson belül ellenőriznek. A hagyományosan ismert településeken (Nagyvisnyó, Szilvásvár, Recsk, Parád, Kisköre) másutt is megtalálhatók már (Hatvan, Vámosgyörk, Gyöngyös és közvetlen környéke, valamint Eger).

A jelentés leszögezi: a **Jehova Tanúi** szekta egész hitelvi rendszere társadalomellenes. Tagjaiktól elvárják az élet örömeitől való tartózkodást, a rendszeres hitbeli elmélyülést és a hittérítő tevékenységet. Évente Bécsben rendezik regionális kongresszusukat, melyen Heves megyéből is részt vesznek.

A szekta tagok munkahelyeiken jól dolgoznak, példamutató életvitelű emberek. Több éve tartó pozitív irányú befolyásoló tevékenység hatására, eredményként értékelhető, hogy gyakorolják állampolgári jogaikat, a községekben társadalmi munkát is vállalnak, egyes nagyobb jelentőségű összejövetelek megtartására ÁEH. engedélyt kértek. A befolyásoló tevékenység megosztotta őket, vezetőik és az egyszerű szekta tagok közül is igen sokan abban reménykednek, hogy legálisan működhetnek.

Egy kisebb réteg azonban mereven elzárkózik a konzultációktól, engedményektől, azt hangoztatják: keményebb, rámenősebb vonalat kell vinniük, mert csak így érhetnek el eredményeket. Prominens képviselője ennek az álláspontnak Boros Gyula szilvásvárad lakos. Továbbra sem teljesítik honvédelmi kötelezettségeiket, inkább mártírként vállalják a többéves börtönbüntetést.

Az utóbbi időben térítő tevékenységüket más megyékben végzik. Az úgynevezett házi agitáció helyett forgalmas helyeken, pályaudvarokon, tömegközlekedési eszközökön, kórházakban szólítják meg az állampolgárokat és igyekeznek meggyőzni őket. Nagy tömegű propaganda anyagot osztogatnak térítő útjaik során. Összejöveteleiket demonstratív módon tartják, de a kifejezetten vallásos tevékenységet továbbra is magánházaknál végzik. Egy-egy településen belül három-négy csoportjuk is megtalálható, melyek kapcsolatot tartanak más megyékben lévő hasonló csoportokkal. Májusban Nagyvisnyó határában egy erdei tisztáson több mint ötven fő részvételével tanácskoztak.

A **Hare Krisna** szekta indiai eredetű védikus vallás. Elsősorban a fiatalok körében hatásos, de tagjai között megtalálhatók idősebb értelmiségi személyek is. Tagtoborzó tevékenységük során felhasználják minden, az indiai kultúrával, életmóddal kapcsolatos lehetőséget. Teadélutánokat, indiai hímzéseket bemutató kiállítást, bábjátékokat szerveznek, az ezeket látogatók közül igyekeznek kiválasztani a szimpatizánsokat, akiket később bevonnak a szekta életébe. Védikus minta farmokat igyekeznek kialakítani, ahol önálló módon élnek együtt. Jelentős külföldi kapcsolatokkal

rendelkeznek, információink szerint Nyugatról irányítják a szektát. Tevékenységük politikailag is káros, mert a befolyásuk alá került fiatalokat elvonják a közéleti tevékenységtől.

A megye területén több alkalommal igyekeztek bázist teremteni, de a megelőző intézkedések hatására ez eredménytelen maradt. A szekta két fővel képviselteti magát Kisköre községben. Közülük Balaton Lászlót „F” dossziés nyilvántartás keretében ellenőrzik. Lakóhelyén visszahúzódtan él, nem barátkozik senkivel, időnként ismeretlen személyek keresik fel és ő is elutazik, ami arra utal, hogy szervező munkáját tovább folytatja. A megyébe történő költözése előtti többszöri lakóhely változtatásával igyekezett kikerülni a belügyi szervek látóköréből. Erre utal az az információ is, mely szerint Pomázra jelentkezett be állandó lakosként, de továbbra is Kiskörén él. Legújabb információink szerint, a szekta vezetése Balaton községben akar kialakítani egy védikus minta farmot.

Új jelenséggé került látótérbe az **Új Keresztények** elnevezésű szekta, melynek vezetője Farkas Albin maklári lakos, megtalálható még Budapesten, Nyíregyházán és Zalaegerszegen. A szélsőségekre, vallási fanatizmusra hajló szekta tagjai minden vallást elvetnek, a Bibliából az Ószövetségen kívül csak a Jelenések könyvét fogadják el. A felnőtt keresztség hívei, tagjaik sorába csak hosszas önsanyargatás utáni alámerítkezéssel, a testből a sátán kiűzésével lehet bekerülni. Veszélyessége, hogy a fiatalokat elvonja a politikai, közéleti tevékenységtől, hamis célok felé orientálja őket. Összejöveteleiket Farkas Albin maklári lakásán tartották, azokon esetenként az ország más részéről érkezettek is jelen voltak. Akadályozó, korlátozó hatósági intézkedések hatására visszahúzódtak, de tevékenységüket továbbra is folytatják. A legújabb információk szerint a baptista egyházon belül szervezkedő Continental Singers Jubilate zene-és énekkar égisze alatt missziózást folytató csoporttal kerültek kapcsolatba.

Intézkedéseink hatása:

A vizsgált időszakban 7 esetben kezdeményeztünk a területen feldolgozó munkát, mely során megelőző, akadályozó, korlátozó intézkedések széles körét alkalmaztuk. Ezek a legtöbb esetben hatásosak, célravezetők voltak, az ellenséges tevékenység nem tudott kifejlődni.

Arra törekedtünk, hogy mint rendőri szerv, háttérben maradjunk, politikai és állambiztonsági érdekeket ne sértsünk, mégis csökkentsük az ellenséges befolyásolás mértékét. Információszerző tevékenységünket bizalmas kapcsolatok kialakításával, társadalmi- és hivatalos kapcsolatokon keresztül végezzük, a kisegyházakon és szektákon belül támadó ellenséges személyek elleni harcot súlyának megfelelően kezeljük. E területen is megfelelő operatív pozíciót tudtunk teremteni.

Kis létszámú csoportokról van szó, melyek a történelmi egyházakhoz képest elenyészők, de az innen kiinduló ellenséges tevékenység is megzavarhatja politikai életünket. Célunk ezért, hogy a megszerzett információk alapján az állami, politikai és társadalmi szervekkel közösen visszaszorítsuk a nemkívánatos tendenciákat, biztosítsuk pártunk egyházpolitikai céljainak érvényesülését.

Feladataink:

- 1., Elő kell segíteni, hogy a **H.N. Adventista Egyház** szakadár ágánál beindult visszatérési folyamat intenzívebbé váljék. Ehhez a meglévő társadalmi kapcsolatokon túl, fel kell használni „*Benei János*” fn. titkos megbízott által szolgáltatott információkat és konkrét segítségét. Határidő: folyamatos. Felelős: Árva János r. százados.
- 2., Tovább kell folytatni a **Jehova Tanúi** szekta helyi vezetőinek pozitív irányú befolyásolását, a legalitás kérése felé kell őket orientálni. Operatív pozícióink erősítése érdekében „*Festő*” fn. jelölt tanulmányozását folyamatosan végezni kell, a kapcsolat elmélyítését szorgalmazni. Határidő: folyamatos. Felelős: Árva János r. százados.

3., Folytatni kell Balaton László és Farkas Albin „F” dossziés személyek ellenőrzését, szükség esetén tevékenységük akadályozására intézkedéseket kell tenni. Tevékenységük, kapcsolataik megállapítása, pontosítása érdekében „Grafikus” és „Tiszai” fn. jelöltekkel a konzultációt intenzívebbé kell tenni, bevonásukat kezdeményezni kell. Határidő: 1986. augusztus 10, utána folyamatos. Felelős: Árva János r. százados.

4., Munkánkat a BM. III/III-1 Osztállyal, az illetékes megyei osztályokkal közösen kell folytatni, intézkedéseinket koordinálva kell megtenni. Határidő: folyamatos. Felelős: Nagy Károly r. őrnagy.

Eger, 1986. július 9.

A jelentést Domszlai László r. ezredes, a megyei rendőr-főkapitány állambiztonsági helyettese megküldte a belügyminiszternek és a BM. III/III. csoportfőnökség vezetőjének. (ÁBTL 1.12.4. – 45-49/13/1986)

Az állambiztonsági szervek munkabeszámolóiból 1989 decemberében

A BM. III/III. Csoportfőnökség jelentése, 1989. december 20.

Össztársadalmi mértékben megosztottság tapasztalható, a célok és eszközök heterogén volta nem biztosítja az egy irányba való mozdulást, az ország felemelkedéséért való hatékony együttműködést. A különböző részérdekek megjelenítésében toleranciahiány mutatkozik, jellemző a türelmetlenség, egyes esetekben a politikai arrogancia. A társadalmi, állampolgári fegyelem állapota soha eddig nem tapasztalt mértékben romlott, egyes részterületeken egyenesen megszűnt. A jogszabályok, állami intézkedések semmibevétele általánossá vált, olyan méretű bűnözési hullám alakult ki, amellyel az elmúlt negyven évben a társadalomnak még nem kellett szembekerülnie.

Az év során megkezdődött az intézményrendszer átalakítása. Az Állami Egyházügyi Hivatal megszűnésével (A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1989. évi 14. törvényerejű rendelete az egyes egyházi állások betöltéséhez szükséges állami hozzájárulásról és az Állami Egyházügyi Hivatal megszüntetéséről, 2. §. *Magyar Közlöny*, 43. sz. 1989. június 30. 771.) megváltozott az egyházak státusza. A korábbi illegációs tevékenység az egyházak belügyévé vált, a szerzetesrendek visszaállításának engedélyezése további lehetőséget nyitott a vallásos tevékenység számára.

A BRFK állambiztonsági szervének jelentése, 1989. december 21.

A korábbi egyházi elhárítás munkafelfogáson a jelenleg zajló politikai és társadalmi folyamatok lényegesen módosítottak. Jelentős fordulat állt be az egyházpolitikában. Megszűnt az Állami Egyházügyi Hivatal, törvényi lehetőség van a szerzetesrendek visszaállítására, a szerzetesi templomokat a világi papságtól a szerzetesek kapták vissza. A Jehova Tanúi szekta 1989-ben nyert legalitást, és bejegyzett felekezatként működik. Mindezek időleges megtorpanást keltettek az egyházon belül. A katolikus papság jelentős része távol tartja magát a politikai eseményektől és a társadalmi folyamatok csendes szemlélőjévé vált. Az „egyházi szélsőségesek” továbbra is a Bulányi György által vezetett bázisközösségi mozgalomba tömörülnek. Ismereteink szerint a katolikus papság elutasította a Magyar Politikai Foglyok Szövetségének a megkeresését, és nem léptek soraiba. A katolikus világi személyek számos politikai és társadalmi szervezetet, pártot, egyletet hoztak létre (Kereszténydemokrata Néppárt, Kereszténydemokrata Párt, Magyar Cserkész Szövetség, stb.) Ezek elsősorban politikai, társadalmi igényeket elégítenek ki, többségében lojálisak, de nem mentesen a szélsőségektől sem.

A Győr-Sopron megyei állambiztonsági szerv jelentése, 1989. december 19.

Az egyházak és felekezetek vonatkozásában is dinamikus mozgás volt tapasztalható a változások hatására. Az egyesülési és gyülekezési törvény elfogadása után régi mozgalmak újraéledtek, amiben a régmúlta jellemző struktúrákat igyekeztek követni. Működtetik a cserkészmozgalmat, újjászervezték a katolikus gimnáziumok diákszövetségeit. Ismét működni kezdett a győri egyházmegyében a karmelita, premontrei rend, és szervezés alatt van a domonkos rend. A szerveződések minden esetben az egyházi vezetés tudtával történtek, törvényellenes tevékenység azokkal összefüggésben nem volt tapasztalható. Minden egyházban és felekezetben a józan gondolkodású egyházi vezetés van egyelőre erőpozícióban, háttérbe tudták szorítani a szélsőséges törekvéseket. Egyesek és néhány kisebb csoport – főleg a bulányisták – támadják az egyházi vezetőket azért, mert véleményük szerint a pártállam kiszolgálói voltak, körükben személyi változásokat akartak elérni. Néhány szélsőséges egyházi személy sajtónyilatkozatokkal próbálta magát észre vettetni, de ezeknek biztonsági szempontból jelentős kihatása volt. Területünkön az MDF tevékenységében vett részt két egyházi személy, aminek megítélése és fogadtatása az egyházi vezetők és hívek részéről sem pozitív.

A Pest megyei állambiztonsági szerv jelentése 1989. december 21-én

1989-ben egyházak területéről kiinduló szélsőséges tevékenység, törvényellenes cselekmény a megyében nem volt. Az egyházak teljes autonómiát kaptak, megszűnt az Állami Egyházügyi Hivatal, és a Szabad Egyházak Tanácsa (A kisegyházak szervezeteként működő Magyarországi Szabad Egyházak Tanácsa – SZET – 1989. december 12-én szűnt meg.) A Hit Gyülekezete, a Jehova Tanúi, a Hare Krisna és más vallási csoportok működése legálissá vált, a katolikus egyházban megkezdődött a rendek újjászervezése, stb. A társadalomban kialakult demokratizálási folyamat az egyházakban is érezteti hatását. Egyházi szervezetek alakulnak – a megyében például a Biblia Szövetség és a Vasárnapi Iskola Szövetség –, a korábban politikai okok miatt félreállított egyházi vezetőket rehabilitálják és elsősorban a történelmi egyházakban megindult egy új megújulási folyamat. Néhány aktív lelkész politikai szervezetek tevékenységébe is bekapcsolódik. Feladataink végrehajtása során a megváltozott operatív helyzetnek megfelelően arra törekszünk, hogy információkat szerezzünk minden olyan esetleges kísérletről, amely az egyházak tömegbefolyását ellenséges, alkotmányellenes szándék érvényesítésére akarja felhasználni.

A Szolnok megyei állambiztonsági szerv jelentése, 1989. december 15.

Megyénkben az egyházi személyek döntő többségénél lojalitást tapasztaltunk a gyorsan változó politikai helyzettel összefüggésben. A papság figyelemmel kíséri a zajló eseményeket, megértő a belső problémákat illetően, nagyra értékeli a számukra tett engedményeket. Vannak azonban területünkön fiatal plébánosok, káplánok, akik még több engedményt követelnek, mozgósítva ennek érdekében környezetüket is. Az idősebb egyházi személyek megfelelő kontrollt működtetnek a fiatalok irányába, ezzel is védve őket a szélsőséges megnyilvánulásoktól, a meggondolatlan cselekedetektől. A megye egyházi személyiségei összességben aktívabb hitéleti tevékenységet folytatnak. Igyekeznek eleget tenni küldetésüknek. Tevékenységük úgy értékelhető, hogy a megnövekedett társadalmi igények kielégítése érdekében dolgoznak.

(„Szigorúan titkos ‘89” A magyar állambiztonsági szervek munkabeszámolói, 2010, Budapest.)

* * *

FÜGGELÉK

Fejezetek a magyar állambiztonság szervezeti és intézménytörténeti rendszeréből, különös tekintettel a politikai rendőrségre

Az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) 1950-1953

I/2. Belső Reakció Elleni Harc Osztálya

Az osztály eredendő feladata a belső reakciós erők illegális tevékenységének felderítése és felszámolása volt. Első vezetője Horváth Sándor áv. alezredes, őt 1951-től Szöllösi György áv. alezredes követte egészen 1953. januári őrizetbe vételéig, majd Nagy József áv. őrnagyot bízták meg az osztály irányításával.

I/2-a alosztály. Feladata „a földalatti trockista mozgalom”, a „nyugatosok”, a politikai pártokba férkőzött „reakciós elemek”, valamint a megszüntetett pártok aktívan tevékenykedő maradványainak felderítése és ártalmatlanná tétele. Az alosztályt a megalakuláskor Szamosi Tibor áv. százados vezette, akit Jámbor Árpád áv. százados és Szalma József áv. százados követett.

I/2-b alosztály. Feladata a „klerikális reakció” elleni harc: a katolikus, protestáns, szabadkőműves, cionista szervezetek, szekták központi szerveinél az államellenes tevékenység felderítése, megszüntetése és ezen szervezetek bomlasztása. Vezetője Rajnai Sándor áv. százados volt.

I/2-c alosztály. Feladata a „múlt emberei” ellenséges tevékenységének felderítése és megbüntetése. (Egykori földesurak, magas rangú állami tisztviselők, a csendőrség volt tagjai, a rendőrség volt tisztjei és mások.) Első vezetője Váradi Ernő áv. százados volt.

I/2-d alosztály. Feladata a társadalmi és tömegszervezetek, a városban és falun élő, üzemi „nem átfogott” lakosság különböző szervezeteiben lévő reakciós elemek felderítése és ártalmatlanná tétele, továbbá a kulákreakció és a kulákszabotázs elleni küzdelem. Vezetője Irinyi József áv. százados volt.

I/2-e alosztály. Feladata az állami apparátus hivatalaiban, az értelmiség között, valamint a kultúra, a tudomány, a művészet terén tevékenykedő reakciós elemek felderítése és ártalmatlanná tétele.

I/2-f alosztály. Feladata a Nagy-Budapest területén végzendő hálózati operatív munka.

A BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökségének vezetői 1962 – 1990

III. Főcsoportfőnökök

- Pallagi Ferenc (1989-1990)
- Harangozó Szilveszter (1985-1989)
- Földesi Jenő (1982-1985)
- Karasz Lajos (1974-1982)
- Rác Pál miniszterhelyettes (1970-1973/1974)
- Rác Sándor (1966-1970)
- Galambos József (1958) 1962-1966

III. Főcsoportfőnök-helyettesek

- Pallagi Ferenc (1985-1989) (függetlenített I. helyettese)
- Harangozó Szilveszter (1977-1985) (I. helyettes)
- Karasz Lajos (1971-1974) (I. helyettes)
- Németi József (1971-1974) (I. helyettes)

BM ÁB. min.h. Titkárságvezetők

- Vagyóczky Béla (1983-1987)
- Sillai Árpád (1987-1990)

III/I csoportfőnökök

- Dercze István (1989. XI/XII.)
- Bogye János (1977-1989)
- Rajnai Sándor (1967-1976)
- Komornik Vilmos (1962-1967)

III/II csoportfőnökök

- Benkő Ferenc (1988-1990)
- Dr. Rédei Miklós (1977-1988)
- Havasi László (1974-1977)
- Karasz Lajos (1962-1974)

III/III csoportfőnökök

- Dr. Horváth József (1985-1990)
- Harangozó Szilveszter (1970-1985)
- Baranyai György (1967-1970)
- Dr. Eperjesi László (1962-1967?)
- Rác Sándor (1962)

III/IV csoportfőnökök

- Dr. Strényi Ferenc (1983-1990)
- Dr. Matuska Béla (1975-1983)
- Kucsera László (1962-1975)

III/V csoportfőnökök

- Ágoston Tibor (1985 -1990?)
- Pallagi Ferenc (1978-1985)
- Peták Pál (1973-1978)
- Markó Imre (1966-1973)

III/1 (vizsgálati) osztályvezetők

- Dr. Wéber Gyula (1975-1989)
- Dr. Deák József (1964-1975?)
- Köteles István (1962-1964)

A BM II/5. Belsőreakció-elhárító Osztályának (Politikai rendőrség) vezetői 1956-1962 között

ORFK II/3. Osztály (1956-1962)

BM. II/5. Osztály (1957-1962)

Osztályvezetők:

- Geréb Sándor százados (mb.) 1962. július – augusztus
- Hollós Ervin alezredes 1957. április -1962. július
- Radványi Kálmán őrnagy 1957. január – április
- Földes György százados 1956 november – december

Osztályvezető-helyettesek:

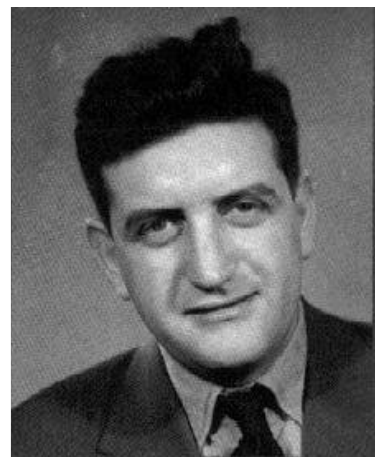
- Kovács István alezredes 1961. november – 1962 augusztus
- Harangozó Szilveszter őrnagy 1959. november – 1962. augusztus
- Geréb Sándor százados 1959. február – 1962. július
- Komornik Vilmos őrnagy 1957. június – 1961. november
- Radványi Kálmán őrnagy 1957. április – május
- Földes György százados 1957. január – 1958. március
- Csere Lajos százados 1956. november – 1960 január

Tömpe András

Rajnai (Reich) Sándor

Hollós Ervin

Rác Sándor

Komornik Vilmos

A BM. II. Politikai Nyomozó Főosztály Szervezeti egységei (1956 – 1962)

- II/1.** osztály: Katonai elhárítás
- II/2.** osztály: Kémelhárítás
- II/3.** osztály: Hírszerzés
- II/4.** osztály: Közlekedési elhárítás
- II/5.** osztály: Belső reakció elhárítása
- II/6.** osztály: Ipari elhárítás
- II/7.** osztály: Mezőgazdasági elhárítás
- II/8.** osztály: Vizsgálati feladatok
- II/9.** osztály: Környezet tanulmányozás és figyelés
- II/10.** osztály: Operatív technika alkalmazása
- II/11.** osztály: Operatív nyilvántartás
- II/12.** osztály: Rejtjel központ
- II/13.** osztály: Levéllenőrzés

II/16. osztály: Rádió elhárítás
BM KEOKH és Útlevíl Osztály

Geréb (Glück) Sándor

Földes György

Kucsera László

Havasi László

Selmeci György

A BM. II. Politikai Nyomozó Főosztály osztályvezetői (1957 – 1962)

Katonai elhárítás:

Nagy József alezredes 1961. október – 1962. augusztus

Selmeczi György ezredes 1956. november – 1961. szeptember

Kémelhárítás:

Hazai Jenő ezredes 1957. április – 1962. július

Turcsán József alezredes(?) – 1957. április

Hírszerzés:

Komornik Vilmos alezredes 1962. július – augusztus

Vértes János őrnagy 1961. március – 1962. július

Tömpe András vezérőrnagy 1959. május – 1961. március

Móro István alezredes 1956. november – 1959. május

Közlekedési elhárítás:

Perényi Gyula alezredes 1957. április – 1962. május

Belső reakció elhárítás:

Geréb Sándor százados 1962. július – augusztus

Hollós Ervin alezredes 1957. április – 1962. július

Radványi Kálmán őrnagy 1957. január – április

Földes György százados 1956. november – december

Ipari elhárítás:

Kucsera László ezredes 1957. május – 1962. május

Szőke Béla őrnagy 1956. november – 1957. április

Mezőgazdasági elhárítás:

Havasi László alezredes 1961. március – 1962. május

Rácz Sándor őrnagy 1958. október – 1961. március

Dáni János alezredes 1957. május – 1958. június

Vizsgálati feladatok:

Köteles István őrnagy 1962. február – augusztus

Mérő Károly alezredes 1960. augusztus – 1962. február

Korom Mihály alezredes 1958. december – 1960. augusztus

Szalma József alezredes 1956. november – 1958. december

Környezet tanulmányozás és figyelés:

Jámbor József alezredes 1961. október – 1962. augusztus

Beszédes Károly alezredes 1961. január – október

Dobróka János alezredes 1957. január – 1961. január

Operatív technika alkalmazása:

Markó Imre alezredes 1957. május – 1962. augusztus

Novák Sándor őrnagy 1957. március – május

Némethi Tibor százados 1956. november – 1957 február

Vértés János

Szalma József

Köteles István

Dobróka János

Markó Imre

Operatív nyilvántartás:

Ács Ferenc ezredes 1957. március – 1962. május

Országos Rejtjel Központ:

Kunos László alezredes 1957. május – 1962. augusztus

Levéllenőrzés:

Varga Antalné százados 1962. március – augusztus

Takács Imre alezredes 1959. november – 1962. március

Hidegkúti Károly őrnagy 1957. május – 1959. november

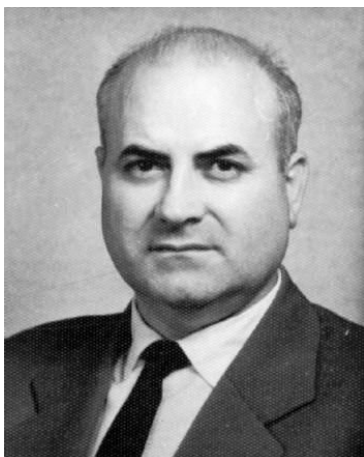
Rádió elhárítás:

B. Kiss István őrnagy 1959. március – 1962. augusztus

Külföldiek ellenőrzése (KEOKH) és Útlevel Osztály:

Szívós Péter alezredes 1962. július – augusztus

Tatai József alezredes 1956. december – 1962. június

Ács Ferenc

Korom Mihály

Varga Antalné

B. Kiss István

Perényi (Putz) Gyula

A BM II/5 Belsőreakció-elhárító Osztálya (Politikai rendőrség) 1956-1962 között

II/5-a alosztály. Feladata: elhárítás a jobboldali pártok és szervezetek volt tagjai ellen. „Jobboldali” szociáldemokraták, Független Kisgazdapárt, Nemzeti Parasztpárt, fasiszta és más jobboldali pártok és szervezetek és ezek emigrációs tevékenysége.

Vezetője: Agócs István.

II/5-b alosztály. Feladata: a volt horthysta erőszakszervezetek egykori beosztottainak operatív, nyomozati és hálózati feldolgozása, (Katonatisztek, rendőrdetektívek, csendőrök, ezek besúgó hálózatai; a fegyveres szervezkedések részvevőinek felderítése.), harc a huliganizmus ellen.

Vezetői: Czvetkovics László, Váradi Ernő, Mester András, Bodrogi László.

II/5-c alosztály. Feladata: a „klerikális reakció” elleni harc. Egyházak, felekezetek, szerzetesrendek, szekták megfigyelése, ellenőrzése, elhárítása.

Vezetője: Berényi István.

II/5-d alosztály. Feladata: a röpcédulázók, névtelen levélírók, falfirkálók felderítése.

Vezetői: Kovács István, Juhász László,

II/5-e alosztály, kezdetben „d” jelű. Feladata: az ideológiai, tudományos, kulturális, művészeti és tájékoztatási terület, valamint az igazságügy elhárítása. (Írók, újságírók, művészek, filozófusok, tudományos kutatók, ügyvédek, ügyészek, bírók, stb.)

Vezetői: Harangozó Szilveszter, Sándor György, Csikós Sándor.

1958-tól az alosztályba olvadt az addigi külön egység, a **II/5-g** csoport, amely a „revizionisták”, „nemzeti kommunisták” ellenséges tevékenységével foglalkozott.

II/5-f alosztály. Feladata: az ifjúság, a középiskolai és egyetemi oktatás (hallgatók és oktatók), a tudományos élet egyes intézményei és a sport területének elhárítása.

Vezetői: Zalai Emil, Porteleki László.

II/5-g alosztály, kezdetben **II/5-h** csoport. Feladata: az „ellenforradalmárok” körözése, felkutatása.

Vezetője: Csikós Sándor, Tölgyesi László, Hermann István.

II/5-h alosztály. Feladata: a kormányőrségtől 1959. augusztus 15-től átszervezés következtében átvett operatív védelmi feladatok ellátása.

Vezetője: Bagi Mihály.

II/5-i csoport. Feladata: tájékoztató és értékelő munka.

Vezetője: Izsák Sándor.

Harangozó Szilveszter

Bodrogi László

Berényi István

Sándor György

Belügyminiszterek (1944-1990)

- Gál Zoltán mb. (1990)
- Horváth István (1987 – 1990)
- Kamara János (1985 – 1987)
- Horváth István (1980 – 1985)
- Benkei András (1963 – 1980)
- Pap János (1961 – 1963)
- Biszku Béla (1957 -1961)
- Münnich Ferenc (1956 – 1957)
- Piros László (1954 – 1956)
- Gerő Ernő (1953 – 1954)
- Györe József (1952 – 1953)
- Házi Árpád (1951 – 1952)
- Zöld Sándor (1950 – 1951)
- Kádár János (1948 – 1950)
- Rajk László (1946 – 1948)
- Nagy Imre (1945 – 1946)
- Erdei Ferenc (1944 – 1945)

Horváth István

Benkei András

Kamara János

Pap János

Biszku Béla

Münnich Ferenc

BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség vezetői (1962-1990)

- Pallagi Ferenc (1989 – 1990)
- Harangozó Szilveszter (1985 – 1989)
- Földesi Jenő (1982 – 1985)
- Karasz Lajos (1974 -1982)
- Rác Pál min.h. (1970 – 1973/1974)
- Rác Sándor (1966 – 1970)
- Galambos József (1958/1962 – 1966)

Pallagi Ferenc

Földesi Jenő

Karasz Lajos

Rác Pál

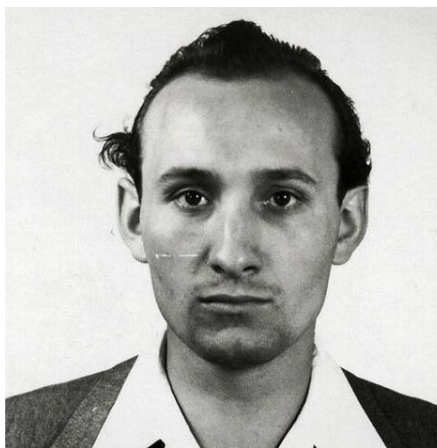
BM III/III. Csoportfőnökség vezetői (1962 – 1990)

- Horváth József (1985 – 1990)
- Harangozó Szilveszter (1970 – 1985)
- Baranyai György (1967 – 1970)
- Eperjesi László (1962 – 1967)
- Rác Sándor (1962)

BM III/III. Csoportfőnök-helyettesek (1962 – 1990)

- Földvári László (1987 -1990)
- Esvégh Miklós (1984 – 1990)
- Horváth József (1974 – 1984)

- Gál Ferenc (1974)
- Geréb Sándor (1971 – 1984)
- Harangozó Szilveszter (1966 – 1971)
- Szabó Károly (1962 – 1963)
- Eperjesi László (1962)

Horváth József

Esvégh Miklós

Szabó Károly

Eperjesi (Engelberger) László

Földvári László

BM III/III. Belső reakció és szabotázselhárító Csoportfőnökség osztályai

III/III-1.

Elhárítás az egyházakban, szektákban, volt szerzetesrendek körében

a., római katolikus egyház

b., a római katolikus egyház vezetése és intézményei

c., protestáns és egyéb elhárítás az egyházakban, szektákban, volt szerzetesrendek körében, emigráns szervezetekben (a III/I. Csoportfőnökséggel együtt)

III/III-2.

Ifjúságvédelmi elhárítás

a., felsőfokú intézmények

b., ifjúságellenes reakciós erők elhárítása az ifjúság körében (ifjúsági szervezetek, klubok, galerik, stb.)

III/III-3.

Társadalomellenes erők elhárítása

a., a társadalomra veszélyes „Figyelő” dossziés személyek, volt politikai foglyok ellenőrzése

b., röpcédulázók, falfirkálók, illegális kiadványok terjesztői, stb. tevékenységének felderítése, elhárítása

III/III-4.

Kulturális elhárítás, vonalas elhárítási területek

a., radikális ellenzékiek

b., szektás egykori párttagok, trockisták, álbaldaliak

c., nacionalisták

III/III-5.

Objektumok védelme

a., kiemelt tájékoztatási objektumok (MTI, televízió, rádió, újságok, folyóiratok, stb.)

b., művészeti intézmények (színházak, filmgyár, cirkuszok, stb.)

c., tudományos intézmények, MTA, kutatóintézetek védelme (1984-ig)

III/III-6.

Szamizdat kiadványok felderítése (1975-től)

a., akciók előkészítése

b., akciók végrehajtása

III/III-7.

Jelentések, nyilvántartás, belső elhárítás (1975-től)

III/III-A

Önálló alosztály

A párt és a kormány vezetőinek operatív védelme (1988 után feladatait a 7. osztály vette át.)

III/III-B

Önálló alosztály

Elemzés, értékelés, konzultáció, tájékoztatás (1970 és 1987 között)

Forgács Lajos

Szelőczei István

Kovács János

Mészáros Béláné

Kiss József

A BM.III/III. Csoportfőnökség osztályvezetői:

III/III-1. Osztály

- Tóth Ferenc (1986 – 1990)
- Győri Zoltán (1971 – 1986)
- Geréb Sándor (1966 – 1971)
- Pék Márton (1962 – 1966)
- Eperjesi László (1962)

III/III-2. Osztály

- Timár Roger Zoltán (1974 – 1990)
- Horváth József (1973 – 1974)
- Csáki Ernő (1966 – 1973)
- Geréb Sándor (1962 – 1966)

– Szabó Károly (1962)

III/III-3. Osztály

- Kovács János (1987 – 1990)
- Szigetvári Árpád (1971 – 1983)
- Hanusz Gyula (1983 – 1987)
- Agócs István (1966 – 1971)
- Csáki Ernő (1962 – 1966)

III/III-4. Osztály

- Forgács Lajos (1984 – 1990)
- Esvégh Miklós (1983 – 1984)
- Antal József (1981 – 1983)
- Horváth József (1974 – 1981)
- Gál Ferenc (1969 – 1974)
- Kiss József (1966 – 1969)
- Harangozó Szilveszter (1965 – 1966)
- Novák Sándor (1962 – 1964)

III/III-5. Osztály

- Szelőczei István (1983 – 1990)
- Pálffy Imre (1976 – 1983)
- [Ideiglenesen megszűnt]
- Kiss József (1963 – 1964)
- Harangozó Szilveszter (1962 -1964/1965)

III/III-6. Osztály

- Jávor Miklós (1987 – 1989)

III/III-7. Osztály

- Kékesdi L. Gyula (1989 – 1990)
- Mészáros Béláné (1987 – 1989)

III/III-A. Alosztály

- Tóth Kálmán (1987 – 1990)
- Solti László (1978 – 1987)
- Lunczer Ferenc (1970 – 1978)
- Sándor György (1966 – 1969)

III/III-B. Alosztály

- Mészáros Béláné (1969 – 1987)

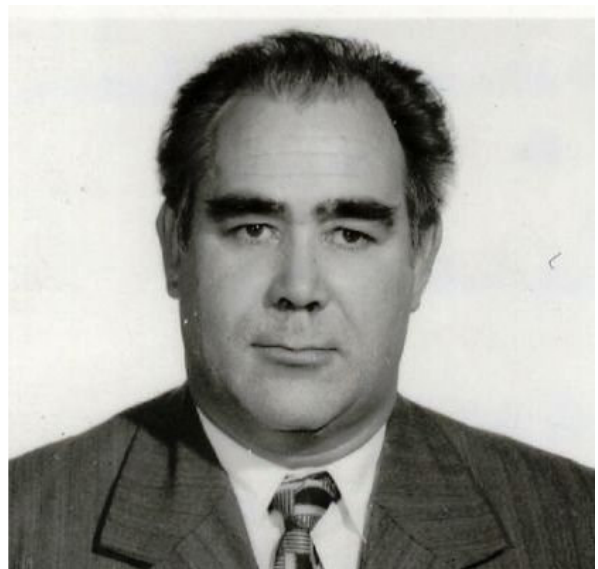
Szigetvári Árpád

Hanusz Gyula

Jávor Miklós

Timár Roger Zoltán

Solti László

Dr. Ilkei Csaba eddig megjelent munkái az Országos Széchenyi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárában

Besúgók, árulók, kalandorok

(<http://mek.oszk.hu/15000/15048>)

Az elmaradt állambiztonsági rendszerváltás

(<http://mek.oszk.hu/15000/15047>)

A hálózat jelenti

(<http://mek.oszk.hu/15000/15086>)

Internálótáborok – Kistarcsától Recskig

(<http://mek.oszk.hu/14900/14910>)

Szabadkőművesek, papok, bankárok, titkos szervezetek

(<http://mek.oszk.hu/15000/15066>)

Televíziósok, rádiósok és az állambiztonság

(<http://mek.oszk.hu/15000/15087>)

Több mint 60 év dokumentumokban

(<http://mek.oszk.hu/17600/17650>)

Történelmünk és az állambiztonság

(<http://mek.oszk.hu/14900/14978>)

Újságírók, szerkesztők, sajtómunkások és az állambiztonság I.

(<http://mek.oszk.hu/16400/16411>)

Újságírók, szerkesztők, sajtómunkások és az állambiztonság II.

(<http://mek.oszk.hu/17900/17970>)

Ügynökök az országgyűlésben

(<https://mek.oszk.hu/18800/18898>)

Dr. Ilkei Csaba tudományos kutató, a „*Leleplező*” c. folyóirat főmunkatársának eddig megjelent munkái az Országos Széchenyi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárában:

https://mek.oszk.hu/kereses.mhtml?dc_creator=Ilkei+Csaba

<https://www.leleplezo.eu/l/dr-ilkei-csaba-eddig-megjelent-munkai-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-magyar-elektronikus-konyvtaraban/>